

**TOLNA MEGYE
KÖZOKTATÁSI FELADATELLÁTÁSI,
INTÉZMÉNYHÁLÓZAT –
MŰKÖDTETÉSI
ÉS FEJLESZTÉSI TERVE**

2009 - 2015

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	4
1.1. A fejlesztési terv jogi alapja	4
1.2. A fejlesztési terv érvényessége	4
1.3. A főbb információforrások	5
2. MEGYEI HELYZETKÉP	5
2.1. Tolna megye számokban	5
2.2 A megye térszerkezete (kistérségek gazdasági, társadalmi helyzete)	8
2.3 Városok, nagyközségek, községek	10
2.4 Közoktatási helyzetkép a megyében	10
3. A 2000-ES ÉVEK FŐBB TENDENCIÁI A KÖZOKTATÁSÁBAN	11
3.1 Jelentősebb törvényi változások (2006-2008.)	11
3.2 Középtávú közoktatás-fejlesztési stratégiák	21
4. KISTÉRSÉGI KÖZOKTATÁSI HELYZETKÉP	25
4.1 Bonyhádi kistérség	26
4.1.1 Demográfiai mutatók	26
4.1.2 Közoktatási feladatellátás a kistérségben	27
4.1.3 Célok, feladatok - fejlesztési elképzelések, tervek a kistérségben	35
4.2 Dombóvári kistérség	39
4.2.1 Demográfiai tendenciák	39
4.2.2 Közoktatási feladatellátás a kistérségben	40
4.2.3 Célok, feladatok - fejlesztési elképzelések, tervek a kistérségben	51
4.3 Paksi kistérség	60
4.3.1 Demográfiai tendenciák a kistérségben	60
4.3.2 Közoktatási feladatellátás a kistérségben	60
4.3.3 Célok, feladatok - fejlesztési elképzelések, tervek a kistérségben	70
4.4 Szekszárd-Tolnai kistérség	77
4.4.1 A kistérség demográfiai helyzete	77
4.4.2 Közoktatási feladatellátás a kistérségben	78
4.4.3 Célok, feladatok - fejlesztési elképzelések, tervek a kistérségben	88
4.5 Tamási-Simontornyai kistérség	93
4.5.1 Demográfiai, területi adatok, népsűrűség	94
4.5.2 Mikrotérségek a kistérségben, közoktatási feladatellátás helyzete	95

4.5.3 Célok, feladatok - fejlesztési elképzelések, tervek a kistérségben	109
5. SZAKSZOLGÁLATI FELADATELLÁTÁS	114
6. PEDAGÓGIAI SZAKMAI SZOLGÁLTATÁS	120
7. ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI NEVELÉS-OKTATÁS	123
8. KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUMI ELLÁTÁS	126
9. GYÓGYPEDAGÓGIAI, KONDUKTÍV PEDAGÓGIAI ELLÁTÁS	128
10. TOLNA MEGYÉBEN KÖZOKTATÁSI MEGÁLLAPODÁSSAL, ILLETVE EGYOLDALÚ NYILATKOZATTAL MŰKÖDŐ NEM ÁLLAMI, ÉS NEM HELYI ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL FENNTARTOTT INTÉZMÉNYEK.	130
11. A MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZOKTATÁSI FELADATELLÁTÁSÁNAK HELYZETE	132
11.1 Szerkezeti változások a megyei fenntartású közoktatási intézményekben	132
11.2 A megyei önkormányzat szerepvállalása a kisiskolák „megmentésében” (Tolna Megyei Kisiskolák Alapítvány létrehozása a Közgyűlés elnökének kezdeményezésére– 2009.)	133
11.3 Az iskolai rendszerű szakképzés integrációjának megyei koordinációja	134
12. A REGIONÁLIS ÉS KISTÉRSÉGI STRATÉGIAI CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ KÖZÉPTÁVÚ FEJLESZTÉSI CÉLOK RENDSZERE	136
Célok megvalósítását támogató eszközrendszer	137

1. Bevezetés

1.1. A fejlesztési terv jogi alapja

A közoktatásról szóló törvény 88. § (1) bekezdésének értelmében a fővárosi önkormányzat a fővárosi kerületi önkormányzatok, a megyei önkormányzat a megye területén működő helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével - a közoktatási feladatok megszervezéséhez szükséges önkormányzati döntés előkészítését szolgáló - feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési tervet (a továbbiakban: **fejlesztési terv**) készíti.

A fejlesztési tervet a megyei önkormányzat és a megyei jogú város saját területére elkészíti, majd az egyeztető bizottságban együttesen hagyja jóvá. A fővárosi fejlesztési tervet a fővárosi önkormányzat, a megyei fejlesztési tervet a megyei önkormányzat ajánlás formájában, határozattal adja ki.

A (2) bekezdés a fejlesztési terv tartalmával kapcsolatban ad útmutatót: a fejlesztési terv tartalmazza a közoktatás-szolgáltatás megszervezésének helyzetértékelését, a megoldásra váró feladatokat, továbbá a főváros, illetve a megye területére vonatkozó középtávú beiskolázási tervet. A fejlesztési tervet oly módon kell elkészíteni, hogy meg lehessen állapítani az egyes önkormányzatok milyen módon tesznek eleget a közoktatással összefüggő feladat-ellátási kötelezettségüknek, továbbá az egyes településen állandó lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező gyermekek, tanulók hol vehetik igénybe az e törvényben meghatározott közoktatás-szolgáltatásokat, különös tekintettel a kötelező felvételt biztosító óvodát, iskolát és a pedagógiai szakszolgálatokat.

A nem helyi önkormányzat, nem állami szerv által fenntartott közoktatási intézményt a fejlesztési terv elkészítésénél és módosításánál figyelembe kell venni, ha közoktatási megállapodás keretében közreműködik a helyi önkormányzati kötelező feladat ellátásában, illetve a 81. § (11) bekezdésében¹ meghatározott esetben a fenntartó nyilatkozatát a települési önkormányzathoz eljuttatta, vagy az oktatásért felelős miniszterrel közoktatási megállapodást kötött. *Közoktatási megállapodás, illetve nyilatkozat hiányában a nem helyi önkormányzat, nem állami szerv által fenntartott közoktatási intézményt a fejlesztési tervben nem lehet feltüntetni.*

1.2. A fejlesztési terv érvényessége

¹ **81. § (11)** Ha az egyházi jogi személy a Kormánnyal a közoktatási feladatok ellátására is kiterjedő megállapodást kötött a fenntartásában működő nevelési-oktatási intézmény tekintetében - a nevelési-oktatási intézmény székhelye szerint illetékes községi, városi, megyei jogú városi, fővárosi kerületi önkormányzat részére megküldött - egyoldalú nyilatkozatával vállalhatja az önkormányzati feladatellátásban való közreműködést. A Magyar Katolikus Egyház az egyoldalú nyilatkozat megtételére a Magyar Köztársaság és az Apostoli Szentzsák között létrejött megállapodás alapján jogosult. A települési önkormányzat a nyilatkozatot három munkanapon belül megküldi a fővárosi, megyei önkormányzat részére. Az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény (a továbbiakban: egyházi közcélú tevékenység anyagi feltételeiről szóló törvény) 6. §-ának (1)-(2) bekezdésében meghatározott kiegészítő támogatásról a központi költségvetés terhére kell gondoskodni, a nyilatkozat megküldését követően induló tanítási évtől kezdődően.

A megyei fejlesztési terv a Tolna megye területére, legalább hatéves időszakra készült. Szekszárd megyei jogú város helyzeténél fogva önálló tervet készített. A fejlesztési tervet legalább négyévenként át kell tekinteni, továbbá akkor is, ha azt az érintett helyi önkormányzatok vagy a helyi kisebbségi, illetve országos kisebbségi önkormányzatok, illetve az összes érdekeltek legalább öt százaléka kéri.

1.3. A főbb információforrások

A terv elkészítéséhez felhasznált információk, adatok a következő főbb forrásokból származnak:

a) Kistérségi Közoktatás-fejlesztési tervek (KKFT)

A Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség (DDRFÜ) az „Integrált kis- és mikrotérségi oktatási hálózatok és központjaik fejlesztése” c. pályázati konstrukció tervezése folyamán minden kistérség intézkedési tervét bekérte és elemezte. A dokumentumban vázolt fejlesztési célok, valamint a Kistérségi Cselekvési Tervek egyeztetésére szervezett műhelymunkák és az elemzett közoktatási intézkedési tervek tapasztalatai alapján szükségesnek mutatkozott a kistérségek, mikrotérségek tényleges szükségleteinek összehangolására olyan **kistérségi szintű közoktatás-fejlesztési tervek** megfogalmazása (KKFT), amelyek megalapozzák és előkészítik az intézmények egymáshoz kapcsolódásának, szakmai- irányítási-gazdasági integrációjának megvalósítását és folyamatát. A KKFT-k szükségességét a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács (DDRFT) Tervezési Bizottsága (a Dél-Dunántúli Regionális Tervezési Bizottság) elfogadta, majd a DDRFT jóváhagyta. Az Akcióterv társadalmi egyeztetését követően, a ROP Irányító Hatóság jóváhagyásával, a KKFT a DDOP-2007-3.1.2./2F Integrált kis- és mikrotérségi oktatási hálózatok és központjaik fejlesztése c. pályázati kiírásra benyújtandó pályázatok alapvető dokumentumává vált, mely a benyújtandó pályázat kötelező mellékletét alkotta.

A KKFT elkészítése a Többcélú Kistérségi Társulások feladata volt, a minőségi színvonalon történő elkészítés biztosítéka volt, hogy valamennyi terv készítése azonos algoritmus alapján, és meghatározott kompetenciával rendelkező szakértői csoport közreműködésével történt. Tolna megye esetében - az öt kistérségnek megfelelően - öt KKFT készült el a 2007/2008-as év fordulóján. A megyei fejlesztési terv alapvetően ezen „friss” dokumentumokra épül, megvalósítva az alulról építkezés elvét.

b) Központi Statisztikai Hivatal honlapja (www.ksh.hu)

2. Megyei helyzetkép

2.1. Tolna megye számokban

Népesség, népmozgalom

2009. január 1-jén mintegy **236 ezer fő** volt Tolna megye lélekszáma.

2008-ban az előzetes adatok szerint – 2007-hez hasonlóan – Tolnában 2100 gyermek született és 3200 fő halt meg. Így folytatódott a népesség természetes fogyása, üteme

az előző évihez hasonlóan alakult. Az ezer lakosra jutó mutatóink az országosnál kedvezőtlenebbül alakultak, a régió másik két megyéjével összevetve pedig általában Baranyánál kedvezőtlenebbek, de Somogyénál már valamivel jobbak voltak. Kivétel ez alól az ezer élve születésre jutó csecsemőhalálozások száma, amely a Dél-Dunántúlon Tolnában volt a legalacsonyabb, valamint az országosnál is kedvezőbb értéket mutatott. Az elmúlt évben – hasonlóan 2007 előzetes adataihoz – mintegy 850 házasságkötést és 600 válást regisztráltak a megyében.

Gazdasági szervezetek

A nyilvántartott **gazdasági szervezetek** és azon belül az egyéni vállalkozások száma a 2007. év végi állapothoz képest országosan és Tolna megyében is kiugróan magas növekedést (49, illetve 32%) mutat. Ennek háttérében az őstermelők kötelező regisztrációja áll. Egy év távlatában növekedett a társas vállalkozások (5%-kal) és a nonprofit szervezetek (1%-kal) száma is, a költségvetési szerveké pedig mérséklődött (8%-kal).

Tolna megyében 2008. december 31-én valamivel több, mint 35 500 gazdasági szervezetet, ezen belül 33 000 vállalkozást tartottak nyilván. A **vállalkozások** több mint háromnegyedét képviselő egyéni vállalkozások száma valamelyest bővült (0,9%), ezen belül a vállalkozói igazolvánnyal rendelkezőké (9861) viszont 1,5%-kal mérséklődött. A társas vállalkozások száma (8063) bő egy százalékkal emelkedett az utolsó negyedévben. A két legnépszerűbb gazdálkodási forma közül a kft-knél további emelkedést (3,2%), míg a betéti társaságoknál csökkenést (0,4%) tapasztaltunk. A részvénytársasági, illetve szövetkezeti formában működő cégek száma nem változott.

A nemzetgazdasági ágak vállalkozásszámaiban az év utolsó három hónapjában bekövetkezett változásokat tekintve a 14 gazdasági ág közül nyolcban csökkenés, ötben növekedés következett be, egyben pedig stagnált a cégszám. A szervezetszám-csökkenés az egyéni vállalkozói kör szűkülésének következménye, amely a mezőgazdaság, az ingatlanügyletek, a gazdasági szolgáltatás, az oktatás és az egészségügyi, szociális ellátás kivételével mindenütt zsugorodott. A megyében bejegyzett társas vállalkozások száma a mezőgazdaság kivételével – ahol alig változott – minden gazdasági ágban növekedett 2008 szeptemberéhez képest.

Alkalmazásban állók

A Tolna megyei székhelyű gazdasági szervezeteknél 2008-ban átlagosan 44 900-an **álltak alkalmazásban**, éves átlagban 0,6%-kal (250 fővel) kevesebben, mint 2007-ben. A munkavállalók kétharmadát foglalkoztató **versenyszférában** gyakorlatilag nem változott (100,1%) a létszám, a bő háromtizedet képviselő költségvetési területen 2%-kal, az egyébként kis foglalkoztatónak számító nonprofit szektorban pedig 3%-kal mérséklődött az ott dolgozók száma. Az alkalmazásban állók 60%-a fizikai foglalkozású, akiknek túlnyomó többsége (82%-a) a versenyszférában dolgozik. A szellemi foglalkozásúak mintegy 40%-os részarányt képviselnek, több mint 50%-uk a költségvetési szerveknél, vagy azok intézményeinél áll alkalmazásban. A két állománycsoport létszáma hasonló mértékben csökkent a vizsgált időszakban, azonban míg a fizikai munkát végzők száma mindkét gazdálkodói körben mérséklődött, addig a szellemi dolgozóké a versenyszférában emelkedett, a költségvetési területen pedig csökkent. A különböző nemzetgazdasági ágak létszámindexei rendkívül differenciáltak.

A megyében a legjelentősebb foglalkoztatónak számító gazdasági ágak közül a mezőgazdaságban, a villamos-energia-, gáz-, gőz- és vízellátásban, a közigazgatás,

védelem, kötelező társadalombiztosítás, az oktatás, valamint az egészségügyi és szociális ellátás területén létszámcsökkenést, az építőiparban és a feldolgozóiparban növekedést tapasztaltunk, a kereskedelemben pedig gyakorlatilag stagnált az alkalmazottak száma.

Munkanélküliség

A Foglalkoztatási és Szociális Hivatal adatai szerint Tolna megyében 2008. december végén 13 500 álláskeresőt tartottak nyilván. Bár az országosnál valamivel kisebb ütemben, de így is 6,6%-kal bővült a létszámuk egy év alatt. A **nyilvántartott álláskereső** gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya (13,0%). A régióon belül továbbra is megyénkben volt a legalacsonyabb a mutató, a megyék országos rangsorában pedig a középmezőnyben foglalt helyet Tolna. A megyén belül Tamási körzetében volt a legmagasabb az imént említett munkanélküliségi ráta (19,9%), a megyei átlagot meghaladó volt még Dombóvár térségében (15,3%). Átlag alatti mutatót Bonyhád és Szekszárd körzetében (11,7-11,7%), valamint Paks térségében (9,4%) tapasztaltak. Az álláskereső egytizede pályakezdő, 17%-a 25 éven aluli fiatal volt. Az előbbi körben 10%-os, utóbbiban 14%-os létszám-bővülést regisztráltak. A bejelentett betöltetlen álláshelyek száma (84) az egy évvel korábbinak kevesebb, mint háromtizede volt. **Egy betöltetlen álláshelyre** a megyében az országos átlag (31) ötszöröse, **161 álláskereső jutott**, ami az egy évvel korábbinak is 3,7-szeresét jelentette. A régió másik két megyéjében is az országosnál jóval kedvezőtlenebbek az elhelyezkedési lehetőségek, Baranyában 69 álláskereső jutott egy betöltetlen álláshelyre, Somogyban ennél 20-szal kevesebb. A munkanélküliek **ellátó rendszerében** álláskeresői járadékot az egy évvel korábbinál 17%-kal több, mintegy 2800 fő kapott, álláskeresői segélyben 1400, rendszeres szociális segélyben 4000 fő részesült a megyében. Ez utóbbi két körben a vizsgált időszakban gyakorlatilag nem változott a létszám. A foglalkoztatottság bővülését szolgáló aktív foglalkoztatáspolitikai programokban – képzés, bér- és járulékjellegű támogatások, közhasznú foglalkoztatás, stb. – mintegy 3100 fő vett részt, harmadával többen, mint egy évvel korábban.

Keresetek

Tolna megyében 2008-ban a teljes munkaidőben alkalmazásban állók egy főre jutó **havi bruttó átlagkeresete** 170 600 forint volt, amely 108 800 forintos **nettó keresetnek** felelt meg. A bruttó fizetések 6,4%-kal, a nettó összegek 5,9%-kal meghaladták a 2007. évben regisztráltakat. Ezen belül a versenyszférában gyorsabb volt a keresetemelkedés üteme, mint a költségvetési területen és mindkét gazdálkodói körben a szellemi munkakörben dolgozók keresete nagyobb mértékben nőtt, mint a fizikai foglalkozásúaké. A fizikai foglalkozásúak havi nettó átlagkeresete 88 000 forintot, ezen belül a vállalkozásoknál 87 700 forintot, a költségvetésben 90 500 forintot tett ki. A szellemi foglalkozásúak a nemzetgazdaság átlagában 139 700 forint, a versenyszférában 159 200 forint, a költségvetési területen 124 500 forint nettó keresettel rendelkeztek. Az ágazatonkénti keresetek közötti különbség továbbra is számottevő, bár a rés szűkült a korábbi évekhez képest. Megyénkben 2008-ban is a villamos-energia-, gáz-, gőz- és vízellátásban dolgozók rendelkeztek a legkiemelkedőbb keresettel, itt a havi nettó átlagbér 238 500 forint volt. Ez az összeg mintegy 75%-kal magasabb a sorban második legtöbbet fizető pénzügyi közvetítés (136 600 Ft) területén regisztráltnál és csaknem háromszorosa a legkisebb keresetet produkáló gazdasági ágban, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban elérhetőnek.

A Tolna megyei átlagkeresetek nagysága és azok növekedési üteme 2008-ban is elmaradt az országos átlagtól. A megyei nominális keresetek a Dél-Dunántúl másik két megyéjéhez viszonyítva a baranyaiaknál valamivel alacsonyabbak voltak, a Somogyban regisztráltakat viszont meghaladták. 2008-ban Tolnában a **keresetek reálértéke** – a nettó keresetek 5,9%-os, a fogyasztói árak 6,1%-os növekedési ütemét figyelembe véve – 0,2%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

Összehasonlító adatok (megye – régió – ország) 2008.

Megnevezés	Baranya	Somogy	Tolna	Dél-Dunántúl	Ország
	megye				
Lakónépesség Népesség száma, ezer fő	395	322	236	953	10 031
Regisztrált vállalkozások Regisztrált vállalkozások száma	54 113	51 607	33 000	138 720	1 561 446
Alkalmazásban állók száma és keresete Alkalmazásban állók, ezer fő	83,1	71,4	44,9	199,4	2 762,6
Alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete, Ft	171 812	155 308	170 622	165 462	198 942
Alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete, Ft	109 168	101 717	108 782	106 335	122 047

Gazdasági-társadalmi jelzőszámok Tolna megyében 2008 végén

Megnevezés	Tolna megyében	Országosan
Élve születések száma	2 100	99 200
Halálozások száma	3 200	130 000
Természetes szaporodás, fogyás (-)	-1 100	-30 800
Alkalmazásban állók száma	44 867	2 762 568
Alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete, Ft	170 622	198 942
Alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete, Ft	108 782	122 047
Alkalmazásban állók átlagos havi munkajövedelme, Ft	186 199	210 736
Foglalkoztatottak száma, ezer fő	89,1	3 880,7
Munkanélküliek száma, ezer fő	8,7	337,1
Munkanélküliségi ráta, %	8,9	8,0
Nyilvántartott álláskeresők száma 2008 végén	13 508	477 351
Álláskeresési járadékban részesültek száma 2008 végén	2 821	105 843
Álláskeresési segélyben részesültek száma 2008 végén	1 365	48 719
Rendszeres szociális segélyben részesültek száma 2008 végén	3 994	152 058

2.2 A megye térszerkezete (kistérségek gazdasági, társadalmi helyzete)

Kistérségek Tolna megyében (2009. január 1-jé

Kistérség neve	Székhelye	Terület (km ²)	Lélekszám	Településszám
Bonyhádi kistérség	Bonyhád	378	29.529	21
Dombóvári kistérség	Dombóvár	509	34.300	16

Paksi kistérség	Paks	757	49.300	14
Szekszárdi kistérség	Szekszárd	1.032	87.000	26
Tamási kistérség	Tamási	1.028	39.584	32

A kistérségek fejlettségi különbségei

Míg a megyei, régiós elemzések a főváros-vidék, illetve a nyugat-kelet markáns különbségeit mutatja be, addig a kistérségeket tekintve sokkal differenciáltabb a kép. A kistérségek fejlettségi típusainak meghatározásához a gazdasági-társadalmi helyzetüket és fejlődésüket jól jellemző kilenc mutatót alkalmaznak

- *Külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi saját tőkéje egy lakosra*
- *Személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem egy lakosra*
- *Személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem egy lakosra*
- *Működő gazdasági szervezetek ezer lakosra jutó száma*
- *Működő gazdasági szervezetek száma*
- *Munkanélküliek aránya*
- *Vándorlási különbözet ezer lakosra jutó száma*
- *Távbeszélő-főállomások ezer lakosra jutó száma*
- *Személygépkocsik száma ezer lakosra*

Az alkalmazott jelzőszámok alapján öt összevont fejlettségi térségtípust alakítottak ki. *Dinamikusan fejlődő* térségeknek nevezik azokat, ahol a jelzőszámok zöme több mint 10%-kal meghaladja a vidéki átlagot.

Fejlődő térségek azok, ahol a mutatók zöme a vidéki átlag felett van, de az eltérés mértéke nem haladja meg a 10%-ot.

Felzárkózó térségek azok, ahol a mutatók zöme közelíti a vidéki átlagot, s a növekedés jeleit is mutatják.

Stagnáló térségek azok, ahol a vidéki átlagtól való elmaradás a jelzőszámok zöménél eléri, illetve közelíti a 10%-ot.

Lemaradó térségek estében a jelzőszámok zöménél a vidéki átlagtól való elmaradás legalább 15%.

A kedvező helyzetű, *dinamikusan fejlődő* és *fejlődő* térségekben él az ország népességének 59,1%-a. A kitörési esélyeket is felmutató *felzárkózó* térségekben a vidék népességének több mint 24%-a él, míg a *stagnáló* és a *lemaradó* térségek a vidéki népességből 15, illetve 10%-ot képviselnek.

A térségtípusok eloszlása eléggé mozaikszerű, kevés kivételtől eltekintve a régiók többségében a típusok majd mindegyike előfordul. Dél-Dunántúlon hiányzik a *dinamikusan fejlődő* kategória. Régióinkban - elsősorban Somogy és Tolna megyében - számottevő a *felzárkózó* típus, a felzárkózás alapja térségenként más és más.

Térségtípusok Tolna megyében (2006.)

Térségtípus	Kistérség
<i>Dinamikusan fejlődő</i>	a Dél- Dunántúlon nincs
Fejlődő	Paksi, Szekszárdi
Felzárkózó	Dombóvári, Bonyhádi
Stagnáló	Tamási
<i>Lemaradó</i>	Tolna megyében nincs

2.3 Városok, nagyközségek, községek

Városok Tolna megyében (2009. július 1-jén)

Sorszám	Település	Lakónépesség	Kistérség
1.	Szekszárd	34.000 fő	Szekszárdi kistérség
2.	Dombóvár	20.190 fő	Dombóvári kistérség
3.	Paks	19.960 fő	Paksi kistérség
4.	Bonyhád	14.136 fő	Bonyhádi kistérség
5.	Tolna	11.700 fő	Szekszárdi kistérség
6.	Dunaföldvár	9.180 fő	Paksi kistérség
7.	Tamási	8.670 fő	Tamási kistérség
8.	Bátaszék	6.630 fő	Szekszárdi kistérség
9.	Simontornya	4.300 fő	Tamási kistérség
10.	Gyönk	2.050 fő	Tamási kistérség
11.	Nagymányok	2.460 fő	Bonyhádi kistérség

Nagyközségek, községek Tolna megyében

Alsónána, Alsónyék, Aparhant, Attala, Báta, Bátaapáti, Belecska, Bikács, Bogviszló, Bonyhádvarasd, Bölcse, Cikó, Csibrák, Csikóstóttós, Dalmand Decs, Diósberény, Döbrököz, Dunaszentgyörgy, Dúzs, Értény, Fadd, Fácánkert, Felsónána, Felsónyék, Fürged, Gerjen, Grábóc, Györe, Györköny, Gyulaj, Harc, Hőgyész, Iregszemcse, Izmény, Jágónak, Kajdacs, Kakasd, Kalaznó, Kapospula, Kaposszekcső, Keszőhidegkút, Kéty, Kisdorog, Kismányok, Kiszékely, Kistormás, Kisvejke, Kocsola, Koppányszántó, Kölesd, Kurd, Lápafő, Lengyel, Madocsa, Magyarkeszi, Medina, Miszla, Mórág, Mőcsény, Mucsfa, Mucsi, Murga, Nagydorog, Nagykónyi, Nagyszékely, Nagyszokoly, Nagyvejke, Nak, Németkér, Ozora, Ócsény, Pálfa, Pári, Pincehely, Pörboly, Pusztahencse, Regöly, Sárpilis, Sárszentlőrinc, Sióagárd, Szakadát, Szakály, Szakcs, Szálka, Szárazd, Szedres, Tengelic, Tevel, Tolnanémedi, Udvari, Újireg, Varsád, Váralja, Várdomb, Várong, Závod, Zomba

2.4 Közoktatási helyzetkép a megyében

A közoktatásban az utóbbi években lezajlott főbb folyamatokat – az esélyegyenlőség jegyében – két szóval lehet jellemezni: **integráció, intézménybezárás.**

Tolna megyei települések általános iskolai ellátása (2009.)

A településen nem működik általános iskola	1-4. évfolyammal működő általános iskola		1-8. évfolyammal működő általános iskola	
	Település	Létszám (fő)	Település	Létszám (fő)
Bonyhádvarasd	Izmény	17	Aparhant	144
Grábóc	Attala	19	Tolnanémedi	73
Kisdorog	Bátaapáti	17	Bonyhád	1291
Kismányok	Csikóstóttós	34	Cikó	108
Kisvejke	Dalmand	45	Györe	58
Lengyel	Alsónána	27	Kakasd	116
Mőcsény	Fácánkert	14	Mórág	83
Mucsfa	Felsónána	28	Nagymányok	207
Nagyvejke	Harc	23	Tevel	211
Váralja	Medina	16	Szakály	90
Závod	Pörboly	25	Dombóvár	

Jágónak	Sárpilis	11	Döbrököz	144
Kapospula	Sióagárd	27	Gyulaj	142
Nak	Tengelic (1-6.)	99	Kaposszekcső	213
Várong	Németkér	45	Kocsola	139
Alsónyék	Pusztahencse	75	Kurd	133
Kéty	Sárszentlőrinc	35	Szakcs	285
Kistormás	Fürged	26	Báta	136
Murga	Nagyszékely	19	Bátaszék	
Szálka	Regöly	33	Bogyiszló	204
Bikács			Decs	201
Belecska			Fadd	341
Diósberény			Kölesd	166
Dúzs			Ócsény	193
Értény			Szedres	171
Kalaznó			Szekszárd	
Keszőhidegkút			Tolna	
Kisszékely			Várdomb	120
Koppányszántó			Zomba	249
Miszla			Bölcske	233
Mucsi			Dunaföldvár	
Nagyszokoly			Dunaszentgyörgy	146
Szakadát			Gerjen	99
Szárazd			Györköny	110
Udvari			Kajdacs	128
Újireg			Madocsa	134
Varsád			Nagydorog	325
Pári			Paks	
Csibrák			Pálfa	147
Lápfő			Simontornya	253
			Tamási	804
			Gyönk	312
			Hógyész	304
			Pinchehely	150
			Felsőnyék	87
			Iregszemcse	283
			Magyarkeszi	118
			Nagykónyi	150
			Ozora	176

3. A 2000-es évek főbb tendenciái a közoktatásban

3.1 Jelentősebb törvényi változások (2006-2008.)

A 2006. évi LXXI. törvény a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról (a továbbiakban **2006. évi LXXI tv.**)

A közoktatási intézmények

5.§ (1) szerint: „Az általános iskolának 8 évfolyama van.”

Az új szabályozás alapján a 8 évfolyamnál kevesebb évfolyammal működő általános iskolák csak tagiskolaként, 8 évfolyamos, szerkezetváltó osztályokkal működő gimnázium vagy egységes iskola tagiskolájaként működhetnek a továbbiakban. E rendelkezések alkalmazásában nyolc évfolyamnál kevesebb évfolyammal működő

általános iskolának kell tekinteni azt az iskolát is, amelyikben – az alapító okiratban meghatározottak ellenére – egymást követő két tanítási évben nem indult osztály a hetedik és a nyolcadik évfolyamon.

A 2006/2007. tanévtől kezdődően kell vizsgálni azt, hogy indult-e hetedik és nyolcadik évfolyam az általános iskolában. *A hetedik és nyolcadik évfolyamon indított osztályokat akkor lehet figyelembe venni, ha az egyes osztályok tanulói létszáma eléri a maximális osztálylétszám ötven százalékát, azaz 15 főt.* Ennél a számításnál a tényleges tanulói létszámot kell figyelembe venni.

A fenntartónak 2008. augusztus 31-ig kellett gondoskodnia a nyolc évfolyamnál kevesebb évfolyammal működő általános iskolák tagintézménnyé történő átalakításáról vagy az általános iskolai feladatok iskolafenntartás nélkül történő megoldásáról. **/18. § (3)/** Amennyiben a helyi önkormányzat a meghatározottak szerint nem tud gondoskodni a nyolc évfolyamnál kevesebb évfolyammal működő általános iskola tagintézménnyé történő átalakításáról, vagy az általános iskolai feladatok ellátásáról, az Oktatási Hivatal (az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont jogutód intézménye) engedélyével tovább működtetheti az iskolát. Az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont az általános iskola székhelye szerint illetékes többcélú kistérségi társulás és a megyei közigazgatási hivatal bevonásával dönt. A továbbműködési engedély iránti kérelmet 2007. január 31-ig lehetett benyújtani. Ugyanakkor megmaradnak az anyanyelvű, kétnyelvű, illetve a nyelvtanó kisebbségi oktatást folytató iskolák kedvezményei. Ezekben az intézményekben a 7. illetve 8. osztály akkor is fenntartható, ha azt legalább nyolc azonos kisebbséghez tartozó szülő írásban kérte. Ezekben az osztályokban a tanulói létszám 8 fő alá csökkenése esetében kell az intézménynek tagintézménnyé válnia, amely kötelezettség alól az OH felmentést adhat.

A módosított oktatási törvény a *többcélú közoktatási intézmények* körében a Kt. 33. § alatt felsorolt szervezeti lehetőségeket kettővel kibővíti: a d) egységes gyógypedagógiai, konduktív-pedagógiai módszertani intézménnyel és e) az egységes pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézménnyel. **/8. § (1)/** Az egységes iskola fogalmát tágítja a törvény. Az *egységes iskola* és az összetett iskola meghatározását két mozzanattal tovább bővíti a rendelkezés: az egységes iskola 12 vagy 13 évfolyammal is működhet – a törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén. Az egységes középiskola az alapozó szakaszon (5- 6. évfolyam) folyó oktatást nem szakrendszerű oktatásként is megszervezheti. Ha az egységes iskola az általános iskola mellett középfokú intézményi feladatok közül legalább egyet ellát, úgy biztosítania kell a tanuló részére a folyamatos továbbhaladás feltételeit, és ennek tartalmi és szervezeti követelményeit pedagógiai programjában rögzítenie kell. Az egységes iskolának át kellett dolgoznia pedagógiai programját oly módon, hogy a továbbhaladás feltételeit a 2007/2008-as tanévtől kezdve biztosítani tudja. **/18. § (6)/** Az *egységes pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézmény* több különböző pedagógiai szakszolgálatot egységes intézményként lát el. Az intézmény – a szakértői és rehabilitációs bizottsági feladatok kivételével – részt vehet a pedagógiai szakszolgálatok ellátásában, az utazó szakember-hálózat működtetésében, a gyógytestnevelés ellátásában.

A *többcélú közoktatási intézmény*, ha általános iskolai feladatok mellett középfokú intézményi feladatok közül legalább egyet ellát, nem tarthat felvételi vizsgát azoknak a tanulóknak, akik a többcélú intézmény keretében fejezték be általános iskolai tanulmányaikat. A felvételi kérelmek elbírálásánál a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat előnyben kell részesíteni.

A mérés-értékelési rendszer

A módosított törvény szerint: a méréseknek minden tanévben ki kell terjednie a közoktatás 4., 6., 8. és 10. évfolyamán minden tanuló esetében az anyanyelvi és a matematikai alapkészségek fejlődésének vizsgálatára. /**16.§ (5)**/ Az országos mérés, értékelés összesített és intézményekre vonatkozó eredményét az OKM honlapján közzé kell tenni. Az OKM a 2008/2009-es tanévtől kezdődően köteles az értékelések hozzáférhetőségéről gondoskodni.

Az *intézményeknek* a minőségirányítási programban (IMIP) figyelembe kell venniük az országos mérés és értékelés eredményeit. A nevelőtestület évente értékeli a program végrehajtását, az országos mérés, értékelés eredményeit – ezeket és a javasolt intézkedéseket meg kell küldeni a fenntartónak. A javasolt intézkedések a fenntartó jóváhagyásával válnak érvényessé. A fenntartónak az értékelést és a javasolt intézkedéseket a honlapján nyilvánosságra kell hozni. /**9.§ (11)**/ A közoktatási intézményeknek az új jogszabály alapján első ízben a 2008/2009-es évet kell értékelniük, s 2007. március 31-ig kellett megküldeniük a fenntartónak minőségirányítási programjaikat jóváhagyás céljából. /**18.§ (5)**/ Az OH minden fenntartónak megküldi az országos mérés, értékelés eredményeit és köteles felhívni a fenntartó figyelmét, amennyiben az eredmények alapján indokolt valamelyik iskolában az intézkedése. Ha az adott iskolában folyó pedagógiai tevékenység az országos mérés, értékelés eredményei szerint nem éri el a jogszabályban meghatározott minimumot, a *fenntartó* köteles felhívni az iskola igazgatóját, hogy készítsen intézkedési tervet. Az iskola a felhívástól számított három hónapon belül megküldi intézkedési tervét a fenntartónak. Az intézkedési terv a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. Az intézkedési terv készítése során fel kell tárni az okokat, amelyek a lemaradáshoz vezettek, és meg kell határozni a megszüntetésükhöz szükséges intézkedéseket és az ezek végrehajtásához szükséges iskolafejlesztési programot. Ha a következő évi országos mérés, értékelés eredménye szerint sem éri el a meghatározott minimumot, az OH felhívja a fenntartót, hogy három hónapon belül készítsen intézkedési tervet. A fenntartó az intézkedési terv elkészítéséhez és végrehajtásához pedagógiai szakmai szolgáltató intézmény, szakértő vagy más szakmai szervezet közreműködését köteles igénybe venni. Az intézkedési terv az OH jóváhagyásával válik érvényessé. Az OH hatósági ellenőrzés keretében vizsgálja az intézkedési tervben foglaltak végrehajtását. /**16.§ (7)**/ Első ízben a 2006/2007. évi országos mérés, értékelés alapján lehet a fenntartó figyelmét felhívni arra, hogy intézkedés megtételére van szükség. /**18.§ (5)**/

A fenntartók

A helyi önkormányzat önállóan vagy más helyi önkormányzattal közösen köteles önkormányzati döntés-előkészítést szolgáló *feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési tervet* készíteni a *megyei fejlesztési terv* figyelembe vételével. Az önkormányzati intézkedési tervnek tartalmaznia kell, hogy az önkormányzat kötelező feladatait milyen módon látja el, illetve, hogy milyen nem kötelező feladatokat kíván a helyi önkormányzat ellátni. /**85. § (4)**/. Az új szabályozás az előbbieket egy elemmel egészíti ki: „Az önkormányzati intézkedési tervnek tartalmaznia kell a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket.” /**15.§ (4)**/. A helyi önkormányzat a helyi intézkedési terv végrehajtását legalább két évente felülvizsgálja. Nem kell az önkormányzatnak intézkedési tervet készítenie, ha tagja többcélú kistérségi társulásnak, feltéve, hogy a

többcélú kistérségi társulás önálló intézkedési terve – települések szerinti bontásban – tartalmazza mindazt, amit az önkormányzati intézkedési tervnek tartalmaznia kell.

Az idegennyelv-oktatás

A módosított közoktatási törvény a Kt. 11. §-a, a tanuló jogai között felsorolt lehetőségek közé beemeli az angol nyelv oktatását is, ezzel az eddigi meghatározatlan célnyelvű kötelező idegen nyelvoktatás a hazai oktatási rendszerben az angol nyelv oktatására tért át. /**3.§**/. Ez a rendelkezés a középiskolákra ró ilyen irányú kötelezettséget. A törvény más rendelkezései a nyelvi előkészítő évfolyam illetve – ha a jelentkezők létszáma alapján indokolt – a nyelvi előkészítő évfolyam további osztályának megszervezését teszi kötelezővé a gimnáziumok és a szakközépiskolák számára. A nyelvi előkészítő évfolyam több középiskola tanulóiból is megszervezhető. (**6-7.§**).

A pedagógusok munkaideje és tanítási óraszám

A 2006/2007-es tanévben a munkáltató elrendelheti, hogy a pedagógus a rendes munkaidőn belül, munkaköri feladatként, külön díjazás nélkül a munkakörére, beosztására megállapított kötelező órájánál többet taníthasson, ha erre egyéni foglalkozás, szabadidős foglalkozás, tanórán kívüli foglalkozás megtartása érdekében szükség van. Az így elrendelt órák száma egy héten a két órát nem haladhatta meg. /**18.§ (8)**/.

A pedagógusok kötelező óráit megemelték a 2006-os LXXI tv. 1. sz. mellékletében: az óvodapedagógusok 32, a nem szaktanítást végző tanítók és a szaktanítást végző tanítók és tanárok egyaránt 22 órát kell, tanítsanak. (**20.§**). A pedagógus kötelező óráját az óvodában és az iskolában a gyerekekkel és a tanulókkal való közvetlen foglalkozásra kell fordítani. A tanulókkal való közvetlen foglalkozás körébe tartozik az osztály közösségi programjainak és a tanulókkal való egyéni törődés feladatainak továbbá a szakkörök, versenyek, más tanórán kívüli foglalkozások megtartása, amelyeket az iskolai nem kötelező tanórai foglalkozás időkeretének terhére szerveznek. A pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak munkáját oly módon kell megszervezni, hogy a pedagógus heti kötelező óraszám alapján az egy tanítási évre jutó időkeretét teljesíteni tudja. Ehhez a munkáltató a pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak munkáját kéthavi tanítási időkeret kialakításával szervezi meg /**20.§ (2)**/. A teljes munkaidő tanítási órákkal le nem kötött részében munkaköri feladatként ellátja a nevelő és oktató munkával összefüggő egyéb feladatokat, felkészül a foglalkozásokra, tanítási órákra, értékeli a tanulók teljesítményét, elvégzi a kapcsolódó ügyviteli tevékenységeket, részt vesz a nevelőtestület munkájában, a hátrányos helyzetű tanulók felkészülésének segítésében, az iskola kulturális és sportéletének megszervezésében, stb. /**20. § (3)**/. Az intézmény vezetője elkészíti a pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak kötelező órabeosztását és megküldi a fenntartónak. A fenntartó és az intézményvezetők közösen áttekintik az órabeosztást, és kirendelés keretében történő foglalkoztatás szabályainak alkalmazásával biztosítják az ellátatlanul maradt feladatok végrehajtását. A kirendelés ideje egy tanítási évben nem haladhatja meg a 190 tanítási órát. /**20.§. (5)**/.

A 2007. évi LXXXVII. törvény a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról (a továbbiakban **2007. évi LXXXVII. tv.**)

Teljesítményértékelés

A **Kt. 16. § (6)** bekezdésének módosításával a munkáltatói jogok gyakorlása során figyelembe kell venni az intézményi minőségirányítási programban meghatározott

teljesítményértékelést. Ehhez a módosításhoz kapcsolódik a **Kt. 118. § (10)** bekezdésének módosítása is, amelynek értelmében a jövőben a kiemelt munkavégzésért járó kereset-kiegészítés megállapításánál figyelembe kell venni a vezetői feladatokat ellátók, továbbá a pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak teljesítményértékelésének eredményeit. A kereset-kiegészítésre való jogosultság legfeljebb egy nevelési évre, egy tanítási évre szólhat. A kereset-kiegészítést ugyanaz a személy több alkalommal is megkaphatja. A kereset-kiegészítésre való jogosultság megállapítása során előnyben kell részesíteni azt, aki az intézményi teljesítményértékelés alapján az előző nevelési évben, tanítási évben kereset-kiegészítésben részesült, feltéve, hogy a minőségirányítási programban meghatározott ciklusidő nem telt el, és a munkáltató megítélése szerint teljesítményével ismét kiérdemelte azt.

Munkaerő-gazdálkodás

A **Kt. 16. § új (7)-(8)** bekezdése lehetővé teszi, hogy a helyi önkormányzat, illetve a többcélú kistérségi társulás a társulási megállapodás alapján a fenntartásában lévő közoktatási intézményei tekintetében munkaerő-gazdálkodási rendszert működtessen. A munkaerő-gazdálkodási rendszer működtetése nem kötelező a fenntartó részére, hanem az önkormányzatok döntésén múlik, hogy élnek-e a törvény e lehetőségével. A munkaerő-gazdálkodás lényege, hogy meghatározza azokat az elveket, amelyek figyelembevételével az egyes közoktatási intézményekben a munkáltatói jogokat gyakorolni lehet. A munkaerő-gazdálkodási rendszer részeként el kell készíteni:

- a munkaerő-gazdálkodási tervet és
- a munkaerő-gazdálkodási nyilvántartást.

A munkaerő-gazdálkodási rendszerbe bevonhatók a nevelő és oktató munkához kapcsolódó nem közoktatási feladatot ellátó intézmények is.

Közoktatási intézmények

A **Kt. 133. § új (4)-(5)** bekezdéssel egészült ki, melynek értelmében azok a nyolc évfolyamnál kevesebb évfolyammal működő általános iskolák, amelyek tagintézménnyé történő átalakítása nem történt meg, a továbbműködéshez szükséges engedélyüket **négyévente** kötelesek meghosszabbítani. Azok, akik megkapták a továbbműködési engedélyt, **január 1-je** és **március 15-e** között kérhetik az engedély meghosszabbítását. Az engedély akkor hosszabbítható meg, ha az adott intézmény rendelkezik a közoktatásról szóló törvény **25. §-ának (7)** bekezdésében meghatározottak szerinti, a kötelező felvételt biztosító iskolával kötött megállapodással. Szintén új rendelkezés, hogyha a nyolc évfolyamnál kevesebb évfolyammal működő általános iskola fenntartói jogát a helyi önkormányzat nem állami, nem önkormányzati intézményfenntartónak adja át, az átadást követő tanévben, valamint az azt követő tanéven át saját forrásaiból a költségvetési törvényben meghatározott egyházi kiegészítő támogatásnak megfelelő összeget (a 2007. költségvetési évben 145.000,- Ft/fő) köteles megfizetni az átvevő fenntartónak. Kivételt képez e rendelkezés alól, ha az átadott iskola épülete a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről szóló törvény hatálya alá tartozik, valamint ha az átadott iskola az országos kisebbségi önkormányzat által fenntartott középiskola tagintézményeként működik tovább.

Pályakövetési rendszer

A **Kt. 12. §-a egy új (6)** bekezdéssel, valamint a 2. sz. mellékletében meghatározott pályakövetési rendszer lehetőséget biztosít arra, hogy az egyes szakiskolák, szakközépiskolák által kínált szakképesítések munkaerő-piaci hasznosulásáról megfelelő információkkal rendelkezzenek az adott szakképesítést választó tanulók, illetve szüleik. A pályakövetési rendszer az alábbi elemekből épül fel:

- a tanuló kötelessége, hogy a szakmai vizsga sikeres befejezését követő 3 éven belül tájékoztassa az iskolát a megszerzett szakképesítés hasznosulásáról – **első ízben** azoknak a tanulóknak kell adatot szolgáltatni, akik a **2008/2009.** tanévben teljesítik a szakmai vizsga követelményeit;
- az iskoláknak egyrészt a pályakövetési rendszer felé van jelentési kötelezettségük az általuk kínált szakképesítésekkel, illetve további információkkal kapcsolatban, melyeket részleteiben külön jogszabály a későbbiekben határoz meg, másrészt nyilvánosságra kell, hogy hozzák (**Kt. 43. § (6)** bekezdés) az intézményben tanulmányaikat befejezők munkaerő-piaci helyzetével kapcsolatos adatokat.

Az intézményfenntartók mozgásterét bővítő változások

- A **Kt. 33. § (11)-(12)** bekezdésének módosulásával bővíthető az egységes pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézmény, valamint az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény keretein belül megszervezhető feladatok köre - szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységenként - a családsegítő szolgálattal és az iskola-egészségügyi ellátással. A módosítás lehetővé teszi, hogy a jövőben a nevelési tanácsadást - szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységenként – az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény keretein belül szervezzék meg.
- A **Kt. 35. § (9)** bekezdése értelmében a jövőben a továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadás a munkaerő-piaci tanácsadással közösen is megszervezhető.
- A **Kt. 121. § (1)** bekezdés 25. pontjában meghatározott nevelő,- oktató munkához kapcsolódó, nem közoktatási tevékenységek köre szintén bővült (közművelődési, kulturális, művészeti, könyvtári, múzeumi, sport tevékenységek).
- A **Kt. 53. § (4)** bekezdés módosulása alapján lehetőség van arra, hogy a napközis, illetve tanulószobai foglalkozásokat több iskola tanulói részére, egy iskolában szervezzék meg. Szintén ilyen lehetőséget ad a Kt. 67. §-a az új (5) bekezdésével a közös szakképzési évfolyam megszervezése.
- A **Kt. 82. §-a új (6)-(10)** bekezdéseivel lehetőséget biztosít a nem állami, nem önkormányzati intézmények bevonására a kötelező feladatellátásba. A nem önkormányzati fenntartó az érintett helyi önkormányzattal közösen határozza meg, hogy mekkora az a gyermeklétszám, amelynek a felvételét nem tagadhatja meg, de ez nem lehet kevesebb mint az intézmény alapító okiratában meghatározott maximális gyermek,- tanulólétszám 25 %-a. **2007. december 31-ig** kellett a nem helyi önkormányzati intézményfenntartónak és az illetékes önkormányzatnak egyeztetni a kötelező felvételt biztosító feladatok ellátásában való részvétel módjáról, de a **2008/2009-es tanév** felvételi eljárását a fentiek alapján kell megszervezni.
- A **Kt. 84. § (4)** bekezdés módosításával bővültek a **bírósági jogkörök**:
 - a semmisség vagy érvénytelenség megállapítása esetén kötelezheti a fenntartót az iskolai felvételi körzethatárok törvényi előírásoknak megfelelő megállapítására.
 - meghatározott időre vagy meghatározott feltétel teljesítéséig megtilthatja, hogy az érintett közoktatási intézmény vagy annak tagintézménye a gyermekekkel, tanulókkal új jogviszonyt létesítsen.

A többcélú kistérségi társulásokat érintő változások

A **Kt. 89/A § új (9)-(12)** bekezdései határozzák meg:

- az intézményfenntartó többcélú kistérségi társulásoknak közoktatási társulási bizottságot kell létrehozniuk
- a kistérségi határon kívüli település tekintetében is elláthat a többcélú kistérségi társulás közoktatással összefüggő tevékenységet
- a hazai és nemzetközi forrásokra kiírt közoktatási célú pályázatokon való részvétel feltétele, hogy a kistérségi intézkedési terv tartalmazza az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedéseket.

Települési Intézkedési terv

A **Kt. 85. § (4)** bekezdésében meghatározott a **települési önkormányzatok intézkedési tervét 2007. december 31-ig felül kellett vizsgálni** olyan szempontból, hogy az intézkedési terv tartalmazza az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedéseket. Ha az óvodai nevelés nem biztosított a helyi önkormányzat **2008. szeptember 1-jétől** köteles biztosítani a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelését három éves koruktól, **2010. augusztus 31-ig** pedig minden óvodai neveléssel összefüggő szülői igény teljesítéséhez szükséges feltételeket meg kell teremtenie.

Szakképzés

A **Kt. új 89/B. §** rendelkezik a **szakképzés feladatainak regionális megszervezéséről**:

- a regionális fejlesztési és képzési bizottságok tekintetében új feladatokat határoz meg
- a szakképzés-szervezési társulás keretében új szervezési lehetőséget biztosít a helyi önkormányzatok szakképzéssel összefüggő feladataik végrehajtására. E társulás tagjainak el kell fogadniuk a regionális fejlesztési és képzési bizottság által a szakképzés fejlesztésének összehangolásával összefüggésben hozott döntéseit. A szakképzés szervezési társulás jogi személy, létesíthet és fenntarthat szakiskolát, szakközépiskolát és kollégiumot, továbbá működtetheti a pedagógusok állandó helyettesítési rendszerét és az utazó szakember hálózat rendszerét.

Oktatási Hivatal (OH)

A **Kt. 95/A. §** módosításával **bővültek az oktatási hivatal hatósági ellenőrzési jogosítványai**. Az eddigiekhez képest újdonság a módosító törvényben, hogy a hivatal ellenőrizheti:

- a kötelező felvételre vonatkozó feladatok ellátását, továbbá
- az oktatás ingyenességére, a tankönyvek és más tanulói felszerelések biztosítására vonatkozó rendelkezések megtartását,
- az adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítését és az adatok nyilvánosságra hozatalát.

További változás, hogy az oktatási hivatal által kiszabható legmagasabb felügyeleti bírság összegét 100 000 forintról 1 millió forintra emelkedett, melynek mértékét az elkövetett cselekmény súlyával arányosan kell kiszabnia.

Szintén újdonság, hogy az oktatási hivatal bírósági eljárást indíthat a semmisség megállapítása, illetve a megtámadható döntés érvénytelenségének megállapítása érdekében.

Az oktatási hivatal **2008. szeptember 1-jétől** látja el a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének felülvizsgálatával összefüggő feladatokat.

Egyéb változások

- **A Kt. 118. § (9)** bekezdésének módosulásával az egyházi szervek a korábbi kettő év helyett a közoktatási megállapodás megkötését követő három év elteltét követően kezdeményezhetik az OH-nál az egyoldalú nyilatkozattételt.

- **A Kt. 121. § (1) bekezdés 14.** pontjában meghatározott hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók fogalma pontosításra került a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében. Így a jövőben a szülő iskolai végzettségét óvodás gyermek esetén a gyermek hároméves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállásának időpontjában meglévő állapot szerint kell figyelembe venni. A halmozottan hátrányos helyzet egyik feltétele a továbbiakban is a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítása, illetve felülvizsgálata során használt szülői nyilatkozat kitöltése. A nyilatkozat kitöltésére a jegyzői feladatellátás részeként a fent leírtak szerint kerül sor. Az iskola – a jegyző által a szülő részére kiállított - írásos nyilatkozat bemutatásával szerez tudomást a halmozottan hátrányos helyzet fennállásáról. Ezt a rendelkezést már a **2007/2008.** nevelési évben/tanévből óvodába kerülő, illetve tankötelessé váló gyermekek, tanulók tekintetében alkalmazni kell.

- **A Kt. 121. § (1) bekezdés 34.** pontja szerint meghatározott nem szakrendszerű oktatás fogalom meghatározása is módosult, s így a jövőben nem szakrendszerű oktatásnak tekintjük a Nemzeti alaptantervben meghatározott kulcskompetenciák fejlesztését.

A 2008. évi XXXI. törvény részeként módosult a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Kt.)

A törvénymódosítás érintette a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényt (Gyvt.) is. A módosításra a Kormány Új Tudás Műveltség Mindenkinek Programjának végrehajtása miatt, továbbá az egyenlő bánásmód követelménye teljesítéséhez szükséges törvényi háttér megteremtése, a rendelkezésre álló hatósági eszközök bővítése céljából volt szükség.

A módosítás főbb elemei a következők:

- **A Kt. 8. §-ának új (12)** bekezdése értelmében a Nemzeti alaptanterv a jövőben kötelező rendelkezéseket állapíthat meg a helyi tanterv elkészítéséhez.
- Bővültek a szülői jogok és köteleességek a közérdekű igényérvényesítés jogával és a nevelési tanácsadason, illetve iskolapszichológusi ellátáson való megjelenési kötelezettséggel [**Kt. 13. § (6), (8)** bekezdés].
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szülei, amennyiben gyermeküket még 5 éves koruk előtt beiratják az óvodába, és a rendszeres óvodába járásukról is gondoskodnak, **óvodáztatási támogatásban** részesülhetnek.
- A törvénymódosítás „ráerősít” arra az egyébként egyértelmű, de jogszabályi megfogalmazást még nem nyert szabályra, hogy a többcélú közoktatási intézményben egy egységes szervezeti és működési szabályzat és pedagógiai program mellett egy egységes házirendet és intézményi minőségirányítási programot kell elkészíteni [**Kt. 33. § (7)** bekezdés].
- A Kt. módosítása egy új többcélú intézménytípust vezetett be az „**egységes óvodabölcsőde**” formájában (**33. § (14)** bekezdés). A módosítás célja az önkormányzat mozgásterének növelése az intézményalakítás terén, és a gyermekek minél hamarabb történő óvodába lépésének elősegítése. Egységes, az óvodai és a bölcsődei nevelés feladatait ellátó intézmény a legalább második életévüket betöltött, továbbá az óvodai nevelésben ellátható gyermekek közös neveléséhez hozható létre.

Az egységes óvodabölcsőde csak meghatározott feltételek fennállása esetében alapítható, melyek a következők:

- ha a települési önkormányzat egyébként nem köteles bölcsődét működtetni (10 000 fő lakosságszám alatti települések), és
- a gyermekek száma nem teszi lehetővé az óvodai csoport, illetve a bölcsődei csoport külön-külön történő létrehozását, feltéve továbbá,
- hogy minden, a településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

Egységes óvoda-bölcsőde indítására első ízben a 2009. évi nevelési évben lesz lehetőség.

Az új intézménytípus létesítésének feltételeit, a létesítés és működés, a nevelésben való közreműködés szakmai szabályait, és a harmadik életévüket be nem töltött gyermekek felvételének feltételeit a közeljövőben oktatási és kulturális, valamint szociális és munkaügyi miniszteri együttes rendelet fogja szabályozni.

- Azoknak a fenntartóknak, amelyek olyan tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságot tartanak fenn, amelyek óvodai, iskolai, kollégiumi feladatot is ellátó többcélú közoktatási intézményben működnek, 2009. január 1-jéig gondoskodni kell arról, hogy a többcélú intézményből „kiszervezzék” a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenységet [**Kt. 33. § (15) bekezdés**].

- A **Kt. 42. §-ának (1) bekezdése** kimondja, hogy az iskolák csak a külön jogszabályban meghatározott keretek között határozhatják meg a tanulói jogviszony létesítésének tanulmányi feltételeit. Ez lényegében a központi írásbeli felvételi vizsga kizárólagossá tételét jelenti.

- Az intézményát szervezések tapasztalatai alapján került törvénybe iktatásra a főigazgató és az igazgató kinevezésének lehetősége a többcélú, illetve a nagyobb közoktatási intézményekben.

- A törvénymódosítás értelmében a nevelési program, pedagógiai program, továbbá a szervezeti és működési szabályzat elfogadásán kívül a házirend és az intézményi minőségirányítási program elfogadása is a nevelőtestület át nem ruházható döntési jogkörébe került [**Kt. 57. § (4) bekezdés**].

- A szakmai munkaközösségek a jövőben felvállalhatják a gyermek- és ifjúságvédelmi, a szabadidő hasznos eltöltésével összefüggő, a sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációját szolgáló feladatokat is. A szakmai munkaközösség a jövőben éves terv szerint részt vesz az intézményben folyó szakmai munka belső ellenőrzésében is. Ennek során a szakmai munkaközösség tagja és vezetője akkor is közreműködhet, ha nem szerepel az Országos szakértői névjegyzékben [**Kt. 58. § (1) bekezdés**].

- Módosult és pontosabbá vált az általános iskolai felvételi körzetekre vonatkozó szabályozás, amely már nem "szomszédos" felvételi körzetről rendelkezik, hanem a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és az e körbe nem tartozó tanulók egymáshoz viszonyított arányát településre vetíti ki, és ehhez viszonyítva írja elő a körzeti arányok megtartását (Kt. 66. § (2) bekezdés). Ha az intézmények jelenlegi körzetei az új szabályoknak nem felelnek meg, a fenntartóknak 2008. december 31-ig kellett a megfelelő körzeteket kialakítani.

Az új körzethatárok meghatározása a következőképpen történik:

Első lépésben ki kell számítani a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók települési arányát. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek a településen belüli arányát oly módon kell megállapítani, hogy az adott településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező összes halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszámát el kell osztani a településen lakóhellyel,

ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező összes gyermek létszámával. Ezt követően lehet meghatározni az egyes általános iskolák felvételi körzeteinek arányát. Ez utóbbi úgy történik, hogy az egyes felvételi körzetekben lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező összes halmozottan hátrányos helyzetű tanulónak a létszámát el kell osztani a felvételi körzetben lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező összes tanuló létszámával. Ez a szám, tehát a halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak az egyes felvételi körzetben kiszámított aránya, legfeljebb tizenöt százalékponttal lehet magasabb, mint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek a település egészére kiszámított aránya.

Amennyiben egy településrészen a lakossági összetétel miatt nincs lehetőség a törvényben meghatározott, kívánatosnak tartott arányok kialakítására – a szabad iskolaválasztás jogára is tekintettel –, az ilyen intézmények is tovább működhetnek (tehát amelyekben a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya több mint 15 százalékponttal magasabb, mint a települési arány), azonban – bizonyos feltételek fennállása esetén – nem jelölhetők ki kötelező felvételi feladatot ellátó iskolának. Egyes súlyosabb esetekben pedig nem indítható az ilyen intézményekben az első évfolyamon újabb osztály.

A 2009/2010. tanítási évben nem indítható az első évfolyamon osztály abban az általános iskolában, amely nem jelölhető ki kötelező felvételt ellátó iskolának, feltéve, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai aránya a 2008/2009. tanévben elérte az ötven százalékot [Kt. 132. § (15) bekezdés].

Az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: OH) - a fenntartó kérésére - az érintett iskolának felmentést adhat az osztályindítás tilalma alól, feltéve, hogy felmentés hiányában az iskolai nevelés és oktatás igénybevétele a tanuló és a szülő részére aránytalan teherrel járna.

A felvételi körzetek arányaira vonatkozó rendelkezéseket a településen lévő valamennyi általános iskolai feladat-ellátási hely tekintetében alkalmazni kell akkor is, ha az iskola székhelye nem a településen található.

• A felvételi körzetekkel együtt változtak a felvétel kapcsán az előnyben részesítés szabályai is. A módosítás értelmében [Kt. 66. § (5) bekezdés], ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud,

- **először a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók** kérelmét kell teljesíteni,
- a további felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót a helyben szokásos módon – legalább tizenöt nappal a felvételi, átvételi kérelmek benyújtására rendelkezésre álló időszak első napja előtt - nyilvánosságra kell hozni.

- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók közül előnyben kell részesíteni azokat, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen van, ahol az iskola székhelye található.

- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felvétele után a további felvételi kérelmek elbírálásánál előnyben kell részesíteni azokat a jelentkezőket, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen található, ahol az iskola székhelye található.

- Ha az általános iskola - a megadott sorrend szerint - az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján dönt a jelentkezők között. A sorsolásra a felvételi, átvételi kérelmet benyújtókat meg kell hívni.

- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felvételi, átvételi kérelmének teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető a sajátos nevelési igényű tanuló, továbbá az a tanuló,

akinek ezt sajátos helyzete indokolja. A sajátos helyzetet a helyi önkormányzat rendeletben állapítja meg.

• A törvénymódosítás érintette az OH vonatkozó szabályozást is. A **Kt. új 95/B. §-a** alapján az OH-nak a maximálisan kiszabható 1 millió Ft-os felügyeleti bírság megállapításánál figyelembe kell vennie:

- a jogsértés súlyosságát,
- a jogsértésnek a közoktatási intézmény működésére gyakorolt hatását,
- a gyermekek, a tanulók, a szülők érdekeinek sérelmét és az érintettek számát,
- a jogsértéssel okozott kárt,
- az intézkedése alapjául szolgáló adatok, tények, információk eltitkolását, illetve az arra irányuló szándékot,
- a jogsértő állapot fennállásának időtartamát, illetve a jogsértés ismétlődését, gyakoriságát,
- a jogsértés feltárásában való közreműködést, a jogsértés következményeinek felszámolása érdekében tett intézkedéseket és az elért eredményeket, illetve a kárenyhítés mértékét,
- a vizsgált időszak alatt több különböző jogsértés elkövetése esetén azok számát és hatását.

A másik változás e témakörben az, hogy az OH a korábbiaknál komolyabb jogosítványokat kapott az egyenlő bánásmódot sértő iskolai intézkedések orvoslása terén. Ilyen új jogosítványa, hogy határozatot hozhat az óvodai felvételtől, a tanulói jogviszony, a kollégiumi tagsági jogviszony létrejöttéről, amennyiben hatósági ellenőrzés során feltárja, hogy a nevelési-oktatási intézmény a felvételi, átvételi kérelem elbírálása során megsértette az egyenlő bánásmód követelményét.

• Módosult az intézményátszervezésekre és –megszüntetésekre vonatkozó jogi szabályozás a tekintetben, hogy a véleményezési joggal rendelkező alkalmazotti közösség, iskolaszék, szülői közösség, iskolai diákönkormányzat véleményének kialakításához minden olyan információt hozzáférhetővé kell tenni a véleményezési joggal rendelkezők részére, amely a fenntartói döntés meghozatalához rendelkezésére áll. A vélemény kialakításához - az információk hozzáférhetővé tételének napjától számítva - legalább tizenöt napot kell biztosítani az érdekeltek részére (**Kt. 102. § (3)** bekezdés). A **Kt. 102. §-a egy (11)** bekezdéssel is kiegészült, melynek értelmében a fenntartó legkésőbb az intézkedés tervezett végrehajtása évének március utolsó munkanapjáig hozhat a nevelési-oktatási intézmény átszervezésével, fenntartói jogának átadásával, megszüntetésével összefüggő döntést.

• A **Kt. 85. §-ából** és **89/A. §-ából** új helyre, a **105. §-ba** kerültek át az esélyegyenlőségi tervvel kapcsolatos szabályok. A módosítás értelmében egyértelművé vált, hogy a közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési tervet az önkormányzati intézkedési terv, illetve a fővárosi, megyei fejlesztési terv részeként vagy az abban foglaltakra tekintettel önálló intézkedési tervként is el lehet készíteni.

• Azok a fenntartók, amelyek nyolc évfolyamnál kevesebb évfolyammal működő általános iskolát tartanak még fenn, lehetőséget kaptak, hogy a továbbműködési engedélyt idén augusztus végéig megkérjék [**Kt. 132. § (17)** bekezdés].

3.2 Középtávú közoktatás-fejlesztési stratégiák

Oktatási Minisztérium (OM) középtávú közoktatás-fejlesztési stratégiája (2004.)

A dokumentum hét fejlesztési területet határoz meg:

1. *Az oktatás eredményessége és az alapvető készségek fejlesztése*, melynek fontosságára az elmúlt évek nemzetközi felmérései világítottak rá.
2. *Az esélyegyenlőség biztosítása*. A PISA felmérések eredményei felhívták a figyelmet arra, hogy a magyar iskolák közti jelentős eredménykülönbségek közvetlen összefüggésben állnak a tanulók szociális helyzetével, a településtípussal, azzal, hogy az iskola mely régióban, faluban vagy városban található.
3. *Az oktatás minőségének biztosítása és ennek értékelése*. Az oktatáspolitikai lépéseket kíván tenni a *pedagógus szakma helyzetének javítása, a tanári pálya presztízsének emelése* érdekében is.
4. *Az információs és kommunikációs technológia* alkalmazásának elterjesztésére folyamatosan erősödik az igény a társadalom különböző rétegeiben.
5. *A tárgyi feltételek biztosítása*. A hazai közoktatási intézmények többsége felújításra szorul, az épületek, berendezések állapota nem felel meg az európai normáknak.
6. *Az idegen nyelvtanuláshoz szükséges eszközállomány* az iskolák nagy részében – főként a kistelepüléseken – elégtelen.
7. *A közoktatás hatékonyságának biztosítása és irányításának javítása*. A magyar oktatási rendszer – az oktatás eredményességéhez viszonyítva – jellemzően alacsony hatékonysággal használja fel a rendelkezésre álló anyagi erőforrásokat.

A Magyar Köztársaság Kormányának stratégiája az egész életen át tartó tanulásról (2005)

A stratégiai dokumentum kiemelt célja a tudásalapú társadalom eszközeinek kialakítása, fejlesztése. A stratégiában megfogalmazott prioritások:

1. Az oktatás, képzés esélyteremtő szerepének erősítése,
2. Az oktatás, képzés és a gazdaság kapcsolatának erősítése,
3. Új kormányzati módszerek és közpolitikai eljárások alkalmazása,
4. Az oktatás, képzés hatékonyságának javítása, osztályszámi ráfordításainak növelése, valamint
5. Az oktatás, képzés minőségének javítása.

A megfogalmazott célok elérését segítő kiemelt beavatkozási területek az alábbiak: alapkészségek és kulcskompetenciák fejlesztése a közoktatásban, azaz a *kompetenciaalapú oktatás* megvalósítása; széles és gazdag kínálat a szakképzésben, a felsőoktatásban és a felnőttkori tanulásban; folyamatosan bővülő tanulási lehetőségek; pályaorientáció, tanácsadás, pályakövetés; az informális és nem-formális tanulás elismerése; a *hátrányos helyzetű* és munkaerő-piaci szempontból veszélyeztetett *csoporthoz* támogatása; és *újfajta tanítási/tanulási kultúra* meghonosítása.

A Humán Közszolgáltatások Stratégiai Fejlesztési Programja (HSFP)

A program oktatásüggyel foglalkozó része a Dél-dunántúli Régióban 2020-ig megvalósítandó alapvető közoktatási stratégiai céljaként a következőt határozza meg: *Az oktatás egészére vonatkozóan mindenki számára elérhető, magas szolgáltatási minőséget biztosító, a gazdaság fejlődéséhez alkalmazkodó, azzal rugalmas kapcsolatot fenntartó, gazdaságosan működő oktatási ellátó rendszer kiépítése.*

Ezen belül:

Az alap- és középfokú oktatás körében regionális szinten olyan összehangolt pedagógiai szolgáltatási háttér által támogatott, integráltan működő intézményhálózat létrehozása, amely biztosítja a diákok számára az azonos szintű

infrastruktúrához, tudáshoz és pedagógiai szolgáltatásokhoz, szakszolgálathoz való hozzáférést.

Olyan felnőttképzési rendszer kialakítása, amely az átalakuló és fejlődő gazdaság gyorsan változó munkaerőigényéből fakadó felnőtt humán erő-fejlesztési és átképzési feladatokhoz, a munkaerő piaci igényekhez gyorsan, rugalmasan tud igazodni.

A régió felsőoktatása európai színvonalú, a gazdasággal szoros, strukturált kapcsolatokat fenntartó, a regionális gazdaság fejlődésére mérhető hatást gyakorló, egymással együttműködő intézményekbe koncentrált, egyes – mindenekelőtt az életminőséghez kapcsolódó környezet-, egészség- és kulturális iparhoz kapcsolódó szakterületeken – európai szinten is kiemelkedő eredmények elérésére legyen.

A közoktatás regionális fejlesztési koncepciója a HSFP-ben

Az alapfokú oktatás terén a legfontosabb, hogy a tanulók ott kapják meg a magasabb szintű oktatási szolgáltatást, ahol a legközelebb igénybe tudják venni. Az erőforrások koncentrációja a régió középső területein kívánatos, (somogyi, tolnai kistérségek), a dél baranyai kistérségekben, ahol jelentős koncentráció van már, a fejlesztés tartalmi elemeire kell helyezni a hangsúlyt: oktatási programok, humán erőforrás képzése. A régió egészének területén sürgető azoknak az oktatási épületeknek a felújítása és modernizációja, ahol a kihasználtság hosszabb távon biztosított.

Ezen a képzési szinten merül fel a legmarkánsabban a pedagógiai szolgáltatások és szakszolgálatok vidéki elérhetőségének kérdése, e szolgáltatásoknak az oktatás hatékonyságát befolyásoló szerepe, az oktatás és nevelés szakmai színvonalának egyenletességi problémája, a kistelepülések intézményfenntartó képességének kritikus kérdése és a megszűnt iskolák miatt a bejáró tanulók közlekedésének rendszere, az infrastruktúra elérhetősége. A felsorolt területeket kivétel nélkül a jelentősen különböző elérhetőség és színvonal jellemzi, ami a demokrácia, az alkotmányosság és az oktatási törvény alapkérdéseit veti fel.

A régió társadalmi-gazdasági lesüllyedésének megakadályozásában az iskolarendszer alapvető szerepet játszik, a legmélyrehatóbb szemléletváltást az alapfokú oktatásban lerakott alapoktól remélhetjük.

Intézkedési tervek

1. Intézkedés: Regionális Pedagógiai Fejlesztési és Információs Hálózat létrehozása, szakmai-tartalmi, szervezeti és erőforrás rendszerének kialakítása.

Az intézkedés célja:

A régió egészének közoktatási rendszerét adekvátan támogató, területi szintekre tagolt, minden intézmény számára elérhető fejlesztési, módszertani és szakmai szolgáltatási hálózat kiépítése.

2. Intézkedés: Integrált közoktatási központok hálózatának kialakítása a régióban.

Az intézkedés célja:

Kistérségenként olyan integrált intézményi hálózat kiépítése, amely a közoktatás valamennyi feladatát ellátó intézményeket (közoktatási törvény 20. 21. §) magában foglalhat, valamint szakmai és szolgáltatási kapcsolatot tart fenn nem közoktatási, de azok tevékenységéhez szorosan kapcsolható szociális, közművelődési és egészségügyi intézményekkel.

Az integrált központok fizikailag megközelíthetők, bennük a hozzá kapcsolódó intézmények munkamegosztása révén a lehető legtöbb, és legmagasabb minőségű szolgáltatást tudják nyújtani a gyermekeknek. E szolgáltatási központok a racionális

szervezés és az igényekre építő tervezés következtében költség-hatékonyan működtethetők.

3. Intézkedés: a régió munkaerő piaci igényeihez, szakmakultúrájához igazodó TISZK hálózat létrehozása.

Az intézkedés célja:

A társadalmi kohéziót elősegítő, a szakképzésben érintettek közötti új együttműködési, irányítási, fejlesztési, értékelési módszerek elterjesztése a szakképzésben, amely képes költség-hatékonyan és rugalmasan reagálni a helyi munkaerő-piaci igényekre, s mint kistérségi szövetségi rendszerben szervezett intézményhálózat módot ad a regionális szintű szakképzési beiskolázási tervezés és menedzselés beindítására.

4. Intézkedés: az ÁFSZ által összehangolt, a térségi munkaerő piaci igényekhez igazodó szakképzés-fejlesztés megvalósítása.

Az intézkedés célja:

A TISZK hálózata által képviselendő szakmastruktúra ismeretének hiányában feltételezhető, hogy nem minden szakmában sikerül lefedni a régió igényeit. A jelenlegi helyzetben a területi eloszlást, a szakmastruktúrát és a kapacitásokat illetően hiányzik az összhang. Arra számítunk, hogy a kevésbé technikaigényes, szűkebb piaci kört érintő és a helyi munkaerő piaci igényekhez szorosabban kötődő szakmákban megmarad az ÁFSZ által összehangolandó szakképző intézmények szerepe.

A Dél-dunántúli Régió közoktatás-fejlesztési stratégiája 2007-2013 (OKÉV)

A Dél-dunántúli Régió közoktatás-fejlesztési céljai a régió gazdasági, társadalmi, településszerkezeti, intézményhálózati és demográfiai jellemzői alapján az Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-2013. és az Oktatási Minisztérium Középtávú Közoktatás-fejlesztési Stratégiája céljainak és prioritásainak figyelembevételével kerültek meghatározásra.

A dokumentumban felvázolt Jövőkép

A Dél-dunántúli Régió közoktatás-fejlesztésében tervezési és megvalósítási szinten egyaránt együttműködik az állami és önkormányzati oktatásirányítás, valamint a kistérségi, megyei és regionális területfejlesztés. A régióban fejlődik az oktatásirányítás minősége, a kistérségi és települési önkormányzatok körében egyaránt a szükséges mértékben növekszik az irányítás területén megfelelő szakértelemmel rendelkezők száma, amelynek eredményeképpen javul a közoktatási-irányítás és a közoktatási feladatellátás színvonala.

Valamennyi kisgyermek lakóhelyén vagy annak közvetlen közelében hozzájut az óvodai neveléshez hároméves korától kezdve az iskolába lépés időpontjáig. A hátrányos helyzetű társadalmi rétegek, valamint a roma családok számára teljes körűvé válik az óvodai ellátás biztosítása, az igénybevevők köre jelentős mértékben növekszik.

Az önkormányzatok együttműködésével az óvodai nevelésben és az általános iskolai oktatásban megvalósuló intézményintegráció következtében olyan intézményhálózat

alakul ki, amely mind az aprófalvas, mind az ettől eltérő településszerkezetű térségekben hosszútávon képes biztosítani a gyermekek, tanulók beiskolázását és előrehaladását. Azon gyermekek és tanulók számára, akik nem saját lakóhelyükön jutnak hozzá az óvodai és az általános iskolai ellátáshoz, kiterjedt és összehangolt iskolabusz hálózat áll rendelkezésre.

Az aprófalvas dél-baranyai, belső-somogyi és tolnai térségben kiemelkedően, a régió egészében jelentős mértékben javul a feladatellátó intézmények infrastruktúrája, rendelkezésre állnak a sikeres oktatáshoz szükséges korszerű eszközök és felszerelések. A demográfiai, valamint a közoktatás-fejlesztési folyamatokból következően kialakulnak kistérségenként azok a mikrotérségi centrumok, amelyek hosszútávon képesek biztosítani az eredményes és hatékony alapfokú oktatást. A kistérségek és a megyei önkormányzatok együttműködésével valamennyi tanuló számára biztosított a teljes tankötelezettség ideje alatt a tanulási út.

A közoktatási rendszerhez a régió munkaerő-piaci igényeinek lehető legnagyobb mértékben megfelelő szakképzési kínálat áll rendelkezésre, amelyben kiemelkedő szerepet játszanak a gyakorlati képzés megszervezését és lebonyolítását végző Térségi Integrált Szakképzési Központok. A szakképzési kínálatot kiegészítik a munkaerő-piaci igényeknek nem megfelelő végzettséggel rendelkezők számára lehetőséget biztosító ún. második esélyt kínáló képzési formák, amelyek a régiót alkotó mindhárom megyében, ezen belül elsősorban a megyeszékhelyeken és a kistérségi központokban, egymással összehangolt képzési struktúrával állnak rendelkezésre.

A hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű tanulók fejlődését regionális szinten kidolgozott iskolafejlesztési program segíti, amelyben meghatározó szerepe van a halmozottan hátrányos helyzetű, elsősorban a roma tanulók, a sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésének, a szegregáció csökkentésének, felszámolásának, ugyanakkor speciális program segíti a roma többségű, vagy kizárólag romák által lakott településeken a tanulók általános iskolai előrehaladását, valamint középiskolai beiskolázását és előrehaladását.

Az egész életen át tartó tanulás feltételeinek folyamatos javítása következtében régió egész területén elterjed mind az általános mind a középiskolák körében a kompetencia alapú oktatási programok alkalmazása, gazdagodik a pedagógusok módszertani kultúrája, amelynek következtében javul a tanulók tanulási eredményessége, növekszik a munkaerőpiacon történő sikeres megjelenésük esélye.

A Dél-Dunántúl nemzeti és etnikai kisebbségei, horvátok, szerbek, németek, romák önálló és a többségi nemzettel közös intézményeikben megőrzik kisebbségi kultúrájukat, anyanyelvüket, hagyományaikat, egymással, a többségi nemzet tagjaival harmonikusan együtt élve segítik e történelmileg sokszínű kultúrájú régió fejlődését. A többségi nemzet intézményeiben a tanulók megismerik a területileg velük együtt élő kisebbségek kultúrájának, történetének, hagyományainak legfontosabb elemeit, megbecsülik értékeit.

A közoktatási feladatellátást, a nevelési-oktatási intézmények működését hatékony és színvonalas állami, önkormányzati szak- és szakmai szolgáltató rendszer segíti, amely megyei és regionális szinten a meglévő intézményhálózat koordinált együttműködésén, kistérségi szinten új többcélú intézmények létrehozásán, azoknak a kistérségi irányítással valamint a megyei regionális szolgáltatókkal való együttműködésén alapul.

4. Kistérségi közoktatási helyzetkép

A kistérségi helyzetkép a bevezetőben már említett *Kistérségi Közoktatás-fejlesztési Tervek (továbbiakban KKFT)* alapján készült. Az egyes kistérségek esetében **megközelítőleg azonos szempontsor** mentén kerülnek bemutatásra a közoktatás intézményei, helyzetük, továbbá a kistérségben tervezett fejlesztési elképzelések.

A KKFT olyan, nem jogszabályban előírt dokumentum, amely fejlesztésorientált, az országos, a régiós és a helyi viszonyokat rendszerbe foglaló stratégia, s egyben a fejlesztést megalapozó tervezési dokumentum is. A KKFT a kistérség közoktatási intézményei számára 5-8 éves időtávra tervezett stratégiai dokumentum, mely a változó tanulási környezetre, az uniós és a hazai megújuló közoktatási tartalmi igényekre, a hálózati típusú tanulásra és együttműködésre, a nyitott tanulási térre és környezetre való távlatos reagálás igényével készült.

Szempontsor

- Kistérséget jellemző demográfiai tendenciák
- Közoktatási feladatellátás a kistérségben
 - Óvodai feladatellátás - bölcsődei kitekintéssel (intézményi, szervezeti keretek, létszámadatok, alkalmazottak, programkínálat, épületek állapota, felszereltség)
 - Általános iskolai feladatellátás (intézményi, szervezeti keretek, létszámadatok, alkalmazottak, programkínálat, épületek állapota, felszereltség)
 - Középfiskolai feladatellátás (intézményi, szervezeti keretek, létszámadatok, alkalmazottak, programkínálat, épületek állapota, felszereltség)
- Fejlesztési elképzelések, célok, feladatok, tervek

A kistérségek bemutatása az abc sorrendet követi (*Bonyhádi, Dombóvári, Paksi, Szekszárdi, Tamási*).

4.1 Bonyhádi kistérség

4.1.1 Demográfiai mutatók

A kistérséget 21 település alkotja. (2 város, 19 község - Nagymányok 2009. július 1-jén városi rangot kapott.) Bonyhád a kistérség központja, lélekszáma miatt 10.000 fő fölötti településkategória. Több mint 14 ezres lakosság száma a kistérség lakosság számának 44%-át jelenti. 4 település lélekszáma 1.000 fő fölött van, 7 település 1.000 és 500 fő közötti, míg található 9 olyan község is, ahol a lélekszám 500 fő alatti. Ez utóbbiak közül a kettőnek a lélekszáma a 200 főt sem éri el. A közszolgáltatások jövője szempontjából lényeges adat, hogy a Dél-Dunántúli migrációs folyamatokkal egyezően a kistérség lélekszáma az utóbbi öt évben csökken. A csökkenés átlagos mértéke 3%, a csökkenés viszonylag egyenletes, 0 és 8% között szóródik. A legjobb demográfiai állapot, a stagnálás 5 település esetében (*Bonyhád, Aparhant, Kismányok, Kisvejte, Mőcsény*) jellemző.¹

A kistérségben mintegy 1.275 fő 11-14 éves, 1.100 fő 7-10 éves és 1.100 fő 3-6 éves lakik. Az előreszámítás azt mutatja, hogy az 5-8. osztály évfolyamainak 4 év alatt bekövetkező távozásával az alsó négy évfolyamnak megfelelő számú tanuló jöhet be az oktatási intézményekbe. Ez mintegy 15 százalékos létszámcsökkentést prognosztizál négy év múlva, majd a megszületett gyerek számát ismerve ezen a szinten állandósul. Ez azt jelenti, hogyha vannak kihasználatlan létszámkapacitások, akkor azok a következő nyolc évben meg is maradnak.

A kistérséget alkotó települések és lélekszámuk (2009. január 1.)

Település	Lélekszám (Fő)	Település	Lélekszám (Fő)	Település	Lélekszám (Fő)
Aparhant	1124	Izmény	526	Mócsény	366
Bátaapáti	429	Kakasd	1761	Mucsfa	399
Bonyhád- varasd	471	Kismányok	378	Nagymányok	2459
Bonyhád	14136	Kisdorog	810	Nagyvejke	184
Cikó	985	Kisvejke	450	Tevel	1523
Grábóc	185	Lengyel	587	Váralja	942
Györe	675	Mórág	815	Závod	324

4.1.2 Közoktatási feladatellátás a kistérségben**4.1.2.1 Óvodai feladatellátás – bölcsődei kitekintéssel**

A Völgységi kistérségben egy bölcsőde működik, Bonyhádon, a Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézmény (BONI) Varázskapu Óvoda Intézményegységének részeként. Az elmúlt és az idei nevelési évben is egy csoport volt, 20 gyermekkel. A szakdolgozók száma 4 fő, valamennyien teljes állásban dolgoznak. Szakember hiány nincs a bölcsődében. A bölcsőde épülete, annak felszereltsége és a játékokkal való ellátottsága is kisebb felújításra szorul. A tervezett épületfejlesztéseik között egy általános épület felújítás szerepel, ami a vizesblokkok, valamint az udvar felújítását, az akadálymentesítést és a nyílászárók cseréjét jelenti. Emellett fejlesztő eszközök beszerzését is tervezik. A megnövekedett igény miatt a bölcsődei férőhelyek számának növelésére szükség lesz a jövőben.

Az óvodák intézményi és szervezeti keretei a kistérségben

A kistérség 19 óvodájából 3 a települési önkormányzat önálló fenntartásában (Bonyhádvarasd, Györe, Mócsény), tizenhat intézmény pedig, több települési intézményfenntartói társulásában működik.

Az óvodák fenntartói

Település	Intézmény	Fenntartó	Intézményfenntartó társulásban résztvevő települések
Aparhant	Általános Művelődési Központ Aparhant Óvoda Apahant Tagóvoda Mucsfa	Intézmény fenntartó társulás	Aparhant, Mucsfa, Nagyvejke
Bátaapáti	Napköziotthonos Óvoda	Önkormányzat	
Bonyhád	Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézmény Varázskapu Bölcsőde-Óvodai Intézményegység	Intézmény fenntartó társulás	Bonyhád, Kisvejke, Kisdorog, Kakasd, Izmény, Váralja
Bonyhádvarasd	Napköziotthonos Óvoda	Önkormányzat	
Cikó	Perczel Mór Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda	Intézmény fenntartó társulás	Cikó, Mócsény Grábóc
Györe	ÁMK Napközi Otthonos Óvoda	Önkormányzat	
Izmény	Bonyhádi Oktatási	Intézményfenntartó	Bonyhád, Kakasd,

Település	Intézmény	Fenntartó	Intézményfenntartó társulásban résztvevő települések
	Nevelési Intézmény Varázskapu Bölcsőde- Óvodai Intézményegység Izményi Napközi Otthonos óvoda	társulás	Kisdorog Kisvejke, Izmény, Váralja
Kakasd	Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézmény Varázskapu Bölcsőde- Óvodai Intézményegység Bezerédj Amália Óvodai Tagintézmény	Intézmény fenntartó társulás	Bonyhád, Kakasd, Kisdorog Kisvejke, , Izmény, Váralja
Kisdorog	Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézmény Varázskapu Bölcsőde- Óvodai Intézményegység Kisdorogi óvodai tagintézmény	Intézmény fenntartó társulás	Bonyhád, Kakasd, Kisdorog Kisvejke, , Izmény, Váralja
Kismányok	II. Rákóczi Ferenc Általános Művelődési Központ Óvoda Kismányok	Intézmény fenntartó társulás	Nagymányok, Kismányok, Váralja, Máza
Kisvejke	Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézmény Varázskapu Bölcsőde- Óvodai Intézményegység Kisvejkei Óvodai Tagintézmény	Intézmény fenntartó társulás	Bonyhád, Kakasd, Kisdorog Kisvejke, Izmény, Váralja
Lengyel	ÁMK Tevel, Lengyeli Óvoda	Intézmény fenntartó társulás	Tevel, Závod, Lengyel
Mórág	Mórági Óvoda	Intézmény fenntartó társulás	Bátaapáti, Mórág
Mőcsény	Községi Óvoda	Önkormányzat	
Mucsfa	Általános Művelődési Központ Aparhant, Tagóvoda Mucsfa	Intézmény fenntartó társulás	Aparhant, Mucsfa, Nagyvejke
Nagymányok	II. Rákóczi Ferenc Általános Művelődési Központ Napköziotthonos Óvoda	Intézmény fenntartó társulás	Nagymányok, Kismányok, Váralja, Máza
Tevel	ÁMK Tevel, Teveli Óvoda	Intézmény fenntartó társulás	Tevel, Závod, Lengyel
Váralja	Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézmény Játszóház Német Nemzetiségi tagóvoda	Intézmény fenntartó társulás	Bonyhád, Kakasd, Kisdorog Kisvejke, Izmény, Váralja
Závod	ÁMK Tevel, Závodi Óvoda	Intézmény fenntartó társulás	Tevel, Závod, Lengyel

Völgységi Kistérség két településén nem működik óvoda (*Grábóc, Nagyvejke*).

Létszámadatok

Az egyes intézmények férőhelyeinek és óvodai csoportjainak számát, illetve azok létszámát mutatja be a következő táblázat (2008. októberi OSA adatok)

Település	Férőhelyek	Gyermekek	Csoportok	Kihasználtság
-----------	------------	-----------	-----------	---------------

	száma	száma	száma	
Bonyhád	487	455	20	97 %
Aparhant	75	43	2	59 %
Bátaapáti	24	21	1	88 %
Bonyhádvarasd	21	11	1	71 %
Cikó	40	31	2	98 %
Györe	35	17	1	70 %
Izmény	30	26	1	87 %
Kakasd	65	55	3	80 %
Kisdorog	25	20	1	60 %
Kisvejke	25	25	1	60 %
Lengyel	30	11	1	45 %
Mórággy	42	28	2	55 %
Mócsény	25	8	1	44 %
Mucsfa	25	15	1	56 %
Nagymányok	100	87	4	78 %
Tevel	45	44	2	93 %
Váralja	40	33	2	95 %
Závod	25	9	1	44 %
Összesen	1159	942	47	82 %

A létszámadatok tekintetében két intézmény van kritikus helyzetben a Völgységi kistérség községi óvodáinak sorában: a mócsényi és a závodi óvoda egyetlen vegyes, vagyis valamennyi óvodáskorú gyermeket nevelő csoportjában 8-9 gyermeket foglalkoztattak. A závodi óvoda az ÁMK Tevel tagintézménye, a mócsényi óvoda fenntartója a települési önkormányzat. Mócsény Község Önkormányzata a 2009/2010-es nevelési évben az alacsony gyermeklétszám miatt a továbbiakban nem tartja fenn óvodáját. Alacsony a létszám a szintén egy csoportos intézményként működő Bonyhádvarasdon, Lengyelen és Mucsán. Az utóbbi két óvoda is tagintézményként működik. Csupán egy vegyes csoporttal működik további hat település óvodája, ezekben az intézményekben azonban elegendő a gyermeklétszám. A többszörös óvodákban az átlagléttszám 19 fő felett van. Mivel az óvodával rendelkező településeken nem jelentős a gyermeket Bonyhádra járató szülők száma, feltételezhető, hogy arányuk a jövőben sem fog jelentős mértékben nőni a helyben lévő, illetve a körzeti óvodák rovására, így valószínűleg – a kis létszámú tagóvodák kivételével – azok tartósan fenntarthatók.

Óvodai alkalmazottak

Az óvodák személyi feltételei a jogszabályi előírásokhoz és az ellátandó feladatokhoz igazodnak. Az óvodák többségében csoportonként két óvodapedagógus álláshely biztosított. Egy óvodapedagógus van Györén, Kismányokon, Mócsényen és Závodon. Az óvodapedagógusok álláshelyeinek száma a kistérségben a 2007/2008-as nevelési évben 82,5. Az óvodapedagógusok 97,6 %-a felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Az óvodapedagógusok munkáját, a speciális feladatokat ellátó óvodákban, speciális végzettségű szakemberek is segítik. A kistérségben 5 fejlesztőpedagógus, 6 gyógytornász és 9 egyéb speciális képesítéssel rendelkező (pl. nemzetiségi stb.) óvodapedagógus van. A nevelőmunkát közvetlenül segítők száma 45 fő. Emellett 14 fő az egyéb munkakörökben alkalmazottak száma.

Az egy óvodapedagógusra jutó gyermekek száma kistérségi szinten 11,9 fő. Ez az országos átlag fölött van (10,8 gyermek/óvodapedagógus).

A települések közül Bonyhádvarasdon, Lengyelen, Kakasdon és Bátaapáti alacsonyabb az országos átlagnál az egy óvodapedagógusra jutó gyermekek száma.

Programkínálat

Mivel a kistérség több településén ma is viszonylag jelentős számban élnek német nemzetiségi származású emberek, már az óvodákban is jelentős a törekvés a nemzetiségi nyelv és kultúra megőrzésére, átadására. Az óvodásoknak több mint a fele (52 %) vesz részt *nemzetiségi nyelvtanulásban* – ez elsősorban a német nemzetiségi programmal működő intézményekre jellemző. A Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézmény Varázskapu Bölcsőde- Óvoda Intézményegység tagintézményeiben a német kisebbségi nyelven is folyó nevelés mellett angol nyelv előkészítő is működik.

Épületállomány, infrastrukturális felszereltség

Az óvodaépületek közel 60 %-a kisebb-nagyobb, illetve átfogó felújítást igényel. Korszerű, kifogástalan óvoda van Bátaapátiban, Mórágynon és Nagymányokon.

Az óvodaépületek felszereltsége az óvodák 50 %-ában javításra szorul. Kiemelkedő a felszereltsége Bátaapáti és Mórágynon óvodájának. A játékokkal való ellátottságot az óvodák többsége jónak tartja. Kakasd az egyetlen település, ahol nagymértékű felújítást és bővítést kellene végrehajtani.

Belső számítógépes hálózat csak Cikón működik. Internet-elérés tizenegy intézményben van, ebből kettő szélessávú (Tevel, Bátaapáti).

Az óvodaépületek felszereltsége minden óvodában felújításra szorul. A játékokkal való ellátottságot az óvodák közepesnek ítélik, ezen a területen is szükséges lenne minden óvodában a megújulásra.

4.1.2.2 Általános iskolai feladatellátás

Az általános iskolák intézményi és szervezeti keretei a kistérségben

Jelenleg a Völgységi kistérségben a nyolcosztályos általános iskola a jellemző. *Izményben* csak alsó tagozatot tart fenn az intézményfenntartó társulás, a bonyhádi Arany János Általános Iskola tagintézményeként. *Bátaapáti* iskolája szintén tagintézmény, a Mórágynon Általános Iskolával működik közös intézményfenntartó társulásban. Ezekben a településeken összevont osztályokban folyik a tanítás. Két vagy annál több párhuzamos osztály csak Bonyhádon van egy iskolán belül.

A Völgységi Kistérség 21 településéből 11-ben nem működik általános iskola (*Bonyhádvárosd, Grábóc, Kisdorog, Kismányok, Kisvejke, Lengyel, Mőcsény, Mucsfa, Nagyvejke, Váralja, Závod*).

A kistérség 7 általános iskolájából egyet (Györe) önkormányzat tart fenn, hat intézmény pedig több település intézményfenntartói társulásában működik.

Az általános iskolák fenntartói

Település	Intézmény	Fenntartó	Intézményfenntartó társulásban
-----------	-----------	-----------	--------------------------------

			résztevő települések
Aparhant	Általános Művelődési Központ	Intézmény fenntartó társulás	Aparhant, Mucsfa, Nagyvejte
Bonyhád	Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézmény	Intézmény fenntartó társulás	Bonyhád, Bonyhádvarasd, Izmény, Kakasd, Kisdorog, Kismányok, Kisvejte, Máza, Váralja
Cikó	Perczel Mór Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda	Intézmény fenntartó társulás	Grábóc, Mőcsény, Cikó
Györe	Általános Művelődési Központ	Önkormányzat	
Mórág	Mórági Általános Iskola és Óvoda	Intézmény fenntartó társulás	Mórág, Bataapáti
Nagymányok	II. Rákóczi Ferenc Általános Művelődési Központ	Intézmény fenntartó társulás	Nagymányok, Kismányok, Máza, Váralja,
Tevel	Általános Művelődési Központ	Intézmény fenntartó társulás	Tevel, Závod, Lengyel, Kisdorog, Mucsi

Jelenleg Bonyhádon a nyolcosztályos általános iskola a jellemző. A kakasdi Bezerédj Amália Német Nemzetiségi Általános és Alapfokú Művészetoktatási Iskola és Óvoda 2008-óta működik tagintézményként, ahol nyolcosztályos általános iskola működik, és minden tanuló kisebbségi nyelvoktatásban részesül. A szabad iskolaválasztás adta lehetőséggel egyre többen élnek, illetve választják a kistelepülések intézményei helyett a városi iskolákat.

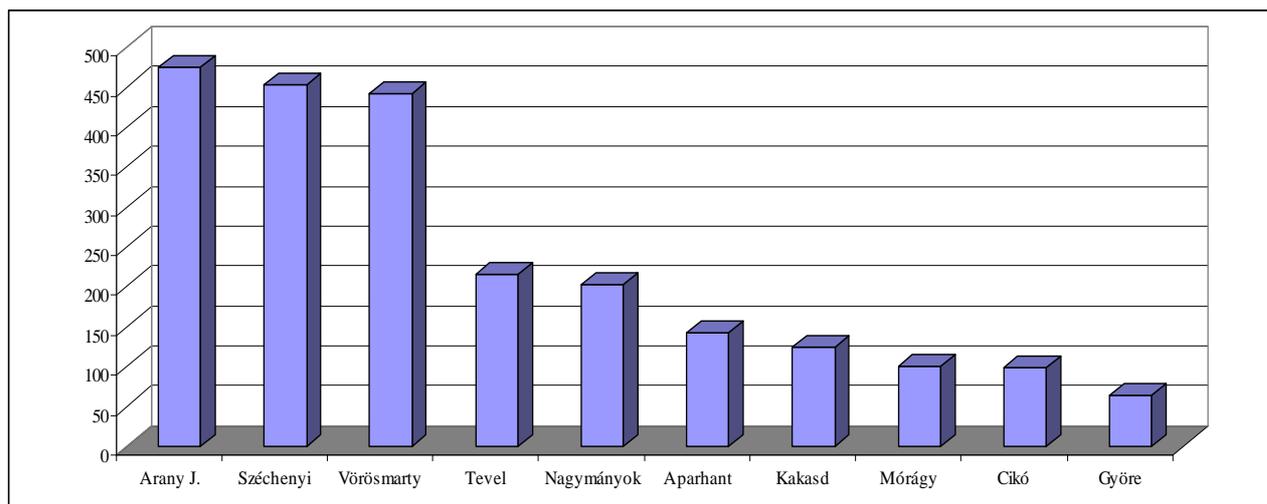
Létszám adatok

Az osztályok számának alakulása 2004-től 2006-ig folyamatos csökkenést mutat mind az alsó, mind a felső tagozaton. 2007-re ez a tendencia megfordult, és némi emelkedés tapasztalható mind a két szinten.

A beiratott tanulók száma alapján egyedül Bonyhádon van lehetőség minden évfolyamon párhuzamos osztályok indítására a Völgységi kistérség iskolái közül. A községek közül Aparhant, Bataapáti (hagyományos formában), Cikó, Györe, Izmény, Kakasd, Mórág, Nagymányok és Tevel iskolájában folyik nemzetiségi oktatás. Ezek az iskolák mentesülhetnek az osztálylétszámokra vonatkozó küszöbértékek betartásának kötelezettsége alól.

Az általános iskolai nappali rendszerű oktatásban résztvevő tanulók száma a kb. 2.300 fő, a demográfiai folyamatoknak megfelelően ez csökkenést jelent az országos átlaggal megegyezően.

Az egyes településeken tanuló diákok megközelítő száma

A bonyhádi általános iskolák közel azonos létszámmal működnek. A kistérség további iskolái közül 200 fő körüli a létszáma a teveli és a nagymányoki iskolának, ~140 gyermek tanul az aparthanti iskolában, ~120 pedig a kakasdiban. 100 körüli tanulót fogad a mórági és a cikói iskola, míg a legkevesebb gyermek a győrei iskolában tanul ~60 fős iskolai létszámmal.

Alkalmazottak az általános iskolákban

A Völgységi kistérségben megközelítőleg 250 pedagógus dolgozik. Közülük húszan vezetőállást töltenek be. A pedagógusok 15 %-át napközis feladat-ellátási helyen foglalkoztatják.

A pedagógusok 8 %-a kettőnél több szakkal rendelkezik. Igen magas a speciális végzettséggel rendelkezők száma (40%). Tanári munkakörben képzés nélkül senki sem dolgozik.

Országos probléma, hogy Magyarországon az egy pedagógusra jutó tanulók átlagos száma nemzetközi viszonylatban igen alacsonynak mondható: 9,4 fő. A kistérségben ez a mutató hasonló értéket vett fel: 9,3 fő, ez az országos átlagnak megfelel.

Az általános iskolákban a pedagógusokon kívül 94 főt foglalkoztatnak egyéb munkakörben. A gazdálkodást segítő munkatársak száma 6 fő, az adminisztrációs munkát 11 fő végzi. Az oktatást közvetlenül segítők száma 16, míg a más munkakörben foglalkoztatott technikai dolgozók száma 62 fő.

Programkínálat

A kistérség részben nemzetiségi származású lakosságának összetételéből adódik, hogy a tanulók számottevő arányban vesznek részt német nemzetiségi nyelvoktatásban. Nemzetiségi nyelvoktatás folyik német nyelven Bonyhád mind a három általános iskolájában, Aparhanton, Bátaapátiban, Cíkón, Győrén, Izményben, Kakasdon, Mórágyn, Nagymányokon és Tevelen. Nagymányokon és Bonyhádön a Vörösmartyban német két tanítási nyelvű képzés is folyik.

Megközelítőleg 1.500 tanuló részesül nemzetiségi nyelvoktatásban. Ez a teljes tanulólétszám kétharmad része.

Emeltszintű oktatást a két tanítási nyelvű képzésen (Nagymányok, Vörösmarty M. Ált. Isk.) kívül Bonyhádön az Arany János és a Széchenyi István Általános Iskola végez. Mindkét helyen angol nyelvből van emelt szintű oktatás.

A kistérségben az emelt szintű angol nyelvi képzésben ~400 diák részesül. Mind az angol nyelvi emeltszintű képzés, mind a német két tanítási nyelvű képzés alsó és felső tagozaton is folyik.

Iskolaépületek állapota, eszközellátottság

A kistérség általános iskolái közül korszerű, kifogástalan iskolaépület van *Mórágyon. Aparhant és Bonyhád* két iskolája (Arany, Széchenyi) átfogó felújításra, bővítésre szorul. A többi intézmény állapota jó, csupán kisebb felújítást igényelnek.

Az iskolaépületek felszereltsége és taneszközökkel való ellátottsága szintén különböző a kistérségben, bár ez a terület egységesebb képet mutat. Korszerű és kifogástalan a felszereltség és a taneszköz-ellátottság *Mórágyon*. A többi helyen 50-50 %-ban jónak ítélik a feltételeket, illetve úgy látják, hogy kisebb mértékű felújításra és fejlesztésre lenne szükség. Egyedül a Széchenyi István Általános Iskola nyilatkozott úgy, hogy átfogó felújításra lenne szükség a taneszközök területén is. Számítógép és szélessávú internet-elérés minden iskolában van. Belső hálózata csak két iskolának nincs (*Nagymányok, Széchenyi*).

4.1.2.3 Középiszkolai feladatellátás

A középiszkolai feladatellátás szervezeti keretei a kistérségben

A kistérség 5 középiszkolájából hármat önkormányzat tart fenn, egy intézmény egyházi fenntartású, egy pedig minisztériumi fenntartásban működik.

A középiszkolák fenntartói az alábbiak:

Település	Intézmény	Fenntartó
Lengyel	Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
Bonyhád	Tolna Megyei Önkormányzat Szent László Szakképző Iskolája és Kollégiuma Jókai Mór Szakképző Iskolai Tagintézmény	Tolna Megyei Önkormányzat
	Tolna Megyei Önkormányzat Szent László Szakképző Iskolája és Kollégiuma Perczel Mór Szakközépiszkolai Tagintézmény	Tolna Megyei Önkormányzat
	Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium	Magyarországi Evangélikus Egyház
	Vörösmarty Mihály ÁMK Kézműves Szakiskolája	Bonyhád Városi Önkormányzat

Az egyes iskolák képzési feladatai szerint gimnáziumi képzés két iskolában folyik, melyből az egyik önkormányzati fenntartású. A szakképzést folytató intézmények száma négy, mindegyike ellát a szakképzésen túl más feladatot is (szakközépiszkola, szakiskola, felnőttoktatás, kollégiumi ellátás, stb.).

A Bonyhádön működő tiszta profilú középiszkola (Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium) - élve a közoktatási törvény módosítása által nyújtotta lehetőséggel – meghirdette a nyelvi előkészítő osztályokba történő felvételt.

Intézményi létszámok, férőhelyek

A középiskolai férőhelyek kihasználtsága kistérségi szinten és intézményenként a 2007/2008-as tanévben a következők:

Intézmény	Férőhelyek száma	Tanulók száma	Osztályok száma	Kihasználtság
Apponyi S. MG. Szakképző Iskola	500	197	11	39,4 %
Szt. László Szakképző Iskola Jókai M. Szakképző Isk. Tagintézmény	520	489	21	94 %
Szt. László Szakképző Iskola Perczel M. Szakközépiskolai Tagintézmény	525	402	15	76,6 %
Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium	650	604	19	92,9 %
Vörösmarty Mihály ÁMK	50	25	2	50 %
Összesen	2245	1717	68	76,5 %

A diákok közel 80 településről járnak be, 20 kistérségi és 60 kistérségen kívüli községből és városból.

Alkalmazottak a középiskolákban

A középfokú oktatási intézmények személyi feltételei a jogszabályi előírásokhoz és az ellátandó feladatokhoz igazodnak. A pedagógusok álláshelyeinek száma a ~170 fő. A pedagógusok 44%-a egyszakos, 52%-a kétszakos, 4%-a pedig többszakos. A 170 pedagógus között 11 fő vezetőállású, 4 fő speciális végzettséggel rendelkezik. Képesítés nélkül tanári munka-körben 2 fő dolgozik szakoktatóként.

A nevelőmunkát közvetlenül segítők száma 6 fő. Emellett öt gazdálkodást segítő, 10 adminisztrációt végző és 71 egyéb munkakörben foglalkoztatott technikai dolgozót alkalmaznak az intézmények összességében.

A pedagógusok foglalkoztatottsági jellemzői az országosan is jellemző tendenciákat tükrözik. A kistérségben oktató pedagógusok 95%-a főfoglalkozású dolgozó, csak 5% a részmunkaidősök aránya. Képesítés szempontjából kedvezőnek mondható a helyzet: a pedagógusok néhány kivételtől eltekintve (1%) rendelkeznek az előírt pedagógiai képesítésekkel.

Programkínálat

Emelt szintű oktatást a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium folytat német nyelvből és matematikából. Az iskolában összesen nyolc emeltszintű tanulócsoporthat működik.

Az iskolai programok másik része a speciális igényekkel rendelkező, nehezebb helyzetben lévő tanulók segítségét szolgálja. Az integrált oktatásban való részvétel ott jelentős, ahol magasabb a különleges figyelmet igénylő, problémás tanulók aránya. Ez a kistérség középfokú oktatást végző intézményei közül a Vörösmarty M. ÁMK.

Az iskolán kívüli segítő programok közül nagy népszerűségnek örvend a kistérségben az Útravaló program. A 2005/2006-os tanévben 94 fő, a 2006/2007-es tanévben 64 fő kapcsolódott be a programba, a 2007/2008-as tanévben pedig 39 tanuló vesz részt. Az évenként csökkenő létszám nem a program iránti igény csökkenését jelenti, hanem a korlátozott forrásokkal magyarázható.

Iskolaépületek állapota, eszközellátottság

A középfokú oktatást végző intézmények közül három iskolaépület (Jókai Mór, Perczel Mór és az Apponyi S. Szakközépiskola) átfogó felújításra, bővítésre szorul. A Vörösmarty ÁMK épülete kisebb felújítást igényel. Egyedül a Petőfi Evangélikus Gimnázium iskolaépületének állapota jó. A Jókai Mór és az Apponyi Sándor Szakképző Iskolában, valamint a Perczel Mór Szakközépiskolában helyiségek bővítésére és általános épült felújításra lenne szükség, ami a nyílászárók cseréjét, fűtés korszerűsítést, burkolat és a vizesblokkok, valamint a sportpálya felújítását igényelné. Az Apponyi Szakképző Iskolában és a Perczel Szakközépiskolában még az akadálymentesítést is meg kellene oldani. A Perczel tornaterme is felújítást igényel. Az iskolák taneszközökkel való felszereltsége többségében jónak tekinthető, ami annak is köszönhető, hogy az intézmények kihasználták a pályázati lehetőségeket, s ebből sikerült az eszközparkot folyamatosan felújítani és bővíteni. Mind az öt intézményben szélessávú internet-elérés van. Az iskolák valamennyien belső számítógépes hálózattal is rendelkeznek.

4.1.3 Célok, feladatok - fejlesztési elképzelések, tervek a kistérségben

Stratégiai célok

- Monitoring kialakítása, amely jelzi az intézményrendszer minőségét,
- A fenti tevékenységhez szükséges adatbázis létrehozása,
- Tanulói eredményességnövelés,
- Az intézményrendszer legyen fenntartható,
- Az intézményrendszer legyen felzárkóztató (befogadó, méltányos),
- Csökkenjen a szegregáció,
- Az átszervezéseknél a hatékonyság legyen a fő szempont,
- Fokozott figyelem kísérje az esélyegyenlőség teljesülését, akadályait.

Középtávú célok

- A kistérségi intézményei közötti integráció *szakmai és gazdálkodási* együttműködés legyen.
- Több integrált vagy dokumentum alapján együttműködő egység olyan pedagógiai rendszert hoz létre és működtet, amilyennel csak a nagyobb iskolák rendelkeznek.
- Elősegíteni valamennyi tanuló alanyi jogának érvényesülését a színvonalas oktatáshoz és gondoskodáshoz.
- Eredményesség javítás

Óvodákat érintő célok és feladatok

Az elkövetkező időszak legfontosabb szakmai feladatai közé tartozik, hogy azok az óvodák, ahol ez még nem kezdődött meg, elkezdjék, akik pedig megkezdték, folytassák a "Kompetenciaalapú nevelés" óvodai programcsomag óvodai alkalmazását.

Feladat:

1. Felkészülés a kompetenciaalapú nevelés teljes körű elterjesztésére és befogadására. Pedagógusok képzése és önképzése.
2. Kompetenciafejlesztő programcsomag adaptálása vagy saját képességfejlesztő program kialakítása.

3. A kistérségben már tapasztalatot szerzett intézmények tapasztalatainak átadása a többi óvoda számára.
4. A programcsomag bevezetése, ahol még nem történt meg.
5. A programcsomag működésének értékelése, korrekció.
6. Hálózat kialakítása a közös tapasztalatok és közös tudásbázis használatára.
7. Az átmenet megkönnyítése érdekében együttműködés az óvoda beiskolázási körzetébe eső általános iskolákkal.

Az intézményi minőségirányítási programban leírtak szerinti működés biztosítja a minőségi munkát az intézményben. Ennek megfelelően kell folytatni a minőségfejlesztés helyi gyakorlatát.

Feladat:

8. Az éves óvodai beszámoló részét képező minőségfejlesztésről szóló rész rendszeres értékelése.
9. A pedagógus teljesítményértékelés támogató háttérének megteremtése, és működtetése.
10. A vezetői munka fenntartói szintű értékelése. Ez utóbbi szakértők bevonásával is történhet.
11. A kistérségben az óvodapedagógusok mindegyike rendelkezzen felsőfokú végzettséggel.

Óvoda a lakóhelyen tagintézményi, intézményegységi rendszer terjedése. Közös, vagy összehangolt nevelési programok, melyek előkészítik a tanulási út sikerét és a hátránnyal indulók kompenzálását. Minél korábbi kezdés szükséges az óvodáztatásban. Azon iskolák kezdő szakaszaival történő szervezett és kontrollált együttműködés ahova a gyerekek beiskolázásra kerülnek.

Az általános iskolai feladatellátás céljai és irányai

Az általános iskolai kínálat sokrétű kell, hogy legyen annak érdekében, hogy a partnerek, az iskolahasználók igényeit ki tudja elégíteni a helyi rendszer.

Feladatok:

1. Az általános iskolai specializációs kínálat bővítése partneri igénymérés alapján
2. A napközi otthonos és tanulószobai szolgáltatás indokolt és hatékony biztosítása
3. Az integrációs és integrált oktatás kiterjesztése (HHH, SNI)
4. Szakmai együttműködés az intézmények között

A kistérség általános iskolái között jó szakmai együttműködésnek kell kialakulnia annak érdekében, hogy megvalósulhasson a horizontális tanulás, a jó pedagógiai gyakorlat egymásnak való átadása.

Feladatok:

1. Információs hálózat kialakítása és működtetése az intézmények között
2. Szakmai munkaközösségek kistérségi rendszerének működtetése
3. Szakmai fórumok szervezése

Lényeges, hogy az intézmények közötti különbségek csökkenjenek: minden tanuló számára megteremtődjön az esély a képességeinek leginkább megfelelő oktatásban való részvételre.

Feladatok:

1. A tanulók szakszerű ellátása a következő esetekben:
2. Egyéni fejlesztő programok működtetése különösen
3. Felzárkóztatás és tehetséggondozás helyi rendszerének kialakítása, a feltételek biztosítása (órakeret, személyi feltételek)

4. Az integrációs és képesség kibontakoztató programok működtetésének kiterjesztése, feltételeinek megteremtése, ezek működtetése (órakeret, személyi feltételek, fejlesztő pedagógus, mentor tanári álláshely létesítése)
5. Logopédus, gyermekpszichológus, fejlesztő pedagógusi hálózat működtetése

Általános iskola: kiterjedő, a négy év múlva bekövetkező létszámcsökkenést jól kezelő integráció létrejött. Társulási megállapodások folyamatos, rugalmas felülvizsgálata a szükségleteknek megfelelően. Közös fenntartás bővülése, közös pedagógiai programok létrejött. Fontos intézményátalakulás esetén a szervezetfejlesztés.

Középiskolai feladatellátás céljai és irányai

A Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium kistérségben betöltött szerepére megfontolandó közoktatási megállapodás kötése az önkormányzati és egyházi fenntartók között, mely javítaná a tanulói életút teljesebb garantálását.

Szakképzés terén a legfontosabb célok

A munkaerő-piaci igénynek megfelelő műveltségű, felkészültségű szakemberek képzése. Az eszközbeszerzés folyamatosságának biztosítása. A tanműhely, a gyakorlati hely folyamatos minőségi és mennyiségi fejlesztése, a szakképzés hatékonyságának növelése. Felnőttképzés, átképzés megszervezése, a jelenleginél hatékonyabb formában.

A következő évek legfontosabb feladatai:

- kompetenciamérési eredményeinek javítása,
- olyan szervezeti kultúra kialakítása a TISZK keretében, amely a gyorsan változó környezet igényeihez megfelelően alkalmazkodik, nyitott a változásokra
- a munkaerőpiac változásaihoz alkalmazkodó, rugalmas képzési rendszer kialakítása,
- élethosszig tartó tanulás igényének kialakítása, az ehhez szükséges kompetenciák folyamatos fejlesztése.

Középfokon legalább egy 12 évfolyamos iskola létrejött indokolt a meglévő intézményi bázison. Kistérségi igényeket figyelembe vevő szakképzési rendszer kialakítása (átalakítása). A szakképzésben a munkaerő-piaci esélyeket növelő átalakítások előkészítése a TISZK keretein belül.

Kollégium legfontosabb feladata, hogy hozzájáruljon a tanulási út biztosításához, bázisa legyen az esélyteremtésnek, hátránykompenzációnak, tehetséggondozásnak az érintett gyerekek körében.

Infrastruktúra fejlesztése a mikro-központokban

- Alapvető kistérségi szinten költségtakarékosabb minden gyermekre kiterjedő ellátások, szolgáltatások közös biztosítása és a tárgyi feltételrendszer, a férőhely-kapacitás biztosítása.
- *Óvodai területen* a szabványok betartása és a felszereltség bővítése.
- *Iskolai területen* a szabványok betartása és a felszereltség bővítése.
- Mikro-központok (2-3) sokfunkciós és más kapcsolódó ágazatok ellátására is alkalmasság.
- Eszköz-szükséglet bővítése és IKT eszközök felszereltség javítása.

Humánerőforrás fejlesztés az irányításban és az intézményekben

- *Foglalkoztatási és helyettesítési rendszer* kistérségi szinten kapcsolódik a közalkalmazottak jogállásáról szóló fenntartói kötelezettségek együttes megoldásához.
- Középtávú *továbbképzési, pedagógusképzési* (átképzési) terv működtetése kistérségi szinten. Középtávú munkaerő-tervezés létrejötte kistérségi szinten.
- A pályakezdők segítésére kötelezett mentorok képzése.
- *Tájékoztató rendszer* kialakítása. Ennek legfontosabb elemei: a kistérség és a mikro-centrumok által üzemeltetett weblap és elektronikus információs hálózat, tájékoztatás (eredmények, rendezvények, szolgáltatások, fejlesztések, tanácsadás, szak-és szakmai szolgáltatás, stb).
- Közös szervezett minőségirányítási rendszer kialakítása.

Az óvodai intézményátszervezésekre vonatkozó javaslatok

Az óvodák többsége a 20 fős átlaglétszám felett van fenntartásuk stabil. Az elvárt létszám határán van a Tevel – závodi, lengyeli tagintézménye, az ÁMK Aparhant mucsfa tagintézménye, és bonyhádvarasdi intézmény. Tevel lengyeli tagintézménye elmarad az elvárt létszámtól. Ennek ellenére ezek az intézmények tekintettel a nemzetiségi nyelven folyó nevelésre fenntarthatóak a következő tanévben jelentős fenntartói finanszírozással. A kistérségi norma lehívható. A fenntartásnál tekintettel kell lenni a felszerelésre és az épületre vonatkozó előírásokra is. A megszületett gyerekszám ismerete miatt a fenntarthatóságot évenként felül kell vizsgálni.

Általános iskolai intézményátszervezésekre vonatkozó javaslatok

Bonyhád integrált és társuláson alapuló intézményrendszere (Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézmény) és a nagymányoki II. Rákóczi Ferenc Általános Művelődési Központ létszáma stabil.

A finanszírozás terhei miatt Cikó Kakasdhoz hasonló utat, a bonyhádi integrációhoz csatlakozást, Mórágypedig a bátaszéki intézményrendszerbe kapcsolódást választhatja. Mindkét esetben az átlaglétszámoknak való megfelelést a befogadó intézmények létszáma biztosítani tudja.

Az aparhanti (Mucsfa, Nagyvejke), a nagymányoki (Kismányok, Máza, Váralja), a teveli (Závod, Lengyel) Általános Művelődési Központok és Györe Nagymányok gesztorálásával közös igazgatású intézményt hozhat létre, vagy Aparhant az elvárt létszámok teljesítéséig önállóan is működhet. A nemzetiségi oktatás miatt a létszámelvárások teljesíthetők, a működés a közös tantestülettel hatékonyabbá tehető.

A 4.1 fejezet a Völgységi többcélú kistérségi társulás közoktatási feladatellátás intézkedési terve c. KKFT felhasználásával készült

4.2 Dombóvári kistérség

4.2.1 Demográfiai tendenciák

A dombóvári kistérség Dombóvár központ mellett további 15 települést foglal magába.

Az 509 km²-en elterülő térség közepes népsűrűségűnek számít a megye kistérségeit tekintve.

A községek közel fele (7 település) 1000 főnél kisebb aprófalvak közé tartozik, 1999 főnél nagyobb településként csupán 1 település (Döbrököz) található a térségben. A népesség 59 %-a él a kistérség központjában, Dombóváron.

Számottevőbb a lakosság számának csökkenése 1995 után, a térségközpontban a csökkenés mérséklődött, ugyanakkor jelentős mértékű csökkenés érződik a kistérség településein is. A természetes fogyás (születés-halálozás aránya) a kistérség területein felerősödik, emellett a településekről való elvándorlás is jellemzővé válik (ebben az időszakban kezdődött el a mezőgazdaságban a privatizáció és a szerkezeti átalakulás).

Az élve születések és halálozások száma 1996-2006 közötti időszakot vizsgálva negatív. A legkedvezőbbben az aprófalvakban alakult az élve születési arányszám, közülük is kiemelkedik a Lápafő és Csibrák. A községek átlagánál több gyermek született Gyulajon és Kocsolán, itt azonban magasabbak a halálozási mutatók.

A kistérségbe történő bevándorlás és az innen való elvándorlás aránya hasonlóan negatív tendenciát mutat. Az 500 főnél kisebb aprófalvakban különösen nagy szerepet játszik a migrációs fogyás. Közülük is kiemelkedik Lápafő és Csibrák, melyekben az 1000 lakosra jutó elvándorlás többszöröse a kistérségi átlagnak, de magas Várong mutatója is.

Az elvándorlás oka a munkalehetőség megszűnése, a gazdasági recesszió, melyet a térségközpontban keletkező vállalkozások sem tudtak kompenzálni.

A 2010-re becsült adatok azt támasztják alá, hogy **a fenntartók** helyesen döntöttek, amikor **intézményfenntartó társulásokat hoztak létre** (Kurd-Csibrák, Szakcs – Kocsola - Nak - Lápafő - Várong, Kaposszekcső – Jágónak - Csikóstóttós, Dombóvár - Kapospula - Attala - Nak, Dombóvár - Nak - Attala - Dalmand).

A demográfiai adatok vizsgálatából kitűnik, hogy **kistérségi szinten az óvodai és alapfokú oktatási szinten ellátott gyermekek száma csökkenő tendenciát mutat**, kismértékű javulás csak 2012. után jelezhető előre. Az **óvodai ellátás** területén az érintett települések közül Dombóváron növekszik a 4-6 éves korú gyermekek száma, míg a községekben átlagosan 8 %-os csökkenést mutatnak az

adatok. Az átlagot meghaladó mértékben csökken várhatóan Döbröközön a gyermekek száma, míg Attalában 26 %-os csökkenéssel éri el az egy csoportban optimálisan nevelhető létszámot. A kistérségi tendenciával ellentétben növekszik az óvodások száma Kocsolán (23 %), Gyulajon (14%) és Dalmandon (6%). Az általános iskola **alsó tagozatán** kistérségi és városi szinten egyaránt csökken a tanulólétszám, ezen belül átlagot meghaladó mértékben, Attalában (14 %), Kurd-Csibrákon (15 %), Szakcs-Kocsolán (22%), Gyulajon (24%), várható a csökkenés. Ezzel szemben Kaposszekcső-Jágónakon jelentős emelkedés jelezhető előre (26%).

Átlagosan 16 %-kal csökken kistérségi szinten a **felső tagozatosok** létszáma, ezen belül Dombóváron az átlagtól nagyobb mértékű csökkenés jelezhető előre (24 %).

4.2.2 Közoktatási feladatellátás a kistérségben

Közoktatási intézmények a kistérségben

	Társulás neve	A társulás intézményének neve	Az intézmény fenntartója	Székhely intézmény/ intézmény neve	Intézmény egységei	Tag intézményei
<i>Dombóvár, Dalmand, Attala,</i>						
1	Dombóvár, Attala, Dalmand Közoktatási Intézményfenntartó Társulása	József Attila Általános Művelődési Központ (Dombóvár, Attala, Dalmand Önkormányzatok Társulásaként Működő Intézmény)	Társulás	József Attila Általános Művelődési Központ	József Attila Általános Iskola Dombóvár Százszorszép Óvoda Dombóvár	Alsótagozatos Általános Iskola Attala Napköziotthonos Óvoda Attala Általános Iskola és Óvoda Dalmand
<i>Dombóvár, Döbrököz, Kaposszekcső, Csikóstóttós</i>						
2	Dombóvár, Attala, Csikóstóttós, Döbrököz, Jágónak, Kapospula, Kaposszekcső, Nak Közoktatási Intézményfenntartó Társulása	Apáczai Csere János Bölcsőde, Óvoda, Általános és Középfokú Művészetoktatási Intézmény és Kollégium	Társulás	Apáczai Oktatási Központ	Bölcsődei intézményegység Óvodai intézményegység Általános iskolai intézményegység Egységes iskolai intézményegység Kollégiumi intézményegység Alapfokú művészetoktatási intézményegység	Szivárvány Óvoda Erzsébet Óvoda Bezerédj Óvoda Döbröközi Óvoda Kaposszekcsői Óvoda (Csikóstóttósi telephely) Döbröközi feladat-ellátási hely Dombóvári feladat-ellátási hely Belvárosi Általános Iskolai Tagintézmény Kaposszekcsői Általános Iskolai Tagintézmény (Csikóstóttósi telephely)
<i>Dombóvár</i>						
3			Római Unióhoz Tartozó Szent Orsolya Rend Magyar Tartománya	Szent Orsolya Rendi Gárdonyi Géza Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény		
4			Tolna Megyei	Móra Ferenc		

			Önkorm.	Általános Iskola		
5			Dombóvár Város Önkormányz ata	Illyés Gyula Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium		
6			Dombóvár Város Önkormányz ata	516. sz. Ipari Szakképző Iskola és Kollégium		
7			Dombóvári Református Egyházközség és a Tolnai Református Egyházmegye	Margaréta Református Óvoda		
8			Dombóvár és Környéke Többcélú Kistérségi Társulás	„Reménység” Napközi Otthon		
<i>Kapospula</i>						
9			Kapospula Község Önkormányz ata	Napsugár Óvoda		
<i>Szakes, Kocsola, Várong, Lápafő, Nak</i>						
10	Szakes, Kocsola, Nak, Lápafő, Várong, Községek Közoktatási Intézményi Társulás	Általános Művelődési Központ Szakes	Társulás	Általános Művelődési Központ Szakes	Általános Iskola Szakes	Általános Iskola és Óvoda Kocsola
					Napköziotthon os Óvoda Szakes	
					Könyvtár Szakes	
<i>Kaposszekeső, Csikóstóttós, Jágónak</i>						
11	Kaposszekesői Óvoda és Általános Iskola Intézményirányít ó és Fenntartó Társulás	Kaposszekesői Óvoda és Általános Iskola	Társulás	Kaposszekesői Óvoda és Általános Iskola	Kaposszekesői Óvoda és Általános Iskola Általános Iskolája	Csikóstóttósi Tagiskola
					Kaposszekesői Óvoda és Általános Iskola Óvodája	Csikóstóttósi Tagóvoda
<i>Kurd, Csibrák</i>						
12	„Kurd” és „Csibrák” Közoktatási Intézményi Társulás	Körzeti Általános Iskola és Óvoda Kurd	Társulás	Körzeti Általános Iskola és Óvoda Kurd	Körzeti Általános Iskola és Óvoda Általános Iskolája Kurd	
					Körzeti Általános Iskola és Óvoda Óvodája Kurd	
<i>Gyulaj</i>						
13			Gyulaj Község Önkormányz ata	Galló József Általános Iskola és Óvoda	Általános Iskola és Óvoda Általános Iskolája Gyulaj	
					Általános Iskola és Óvoda Óvodája Gyulaj	

4.2.2.1 Óvodai feladatellátás jellemzői

Óvodai feladatellátás intézményi és szervezeti keretei

A 2006/2007. nevelési évben a kistérséghez tartozó 15 Dombóvár környéki település közül 12 rendelkezik óvodával. Dombóváron 3 intézmény, 6 telephelyen látja el az **óvodai neveléssel** kapcsolatos feladatokat.

A városi óvodák jelentős részben önkormányzati fenntartásúak, kivétel a Margaréta Református Óvoda, amelyet az egyház (Dombóvári Református Egyházközség és a Tolnai Református Egyházmegye) tart fenn. A legnagyobb intézmény a Szivárvány Óvoda, amely három óvoda integrálásával jött létre, a legkisebb a teljes önállósággal rendelkező egyházi fenntartású óvoda. A JAÁMK keretei között több óvoda működik, egyetlen városi óvodája a Szákszorszép Óvoda, fenntartója a négy települési önkormányzat által létrehozott intézményfenntartó társulás. A kistérség óvodái közül legnagyobb arányban vannak az iskolával közös intézményszervezetben működők.

Jágónakon 2006 augusztusáig volt óvoda, ma a gyerekeket az intézményfenntartó társulás kaposszekesői óvodája látja el, Lápafő óvodásai Szakcsra, Csibrák óvodásai Kurdra járnak.

A községek óvodái közül 15 esetében a több település együttműködésével létrehozott intézményfenntartó társulás, 1 óvodánál az adott település önkormányzata látja el a fenntartói feladatokat (Gyulaj). Közoktatási Intézményfenntartó Társulás működteti az 5 tagintézményből álló Szivárvány Óvodát is.

Az óvodai intézményfenntartás módja a kistérségben 2007. szeptember

	Intézményfenntartás módja		
	Önkormányzat	Társulás	Egyház
Óvodák száma	2	13	1

Létszám adatok

A **kistérség óvodáiban nevelt gyerekek száma** meghaladja az 1000 főt. A vizsgált három nevelési évben folyamatos csökkenés figyelhető meg a gyerekek létszámának alakulásában. A városi óvodák létszáma 20 fővel csökkent, a városkörnyéki óvodáké 27 fővel.

Az óvodák kihasználtsága a 2007. évi októberi adatok alapján

Település típusa	Óvodások száma (fő)	Férőhely (fő)	Kihasználtság (óvodások száma/férőhely)
Dombóvár város	645	730	88%
Községek összesen	435	545	80%
Kistérség összesen	1080	1275	85%

Alkalmazottak

A kistérségben az **óvodapedagógusok** száma folyamatosan csökken, jelenleg kb. 90 fő a számuk. Az egy óvónőre jutó gyerekek száma pedig nő. Ez a szám a dombóvári óvodáknál jelentősen meghaladja az országos átlagot (10,6), de kistérségi szinten is magasabb ennél. Az előző mutatók arra utalnak, hogy az óvodákban a zsúfoltság nő, ami kedvezőtlen feltételt jelent a színvonalas nevelőmunkához. Meg kell említeni itt azt a tény is, hogy az óvodák egy részében a csoportszobák mérete nem felel meg ilyen létszámú gyerek megfelelő ellátásához.

Egyre több azoknak az óvodáknak a száma, amelyekben minden csoport egész napos nyitva tartással működik, de nem biztosított a csoportonkénti két óvodapedagógus.

Az óvodapedagógusok közül Dombóváron 1, a községi óvodákban 7 középfokú, a többiek felsőfokú illetve főiskolai végzettséggel rendelkeznek. A szakvizsgázott óvodapedagógusok száma a városi óvodákban magasabb, mint a községekben.

Az óvodák fejlesztő munkáját jelentősen segíti, hogy több fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, gyógy-testnevelő, drámapedagógus végzettségű óvodapedagógus dolgozik az intézményekben. Az óvónők ezen kívül többféle tanfolyami végzettséget szereztek.

Az óvodák a lehetőségeik szerint igyekeztek felkészülni az új kihívásokra szakmai tudásuk fejlesztésével. (integrált nevelés, új módszerek alkalmazása, fejlesztő munka hatékonyságának növelése, problémával küzdő gyerekek megsegítése). Az előbbiekből alapján megállapíthatjuk, hogy a kistérség óvodáiban jól felkészült óvodapedagógusok dolgoznak.

A kistérség óvodáiban az óvodapedagógusokon kívül a nevelőmunkát segítő dajkák vannak nagyobb számban, a legtöbb óvodában csoportonként 1 fő. A más munkakörben dolgozó munkatársak általában nem csak az óvodában végeznek munkát többcélú intézmények esetén. (karbantartó). Az 1-2 csoportos óvodákban lévő melegítőkonyhában a legtöbb esetben nincs külön személyzet, a dajkák látják el a feladatot.

Programkínálat

Az **óvodák programkínálatát** a helyi sajátos igények és a speciális feltételek kiemelése teszi sokszínűvé. A város minden óvodája lehetőséget biztosít egy-egy csoportjában a német nemzetiségi nevelésnek. Annak ellenére, hogy a német nemzetiségi lakosság aránya nem jelentős a városban, a program iránt van érdeklődés. A nemzetiségi nyelv és kultúra átadása játékos módszerekkel történik ezekben a csoportokban.

A cigány kultúra átadása történik, és a hátrányos helyzetű gyerekek integrált nevelését is ellátják az Erzsébet Óvodai Intézményegységben és a Gyulaji Óvodában. (Ezekben az óvodákban a gyerekek között jelentős a roma és a hátrányos helyzetű gyerekek aránya.).

A Szivárvány Óvoda és a JAÁMK Százszorszép Óvodája a HEFOP 3.1.3 pályázati támogatással részt vett a kompetencia alapú nevelés programjának adaptálásában. A program segíti az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését, a szükséges kompetenciák megalapozását.

A városi óvodák mindegyike és néhány községi óvoda is biztosítja a sajátos nevelési igényű (SNI) gyerekek integrált nevelését. A város minden óvodája lehetőséget biztosít igény szerint a hitoktatásra. A Szivárvány és Százszorszép Óvodában az új módszerek alkalmazása is a program része. (mozgásterápia, drámapedagógia) Mindkét módszer jól alkalmazható a problémával küzdő és a tehetséges gyerekek fejlesztésében egyaránt. A drámapedagógia terén a Szivárvány Óvoda kiadványt készített saját gyakorlata bemutatására, amit pályázati támogatással eljuttatott az ország 200 óvodájába.

A Szivárvány Óvoda uszodájában 30 éve eredményesen folyik az óvodás gyerekek úszás oktatása, melyben a város és a városkörnyék óvodásai is részt vesznek. A kistérség óvodái rendszeresen szerveznek kirándulásokat, bábszínházat a gyerekeknek. Sok óvodás rendszeresen részt vesz rajzpályázatokon, városi és községi programokon az óvodával. A JAÁMK Százszorszép Óvodája által szervezett kistérségi

óvodai néptánc- és népi játék találkozó bemutatkozási és találkozási lehetőséget biztosít a gyerekcsoportok számára.

Épületállomány, felszereltség

Az **óvoda**épületek közül a Szivárvány Óvoda Erzsébet Óvodai Intézményegységének épülete a legrégebbi, a Bezerédj Amália Óvodai Intézményegysége a legújabb. A kistérség minden óvodája 30 évnél régebben épült, de több még korábban. Az épületek felújítására kevés a pénz, így állapotuk többségében leromlott, teljes felújításra lenne szükség.

A következő óvodáknál történt nagyobb méretű felújítás:

- JAÁMK Százszorszép Óvodájánál részleges ROP pályázati támogatással
- Szivárvány Óvoda Erzsébet Óvodai Intézményegységének teljes felújítása 2005-ben készült ROP pályázati támogatással
- kaposulai óvoda épületének felújítását a település önkormányzata végezte
- Margaréta Óvodában tornaszoba létesítése a hozzá tartozó helyiségekkel (szertár, mosdók, öltözők)

A **városi óvodák** közül a Szivárvány Óvoda intézményegységei rendelkeznek a helyiségek tekintetében a legkedvezőbb feltételekkel. A Szivárvány Székhely Óvoda uszodája és só szobája kivételesen jó lehetőségeket biztosít.

A **községi óvodák** közül Kapospula óvodája rendelkezik a legtöbb helyiséggel (fejlesztő szoba, tornaszoba, ebédlő, szertár). Az óvodák az eszközellátottság terén igen változatos képet mutatnak. A legjobban ellátottak a városi óvodák, de ezekben is nagyobb mértékű fejlesztésre lenne szükség. A községi óvodák többségének eszközellátottsága alacsony színvonalú. Az óvodák többségénél az udvari felszerelések nem felelnek meg a szabványoknak, előfordulnak még balesetveszélyes játékok is.

Számítógéppel a városi óvodák mindegyike rendelkezik, közülük kettőben a gyerekek is használják. Internet elérhetősége csak a városi óvodáknak van. A digitális technika eszközeivel a Szivárvány Óvoda és a JAÁMK Százszorszép Óvodája rendelkezik, mindkettő a HEFOP 3.1.3 pályázati támogatás segítségével fejlesztette feltételeit. A községi óvodák közül csak háromnak van számítógépe. Az óvodák többségében van TV és videó. A kistérségben az óvodapedagógusok 60%-ának van informatikai ismerete, tudja használni a számítógépet.

4.2.2.2 Általános iskolai feladatellátás jellemzői

Általános iskolák a településeken

A kistérség 16 településéből a 2008/2009-es tanévben Dombóvár mellett 11 településen működött általános iskola.

Település	Alsó tagozat	Felső tagozat
Attala		
Csibrák		
Csikóstóttós		

Dalmand		
Döbrököz		
Jágónak		
Gyulaj		
Kapospula		
Kaposszekcső		
Kocsola		
Kurd		
Lápafő		
Nak		
Szakcs		
Várong		

Attala, Csikóstóttós, Dalmand településeken csak alsó-tagozatosok ellátása történik helyben. Ezen települések intézményfenntartó társulásban oldják meg a felső tagozatosok oktatását. Csibrák, Jágónak, Kapospula, Lápafő, Várong, Nak községekben nem működik iskola a településen. Csibrák Kurddal társult, Lápafő, Várong, Nak és Szakcs egy intézményfenntartó társulás tagja. 2009. augusztus elsejétől működik Dombóvár Város, Attala, Csikóstóttós, Döbrököz, Jágónak, Kapospula, Kaposszekcső és Nak Községek Közoktatási Intézményfenntartó Társulása a nevében is fémjelzett települések részvételével. A községekről Dombóvárra bejövő tanulók segítségével normatíva többletbe jutnak a dombóvári intézmények, mely az intézményeknek előnyös. Megjegyezzük azonban, hogy Dombóvár városának Képviselőtestülete 2006 júniusában tárgyalta az intézményfenntartó társulások finanszírozási gondjairól szóló előterjesztést, melyben kimutatásra került, hogy a jelenlegi költségvetési helyzetben a fenntartónak jelentősen ki kell egészíteni a normatíva és a községi hozzájárulás mellett az intézmény költségvetését.

Intézményi létszámok

A kistérség általános iskoláiban tanuló diákok száma 2500-2600 fő között mozog. Dombóváron a *Belvárosi Iskolában*, illetve a *József Attila Iskolában* volt tapasztalható a **tanulólétszám** csökkenése, amely elsősorban a demográfiai helyzetből adódott. Ez a csökkenés különösen a 2005/2006-os és a 2006/2007-es tanévi létszámokat összehasonlítva volt jelentős. A csökkenés üteme lassulni látszik. A *Gárdonyi Iskola* esetében nem tapasztalható ez a tendencia, melynek magyarázata lehet az, hogy teljes városi és városkörnyéki beiskolázási körzettel rendelkezik, egyházi fenntartású, és évfolyamonként egy-egy osztályt indít, magas létszámmal. Az elmúlt években, elsősorban a tanulólétszámok csökkenése miatt sorra alakultak a kistérségben intézményfenntartó társulások (*Dombóvár Nak, Attala, Kapospula Közoktatási Intézményi Társulása; Dombóvár, Attala, Nak, Dalmand Közoktatási Intézményfenntartó Társulása; Dombóvár Város és Döbrököz Község Közoktatási Intézményfenntartó Társulása; „Kurd” és „Csibrák” Közoktatási Intézményi Társulás stb.*), melyek fenntartása elodázta az egyre alacsonyabb létszámmal működő kisiskolák bezárását.

Gyulaj és *Szakcs* kivételével a többi kistelepülésen is csökkent a tanulólétszám, ami újabb intézményfenntartó társulások alakulását, illetve az eddig önálló kisiskolák társulásokhoz csatlakozását eredményezheti. *Kurd*, *Szakcs* és *Döbrököz* iskoláiban az alsó tagozatosok száma emelkedést mutat, ami pozitív változásokat generálhat.

Országosan az **egy tanulócsoporthoz jutó tanulólétszám** az alsó tagozaton 20,4, felső tagozaton 21,6. A *Belvárosi Iskola* és a *József Attila Iskoláiban* ezek a mutatók felette vannak az országos átlagnak, amely köszönhető annak is, hogy tanulócsoporthoz összevonása miatt a kisebb létszámú osztályokból nagyobb létszámú osztályokat hoztak létre. A *Gárdonyi Géza Iskolában* a mutatók felette vannak az országos átlagnak, mivel évfolyamonként egy-egy, maximális létszámú osztályt indít. A kistérségek iskoláinak csoportátlaga többnyire megfelel az országos átlagnak, kiemelkedik átlag feletti értékeivel *Kaposszekcső*.

Speciális programjai miatt (roma nemzetiségi oktatás, SNI tanulók magas száma) *Gyulaj* átlagértékei alacsonyabbak, az ilyen típusú iskolával szemben támasztott követelményeknek megfelelő.

A város iskoláinak kapacitáskihasználtsága megfelelő, valamennyi intézményben 80% fölött van. A községi iskolákban elég nagy különbségek tapasztalhatók. A legalacsonyabb a kapacitáskihasználtság *Attalában*, a legmagasabb *Szakcsón*. Több település iskolája sem éri el a 80%-ot: *Nak, Dalmand, Csikóstóttós és Kocsola*.

Az egy tanteremre jutó tanulók száma igen változatos képet mutat. A város ún. nagy iskoláiban 23 fő, ami igen magasnak mondható. A *József Attila ÁMK* tagintézményeiben ez a szám jóval alacsonyabb (8-10 fő).

Alkalmazottak

A kistérség általános iskoláiban közel 270 pedagógus foglalkozik a tanulókkal. Az **iskolai alkalmazottak és pedagógusok** létszámával összefüggő kérdés a pedagógusok összetétele, képzettsége. Képesítés szempontjából a város iskoláiban dolgozó összes pedagógus rendelkezik pedagógusdiplomával, és nagy számban rendelkeznek speciális szakirányú képesítéssel, szakvizsgával is.

A kistérségeken megfelelő számú pedagógus dolgozik. *Döbröközön, Kaposszekcsőn, és Kurdon* tanítanak még pedagógus diplomával rendelkező, de nem a szükséges szakra képesített tanárok. Ez főként a kis óraszámú tantárgyakra (kémia, biológia, ének, rajz) és a nyelvek tanítására jellemző. A pedagóguslétszám a tanulólétszám és csoportlétszám csökkenése miatt, valamint a kötelező pedagógus óraszám emelkedésének következtében – a kistérségben – drasztikus csökkenést mutat.

A kistérség pedagógusai számos egyéb végzettséggel, szakképesítéssel, tanfolyami végzettséggel rendelkeznek, például: informatika, számítástechnika, erdei iskolai programszervező, gyógytestnevelés, drogkoordinátor, fejlesztőpedagógus, mérés-értékelésmetodika, drámapedagógia, karnagy, művelődésszervező, minőségbiztosítás, néptánc oktató, kompetencia-alapú oktatás, elektronikus tananyagfejlesztés- és használat, tanulásszervezés, integrációs együttnevelés, projektmenedzser.

Programkínálat

A **programkínálat sokszínűsége** az iskola vonzereje szempontjából döntő kérdés. A városban és a kistérségben élő **német nemzetiségi** származású lakosság igényeiből adódik, hogy a tanulók számottevő része tanulja a német nemzetiségi nyelvet, melyet a város két iskolájában (*Belvárosi Iskola, József Attila Iskola*), illetve a kistérségben *Kurdon, Csikóstóttóson és Kaposszekcsőn* tanítanak.

A kötelező **idegen nyelv tanulása** a 4. évfolyamtól kezdődik. A német mellett az angol nyelvet is választhatják a gyerekek. A német nyelvet választók száma az utóbbi években csökkent. Az angol nyelv iránti érdeklődés változatlanul mondható. Ha az összehasonlításnál figyelembe vesszük a német nemzetiségi nyelvet tanulók létszámát is, akkor a német nyelvet összességében jelenleg még mindig sokkal többen tanulják,

mint az angolt. **Napközis ellátás**ra elsősorban az alsó tagozatban van igény, és szinte az összes gyermek részt vesz ebben az ellátásban. A szülők biztosítottnak érzik a gyermek felkészülését, a folyamatos pedagógus felügyeletet és segítséget. Felső tagozatban önállóbbnak gondolják gyermeküket, kevésbé igénylik a napközit, illetve a gyermekek nagyon sokféle egyéb foglalkozásra járnak (sport, szakkör, zeneiskola, stb.), így nem lenne biztosított rendszeres részvételük a napközis foglalkozásokon. Érdemes megemlíteni Dombóváron az 50 éves múlttal rendelkező **ének-zene tagozatot**, amely a Belvárosi Általános Iskolában működik. A megyében elsőként, országosan az elsők között alakult meg 1958-ban az első ének-zene tagozatú osztály.

A kistérségben az **alapfokú művészetoktatás és zeneművészeti képzés** központja Dombóvár. Először a hangszeres képzés indult el, majd kibővült táncművészeti tagozattal. Jelenleg a Belvárosi Iskola tagintézménye, de kihelyezett oktatás folyik a József Attila Iskolában is, valamint a kistérség teljes területéről vannak diákjai. Az iskola zeneművészeti ágai: szolfézs, zongora, hegedű, furulya, fuvola, klarinét, kürt, trombita, dob, kamarazene. Az elmúlt években átlag 300 növendék tanult ezeken a szakokon. A **táncművészeti képzés** társastánc kategóriában folyik, melynek időtartama 6 év. Három csoportban (kezdő, középfaladó, haladó) folyik az oktatás. Beiskolázási „körzete” Dombóvár város és a teljes kistérség.

Testnevelés tagozat a József Attila Iskolában és a Gárdonyi Géza Iskolában működik. **Matematika tagozatot** a Belvárosi és a József Attila Iskola mondhat magáénak. **Emelt óraszámú német és angol nyelv tanítása** folyik a József Attila Iskolában, Kurdon (német) és Szakcsen (angol). **Informatikát** emelt óraszámban Kurdon tanítanak. Rendszeresen szervez **erdei iskolát** a Belvárosi Iskola. Tanulóikkal minden évben részt vesznek szervezett erdei iskolai programon a Belvárosi Iskola, Kurd, Döbrököz és Dalmand tanulói. **Néptánc oktatás** sok iskola programkínálatában megtalálható, tanórai és tanórán kívüli keretben egyaránt: Belvárosi Iskola, József Attila Iskola, Attala, Csikóstóttós, Kurd, Szakcs és Döbrököz. A kistérség több településén működik néptánc csoport (Attala, Csikóstóttós, Kocsola, Kurd, Szakcs), amely elsősorban a falu hagyományaira épít, megőrizve népi sajátságait. **Iskolai sportkör** minden iskolában működik, ezzel biztosítva a tanulók mindennapos mozgásigényét.

Az iskolaépületek jellemzői, eszközellátottság

A város iskolái többségében régi **épületek**ben működnek. Ezen épületek felének felújítása az elmúlt években megtörtént, a másik fele felújításra vár. A legfiatalabb épület, a Belvárosi Hunyadi téri épülete teljes körű felújítást igényel.

A kistelepülések iskolái is többségében régi épületekben működnek. Kocsolán és Gyulajon történt felújítás, bővítés 2006-ban, illetve 2007-ben.

Az iskolaépület mellett fontos a **kiszolgáló termék** megléte. **Tornateremmel** mindegyik dombóvári és kistérségi iskola rendelkezik. A **könyvtár**, mint fontos nevelőeszköz és helyszín, szintén rendelkezésre áll mindegyik városi iskola diákjainak. A kistelepülések közül **Csikóstóttósön, Döbröközön** és **Kurdon** nincs iskolai könyvtár. **Szaktantermek** kialakítására mindegyik település iskolájában sor került.

Melegítőkonyha van a József Attila Iskolában, a Belvárosi Iskola két telephelyén, a Móra Iskola diákjait az Apáczai Oktatási Központ szolgálja ki. A József Attila ÁMK dalmandi tagintézményének konyháját is főzőkonyhaként újították fel, Attalában és Nakon melegítőkonyha működik. A többi kistelepülés iskoláinak mindegyikében van főzőkonyha. Ezek fenntartása az önkormányzatokra jelentős terhet ró.

A **pedagógiai munkához nélkülözhetetlen eszközök** beszerzése a hivatalos eszközjegyzék alapján folyamatosan történik. Egyéb fejlesztő-, sport-, udvari- és informatikai eszközökre mindegyik iskolának szüksége lenne. A kisiskolák eszközellátottsága átlagos színvonalú, az elmúlt évek pályázataival segítségével eszközállományukat gyarapították.

A hagyományos eszközök mellett egyre inkább elterjednek az oktatásban azok a technikai, elsősorban elektronikus eszközök, melyek a tanulási folyamatot segítik (E-oktatás), illetve kiegészítik (tanórák megörökítése, programok, rendezvények dokumentálása, tanulók fejlődésének nyomon követése, stb.). Ily módon növekedett a notebook-ok, projektorok, interaktív táblák, digitális kamerák száma.

Számítógépes szaktanterem és Internet-elérés a város iskoláiban van, de a gépállomány egy része nem mondható korszerűnek. Az egy számítógépre jutó tanulók száma jelzi a tanulók által használt számítógépek hiányát (átlagosan 14 fő/gép). A kistelepülések iskoláiban a számítógépek száma megfelelőnek mondható, viszont a gépek nagy része elavult. Az egy gépre jutó tanulók száma átlagosan 9 fő, ami a dombóvári adatokhoz képest jónak mondható.

4.2.2.3 Középiszkolai feladatellátás jellemzői

Létszám adatok

Dombóvár középiszkoláinak összes **tanulólétszáma** stabilnak tekinthető, 2500 fő körüli tanulólétszámmal. Az általános iskolákban évek óta csökkenő tanulólétszám igazán a 2007. évi beiskolázásoknál éreztette először hatását a dombóvári 2 szakképző iskolában (Apáczai; 516. sz. ISZI), ahol egyértelmű létszámcsökkenés tapasztalható. Ezzel szemben a gimnázium tanulólétszáma az utóbbi 3 évben is folyamatosan emelkedett. Országos probléma, hogy egyre alacsonyabb felkészültséggel kerülnek be a tanulók a középiszkolákba. Ez a folyamat a gimnáziumot is érinti: ezek a tanulók az érettségit adó oktatásban jelennek meg egyre nagyobb számban, és így csökken a szakképzésben résztvevők száma. Ez a folyamat azonban még nem tekinthető szélsőségesnek Dombóváron, összességében megállapítható, hogy jelenleg mindhárom középiszkola kezelni tudja a demográfiai csökkenést. Az iskolák tanulólétszámának megtartásában számos tényező közrejátszik:

- növekvő intézményi marketing,
- a beiskolázási körzet fokozatos szélesítése,
- növekvő képzési idő: a tankötelezettség 16-ról 18 évre emelkedett; a szakképző évfolyamokon a szakmák jelentős részénél a képzési idő 2-ről 3 évre módosult; nyelvi előkészítő évfolyamok indítása,
- az élethosszig tartó tanulás jegyében a két szakképző iskola képzési kínálatában évről évre nagyobb szerepet kap a felnőttoktatás és a felnőttképzés. Az iskolák tanulócsoporthajának száma követi a tanulólétszámok alakulását, a gimnáziumban növekedett, a másik két intézményben némileg csökkent ezek száma.

Az **egy tanulócsoportha jutó diákok száma** az elmúlt évek átlagában az 516. ISZI esetében a legmagasabb, hiszen minden évben 31 fő körül alakult. A gimnáziumban ez az érték szintén jelentősen növekedett, megközelítette ugyanezt az értéket. Az Apáczaiiban jóval alacsonyabb szinten, 25 fő körül stabilizálódott az átlagos csoportlétszám. Mindhárom iskola igyekszik a lehetőségekhez képest a leginkább költséghatékonyan működni, ezért dolgoznak igen magas csoportlétszámokkal.

Alkalmazottak

A kistérség középiskoláiban foglalkoztatott pedagógusok száma megközelíti a 180 főt. A **középiskolák alkalmazottai, pedagógusai** közül a vezető beosztásúak megfelelő végzettséggel rendelkeznek. Öröndetes tény, hogy a magasabb vezetőkön túl az igazgatóhelyettesek is általában rendelkeznek szakvizsgával. Az iskolák képzési struktúrájának megfelelően a gimnáziumban a legmagasabb az egyetemi végzettségűek aránya, míg a másik két középiskolában igen fontos szerepet játszik a szakképzés, ahol már jóval több főiskolai végzettségű dolgozik.

Az 516. Ipari Szakképző Iskolában kb. 20 szakoktató vesz részt a szakiskolai oktatásban, közülük azonban csak a kisebb részük rendelkezik főiskolai végzettséggel, a többieknek középiskolai végzettsége van. Mindhárom középiskola a hétéves továbbképzési tervét úgy alakítja, hogy a pedagógusai rendelkezzenek a közoktatási törvényben előírt végzettséggel. A városban bekövetkezett 2007. évi intézményi átszervezések miatt az önállóan gazdálkodó intézmények részben önállóan gazdálkodóvá váltak, ezért a gazdálkodást segítő munkatársak már nem az iskolák alkalmazásában állnak. A technikai dolgozók létszáma az elmúlt két tanévben jelentősen nem változott. A középiskolai étkeztetés területén, 2007 nyarán bekövetkezett intézményi átszervezés hatására (a gimnáziumi főzőkonyha melegítő konyhává alakult, s az étkeztetést beszállítással az 516. Ipari Szakképző Iskola biztosítja) a gimnáziumban csökkent, míg az 516. Ipari Szakképző Iskolában nőtt a technikai dolgozók létszáma.

Programkínálat

A **középiskolák** különböző lehetőségeket, **programokat** kínálnak tanulóiknak.

Nemzetiségi oktatásban a város középiskolái közül az Illyés Gimnázium vesz részt a nyolcosztályos tagozaton. Mindhárom középiskola **étkezési lehetőséget** biztosít tanulóinak.

Napközi-otthonos ellátás a város középiskolái közül csak a gimnáziumban van, a nyolcosztályos tagozat 5. és 6. osztályában évenként 2-2 csoporttal. Mindhárom középiskolának van **kollégiuma**. A gimnáziumi kollégium emelkedő létszáma (kb. 80%-os kihasználtság) a szolgáltatás és programok színvonalának emelkedésével magyarázható.

Az Apáczai Középiskolában a kollégiumba felvehetőek száma 160-ról 120-ra csökkent, mivel az épület egy része csőtörés következtében megsüllyedt. A kollégium különben is komoly felújításra szorul, már nem felel meg a mai kor követelményeinek. A tanulólétszámhoz viszonyítva a kollégisták száma az 516-os Ipari Szakképző Iskolában a legalacsonyabb.

Ma aktuális az iskolák **idegennyelv-kínálatáról** beszélni. A város középiskoláiban összesen öt idegen nyelvet oktatnak (német, angol, francia, olasz, orosz). Német nyelvet egyre kevesebben tanulnak, míg az angol nyelv iránti érdeklődés egyre nagyobb.

Kötelező tanórákon kívül **felzárkóztató, fejlesztő és tehetséggondozó foglalkozást** is tartanak a középiskolák. A középiskolák egyéni arculatát még a **speciális képzések** erősítik.

Az **Illyés Gyula Gimnáziumban** 4 évfolyamos, 8 évfolyamos, nyelvi előkészítő (5 évfolyamos) és idegenforgalmi ügyintéző, 2008. szeptemberétől utazási ügyintéző OKJ-s képzés folyik.

A négy évfolyamos osztályok között van matematikát, számítástechnikát emelt óraszámú tanuló fél osztály. A humán tárgyak iránt érdeklődőknek lehetőségük van a magyar nyelvet, az irodalmat és a történelmet magasabb óraszámú tanolni.

Az **emelt szinten tanított tantárgyak** száma jóval meghaladja a jogszabályban előírt minimális értéket. Nyelvi előkészítő osztályt (5 évfolyamos képzés) már negyedik éve indít az iskola 1/2 osztály angol, 1/2 osztály német nyelven. Az OKJ-s képzés átmeneti iskolatípus, 1 éves oktatással. Először ügyintéző – titkárképzés indult az intézményben már több mint egy évtizede. A 2007/2008-as tanévben idegenforgalmi- ügyintéző OKJ-s szakot indítottak

Az iskola tudatosan vállalja fel a **sajátos nevelési igényű tanulókat** oktatását. Az akadálymentesítést a középiskolák közül először a gimnáziumban valósítják meg, elkészültek az ehhez szükséges műszaki tervek. Vak, hallássérült, beszédhibával élő tanuló is jár a gimnáziumba.

Az **Apáczai Oktatási Központ Egységes Iskola** arculatának egyik legjellemzőbb vonása a folyamatos megújulás. A 2007/2008-as tanév indításához képest a 2008/2009-es tanév beiskolázási terve szintén szemlélteti a változást. A 2007/2008-as tanévben nyelvi előkészítő (angol, német) közlekedési, közgazdasági és informatika tagozaton kezdhették meg tanulmányaikat a tanulók, a jövőben azonban már gimnáziumi osztályt is választhatnak belügyi szakiránnyal. Az iskola a szakképzés országos átalakításához igazodva indítja OKJ-s képzéseit is. A folyamatos megújulásra való törekvést bizonyítja a **kompetencia alapú oktatás**ba való korai bekapcsolódás. Az iskolában 8 számítógépes szaktanterem működik, a kollégisták számára is biztosított a délutáni foglalkozások lehetősége.

Az **516. sz. Ipari Szakképző Iskola és Kollégium** egyéni arculatát a szakképzés határozza meg. Az intézmény a beiskolázási kínálatát fokozatosan igazítja a társadalmi és a munkaerő-piaci igényekhez és elvárásokhoz. Évről évre az alábbi szakmacsoportokba hirdetnek beiskolázást: Elektrotechnika-elektronika; Építészeti; Faipar; Gépészet; Informatika; Könnyűipar; Szociális szolgáltatás; Vendéglátás-idegenforgalom; Környezetvédelem-vízgazdálkodás. Az iskola **saját tanműhelyel rendelkezik**, ahol a gyakorlaton lévő tanulók produktív munkát végeznek, s az általuk előállított ruhaipari, fémipari termékeket az iskola értékesíti. Az OKJ-s gyakorlatukat töltő diákok a szakoktatók koordinálásával gyakran végeznek olyan kisipari munkákat, melyeket a város lakossága, illetve az önkormányzat rendel meg. Az iskola főzőkonyhái **tankonyhaként** is üzemelnek. Ezek biztosítják a gyakorlati helyet a szakács és pincér tanulók számára, s egyben gyakorlati helyként is szolgálnak. Az iskolához **tancukrászda** is tartozik. Jelenleg a **szakképzés** országosan nagy átalakításon, korszerűsítésen megy keresztül. Ez a folyamat ebben az intézményben is megfigyelhető. A szakiskolai képzés, valamint a szakképzés megújítása érdekében az iskola sikeresen csatlakozott 2006-ban a Kaposvári székhellyel, dombóvári és szigetvári konzorciumi tagokkal működő Kaposvár – Dombóvár - Szigetvár Térségi Integrált Szakképző Központ (TISZK). 2005-ben pályázaton bekerültek a **Szakiskolai Fejlesztési Programba** (SZFP II). E program keretében az intézmény a 2006/2007. tanévtől kezdve felzárkóztató évfolyamot indít azoknak a 15. életévüket betöltött diákoknak, akik nem végezték el az általános iskola mind a 8 osztályát.

Az iskolában speciális lehetőségként kínálják - s a térségben igen nagy igény mutatkozik – a szakmával rendelkező, de még a 22. életévüket be nem töltött fiatalok számára a 2 éves, intenzív, érettségi vizsgára felkészítő képzést.

Iskolaépületek, eszközellátottság

Az **iskolaépületek** általános jellemzője, hogy felújításra, ill. korszerűsítésre szorulnak. Az utóbbi évek szűkös anyagi forrásai minimális felújítást engedtek mindhárom intézmény esetében. Fontos mutató a tantermek száma és a tanulólétszám alapján kiszámított egy osztályteremre jutó tanulószám. Ebben a tekintetben, legjobb helyzetben az Apáczai, legrosszabban az 516. s. Ipari Szakképző Iskola van. A szaktantermek száma mindenhol megfelelő, de kevés a csoportbontásra alkalmas terem. Ennek a problémának a kezelése különösen fontos lenne, elsősorban a nyelvoktatás miatt. Szükségterem a korábbi években csak az 516. s. ISZI volt, de ez a helyzet mára már megoldódott. Mindegyik intézmény rendelkezik *könyvtárral* és *tornateremmel*, ezek esetében szintén fontos lenne az állománybővítés, ill. a felújítás. A *konyhák* kapcsán a gimnáziumban történt komoly változás, a főzőkonyha a 2007/2008-as tanévtől melegítő konyhaként működik.

A középiskolák közül – **informatikai és audiovizuális eszközeiket** tekintve – a legfelszereltebb az Apáczai Középiskola. Itt a gépek számának egyenletes növekedése tapasztalható. Ennek háttérében az iskola egyik profilját adó informatika szak, ill. a pályázatokon való aktív részvétel áll. A legrosszabb a helyzet a gimnáziumban, ahol nemcsak 8-9 tanuló jut egy gépre, de a folyamatos, egyenletes fejlesztés is hiányzik. Pozitív tendencia, hogy az Internet-hálózatot mára mindegyik középiskolában kiépítették. Szintén fejlődésnek értékelhető, hogy a hálózatot a tanárok, ill. a tanulók többsége használja is. Egyéb technikai eszközökkel (notebook, nyomtató, DVD-lejátszó) mindegyik intézmény rendelkezik, a legtöbb az Apáczai Középiskolában található. A technikai eszközök számának növekedése szintén a pályázatokon való részvételre vezethető vissza.

A **középiskolák infrastrukturális fejlesztése** rendkívül kismértékű volt az elmúlt években. Sajnálatos tény, hogy sok esetben teljes korszerűsítésre lenne szükség (Apáczai Kollégium, 516. sz. Ipari Szakképző Iskola Kollégium, Illyés Gimnázium épülete, tornaterme), de minimális fejlesztés valósult csak meg. A kötelező eszközlista alapján az intézmények mindegyikében hiányosságokat tapasztalhatunk. A tantermek többsége az adott létszámhoz viszonyítva kicsi, a felszereltségük hiányos, sok esetben gondot jelent e tanulói padok minősége és nagysága, a világítás szinte mindenhol teljes korszerűsítésre szorul. Még nagyobb hiányosságok vannak a kollégiumok esetében, a legrosszabb helyzetbe a 2007/2008-as tanév kezdésekor az Apáczai Középiskola került, ahol a nyári csőtörés következtében egy épületszárny teljesen használhatatlanná vált.

4.2.3 Célok, feladatok - fejlesztési elképzelések, tervek a kistérségben

Célrendszer

Az életben való beválást, az élethosszig tartó tanulásra való felkészítést középpontba helyező oktatási rendszer kialakítása

- A kulcskompetenciák fejlesztését középpontba helyező pedagógiai programok létrehozása és működtetése
- Az oktatás minden érintettjére kiterjedő együttműködés kialakítása
- XXI. századi szintű infrastrukturális feltételek megteremtése

Mindenki számára hozzáférhető minőségi oktatás, és szakmai szolgáltatás biztosítása

- Az intézményi hálózat racionalizálása
- Rugalmasan működő, az igényekhez igazodó szakmai szolgáltatási rendszer kifejlesztése

- Infrastrukturális fejlesztések

Gazdaságosan és hatékonyan működtethető intézményhálózat kialakítása:

- Integrált, együttműködő intézményi hálózat kialakítása
- A fenntarthatóságot középpontba helyező modernizáció, infrastrukturális fejlesztések
- Új szervezeti struktúrák kialakítása, a tervszerű, összehangolt működés kialakítása érdekében

A fejlesztési célú beavatkozások

Az életben való beválást, az élethosszig tartó tanulásra való felkészítést középpontba helyező oktatási rendszer kialakítása

- Tervszerű együttműködés kialakítása szakmai szolgáltatókkal
- Az egyes iskolarendszerű, és iskolarendszeren kívüli intézmények közötti együttműködés formális színterének kialakítása
- Tervszerű együttműködés kialakítása a felsőoktatással
- Intenzív, tudatosan tervezett továbbképzési program kialakítása
- Az intézményi terek korszerű pedagógiai módszerekhez igazodó átalakítása
- A korszerű pedagógiai módszereket segítő eszközrendszer kialakítása és működtetése

Mindenki számára azonos minőségben hozzáférhető oktatás, és szakmai szolgáltatás biztosítása

- Pedagógiai szakszolgáltatások elérhetőségének biztosítása az intézményeken belül
- Intézmény hálózat racionalizálása, intézményi integrációk létrehozásával a településhálózathoz, és a demográfiai adatokhoz igazodva
- Infrastrukturális fejlesztések, az integrált intézményhálózat létrehozásának érdekében
- Egységes minőségirányítási rendszer kialakítása

Gazdaságosan és hatékonyan működtethető intézményhálózat kialakítása

- Intézményi hálózat racionalizálása, intézményi integrációk létrehozásával a településhálózathoz, és a demográfiai adatokhoz igazodva
- Infrastrukturális fejlesztések a jogszabályi előírásoknak megfelelően, gazdaságosan fenntartható, energiatakarékos, környezetbarát technológiák alkalmazásával és bevezetésével
- Szervezetfejlesztés, a racionális, tervszerű, gazdaságos működést elősegítő, külső és belső együttműködésre képes szervezetek kiépítése
- Kistérségi rövid, és középtávú Humán erőforrás terv készítése
- A működtetést segítő továbbképzési terv és rendszer kialakítása

A pedagógiai munka megújításának szükségessége és lehetséges irányai a kistérség iskoláiban

Az intézményrendszer átszervezése. Az új struktúra kialakításának fontosságát az adja, hogy a demográfiai tendenciák, a megújuló szakmai követelmények, és a hatékony gazdálkodás kikényszeríti az integrált oktatási hálózatok és központok létrehozását.

Olyan intézményi struktúra létrehozása, amely

- képes megőrizni az egyes intézménytípusok és intézmények értékeit, eredményeit, ugyanakkor megoldást kínál a helyzetelemzés során feltárt problémák kezelésére,
- támogatja a fejlesztést és tartalmi átalakulást,
- elősegíti az országos és regionális stratégiák kiemelt céljainak megvalósulását.

Lehetséges irányok:

- *olyan intézményi struktúra kialakítása, amely képes alkalmazkodni a demográfiai folyamatokból erdő kihívásokhoz;*
- *a tagintézmények szakmai önállóságát megőrző új iskolaközpontok létrehozása;*
- *kistérségi szintű együttműködéssel az intézmények közötti szoros kapcsolat;*
- *az intézményműködtetés valós igényekhez igazítása és a folyamatos fejlesztést biztosítani képes intézményi struktúra kialakítása;*
- *olyan iskolaközpontok létrehozása, melyek elősegítik a gazdaságos működést, a fizikai, pénzügyi és humán erőforrásokkal való hatékonyabb gazdálkodást és a szakmai feladatok eredményesebb teljesítését.*

A pedagógiai szakmai munka megújítása. Az intézmények eredményessége bizonyos területeken felülvizsgálatra, beavatkozásra szorul. A pedagógiai munka megújítása elkerülhetetlen, az új kihívásokhoz történő alkalmazkodás nem várhat. A megújulás anyagi feltételeit biztosítani kell.

A pedagógiai szakmai munka megújítása oly módon, hogy az óvoda-iskola:

- képes legyen felkészíteni az egész életen át tartó tanulásra,
- biztosítsa az esélyegyenlőséget,
- az Óvodai (bölcsődei) Nevelés és a Nemzeti Alaptanterv céljainak és feladatainak megfelelő magas szintű pedagógiai munkát végezzen,
- alkalmazzon egységes, minden területre kiterjedő értékelési rendszert.

Lehetséges irányok:

- *az intézmény hatékony működését biztosító intézményi dokumentáció elkészítése,*
- *a szakmai működést biztosító egységes pedagógiai program*
- *befogadó környezet kialakítása,*
- *megfelelő infrastruktúra kiépítése,*
- *a pedagógus továbbképzések hatékony, tervszerű bonyolítása,*
- *az iskolai folyamatok szabályozása,*
- *kistérségi szakmai együttműködések szervezése,*
- *egységes mérési-, ellenőrzési rendszer kialakítása,*
- *megfelelően működő szakértői, szaktanácsadói háttér biztosítása,*
- *az OKÉV mérések egységes értékelése,*
- *egységes pályázati rendszer működtetése.*

A kistérség közoktatási rendszerének átszervezését, a feladatellátás új intézményi struktúrában történő megvalósítását több tényező is

indokolja (finanszírozás, csökkenő gyermeklétszám, szakmai munka, esélyegyenlőség). Az új kistérségi struktúra kialakítása fontos lépés lehet a problémák megoldásában.

A kistérségi közoktatási feladatellátás megszervezése oly módon, hogy:

- a kistéleplülések önkormányzatainak intézmény-fenntartási költséghez való hozzájárulásai
- csökkenjenek,
- a kistéleplülések gyermeklétszám csökkenése ne idézze elő a kisiskolák bezárását,
- a kistéleplülések gyermekei megfelelő színvonalú ellátásban részesüljenek.

A kistérség közoktatásának szükségessé váló átszervezése a térség iskoláinak alkalmazottait is érinti. A pedagógusok új helyzetek, illetve kihívások elé néznek, melyek megoldásában a szakmai megújulás elkerülhetetlen.

A humánerőforrás kistérségi szintű működtetése oly módon, hogy:

- a kistérség valamennyi oktatási intézményében biztosított legyen a szakos ellátottság,
- megfelelő szakmai munka biztosítása.

A dombóvári kistérség oktatási rendszere jelenleg és 5-8 éves távlatban

Jelenlegi ellátás						Közoktatási ellátás 5-8 éves terv						
Település	Bölcsőde	Óvoda	Általános iskola		Középfok	Művészeti oktatás	Bölcsőde	Óvoda	Általános iskola		Középfok	Művészeti oktatás
			1-4.	5-8.					1-4.	5-8.		
Dombóvár	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	Dombóvár: Zeneművészet, táncművészet, Színjátszás és dráma Valamennyi kistérségi intézmény tanulója számára
Attala	-	X	X	-	-	-	-	X	X	-	-	
Kapospula	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	
Nak	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	
Szakes	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X	-	
Lápfő	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Várong	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kocsola	-	X	X	X	-	-	-	X	X	-	-	
Dalmand	-	X	X	X	-	-	-	X	X	-	-	
Kurd	-	X	X	X	-	-	-	X	X	-	-	
Csibrák	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Gyulaj	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X	-	
Döbrököz	-	X	X	X	-	X	-	X	X	X	-	
Kaposszekcső	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X	-	
Csikóstóttós	-	X	X	-	-	-	-	X	X	-	-	
Jágónak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

A kistérség nevelési-oktatási feladatainak ellátását biztosító integrált oktatási hálózatok javasolt struktúrája, kialakításának ütemezése:**Dombóvár- Csikóstóttós- Kaposszekcső- Jágónak- Döbrököz- Attala- Nak települések részvételével biztosított ellátások:**

- gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde, óvoda, napközi): Dombóvár, Csikóstóttós, Kaposszekcső, Döbrököz, Attala közigazgatási területén működő intézményegységekben
- általános iskolai oktatás: Dombóvár, Csikóstóttós, Döbrököz közigazgatási területén működő intézményegységekben
- középfokú oktatás: Dombóvár közigazgatási területén működő intézményegységben (gimnázium, szakközépiskola)
- pedagógiai szakszolgálat: feladatellátás a kistérség egész területén a Móra Ferenc Általános Iskola ellátásában
- alapfokú művészetoktatás: dombóvári székhellyel működő intézményegységben, feladatellátás az integrált intézmény fenntartóinak közigazgatási területén

Kialakításának javasolt időpontja: **2008/2009**

A kialakítandó komplex intézményben, az eddigi keretekben biztosított ellátások folyamatossága mellett az alábbi feladatok felvállalását, és együttműködések kialakítását tartjuk szükségesnek:

- a bölcsődei, óvodai ellátás egy intézmény keretében való működtetése,
- szakmai együttműködés alapján a pedagógiai szakszolgálati feladatok teljes körű ellátása az integrációs hálózatban részt vevő valamennyi intézmény tekintetében (Móra

Ferenc Általános Iskola, „Reménység” Napközi Otthon),

- alapfokú művészetoktatási tevékenységen belül a zenei oktatás szervezése a Belvárosi

Általános Iskola intézményegységként működő Zeneiskola bázisán,

- drámapedagógia, diákszínhátság bevezetése, tantervbe való beemelése – Dombóvár

a

Pécs Európa Kulturális Fővárosa 2010 Programhoz nemzetközi diákszínhátszó találkozó szervezésével kíván csatlakozni,

- kollégiumi nevelés szervezése az integrált hálózaton belül,

- a pályázati forrás bevonásával tervezett beruházások közös használata (uszoda, sportlétesítmény-felújítás),

- a Belvárosi Általános Iskola ÖKO-ISKOLA Programjának kiterjesztése (közös környezeti nevelési programok, rendezvények, „Madárvárta”, erdei iskola),

- integrált pedagógiai rendszer (IPR) bevezetése valamennyi iskolai (általános és középiskolai) évfolyamon,

- a megkezdett kompetencia alapú nevelés-oktatás folytatása a Szivárvány Óvodában és az Apáczai Középiskolában, az eredmények terjesztése az integrált intézmény más egységeiben,

- valamennyi intézményegységben ki kell dolgozni, és egységesen biztosítani kell a tanulók számára a tanórán kívüli foglalkozások rendszerét, és az intézményen belüli áttanítás lehetőségének kihasználásával biztosítani kell a szakos ellátottságot.

A fenntartók döntésétől függően az egységes iskola általános iskolai évfolyamai kiegészülhetnek a Kaposszekcsői iskola 1-8., és a Csikóstóttósi iskola 1-4. évfolyamos tanulóival.

Szakcs, Várong, Lápafő, Nak, Kocsola részvételével biztosított mikro-térségi ellátások:

- Óvoda, napközi ellátás: Szakcs, Nak, Kocsola, közigazgatási területén működő intézményegységekben.
- Általános iskolai oktatás: Szakcs, Nak, Kocsola közigazgatási területén működő intézményegységekben.

Kialakításának javasolt időpontja: **2008/2009.**

Az integrált hálózat csak szakmai együttműködést tartalmaz, nem céloz szervezeti integrációt, ennek megfelelően az **együttműködés területei, és a megvalósításra vonatkozó szakértői javaslatok:**

- szaktárgyi munkaközösségek létrehozása, közös továbbképzések, szakmai szolgáltatások közös igénybevétele,
 - az intézménynek a bevezetésre tervezett szakmai programja szerint törekednie kell a helyi pedagógiai gyakorlat hiányosságainak megszüntetésére, a látens igények kielégítésére,
 - az intézmény az utazó szaktanári rendszer kialakításával teremtsen meg a szakos ellátottság és a szakrendszerű helyettesítés lehetőségét,
 - a pályázati támogatásból tervezett infrastrukturális fejlesztés során megvalósítandó rekonstrukció és eszközbeszerzések az intézmény célrendszerével együtt teremtsék meg a bármilyen szempontból hátrányos helyzetben lévő gyermekek és tanulók esélykülönbsége csökkentésének lehetőségét,
 - az intézmény a kistérség más intézményeivel való kapcsolattartása és szakmai együttműködése során törekedjen a szolgáltatásbeli különbségek megszüntetésére, az azonos minőségű oktatáshoz való hozzáférés esélyének megteremtésére.
- Az integrált hálózat kialakításában valamennyi település szándéka ismert.

Dombóvár, Dalmand, Kurd, Csibrák, Attala, Gyulaj részvételével biztosított ellátások:

- óvoda, napközi ellátás: Dombóvár, Dalmand, Kurd, Attala, Gyulaj közigazgatási területén működő intézményegységekben.
- általános iskolai oktatás: Dombóvár, Dalmand, Kurd, Attala, Gyulaj közigazgatási területén működő intézményegységekben.
- középfokú oktatás (gimnázium): Dombóvár közigazgatási területén működő intézményegységben.

Kialakításának javasolt időpontja: **2010/2011.**

Az intézménynek valamennyi egysége a székhelytől való távolság miatt önálló irányítással rendelkezik, ami jelentősen megnöveli a tagintézmények számát. Ennek ellenére létszámadatait tekintve kezelhető egységet alkot.

Szakértői javaslatok az együttműködés és a feladatellátás megszervezésére:

- A kialakításra javasolt oktatási intézmény jelenleg kettő önállóan, és kettő társulásban fenntartott intézményként működik. Az integrált hálózatban történő működtetés feltétele, hogy a közös pedagógiai-művelődési programban a jelenlegi intézmények egyéni arculata, és a feladatellátás helyi sajátosságai megőrzésre

kerüljenek, ugyanakkor a feladatellátás egységes színvonalát biztosítsák a települések gyermekeinek, tanulóinak.

- Szaktárgyi munkaközösségek létrehozása, közös továbbképzések, szakmai szolgáltatások közös igénybevétele.

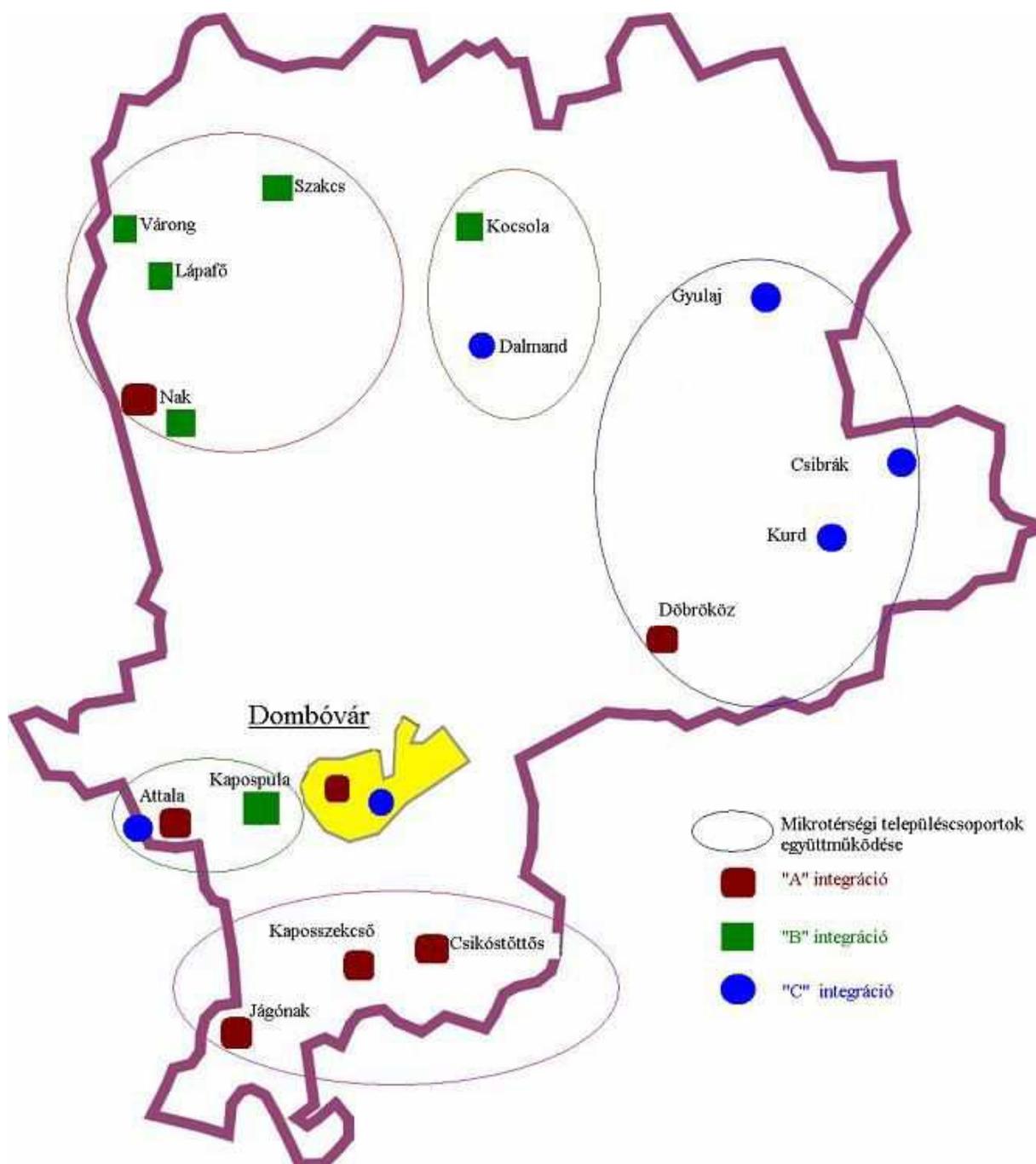
- Az intézmény az utazó szaktanári rendszer kialakításával teremtsen meg a szakos ellátottság és a szakrendszerű helyettesítés lehetőségét.

- Zeneoktatás iránti igény esetén a dombóvári székhellyel működő alapfokú művészetoktatási intézményegység számára minden tagintézményben meg kell teremteni a telephelyen történő feladatellátás lehetőségét.

Amennyiben Gyulaj Község Önkormányzata tehervállaló képessége, valamint az intézmény kisebbségi oktatásban betöltött szerepének megőrzése miatt képes az intézményfenntartás feladatát egyedül vállalni, abban az esetben a Gyulaji iskola és óvoda a sajátos feladatellátása miatt egy önálló intézmény keretében működhet.

A kistérségben egyedül az 516. Sz. Ipari Szakképző Iskola és Kollégiumot a sokrétű feladatellátása, és a közoktatási rendszerben betöltött szerepe miatt javasoljuk önálló intézmény keretében működtetni. Fenntarthatósága érdekében – a munkaerő-piaci szükségletek figyelembevételével – a felnőttképzés, a munkaerő-piacról kivonultak integrációját elősegítő szolgáltatásnyújtás feltételeinek kidolgozását szükségesnek tartjuk.

Oktatási hálózatok javasolt struktúrája

A 4.2 fejezet a DOMBÓVÁR ÉS KÖRNYÉKE TÖBBCÉLÚ KISTÉRSÉGI TÁRSULÁS KISTÉRSÉGI KÖZOKTATÁSFEJLESZTÉSI TERVE c. KKFT felhasználásával készült

4.3 Paksi kistérség

A térség közlekedés földrajzi helyzete előnyös, hiszen a települések egy része a 6. sz. fő közlekedési útvonalra fűződik fel, ezen kívül érinti a térséget az 52., 61., 63. sz. főút. 2003-ig Dunaföldvárnál volt a megye egyetlen Duna-hídja, amely jó összeköttetést biztosít az ország keleti része, az Alföld felé. A Dunán Bogyiszlónál megépült, 2003 májusában átadott Szent László Híd a kistérség déli körzetében is meg fogja növelni az átmenő forgalmat, ennek következtében a főútvonalak fejlesztése mellett szükség lesz a kistérség településeit összekötő közúthálózat fejlesztésére is.

A kistérségben tizenkettő község (*Bikács, Bölske, Dunaszentgyörgy, Gerjen, Györköny, Kajdacs, Madocsa, Nagydorog, Németkér, Pálfa, Pusztahencse, Sárszentlőrinc*) és két város található: *Paks és Dunaföldvár*, amelyek közül Paks a meghatározó nagysága és gazdasági súlya miatt.

Tolna megyében a szekszárdival együtt ez a kistérség a legfejlettebb. Meghatározó, hogy itt található az ország egyetlen atomerőműve, amely a hazai villamos energia szükségletnek a 40-45%-át állítja elő.

4.3.1 Demográfiai tendenciák a kistérségben

A kistérségben lakik a megye lakosságának 21%-a, több mint 50.000 fővel a második legnépesebb kistérség a megyében, csak a szekszárdi előzi meg. Települések átlagos lakónépessége itt a legmagasabb a megyében, néhány fő híján 3.600 fő. Legalacsonyabb a születések- és halálozások száma 1000 főre számítva. Szintén legalacsonyabb a 60 év feletti aránya. Ami viszont a közoktatás számára örvendetes, hogy itt a legmagasabb a 14 éven aluliak aránya.

A népesség 59%-a él a kistérség két városában. Két-három ezer fős falvakban él a lakosság 28%-a, ennél kisebb településeken pedig a 13%-a.

A kistérség településszerkezetében meghatározó szerepet tölt be a két város, Paks és Dunaföldvár. Pakson közel húsz ezer, míg Dunaföldváron közel tízezer lakos él. Kétezer főnél nagyobb lélekszámú települések száma négy, ezernél több lakosú további hét, és csupán egy település népességszáma nem éri el az ezer főt.”

4.3.2 Közoktatási feladatellátás a kistérségben

4.3.2.1 Óvodai feladatellátás – bölcsődei kitekintéssel

Óvodai feladatellátás intézményi és szervezeti keretei

A kistérségben **bölcsődei ellátást** a dunaföldvári és a paksi önkormányzat biztosít. Paks Város önkormányzata a Bóbita Bölcsőde nevű intézményben, Dunaföldvár Város Önkormányzata pedig a Dunaföldvár - Bölske-Madocsa Mikrotérségi Oktatási Nevelési Intézmény önálló tagintézményeként. Bár intézményfenntartó társulási megállapodás az ellátott feladatok felsorolásakor nem említi a bölcsődei ellátást, a dunaföldvári bölcsődében van más településről bejáró gyermek.

Az **óvodai ellátást** a kistérség önkormányzatai közül Dunaszentgyörgy, Paks (Benedek Elek Óvoda) önállóan, a többi önkormányzat intézményfenntartó

társulások keretében biztosítja. A kistérség 14 települése közül valamennyi településen működik óvoda, tagóvoda.

A Paks- Pusztahencse- Németkér Önkormányzatok Óvoda Intézményfenntartó Társulásban az óvodai nevelést a paksi Napsugár Óvoda paksi tagóvodáiban és az óvoda pusztahencsei és németkéri tagóvodájában biztosítják.

A Györköny-Bikács Közoktatási Intézményi Társulás keretében látják el az óvodáztatást a két község gyermekei számára helyben a Györköny-Bikács Általános Iskola és Óvoda tagintézményeiben.

A Nagydorog-Kajdacs Közoktatási Intézményi Társulás keretében látják el az óvodáztatást a két község gyermekei számára helyben a Széchenyi Sándor Általános Iskola és Óvoda tagintézményeiben.

A Simontornyai Közoktatási Intézményfenntartó Társulás keretei között folyik az óvodai nevelés a társulásban résztvevő községek gyermekei számára a Pálfa-Sárszentlőrinc Általános Iskola és Óvoda nevű intézmény tagóvodáiban.

Az óvodák **közül** kettő óvoda önálló intézmény Paks: Benedek Elek Óvoda és Napsugár Óvoda, kettő önálló intézmény tagintézményeként (Pusztahencse és Németkér), 13 óvoda közös igazgatású közoktatási intézmény vagy ÁMK tagintézményeként (Bikács, Dunaföldvár, Dunaszentgyörgy, Gerjen, Györköny, Kajdacs, Nagydorog, Pálfa és Sárszentlőrinc, Bölcske, Madocsa) működik.

Település	Az óvoda fenntartója	Az intézményfenntartás módja
Bikács	Györköny - Bikács Önkormányzatok Közoktatási Intézményfenntartó Társulása	Intézményfenntartó társulás
Bölcske	Dunaföldvár - Bölcske - Madocsa Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Dunaföldvár	Dunaföldvár - Bölcske - Madocsa Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Dunaszentgyörgy	Dunaszentgyörgy	Önálló intézményfenntartás
Gerjen	Fadd - Gerjen Közoktatási Intézményfenntartó Társulás*	Intézményfenntartó társulás
Györköny	Györköny - Bikács Önkormányzatok Közoktatási Intézményfenntartó Társulása	Intézményfenntartó társulás
Kajdacs	Nagydorog - Kajdacs Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Madocsa	Dunaföldvár - Bölcske - Madocsa Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Németkér	Paks - Pusztahencse - Németkér Óvoda Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Nagydorog	Nagydorog - Kajdacs Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Paks (Napsugár)	Paks - Pusztahencse - Németkér Óvoda Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Paks (Benedek E.)	Paks	Önálló intézményfenntartás
Pálfa	Simontornyai Közoktatási Intézményfenntartó Társulás*	Intézményfenntartó társulás
Sárszentlőrinc	Simontornyai Közoktatási Intézményfenntartó Társulás*	Intézményfenntartó társulás
Pusztahencse	Paks - Pusztahencse - Németkér Óvoda Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás

*: kistérségi határon átnyúló társulás

Intézményi létszámok, férőhelyek

A kistérségben 14 településén összesen 15 óvoda található. Egy óvoda - egy település szerkezet a jellemző a kistérségre, kivétel ez alól Paks, ahol kettő is működik.

Az óvodába járó gyermekek száma megközelítőleg 1.600 fő. Az óvodás korú gyermekek száma a kistérségben kb. 1800, azaz majdnem 90%-uk jár óvodába. A legnagyobb gyermeklétszámmal a két paksi intézmény működik. Dunaföldváron a gyermeklétszám meghaladja a 200-at, Nagydorogon és Bölcskén pedig megközelíti a százat.

Az átlagos csoportlétszámok általában 20 és 25 között mozognak. A legalacsonyabb átlagléttszámok Kajdácson és Bikácson voltak.

A bejárók aránya nagyon alacsony, a 3%-ot sem éri el, és ez is inkább a paksi óvodákra jellemző.

Mivel a kistérség települései közül szinte mindegyiknek az a célja, hogy az óvodás korú gyermekek a saját településükön járjanak óvodába, az alacsonyabb gyermeklétszámmal illetve kihasználtsággal működő óvodák fenntartása jelentős terhet ró a fenntartókra.

Óvodai alkalmazottak

Az óvodákban a vezetői álláshelyek száma 25. A vezetői álláshelyeken túl 120 óvónői álláshelyet biztosítanak.

Képzettség tekintetében a helyzet igen megnyugtató, az átlagosnál jobb. A vezetők közül 12 fő főiskolai végzettséggel, 13 fő főiskolai végzettséggel és szakvizsgával rendelkezik. A beosztott óvodapedagógusok közül 3 fő középfokú végzettséggel, 117 fő főiskolai végzettséggel rendelkezik, közülük 12 főnek van pedagógus szakvizsgája, 9 főnek fejlesztő pedagógusi, 1 főnek gyógypedagógusi, 3 óvónőnek gyógytestnevelői végzettsége van. Megállapítható, hogy az óvónők 24 %-a szakvizsgával, egyéb szakirányú végzettséggel rendelkezik.

Programkínálat

A kistérség óvodái közül a Németkéren, Pakson két óvodában, Bikácson és Györkönyben folyik német nemzetiségi nevelés. Több, mint 100 gyermek vesz részt a hagyományos nemzetiségi nevelésben, amely létszám a kistérség óvodásainak 30%-a, jelentős aránynak minősül.

Gógytestnevelést a paksi Benedek Elek Óvodában biztosítanak a gyermekek számára. A bölcskei óvodában 90 kisgyermek számára biztosítják a „lépésről lépésre” programot, ugyanitt jelenik meg specialitásként a sportfoglalkozások, labdajátékok szervezése.

A tizennyolc óvoda nevelési programjában – az adatokat szolgáltató óvodák részletezése szerint – a felsorolt tevékenységek közül a művészeti tevékenységeket alapvetően a néptánc, a bábjáték és a zeneóvoda foglalkozásai jelentik. Néptánc foglalkozásokon 190 kisgyermek vesz részt négy óvodában, ez fontos pozitívumként értékelhető. Nyolc óvodában magas az ún. tevékenység központú foglalkozásokon részvevő gyermekek száma, ez nyilvánvalóan magába foglalja a kézműves, valamint a vizuális fejlesztést biztosító foglalkozásokat. Az óvodák által szolgáltatott adatok szerint bábjáték lehetősége két óvodában biztosított összesen 50 kisgyermek számára, míg a „zeneovi” foglalkozásaira egy helyen kerül sor, 25 kisgyermek részvételével.

A pusztahencsei tagóvodában cigány kisebbségi nevelés folyik, a sárszentlőrinci óvoda fejlesztési elképzelései között szerepel ennek bevezetése.

Épületállomány, infrastrukturális felszereltség

Madocsa (1 db szükség csoportszoba) kivételével minden óvoda és tagóvoda rendelkezik az óvodai csoportok számával megegyező, a jogszabályi előírásoknak megfelelő méretű **csoporthálóval** (72 db).

Fejlesztő szobával a bölcskei, a dunaföldvári (4 db), a paksi (2 db), dunaszentgyörgyi (2 db) és a pusztahencsei óvodák, tagóvodák rendelkeznek. A paksi Benedek Elek Óvoda székhelyintézményében és a Kishegyi úti tagóvodában nincs tornaszoba és fejlesztő szoba, valamint a bikácsi Tagóvodában nincs tornaszoba. A dunaszentgyörgyi, a gerjени, a madocsa és a sárszentlőrinci óvodákban, tagóvodákban ugyan nincs tornaszoba, de a község általános iskolája rendelkezik tornateremmel vagy tornaszobával. A kistérség minden óvodában játszóudvar vagy sportudvar áll rendelkezésre.

A gerjени óvoda kivételével minden óvoda, tagóvoda rendelkezik melegítőkonyhával. A nagydorogi óvoda és a kajdaci tagóvoda ebédlővel is rendelkezik. A fentiekén túl az óvodák jelentős részében hiányzik a fejlesztő szoba, az orvosi szoba, az elkülönítő és a nevelői szoba.

A kistérség óvodái közül a paksi Napsugár Óvoda Vörösmarty és Munkácsy utcai tagóvodáiban, a Benedek Elek Óvoda Hétszínvirág tagóvodájában, valamint a bölcskei, a pálfai, a sárszentlőrinci óvodákban volt az elmúlt 10 év során jelentősebb bővítés, átalakítás. Valamennyi település óvodájában volt külső vagy belső festés-mázolás.

Bölcske, Dunaszentgyörgy, Kajdacs, Györköny, Madocsa, Nagydorog óvodáiban, a paksi Napsugár Óvoda Eötvös utcai tagóvodájában, a paksi Benedek Elek Óvoda Hétszínvirág tagóvodájában és Sárszentlőrinc óvodáiban fűtéskorszerűsítés, Bölcske Dunaszentgyörgy, Gerjen, Kajdacs óvodáiban, a paksi Benedek Elek Óvoda Hétszínvirág tagóvodájában világítás korszerűsítés volt. Felújították az intézmények padlóját Bölcske, Dunaszentgyörgy, Gerjen, Nagydorog, Páfa és Sárszentlőrinc, valamint a paksi Benedek Elek Óvoda Hétszínvirág és Kishegyi úti Tagóvodájában. Bikács nem szolgáltatott adatot.

A felnőttek által használt számítógép és nyomtató valamennyi óvodában megtalálható, internet elérhetőséget viszont csak a dunaföldvári, a madocsa, a németkeri, a györkönyi, a pusztahencsei és a paksi óvodák jeleztek. A gyermekek által használható számítógép a pálfai óvodában van. Fénymásolóval Madocsa, Pusztahencse és Sárszentlőrinc kivételével a kistérség óvodái rendelkeznek.

Videomagnó Madocsa és Nagydorog kivételével minden óvodában van. A nevelőmunkát segítő és a mai kor elvárásainak megfelelő audiovizuális eszközökkel (digitális kamera, digitális fényképezőgép, videokamera, notebook, projektor) az óvodák többsége nem rendelkezik.

4.3.2.2 Általános iskolai feladatellátás

Az iskolai feladatellátás jogi és szervezeti keretei

Az **általános iskolai ellátást** a kistérség önkormányzatai közül Dunaszentgyörgy és Paks a Bezerédj Általános Iskola és Diákotthon, a Deák Ferenc Általános Iskola esetében önállóan, a többi önkormányzat és a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola esetében Paks intézményfenntartó társulások keretében biztosítja.

Pakson működik a kistérség egyetlen egyházi fenntartású iskolája, a Pécsi Egyházmegye által működtetett Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium.

Település	Az ellátott oktatási feladat	Az általános iskola fenntartója	Az intézményfenntartás módja
Bölcske (tagintézmény)	1-8. évfolyam	Dunaföldvár - Bölcse - Madocsa Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Dunaföldvár	1-8. évfolyam	Dunaföldvár - Bölcse - Madocsa Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Dunaszentgyörgy	1-8. évfolyam	Dunaszentgyörgy Község Önkormányzata	Önálló intézményfenntartás
Gerjen (tagintézmény)	1-8. évfolyam	Fadd - Gerjen Közoktatási Intézményfenntartó Társulás*	Intézményfenntartó társulás
Györköny	1-8. évfolyam	Györköny - Bikács Önkormányzatok Közoktatási Intézményfenntartó Társulása	Intézményfenntartó társulás
Madocsa (tagintézmény)	1-8. évfolyam	Dunaföldvár - Bölcse - Madocsa Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Nagydorog	1-8. évfolyam	Nagydorog - Kajdacs Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Kajdacs (tagintézmény)	1-8. évfolyam	Nagydorog - Kajdacs Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	
Paks - II. Rákóczi F. Általános Iskola	1-8. évfolyam	Paks - Pusztahencse - Németkér Általános Iskola Intézményfenntartó Társulás	Intézményfenntartó társulás
Németkér (tagintézmény)	1-4. évfolyam	Paks - Pusztahencse - Németkér Általános Iskola Intézményfenntartó Társulás	
Pusztahencse (tagintézmény)	1-4. évfolyam	Paks - Pusztahencse - Németkér Általános Iskola Intézményfenntartó Társulás	
Paks - a többi általános iskola	1-8. évfolyam	Paks Város Önkormányzata	Önálló intézményfenntartás
Pálfa (tagintézmény)	1-8. évfolyam	Simontornyai Közoktatási Intézményfenntartó Társulás*	Intézményfenntartó társulás
Sárszentlőrinc (tagintézmény)	1-4. évfolyam	Simontornyai Közoktatási Intézményfenntartó Társulás*	
Paks – Katolikus Ált. Iskola	1-8. évfolyam	Pécsi Egyházmegye	Nem önkormányzati fenntartású intézmény

*: kistérségi határon átnyúló társulás

A Nagydorog-Bikács Intézményi Társulásban az általános iskolai feladatellátást a nagydorogi Széchenyi Sándor Általános Iskola és Óvodában 1-8. évfolyamon a székhely település valamint Bikács község gyermekei számára biztosítják.

Nagydorog Nagyközség Képviselő-testülete ezzel párhuzamosan közoktatási intézményfenntartó társulást kötött Kajdacs Község Képviselő-testületével, amely szerint az általános iskolai feladatellátást 1-8. évfolyamon a nagydorogi Széchenyi Sándor Általános Iskola és Óvoda kajdacsi tagiskolájában biztosítják Kajdacs község gyermekei számára.

A Paks- Pusztahencse-Németkér Általános Iskola Intézményfenntartó Társulás az általános iskolai feladatellátást a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában a paksi székhelyen biztosítja 1-8. évfolyamon a székhely település körzetes tanulói, 5-8. évfolyamon a németkéri és a pusztahencsei felső tagozatos tanulók számára. A németkéri és a pusztahencsei alsó tagozatos tanulók számára az általános iskolai

feladatellátás 1-4. évfolyamon az általános iskola németkéri, illetve pusztahencsei tagiskoláiban folyik.

Intézményi létszámok

Alsó tagozatos létszámok

A kistérségben sok a kisiskola. Tíz olyan intézmény vagy intézményegység van, ahol csak egy-egy osztályt indítanak évfolyamonként. Ezekben az intézményekben az alsó tagozatos tanulók száma sehol sem éri el a százat, (Németkéren, Pusztahencsén, Sárszentlőrincen, Györkönyben, Gerjenben) pedig még a hatvanat sem éri el. Az alacsony tanulólétszám miatt ezekre az intézményekre jellemző a legalacsonyabb csoportonkénti átlagos tanulólétszám. Összevont osztályok Pusztahencsén, a Bezerédj Általános Iskola és Diákotthon Gyógypedagógiai tagozatán és Beszédes József Általános Iskola Gyógypedagógiai osztályaiban vannak.

Felső tagozatos létszámok

A felső tagozatos korú tanulók száma – hasonlóan az alsósok számához – folyamatosan csökkent. (Az alsós és a felsős tanulólétszámok majdnem azonosak mindhárom tanévben.) A tanulócsoportok számában azonban nagyobb arányú a csökkenés, tanévenként kettő-öt tanulócsoporttal kevesebbet engedélyezett a fenntartó.

A kistérségben nincsen összevont felső tagozatos osztály. A legmagasabb tanulólétszáma és legtöbb tanulócsoportja a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolának van.

Alkalmazottak

A kistérség általános iskoláiban a vezetői álláshelyek száma: 33. A vezetői álláshelyeken túl ~370 pedagógus álláshelyet biztosítanak a fenntartók.

Az általános iskolában egy pedagógusra jutó tanulók számának országos átlaga 9,4 fő. **A kistérségi átlag: 10,9 fő** A magasabb átlagléttségű általános iskolákban ennél több, 13 gyereknél több jut egy-egy pedagógusra (pl. Nagydorog, Bölcse); kevesebb – 9 fő, vagy annál kevesebb – a németkéri, pusztahencsei és a sárszentlőrinci tagiskolákban.

Képzettség tekintetében a helyzet megfelelő. A vezetők és a beosztott pedagógusok közül 252 fő főiskolai végzettséggel, 119 fő főiskolai végzettséggel és szakvizsgával vagy egyéb speciális képesítéssel, 20 fő egyetemi végzettséggel, 10 fő egyetemi végzettséggel és szakvizsgával rendelkezik. Megállapítható, hogy az általános iskolában a pedagógusok 27 %-a szakvizsgával vagy egyéb szakirányú végzettséggel is rendelkezik.

Az általános iskolákban a nevelő-oktató munkakört segítő álláshelyek száma: 3,5. Az intézményekben összesen 70 ügyviteli-gazdasági és technikai dolgozó áll alkalmazásban.

A speciális képzettséggel rendelkező szakemberek száma az iskolákban: fejlesztő pedagógus: 8 álláshely, gyógypedagógiai végzettsége 21 főnek van a kistérség iskoláiban. A gyógypedagógiai szaktudás koncentráltan Pakson és Dunaföldváron van jelen.

Programkínálat

A kistérség általános iskoláiban Németkéren, Györkönyben és Pakson három iskolában évfolyamonként egy osztályban folyik német nemzetiségi nevelés és oktatás a hagyományos nyelvoktató program szerint.

A kistérségben német és angol nyelvet tanítanak. Németet idegen nyelvként sajátítanak el a tanulók a paksi iskolákban, Pusztahencsén, Pálfán, Sárszentlőrincen, Dunaszentgyörgyön, Nagydorogon, Gerjenben, Dunaföldvárott, Bölcskén és Madocsán heti 3-5 órában.

Angol nyelvet tanítanak a paksi iskolákban, Dunaszentgyörgyön, Nagydorogon, Dunaföldvárott, Kajdacson és Bölcskén heti 3-5 órában. Az angolt választók száma lassan emelkedett az utóbbi 3 évben.

A felzárkóztató és fejlesztő foglalkozásokon átlagosan 4-5 tanuló vesz részt egy-egy foglalkozáson, a tehetséggondozókon pedig ennek több mint a kétszerese. Fejlesztő foglalkozáson az általános iskolás korú tanulók csupán 4, fejlesztőn csupán 2%-uk vesz részt.

Az általános iskolák egyéni arculatát pedagógiai programjaik sajátosságai tükrözik. Tizennégy általános iskola adatai alapján specialitásaik a következők szerint foglalhatók össze:

- Györkönyben az iskola valamennyi diákja német nemzetiségi oktatásban vesz részt. Gazdagabb a kínálat az emelt óraszámú tantárgyak/fakultációk oktatásában: hat iskola nyújt olyan lehetőségeket a tanulók számára, amely adott területen mélyebb és szélesebb körű tudást biztosít. A hat iskola mindössze négy települést jelent, a két meghatározóbb település – Paks és Dunaföldvár – mellett mindössze két kisebb településen van lehetőség a tanulók érdeklődése és szükségletei szerint plusz ismeretek elsajátítására.
- A paksi Bezerédi Általános Iskola és Diákotthonban négy területen kínálnak programokat, a német nemzetiségi nyelv emelt szintű oktatása mellett különösen jelentős a testnevelés oktatása, valamint a vizuális ismeretek és a balett oktatása.
- Német nemzetiségi emelt szintű nyelvoktatás még három iskolában folyik, a paksi Deák Ferenc Általános Iskolában, a paksi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában - itt néhány tanuló emelt szintű testnevelés oktatásban is részesül - és a németkéri Általános Iskolában.
- Dunaföldváron az emelt óraszámú matematikaoktatásra, valamint a német és angol nyelv oktatására helyezik a hangsúlyt, Bölcskén angol fakultációt és vizuális ismereteket biztosítanak nagyobb óraszámban a tanulók számára.
- A programkínálatot gazdagítják azok a tevékenységek, amelyeket csoportos vagy egyéni foglalkozások formájában szerveznek az iskolákban. Különösen jelentős a sport kiemelkedő szerepe, hat település nyolc iskolájában működnek nagy létszámú DSK-k. Fontos és a kistérségben modellértékű szerepe lehet a paksi Deák Ferenc Általános Iskola ökoiskola programjának. Környezetvédelmi tevékenység folyik a nagydorogi Széchenyi Sándor Általános Iskola és Óvodában, valamint Madocsa Általános Iskolájában.
- Sajátos a kistérségben egyedi tevékenységet jelent Nagydorogon a gazdasági ismeretek oktatása, Pálfa Általános Iskolájában az integráló, Németkéren pedig a tehetséggondozó program.

Az iskolaépületek jellemzői, eszközellátottság

Az **általános iskoláknak** otthont adó épületek korukat nézve négy csoportba sorolhatók: 2-300 éves műemlék épületek (Dunaföldvár), a XIX. század utolsó évtizedeiben (Bölcse, Gerjen, Madocsa, Nagydorog), 1960-1980. közötti időszakban (Dunaszentgyörgy, a paksi iskolák, Sárszentlőrinc) és az elmúlt 10 évben épített ingatlanok (Paks, Gyógypedagógiai Tagozat.) Az épületek jelentős részére jellemző, hogy több ütemben épültek, pl. a XIX. század végi épületekhez új épületszárnyat (-akat) építettek (Gerjenben pl. 2002/2003-ban épült új épületszárny 4 tanteremmel és

zsibongóval.). Az általános iskolai épületekről összességében elmondható, hogy állaguk változó, de többségük alapos felújításra szorul.

A kistérség általános iskolai osztályainak elhelyezésére 208 tanterem, 3 szükségstanterem, 50 szaktanterem és 40 csoportszoba áll rendelkezésre.

Az iskolák, tagiskolák közül Györkönyben, Kajdacson, Pusztahencsén, Sárszentlőrincen nincs tornaterem, viszont tornaszobával ezek az iskolák is rendelkeznek. Az 1-8. évfolyammal működő iskolák közül Bölcse, Dunaföldvár, Madocsa, Pálfa és a paksi Deák F. Általános Iskola nem rendelkezik közösségi térrel (zsibongóval, aulával).

A kistérség iskolái közül Dunaszentgyörgyön, Gerjenben, a paksi Bezerédj Általános Iskolában és a paksi Deák Ferenc Általános Iskolában volt az elmúlt 10 év során jelentősebb bővítés, átalakítás.

Bölcse, Dunaszentgyörgy, Kajdacs, Nagydorog, Pálfa és Sárszentlőrinc iskoláiban fűtőkorszerűsítés, Dunaszentgyörgy, Gerjen, Kajdacs, Sárszentlőrinc és Paks iskoláiban világításkorszerűsítés volt. Felújították az intézmények padlózatát Gerjen, Györköny és Kajdacs községek kivételével. Tetőfelújítás volt Bölcskén, Gerjenben, Nagydorogon és Pusztahencsén. Németkéren nyílászárókat cseréltek. Kiépítették az informatikai hálózatot és az internet hozzáférést minden településen.

Dunaföldváron az elmúlt évtizedekben kialakult oktatási infrastruktúra erősen széttagolt létesítményhálózati rendszer kialakulását eredményezte. A legsúlyosabb fenntarthatósági problémák az alapfokú tanintézménynél jelentkeznek, tekintettel arra, hogy Dunaföldvár esetén az általános iskolai oktatást 10 db különálló ingatlan szolgálja ki, amelyeken található épületek napjainkra olyan mértékben avultak el mind funkcionálisan, mind pedig műszakilag, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vált az épületek egyenkénti felújítása – korszerűsítése

Bölcse és Madocsa települések esetén is elmondhatóak az általános iskolai oktatási létesítmények, ingatlanok tagoltsági problémái. Mindkét településen az általános iskola alsó és felső tagozata külön, egymástól távol fekvő ingatlanon működik.

A kistérség általános iskolái ~400 számítógéppel rendelkeznek. 340 számítógép internet hozzáféréssel is rendelkezik. Az általános iskolák számítógéppel való ellátottsága jelentős eltérést mutat. Az egy számítógépre jutó tanulók száma Pusztahencsén (15 db: 2,9) és Németkéren (12 db: 3,8) a legjobb, Pakson (120 db: 12,5) kevésbé jó. A kistérségi átlag 10,6.

Mindegyik iskola rendelkezik fénymásolóval, nyomtatóval, videomagnóval. Digitális fényképezőgéppel, videokamerával csak a dunaföldvári, a dunaszentgyörgyi, a gerjени a paksi, a németkéri, pusztahencsi iskolák, tagiskolák rendelkeznek, digitális kamerával csak a dunaföldvári iskola, projektorral Bölcse, Dunaföldvár, Dunaszentgyörgy, Gerjen, Györköny, Kajdacs, Madocsa, Paks iskolái, tagiskolái. Interaktív tábla egyelőre csak a dunaföldvári iskolában van.

4.3.2.3 Középiszkolai feladatellátás jellemzői

Középiszkolai feladatellátás jogi és szervezeti keretei

A **középiszkolai** (szakiskola, szakközépiszkola, gimnázium) és **kollégiumi ellátást** a kistérség önkormányzatai közül a két város, Dunaföldvár és Paks önkormányzatai önálló intézmények működtetésével biztosítják Pakson két nem önkormányzati fenntartású középiskola is működik.

Fenntartó	Intézmény	Az ellátott oktatási feladat	Az intézmény-fenntartás módja
-----------	-----------	------------------------------	-------------------------------

Dunaföldvár - Bölske - Madocsa Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Beszédes J. Szakiskola	szakiskola és speciális szakiskola: 9-10. évfolyam, 11-12. szakképzési évf.	Intézmény fenntartó társulás
	Magyar László Gimnázium	gimnázium: - hat: 7-12. évfolyamon - négy: 9-12. évfolyamon	
Paks Város Önkormányzata	I. István Szakképző Iskola	- szakiskola: 9-10. évfolyam, 11-12. szakképzési évf. szakközépiskola: 9-13. évfolyam, 13-14. szakképzési évfolyam	Önálló intézményfenntartás
	Vak Botyán Gimnázium	gimnázium: - hat: 7-12. évfolyamon - négy: 9-12. évfolyamon - öt: 9-13. évfolyamon	Önálló intézményfenntartás
Paks RT Alapítvány	Energetikai Szakközépiskola: ESZI	szakközépiskola: 9-12. évfolyam, 13. szakképzési évfolyam kollégium	Nem önkormányzati fenntartású intézmény
Pécsi Egyházmegye	Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium	gimnázium: - nyolc: 5-12. évfolyamon	Nem önkormányzati fenntartású intézmény

A Paksi Atomerőmű Rt. Alapítványa által fenntartott Energetikai Szakközépiskola és Kollégium a városi fenntartású iskolák középiskolásainak is biztosít kollégiumi ellátást.

Létszámadatok

A kistérségben hat középiskola működik: Pakson a Vak Botyán Gimnázium, az Energetikai Szakközépiskola és Kollégium, az I. István Szakképző Iskola valamint Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium; Dunaföldváron Magyar László Gimnázium, és a Beszédes József Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Szakiskola és Speciális Szakiskola. A középiskolások létszáma megközelítőleg állandónak tekinthető.

Alkalmazottak

Az önkormányzati fenntartású **középiszkolákban** a vezetői álláshelyek száma: 9. A vezetői álláshelyeken túl ~90 pedagógus és 8 szakoktató álláshelyet biztosítanak a fenntartók.

Az önkormányzati fenntartású intézményekben vezetők és a beosztott pedagógusok közül 33 fő főiskolai végzettséggel, 10 fő főiskolai végzettséggel és szakvizsgával vagy egyéb speciális képesítéssel, 55 fő egyetemi végzettséggel, 8 fő egyetemi végzettséggel és szakvizsgával rendelkezik.

A középfokú iskolákban a nevelő-oktató munkakört segítő álláshelyek száma: 1,8. Az intézményekben 23 gazdasági-ügyviteli és technikai dolgozó áll alkalmazásban.

Programkínálat

Kollégiumi ellátást csak az Energetikai Szakközépiskola és Kollégiumban szervezhető meg. Ez az intézmény csak csekély mértékben képes ellátni a másik két paksi középiskola diákjainak a kollégiumi ellátását. Ennek köszönhetően a kistérség középiskolásainak csupán 12 %-a kollégista. A legnagyobb arányú tanulószobai ellátás is az ESZI-ben valósul meg, 7-7 tanulócsoporttal.

Három középiskolában német és angol nyelvet tanulnak a diákok. Az idegen nyelvet tanulók száma mindkét nyelvet együtt számítva ~1.800 volt.

Mind a négy adatot szolgáltató középiskola tart fejlesztő, felzárkóztató és tehetséggondozó foglalkozásokat is, kivétel ez alól az I. István Szakképző Iskola, ahol nincsen fejlesztő foglalkozás. A foglalkozásokon résztvevők aránya sokkal kiegyenlítettebb, de egyben alacsonyabb is, mint az általános iskolás tanulók körében. A kistérség középiskoláiban a pedagógiai programok specialitásai a következők szerint foglalhatók össze:

- Az iskolákban a mélyebb, alaposabb tantárgyi tudást az emelt óraszámú oktatás, valamint a fakultációk szervezése biztosítja. Legtöbb lehetőséget - szinte valamennyi műveltségterületen - a paksi Vak Bottyán Gimnáziumban nyújtják. Legtöbben a matematika, magyar nyelv és irodalom és a történelem tantárgyakat tanulják magasabb óraszámban. A kötelező érettségi tárgyak magasabb órászáma mellett itt lehetőséget biztosítanak az informatika, a természettudományi tárgyak, valamint a filozófiatörténet és a művészettörténet tanulására is.
- A szakképző iskolákban szerényebb a közismereti tárgyak kínálata és a résztvevők száma is az emelt óraszámú/fakultációs foglalkozásokon, itt elsősorban a szakmai alapozás és szakmai képzés jelenti a fő profilt, a specialitást. Ezt figyelembe véve mégis ki kell emelni, hogy az I. István Szakképző Iskolában hangsúlyos az idegen nyelvek és az informatika tanítása.
- A dunaföldvári Magyar László Gimnáziumban a kötelező érettségi tárgyak mellett a természettudományi tárgyakból választhatnak fakultációs foglalkozást a tanulók, mindemellett sajátos lehetőségként az ECDL vizsgákra való felkészítést kínálják a diákoknak, akik ezt nagy számban igénybe is veszik.

Épületek állapota, felszereltség

A **középfokú oktatási intézmények és a kollégiumok** épületei korukat nézve három csoportba sorolhatók: kb. 200 éves műemlék épület (Dunaföldvár - gimnázium), a XX. század (Paks - szakképző), 1960-1980-as évek (Paks – gimnázium, ESZI). Műszaki állapotuk változó, közülük több alapos felújításra szorul.

A kistérség középfokú iskolai osztályainak elhelyezésére 60 tanterem, 6 szükségstanterem, 24 szaktanterem és 13 csoportszoba áll rendelkezésre.

Az iskolák közül az I. István Szakképző Iskolában nincs tornaterem, a Vak Bottyán Gimnáziumban sem rendelkezik megfelelő méretű (10x20 m) tornateremmel. Valamennyi iskolának van sportudvara, egyedül a Magyar L. Gimnázium nem rendelkezik közösségi térrel (zsibongóval, aulával). Az iskolák közül az ESZI főzőkonyhával, a többiek melegítőkonyhával rendelkeznek. A kistérség középfokú iskolái közül az ESZI kivételével valamennyiben volt az elmúlt 10 év során jelentősebb bővítés, átalakítás, mindegyikben volt külső és belső festés-mázolás, a paksi gimnázium kivételével fűtéskorszerűsítés, a dunaföldvári gimnázium kivételével világítás korszerűsítés. Kiépítették az informatikai hálózatot és az internet hozzáférést minden intézményben.

A kistérség középfokú iskolái ~500 számítógéppel rendelkeznek. 440 számítógép internet hozzáféréssel is rendelkezik. Az iskolák számítógéppel való ellátottsága jelentős eltérést mutat. Az egy számítógépre jutó tanulók száma az ESZI-ben (2) a legjobb, a Vak Bottyán Gimnáziumban (12) kevésbé jó. A kistérségi átlag 4 tanuló/számítógép.

Mindegyik középfokú iskola rendelkezik fénymásolóval, nyomtatóval, videomagnóval, projektorral. Digitális fényképezőgéppel, videokamerával, digitális kamerával csak a

dunaföldvári gimnázium nem rendelkezik. Interaktív tábla csak a dunaföldvári gimnáziumban nincs.

4.3.3 Célok, feladatok - fejlesztési elképzelések, tervek a kistérségben

Célok

- a szakmai szolgáltatások egy része bázisának, szervezetének megteremtése és működtetése a kistérségben
- a hálózati tanulás megszervezése a közoktatási intézmények között a kompetencia alapú oktatás és egyéb jó gyakorlatok terjesztéséhez
- a kistérségben épüljenek a kistérségi szintű közoktatási (szervezési) rendszerek, és így minden gyermek és tanuló közel azonos szinten, jó színvonalon juthasson a közoktatási szolgáltatásokhoz
- az óvodai nevelés eredményességének, hatékonyságának növelése kistérségi szakmai együttműködéssel
- kistérségi szintű minőségirányítási rendszer kialakítása, az összehasonlíthatóság biztosítása
- a kistérségben (Pakson) működő térségi szakszolgálat továbbfejlesztése
- a térségi pedagógiai szakmai szolgáltatás szervezése vagy intézmény működtetése
- kistérségi pályázatfigyelő rendszer kialakítása
- egymástól való tanulás, egymás munkájának megismerése, segítése (kipróbált, jól működő módszerek átvétele)
- működjön egységes – kistérségi szintű - esélyegyenlőségi program
 - A szektorközi együttműködés rendszerszerűen működjön az esélyegyenlőségi program érdekében
 - A közoktatás azonos szintjén lévő intézmények által kialakított esélyegyenlőségi program folyamatos egyeztetése történjen meg a horizontális eszközök bevonásával
 - A közoktatás különböző szintjein működő intézményeinek együttműködése a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók folyamatos nyomon követése, az átmenetek megkönnyítése érdekében valósuljon meg.

Fejlesztési célú beavatkozások

- bázis iskolára alapozott képzések. Kistérségi helyettesítő rendszer működéssel többen vehetnének részt pedagógus-továbbképzéseken. A kistérségi kompetenciák feltárásával a továbbképzések koordinálhatók, kistérségi továbbképzési program működtethető
- a tanügy-igazgatási feladatok kistérségi megvalósítása lehetőséget teremtene a közös tervezéshez, megvalósításhoz, ellenőrzéshez és értékeléshez egyaránt
- a szakmai fejlesztést célzó együttműködések beindításakor célszerű azon intézmények fejlesztési és a fejlesztési projektek során kialakult hálózati együttműködési, konzorciumi tapasztalataira építeni, amelyek az elmúlt években kiemelkedő (kompetenciafejlesztés és integráció témakörében megvalósuló) innovációról tettek bizonyosságot

- feltétlenül fejlesztendő terület a kistérségi közoktatási menedzsment és PR tevékenység – honlap fejlesztés, információmenedzsment, pályázatfigyelés, forráskoordináció: közös pályázatok elkészítése, ezek szakmai támogatása, jó gyakorlatok megismertetése, adatbank, közösségi szolgáltatások, a kistérség külső szakmai kapcsolatrendszerének fejlesztése, kommunikációs tevékenység, PR stb.
- régió belüli/kívüli jó gyakorlatok megismerése, az adaptálható jó gyakorlatok átvétele a kistérségi közoktatási együttműködés témakörében, multiplikáció, fejlesztési projektek eredményeinek bemutatása kistérségi központok létrehozásával
- a szakmai szolgáltatások egy részének kistérségi szintű megszervezése és működtetése a következő lehetőségek közül: szaktanácsadás, pedagógiai tájékoztatás, igazgatási és pedagógiai szolgáltatás, pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése, tanulmányi és tehetséggondozó versenyek szervezése, összehangolása, tanuló tájékoztató, tanácsadó szolgálat
- szakmai kapcsolatrendszer építése, működtetése (települési, kistérségi, megyei, regionális, országos, nemzetközi), szakmai szervezetben való részvétel
- kistérségen kívüli együttműködések keresése
- bázis iskolákban működő könyvtár, szakkönyvtár
- készüljön el a kistérség tanácsadói terve (cél, feladat, eredmény, ütemezés), továbbképzési programja, humán erőforrás terve
- tanácsadói csoport működtetése a térségben. (a pedagógusok mozgatása nélkül megoldható a képzés)
- vezetők fórumának működtetése, aktuális információk közvetítése a vezetők felé
- távoktatási programok, levelezési rendszer bevezetése a szakmai szolgáltatásba
- levelezési rendszer bevezetése és működtetése
- az informatikai eszközök térségi hálózatának kialakítása
- az óvodaszövetség szervezeti keretein belül az óvodák szakmai segítése, szakmai szolgáltatások megvalósítása
- kistérségi szintű adatbázis létrehozása, kommunikációs és információs rendszer működtetése
- kistérségi szintű egységes mérési, értékelési, minőségirányítási rendszer kialakítása
- a kistérségi minőségbiztosítási rendszert a szakszolgálati ellátásra vonatkozóan is ki kell építeni és működtetni
- szakmai műhelyek, munkaközösségek létrehozása a szakmai fejlesztések biztosítására
- pályázati figyelő rendszer kialakítása kistérségi szinten
- kistérségi szintű humán erőforrás gazdálkodási terv elkészítése, különös tekintettel a speciális szakképzettségek tervezésére (fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, gyógytestnevelő, logopédus) – a humán erőforrás mobilizálása és a helyettesítési rendszer kialakítása érdekében. Szakmai kompetencia-térkép elkészítése a kistérségi a kompetenciák optimális kihasználása, a beiskolázási tervek készítése érdekében
- a kistérség infrastruktúra és- eszközfejlesztési tervének előkészítése és elfogadása

- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességének növelése érdekében fontos, hogy épüljenek ki és rendszerszerűen működjenek az iskolán kívüli támogató rendszerek. Ismerkedjenek meg a pedagógusok és egyéb segítők az Útravaló programmal, jöjjön létre a kistérségben az ehhez kapcsolódó mentorháló. Szektorközi együttműködéssel jöjjön létre több helyszínen működő Tanoda program.
- fontos, hogy készüljön fel valamennyi, a kistérséghez tartozó iskola az Integrációs Pedagógiai Rendszer kistérségi szintű bevezetésére. Jöjjön létre és intézményesüljön egy iskolák közötti munkaközösség IPR fókusszal az intézményi IPR menedzsment tagjaiból, amelyben az egyházi fenntartású iskola is részt vesz. Alakítsa ki az iskolák közötti munkaközösség a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek intézmények közötti egyenletes elosztását a településen. Az iskolák közötti munkaközösség koordinációjával készüljenek fel az iskolák az IPR működtetésére (továbbképzések, adatbank, óvoda-iskola átmenet, partnerkapcsolatok, OOIH kapcsolat, horizontális fejlesztő eszközök stb.)

Javasolt szakmai fejlesztések

A közoktatás irányítása területén

- Kistérségi szintű humánerőforrás gazdálkodási terv elkészítése, különös tekintettel a speciális szakképzettségek tervezésére (fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus) a humán erőforrás mobilizálása és a helyettesítési rendszer kialakítása érdekében.
- Szakmai kompetencia-térkép elkészítése a kistérségi a kompetenciák optimális kihasználása, a beiskolázási tervek készítése érdekében.
- Kistérségi szintű adatbázis létrehozása, kommunikációs és információs rendszer működtetése. Az oktatás költséghatékonyságának, minőségének, versenyképességének folyamatos biztosítása érdekében kistérségi szintű humán erőforrás, munkaerő-gazdálkodás, helyettesítési rendszer biztosítása adatbázis létrehozásával, szakmai kompetencia-térkép készítése a kompetenciák optimális kihasználása, a beiskolázási tervek megvalósítása, a pedagógusok továbbképzése érdekében.
- A térség osztály és csoport létszámainak figyelemmel kísérése, a költségvetési törvény előírásainak megfelelő átlaglétsszámmal rendelkező csoportok indítása a kistérségben, a költségvetési források kihasználása érdekében.
- Kistérségi önkormányzati minőségirányítási program készítése Közoktatási intézmények feladatellátásának elosztása, intézményműködtetési tervek települési, majd kistérségi elfogadása.
- Döntés a szakszolgálati ellátás és szakmai szolgáltatás, fő szakmai irányok megjelöléséről.
- Társulási megállapodás módosításáról döntés települési és térségi szinten.
- Az intézkedéseknek megfelelő intézmények létrehozásának előkészítése, alapító okiratok módosítása, szervezeti működési szabályzatokra, pedagógiai programokra javaslatok elkészítése, elfogadása. Települési és társulási tanács döntésének meghozatala.
- Intézményvezetői pályázat(ok) előkészítése, lebonyolítása.

- A szakmai feladatok, pedagógiai programok figyelembe vételével a térség humán erőforrás tervének elkészítése, a helyettesítési rendszer kialakítása.
- A térség infrastruktúra és eszközfejlesztési tervének előkészítése és elfogadása.
- A társulás szakmai szolgáltatási igényeinek felmérése, szolgáltatási projekt elkészítése, döntés a szakmai szolgáltatóval történő megállapodás ügyében.
- Kistérségi közoktatási esélyegyenlőségi és intézményi esélyegyenlőségi terv készítése.

Az óvodai nevelés terén

- Kistérségi szintű munkaközösségek (hagyományápoló, környezetvédő, egészségvédő, mozgásfejlesztő), bázisközpontok (Dunaföldvár, Paks) létrehozása, finanszírozása pályázati forrásokból és intézményi költségvetésből biztosítva.
- Óvodai szakmai dokumentumok felülvizsgálata, módosítása a kompetencia alapú nevelés prioritásának biztosításával.
- Az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentes biztosítása érdekében fejlesztő programok, közös projektek kidolgozása, a jó gyakorlatok egymásnak történő átadása, az óvodai nevelési gyakorlatok megismertetése az iskolákkal.
- Az intézményi integráció lehetőségének keretén belül szakmai fejlesztéssel egybekötött („óvoda-iskola”program, óvodai, iskolai tantervek összehangolása, hátrányos helyzetű gyermekek integrációját segítő programok) óvodaépítés, korszerűsítés.
- Az óvodákban a speciális szakképzettséggel rendelkező óvodapedagógusok számának növelése (fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus), a továbbképzési tervek felülvizsgálata.
- Tornaszoba kialakítása (Pusztahencse, Dunaszentgyörgy, Bikács, Gerjen, Sárszentlőrinc, Paks Benedek Elek Óvoda Székhelyintézmény és Kishegyi úti Tagóvoda, Madocsa)
- Fejlesztő szoba kialakítása (Németkér, Dunakömlőd, Pusztahencse, Györköny, Bikács, Gerjen, Nagydorog, Sárszentlőrinc, Pálfa, Madocsa, Kajdacs).
- Az óvodák eszközellátottságának biztosítása a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 7. sz. melléklete kötelező eszköz és felszerelés alapján. A számítógép és internet hozzáférés biztosítása az óvodákban.
- Kistérségi szinten az egyéni fejlesztés folyamatának és a nyomon követés dokumentációs rendszerének kidolgozása.
- Az óvodák szolgáltatásainak bővítése egyrészt terápiás céllal - magatartási, beilleszkedési problémák kezelése, részfunkció zavarok kezelése, bábterápia, néptánc, mozgásterápia, grafomotoros fejlesztés -, másrészt tehetséggondozás céljából - gyermeki bábjáték, vizuális nevelés, mozgásfejlesztés, zene-ovi.
- A középső és a nagycsoportosok diagnosztikus mérését szolgáló DIFER programcsomag bevezetése

Az iskolai oktatás, nevelés terén

- A programok, tantervek felülvizsgálata, a stratégiai dokumentumok módosítása a kompetencia alapú oktatás bevezetéséhez.
- A kompetenciaalapú oktatást felvállaló iskolák szakmai napokat, továbbképzéseket tartsanak a többi intézmény számára.
- A projektpedagógia bevezetéséhez és működtetésére alkalmas iskolai mikro (osztálytermi) és makro környezet kialakítása.
- Az osztálytermi berendezések fejlesztése a kooperatív technikák folyamatos alkalmazásához.
- Integrált nevelés, befogadó, inkluzív intézményi szemlélet kialakítása minden iskolában
- Valamennyi, a kistérséghez tartozó iskola felkészítése az Integrációs Pedagógiai Rendszer kistérségi szintű bevezetésére.
- Az 5-6. osztályos átmenet szakszerű megvalósítása, a nem szakszerű oktatás keretében az attitűdformálásra és a képességfejlesztésre fókuszálás a tantárgyi ismeretátadás mellett.
- A szabadidős programok széles választékának megteremtése által a hátrányos helyzetű tanulók megsegítése a térségben.
- A mindennapos testedzés, az egészséges életmódra nevelés infrastrukturális lehetőségének megteremtése a térség minden településén.
- Fejlesztő szobák kialakításával, berendezésével a szakszolgálati feladatok lehető legközelebb vitele a szolgáltatást igénybe vevőkhöz.
- Tanuló-követő kódrendszer kidolgozása, ami által a diákok követése az esetleges intézményváltásnál is biztosítottá válik. A kompetenciamérések segítségével lehetővé válik az egyes tanulók képességei, készségei kibontakozásának nyomon követése, és egyéni fejlesztésre is lehetőség nyílik.
- Kistérségi szinten egy pályázatfigyelő (író) szakember megbízása (akár egy pedagógus is felvállalhatná a pályázatfigyelés feladatát), aki a kistérség minden általános iskoláját, óvodáját tájékoztatná az aktuális pályázati lehetőségekről, és amennyiben a kompetenciái erre is kiterjednének, a pályázatírásban is segítene az intézményeknek.
- Korszerű pedagógiai/ művészetpedagógiai elméletek, módszerek alapján a tehetségsegítés programjának fejlesztése.
- Az általános iskolák tanórán kívüli tevékenységének/szabadidős programja kínálatának gazdagítása művészeti csoportok létrehozásával és működtetésével.
- Az alapfokú művészetoktatás minősítő eljárásának befejezését követően a kistérség művészetoktatási koncepciójának kidolgozása, a minél szélesebb körű hozzáférhetőség biztosítása érdekében.
- Kreatív együttműködés kialakítása a középfokú és felsőfokú művészetoktatási intézményekkel a képzés feltételeinek fejlesztése területén.
- Az alapfokú művészetoktatás területén a paksi PRO ARTIS Alapfokú Művészetoktatási Intézmény önálló intézményként való megtartása feltétlenül indokolt.
- A dunaföldvári Beszédes József Általános Iskola Alapfokú Művészetoktatási Intézménye a megfelelő infrastrukturális és tárgyi feltételek megteremtése nyomán tud fejlődni.

- A kistérség egészére nézve fontos a zeneművészeti képzés mellett más művészeti ágak képzésének feltételeit megteremteni, elsősorban a képző- és iparművészeti ág lehetőségeit, feltételeit biztosítani.
- A művészeti nevelés szélesebb körű fejlesztésének biztosítására vagy az egységes iskolai szerveződés jelenthet megoldást, vagy a szerveződő általános iskolai centrumokhoz kapcsolódó alapfokú művészetoktatási intézmények létrehozása.

Javaslatok az intézménystruktúrára

A Paks-Dunaföldvári Kistérség létező demográfiai adatai, előrejelzései, a közoktatásban zajló intézményintegrációs és együttnevelési folyamatok, a DDOP-2007-3.1.2./2F pályázat feltételei, a tudáshoz való egyenlő hozzáférés, biztosítása érdekében a KKFT-t készítő szakértői csoport a következő lehetséges intézményfenntartási, iskolaszervezeti alternatívákat javasolta a döntéshozók számára megfontolásra:

A/ Változat: Három mikrotérségi centrum jön létre (Dunaföldvár, Nagydorog, Paks) a jelenleg már működő, vagy a tervezetek szintjén már előkészített társulásokra alapozva

*Aa/ **Dunaföldvár** – Bölske – Madocsa*

*Ab/ **Paks** – Dunaszentgyörgy – Gerjen – Németkér – Pusztahencse*

*Ac/ **Nagydorog** – Bikács – Györköny – Kajdacs – Pálfa – Sárszentlőrinc*

B/ Változat: Három mikrotérségi centrum jön létre (Dunaföldvár, Nagydorog, Paks) a jelenleg már működő vagy a tervezetek szintjén már előkészített társulásokra alapozva – Dunaföldvár esetében a középfokú intézmények, Paks esetében a többi általános iskola és a középfokú intézmények integrálásával, egységes középiskola létrehozásával

*Ba/ **Dunaföldvár** – Bölske - Madocsa*

*Bb/ **Paks** – Dunaszentgyörgy – Gerjen – Németkér – Pusztahencse*

*Bc/ **Nagydorog** – Bikács – Györköny – Kajdacs – Pálfa – Sárszentlőrinc mikrotérség Leírása megegyezik az Ac/ változattal.*

C/ Változat: A többcélú kistérségi társulás által fenntartott – a mikrotérségi intézményfenntartó társulási változatoknál leírt – három (esetleg négy - ebből Pakson kettő) többcélú közös igazgatású közoktatási intézmény jön létre Dunaföldvár, Nagydorog, Paks székhelyekkel.

Közoktatási társulások a kistérségben (2007-2009.)

Közoktatási Intézményfenntartó Társulás neve	Közösen fenntartott intézmény neve	Intézményfenntartó Társulás intézményei	Társulásban résztvevő települések
Nagydorog - Kajdacs Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Nagydorog - Kajdacs Általános Iskola és Óvoda	nagydorogi Széchényi Sándor Általános Iskola és Óvoda	Nagydorog
		kajdaci Általános Iskola és Óvoda	Kajdacs
Györköny - Bikács	Györköny - Bikács	györkönyi Általános Iskola	Györköny

Önkormányzatok Közoktatási Intézményfenntartó Társulása	Általános Iskola és Óvoda	györkönyi Napsugár Óvoda	
		bikácsi Napköziotthonos Óvoda	Bikács
Paks - Pusztahencse - Németkér Óvoda Intézményfenntartó Társulás	Napsugár Óvoda	paksi Napsugár Óvoda	Paks
			Pusztahencse
			Németkér
Paks - Pusztahencse - Németkér Általános Iskola Intézményfenntartó Társulás	II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola	paksi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola	Paks
			Pusztahencse
			Németkér
Dunaföldvár - Bölske - Madocsa Közoktatási Intézményfenntartó Társulás	Dunaföldvár - Bölske - Madocsa Mikrotérségi Bölcsőde, Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Oktatási Intézmény, Gimnázium és Szakiskola	dunaföldvári Bölcsőde	Dunaföldvár
		dunaföldvári Eszterlanc Óvoda	
		dunaföldvári Beszédes József Általános Iskola, Gyógypedagógiai Tagozat, Zeneiskola- Alapfokú Művészeti Oktatási Intézmény	
		dunaföldvári Magyar László Gimnázium	
		bölskei Kegyes József Általános Iskola és Óvoda	Bölske
		madocsai Kölyökkuckó Óvoda	Madocsa
		Madocsai Általános Iskola	
Fadd - Gerjen Közoktatási Intézményfenntartó Társulás*	Gárdonyi Géza Óvoda és Általános Iskola	faddi Gárdonyi Géza Óvoda és Általános Iskola	Fadd
		gerjeni Kenessey Albert Óvoda és Általános Iskola	Gerjen
Simontornyai Közoktatási Intézményfenntartó Társulás*	Vak Bottyán ÁMK	simontornyai Vak Bottyán ÁMK	Simontornya
		pálfai Általános Iskola és Óvoda	Pálfa
		sárszentlőrinci Általános Iskola és Óvoda	Sárszentlőrinc
		nagyszékelyi Általános Iskola és Óvoda	Nagyszékely
		tolnanémedi Általános Iskola és Óvoda	Tolnanémedi

*: kistérségi határokon átnyúló társulás

A 4.3 fejezet a Paksi Többcélú Kistérségi Társulás kistérségi közoktatás fejlesztési terve c. KKFT felhasználásával készült

4.4 Szekszárd-Tolnai kistérség

A Szekszárd-tolnai kistérség a Tolna megye déli részén fekszik, a megye 5 kistérsége közül a legnagyobb területű: (1028 km²). A kistérség központi szerepet tölt be a megye életében. Ezt a funkciót erősíti Szekszárd, mely kistérségi központ és megyeszékhely is egyben.

4.4.1 A kistérség demográfiai helyzete

A kistérség nemcsak a megye legnagyobb területű kistérsége, hanem a legmagasabb népességszámú is. A népesség számát a csökkenő születési hányad, a magas halandóság és a lakosság vándorlásának hatásai alakítják: kistérségnek 2004-ben még 90 500 lakosa volt, ami

2008-ban már csak 89 000 fő

A 89 000 fő 26 településen él, a lakosság több, mint 60 %-a a három városban, 10 %-a pedig 1000 fő alatti kistelepüléseken. A térség településszerkezete elég változatos: 3 város (*Szekszárd, Tolna, Bátaszék*), 2 nagyközség (*Decs, Fadd*), 9 község (*Báta, Bogyiszló, Kölesd, Ócsény, Sióagárd, Szedres, Tengelic, Várdomb, Zomba*) és 13 kisközség (*Alsónána, Alsónyék, Fácánkert, Felsónána, Harc, Kéty, Kistormás, Medina, Murga, Pörboly, Sárpilis, Szálka*) található területén.

A természetes fogyás tekintetében a térség egyenlege tíz év (1997-2007) vonatkozásában -3600 fő. A népesség jelentősen nőtt azonban Harcon, Sárpilsen és Várdombon.

A fogyó népesség mellett komoly probléma a népesség elöregedése, amely a térség versenyképességének, fenntartható fejlődésének gátja lehet. A kistérség lakosságának 21%- a 60 év feletti. Az elöregedett településeken magas a 60 év feletti lakosság aránya.

Kiemelkedően magas értékkel jellemezhető Murga, ahol a lakosság 27 %-a sorolható ebbe a kategóriába. Emellett Báta (23 %), Pörboly (23 %), Sárpilis (22%), Sióagárd (24%) és

Tengelic (25%) településeken magas a 60 év felettek aránya. Mindhárom város 20 % feletti értékkel jellemezhető.

Nem kedvező a helyzet a 15 év alatti korosztály esetében, arányuk mindössze két településen,

Felsónánán és Várdombon haladja meg a 20 %-ot, ami csökkenés az elmúlt időszakhoz képest. A kistérségben 16.250 gyermek és fiatal korú él. A teljes népesség demográfia jellemzőihez hasonlóan a korosztály 57 %-a városokban él.

4.4.2 Közoktatási feladatellátás a kistérségben

4.4.2.1 Óvodai feladatellátás – bölcsődei kitekintéssel

Óvodai feladatellátás intézményi és szervezeti keretei

A Szekszárd-tolnai kistérségben a **bölcsődés korosztály** ellátását két önkormányzati (Szekszárd Városi Bölcsőde, Bátaszéki bölcsőde), egy társulási (a szekszárdi 2. Sz. Óvoda és Bölcsőde), valamint egy alapítványi („Az Én Ovim” óvoda és bölcsőde) intézmény látja el. A felsorolt intézményeken kívül a kistérségben Szekszárdon a Micimackó Alapítvány és a Kék Madár Alapítvány által működtetett 7, illetve 12 férőhelyes, Decsen 5 férőhelyes, Ócsényben 5 férőhelyes, Sióagárdon a szintén 5 férőhelyes *családi napközi* fogadja a 2 – 3 éves gyermekeket. Ez utóbbi szolgáltatási forma elsősorban azokon a településeken jött létre, ahol a bölcsődés korosztály ellátása nem volt megoldott és ahol ez igényként jelentkezett.

A **bölcsődei** férőhelyek iránti igény nagy, 2009-ig sem „Az Én Ovim”, sem a szekszárdi Városi Bölcsőde nem tudja az összes jelentkező gyermeket fogadni. Az elutasított gyermekek száma az alapítványi bölcsődénél 5 fő, a szekszárdi Városi Bölcsődénél 38 fő (3 bölcsődei csoportnyi). Ez és a szociális szektorban tervezett változtatások mindenképpen felveti a **bölcsődei férőhelyek bővítésének** szükségességét.

A kistérség településein – Murga kivételével – **működik óvoda**. Az összes óvodás száma megközelítőleg 3.000 fő. Az **óvodai feladatellátás** nagyrészt önkormányzati, kisebb részt társulási formában működtetett, ill. egyéb fenntartású intézményekben történik.

Óvodák a Szekszárd-tolnai kistérségben

Az óvoda neve	Fenntartási forma	Települések (gesztor)
Önkormányzati fenntartású óvodák		
1. Várdomb-Alsónána Óvoda és Általános Iskola	önkormányzatok társulása	Alsónána Várdomb
2. Bátaszék-Alsónyék-Pörböly Mikrotérségi Bölcsőde, Óvoda, Ált. Isk, AMI, Gimnázium és Ped. Szakszolgálat	önkormányzatok társulása	Alsónyék Bátaszék Pörböly*
3. Bátai ÁMK Óvoda	önkormányzat	Báta
4. Bogyiszló-Fácánkert Társult Általános Iskola és Óvoda	önkormányzatok társulása	Bogyiszló Fácánkert
5. Bíborvég ÁMK Tesz-Vesz Óvoda	önkormányzatok társulása	Decs Sárpilis
6. Körzeti Általános Iskola, Óvoda és AMI	önkormányzatok társulása	Felsőnána
		Harc
		Zomba
		Kéty
		Tengelic
		Murga
7. ANOI Kölesd	önkormányzatok társulása	Kistormás Kölesd
8. I. Béla Gimnázium, szedresi Bezerédj Amália Óvodája	önkormányzatok társulása	Szekszárd
		Szedres

9. Gárdonyi Géza Óvoda és Általános Iskola	önkormányzatok társulása	Fadd Gerjen**
10.ÁMK Napköziotthonos Óvoda	önkormányzat	Őcsény
11.WMOI Óvodai Intézményegysége	önkormányzat	Tolna
12. Garay János Általános Iskola és AMI Sióagárdi Óvodája	önkormányzatok társulása	Szekszárd Sióagárd
13.Gyermeklánc Óvoda	önkormányzat	Szekszárd
14. 1. Számú Óvoda	önkormányzatok társulása	Szekszárd Szálka
15. 2. Számú Óvoda	önkormányzatok társulása	Szekszárd Medina
16.TMÖ Speciális Óvodája	megyei önkormányzat	Szekszárd
Egyéb fenntartású óvodák		
17.PTE-IGYKF, AMI és Gyakorló Óvoda	egyetem	Szekszárd
18.Wunderland Kindergarten a Német Kisebbségi Önkormányzat Óvodája	német kisebbségi önkormányzat	Szekszárd
19.Szent Rita Katolikus Óvoda	egyházi	Szekszárd
20.Szekszárdi Waldorf Óvoda, Általános Iskola és AMI	alapítványi	Szekszárd
21.„Az Én Ovim” Óvoda és Bölcsőde	alapítványi	Szekszárd

* 2009. július 1-től a pörbolyi óvoda és iskola a bátaszéki volt Kanizsai Dorottya Általános Iskola és Zeneiskola tagintézménye

** Gerjen a Szekszárd-tolnai kistérségen kívül fekvő település

Intézményi létszámok, férőhelyek

Az **óvodák** gyermeklétszáma - az intézmények többségében - 2010-ig jelentősen nem csökken, azaz elegendő a jelenleg is működő csoportok megtartásához/indításához. Az egy óvónőre jutó gyermeklétszám 11 – 14 fő. **Előreláthatólag a jelenlegi óvodai struktúrán nem kell változtatni.** Több intézménynél kisebb mértékű csökkenés prognosztizálható, amely még nem veszélyezteti a jelenlegi csoportszámot. Ahol egy csoportnyi létszámcsökkenés várható (Báta, Decs), ott a megszűnő csoport helyén lehetőség nyílik bölcsődei csoport, családi napközi kialakítására, bővítésére, ill. az eszköz- és felszerelési jegyzékkel összhangban tornaszoba, vagy épp a hiányzó helyiség pótlásra.

A bátaszéki önkormányzat ROP-os pályázat segítségével szeretne infrastrukturális fejlesztést végrehajtani, amely érinti a bölcsődei ellátást is. Terveik szerint egy csoporttal bővülne a jelenlegi szolgáltatás.

A jelenlegi helyzet és a 2010-ig várható létszámadatok alapján óvodai **férőhelybővítés** Tolnán és Őcsényben vetődhet fel. 2010-ig a közoktatási törvényben az óvodákra meghatározott átlagléttség alatti csoportlétszám várható Bátán, Fácánkerten, Kistormáson és Szálkán. Mivel ez fenntartói többletfinanszírozást jelenthet, a fenntartó önkormányzatoknak a mindenkori költségvetési törvény feltételeinek ismeretében kell eldönteniük, hogy fent tudják-e/akarják-e tartani óvodáikat, vagy más megoldási formát keresnek ellátási kötelezettségük teljesítésére.

A kisebb települések intézményeinél a létszámcsökkenés oka egyrészt a helyben megszűnő munkalehetőségek, a település „előregedése”, elköltözések, másrészt a nagyobb települések óvodáinak szélesebb programkínálata, mellyel a kistelepülések nem minden esetben tudnak versenyezni.

Óvodai alkalmazottak

Az **óvodákban** 272 **szakképzett óvodapedagógus** dolgozik, közülük 9 közép fokú végzettségű. Az óvónők kb. 20 %-a szakvizsgázott. A szakvizsgák, továbbképzések és képzések többnyire a saját profilhoz, pedagógiai program kínálatához igazodnak, segítik annak színvonalas megvalósítását. A szakvizsgázottak között legnagyobb számban fejlesztőpedagógusok, gyógy-testnevelők, vezető óvodapedagógusok és közoktatás-vezetők jelennek meg, de találhatóak közöttük környezeti nevelők, népi játék kismesterség oktatók, valamint logopédus. Elsősorban a nagyobb települések óvodáiban vannak szakvizsgázott pedagógusok, hisz a továbbképzésre fordítható normatív támogatás csak itt teszi lehetővé e képzési forma finanszírozását.

Kiemelésre méltó, hogy az óvodák fontosnak tartják munkatársaik informatikai felkészültségét, így a továbbképzések között megtalálhatók az ilyen típusúak is (ECDL vizsgára felkészítő, felhasználói szintű számítógépes ismeretek elsajátítása), mint ahogy a napi kihívásokhoz kapcsolódó képzések (fejlesztőpedagógia, tanulási nehézséggel és beilleszkedési zavarokkal küzdő gyermekek nevelése; romológia stb.) is szép számmal vannak jelen.

Valamennyi fenntartó önkormányzatról megállapítható, hogy bár igyekszik az óvodai működés zavartalan feltételeit biztosítani, a gazdaságos működtetésre való törekvés során nélkülözhetőnek vélt álláshelyeket von el az óvodáktól. Nem egy olyan óvoda van, ahol nincs meg az egy csoportra jutó egy dajka, elvonták a takarítói, karbantartói, udvarosi, néhol a konyhai státuszt, ami közvetlenül a nevelőmunka minőségének rovására megy, hisz a feladat megmaradt, az ellátók köre viszont erősen szűkült. Ebben a kényszerhelyzetben a dajkák

- akiknek a gyermekek gondozásában kellene rész venniük - udvart söpörnek, vagy locsolnak, homokot lapátolnak, havat takarítanak, konyhai munkát végeznek. Tekintve a néhol igen magas csoportlétszámokat, a gyermekcsoportok összetételét, bizony ez negatívan hat a nevelőmunka eredményességére, hatékonyságára.

Programkínálat

Az **óvodákban** széles a kínálat, melynek a sokoldalú nevelésen és fejlesztésen túl nem titkolt célja, hogy az egyre apadó gyermeklétszámot „becsalogassa” az óvodákba. Leggyakoribb szolgáltatások közé tartoznak a gyermekjátékos-, néptánc-foglalkozás, az úszás és nyelvoktatás, gyógytestnevelés, hitoktatás, de van só-szoba, Ayres terápia és egyre több, a szülőkkel közösen, vagy épp a szülőknek szervezett program. Német nemzetiségi nevelés folyik a több nevelési intézményekben. A kompetencia-alapú óvodai nevelés programcsomag kipróbálói között található a szekszárdi 1. sz. Óvoda, Alsónyék, Bátaszék, Pörboly és Bába óvodája az Integrációs program bevezetője és kipróbálója.

Épületállomány, infrastrukturális felszereltség

Az **óvodák épületeinek állapota** 14 intézménynél jó, 12 intézményben kisebb felújítás szükséges, 10 óvodaépület teljes felújításra vár. Az utóbbiak között található kistelepülési és a megyeszékhelyen működő intézmény is. Kizárólag Harc és Kéty óvodái tekinthetők korszerűnek, jó állapotban lévőknek. Az akadálymentesítés a kistérségben 11 óvodaépület esetén részben biztosított. Több intézménynél hiányoznak az eszköz- és felszerelésjegyzékben **előírt helyiségek**. Van, ahol nincs tornaszoba, irodahelyiség, nevelői szoba, vagy elkülönítő.

A helyiségek állapotával való elégedettség 40-60 % között mozog. Leginkább a játszóudvarral, ill. a tornaszobával való elégedetlenség magas (60 %), bár az utóbbi mutató magába foglalja, hogy az intézmények egy része – mint azt már jeleztük – még mindig nem rendelkezik tornaszobával. Általánosan rossz állapotúak a **belső helyiségek** (csoportszoba, mosdó, öltöző) Decsen, Faddon, Felsőnánán, Ócsényben,

Sióagárdon, Szedresen, a szekszárdi Gyermeklánc, Gyakorló, Wunderland és Waldorf óvodákban, a tolnai Gesztenyés kert óvodában, Pörbölyön és Zombán. Az **óvodák felszereltsége, eszközellátottsága** az intézmények többségénél **megfelelő**. Alsónyéken, Bátaszéken és Pörbölyön olyan óvodai fejlesztést terveznek, amely elősegíti a költséghatékonyságot és ezáltal a takarékoságot. Az **udvari játékok EU-s előírásoknak való megfelelése** - az intézmények jelzése alapján - csak három óvodánál („Az Én Ovim”, Kölesd, Várdomb) teljesül, a felülvizsgálatuk a legtöbb intézménynél megtörtént.

4.4.2.2 Általános iskolai feladatellátás a kistérségben

Az iskolai feladatellátás jogi és szervezeti keretei

A szekszárdi kistérség 26 településén élő iskoláskorú gyermekek számára **19 általános iskola** biztosítja az alapfokú ellátást mintegy 6.600 tanuló számára az alábbiak szerint:

Általános iskolák a Szekszárd-tolnai kistérségben

Az iskola neve	Fenntartási forma	Települések (gesztor)	Évfolyamok
Önkormányzati fenntartású általános iskolák			
1. Várdomb-Alsónána Óvoda és Általános Iskola	önkormányzatok társulása	Alsónána	1-4.
		Várdomb	1-8.
2. Bátaszék- Alsónyék-Pörböly Mikro térségi Bölcsőde, Óvoda, Általános Iskola AMI, Gimnázium és Pedagógiai Szakszolgálat	önkormányzatok társulása	Alsónyék	----
		Bátaszék	1-8.
		Pörböly *	1-4.
3. Bátai ÁMK Hunyadi János Általános Iskola	önkormányzat	Báta	1-8.
4. Bogyiszló-Fácánkert Társult Általános Iskola és Óvoda	önkormányzatok társulása	Bogyiszló	1-8.
		Fácánkert	----
5. Biborvég ÁMK Általános Iskola	önkormányzatok társulása	Decs	1-8.
		Sárpilis	1-4.
6. Körzeti Általános Iskola, Óvoda és AMI	önkormányzatok társulása	Felsőnána	1-4.
		Harc	1-4.
		Zomba	1-8.
		Kéty	----
		Tengelic	1-6.
		Murga	----
7. ANOI Kölesd	önkormányzatok társulása	Kistormás	----
		Kölesd	1-8.
8. I. Béla Gimnázium szedresi Bezerédj István Általános Iskolája	önkormányzatok társulása	Szekszárd	----
		Szedres	1-8.
9. Gárdonyi Géza Óvoda és Általános Iskola	önkormányzatok társulása	Fadd	1-8.
		Gerjen **	1-8.
10. ÁMK Általános Iskola	önkormányzatok társulása	Sárpilis	----
		Ócsény	1-8.
11. Baka István Általános Iskola	önkormányzatok társulása	Szálka	----
		Szekszárd	1-8. (gyp. is)
12. Dienes Valéria Általános Iskola Grundschule	önkormányzat	Szekszárd	1-8.
13. Garay János Általános Iskola, AMI, Közoktatási Típusú Sportiskola, Óvoda és Pedagógiai- Szakmai Szolgáltató Intézmény	önkormányzatok társulása	Szekszárd	1-8.
		Sióagárd	1-4.

14. Babits Mihály Általános Iskola	Önkormányzatok társulása	Szekszárd Medina	1-8.
15. Wosinsky Mór Általános Iskola, Óvoda és AMI	önkormányzat	Tolna	1-8.
Egyéb fenntartású általános iskolák			
16. PTE-IGYKF, AMI és Gyakorló Óvoda	egyetem	Szekszárd	1-8.
17. Comenius Általános Iskola	alapítványi	Szekszárd	1-8.
18. Szent József Katolikus Általános Iskola	egyházi	Szekszárd	1-8.
19. Szekszárdi Waldorf Óvoda, Általános Iskola és AMI	alapítványi	Szekszárd	1-8.***
20. Szent Mór Katolikus Általános Iskola	Egyházi	Tolna	1-8.

* 2009. július 1-től a pörbolyi óvoda és iskola a Bátaszék-Alsónyék-Pörboly Mikrotérségi Bölcsőde, Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Gimnázium és Pedagógiai Szakszolgálat tagintézményeivé váltak

** Gerjen a Szekszárd-tolnai kistérségen kívül fekvő település

*** Jelenleg csak 1 – 3. osztállyal működik.

Hat településen nem működik általános iskola: Alsónyék, Fácánkert, Kéty, Kistormás, Murga, Szálka

Önálló iskolafenntartók: Bába, Szekszárd (egyes intézmények tekintetében), Tolna
Jellemzően minden település igyekszik megtartani az alsó tagozatát, melyek a társulások esetében tagintézményként működnek.

Csak alsó tagozat működik: Alsónánán, Felsőnánán, Harcon, Medinán, Pörbolyön, Sárpilisén, Sióagárdon. Az általános szerkezeti formától (1-4., ill. 1-8. osztály) egyedül Tengelic mutat eltérést, ahol 1-6. osztályos tagintézményben tanulnak a gyerekek.

Intézményi létszámok

A kistérség általános iskolai tanulóinak létszáma napjainkban mintegy 6.600 fő. Az előző tanévekhez képest ez folyamatos csökkenő tanulólétszámot jelent. Az összes tanulóból megközelítőleg 1-4. évfolyamos 3.100 diák, 5-8. évfolyamos 3.500 tanuló. A városok iskoláiban tanul kb. 4.500 gyermek, a községi iskolákba ennek megfelelően 2.100 gyermek jár.

A tervidőszak elkövetkező (2008-2013) tanéveire a demográfiai (születési) adatok alapján a tanulólétszám csökkenő alakulása prognosztizálható. Az adatok szerint a tervidőszak végéig a 7-14 éves korosztályba tartozó gyermekek száma mintegy 400 fővel csökken. A 2010-es évek elején 6300 körül állandósuló gyermekszám várható, vagyis várhatóan ennyi tanuló fogja igénybe venni az általános iskolák szolgáltatásait. A jelenleg működő 20 általános iskola esetében előre nem jósolható meg azonban, hogy az egyes iskolákat milyen mértékben érinti a létszámcsökkenés.

Az egyes településeken következő tanévek tanulólétszámának tervezhetőségét az alábbi bizonytalansági tényezők nehezíthetik:

- bár irányadó lehet a jelenleg az óvodákban lévő 3-6 évesek száma, nem biztos, hogy minden helyben lakó szülő a helyi iskolát választja majd, azaz nem biztos, hogy a jelenleg helyi óvodások a helyi iskolába fognak járni.
- nem prognosztizálható a nem önkormányzati fenntartású iskolák térnyerése, a gyakorló iskolai forma jövője, új képzési programok térhódítása, az iskolaszervezet – pályázatokkal is támogatott - átformálódásának üteme stb.

A feladatellátás jelenlegi szervezeti kereteit alapul véve az már most látszik, hogy hol válhat kritikussá az alsó, ill. felső tagozat fenntartása.

Alsó tagozat az érintett települések felében (Harc, Felsőnána, Pörboly, Alsónána, Várdomb külön-külön alsó tagozattal, Sióagárd, Sárpilis, ill. határeset: Bába), a

jelenlegi törvényi szabályozók mellett gazdaságosan nem működtethető, annak fenntartása aránytalan terhet jelent a település számára még akkor is, ha a különböző oktatási programok beemelésével, a program által meghatározott kisebb csoportlétszámok lehetőségének kihasználásával nem kérdőjeleződik meg egyértelműen az alsó tagozat léte.

Felső tagozat az alsó tagozat működésénél kevésbé kritikus helyzetet mutat. Ez adódik abból is, hogy a társulások létrejöttével az 5-8. évfolyamos oktatás az elmúlt években a gesztor települések iskoláiba összpontosult. A tervidőszak alatt a tanulólétszám minden település felső tagozatos iskolájában eléri a Kt.-ben meghatározott maximális osztálylétszám felét, vagyis a társulási kényszert mutató határ felett marad.

Amennyiben azonban az évfolyamonkénti létszám tartósan az átlagléttszám alatt van, csak jelentős többletfinanszírozással működtethető a felső tagozat. A nemzetiségi, kisebbségi oktatás okán engedélyezett alacsonyabb csoportlétszám lehetősége csak átmeneti megoldást jelent, hosszabb távon nem biztosítja a költséghatékony működést.

Alkalmazottak

A **pedagóguslétszám** alakulása szoros összefüggést mutat a tanulólétszámmal, illetve a jogszabályi környezettel. Az utóbbi időszakban emelkedett az egy pedagógusra jutó gyermeklétszám (9,0 – 9,6). Ennek magyarázata az, hogy a pedagóguslétszám arányában jobban csökkent, mint a kistérség intézményeibe járó tanulók száma. (A pedagógus/tanuló arány változatlanságához az elmúlt években bekövetkezett tanulólétszám-csökkenés 23-25 fős pedagógus létszámcsökkenést feltételezett volna, a pedagógusok száma azonban ténylegesen 58 fővel csökkent.) Jelenleg mintegy **700 pedagógus** dolgozik az iskolákban.

Jelen időszakban több olyan szempont kerül előtérbe, amely nemcsak az iskolaszervezetre gyakorolt hatást, hanem az ott dolgozók létszámára is.

- Társulási kényszer, ha a 7-8. évfolyam létszáma a maximális létszám felét nem éri el.
- A maximális osztálylétszámok felé való törekvés.
- Kiegészítő normatíva a társulásban résztvevőknek.
- Támogatás a gesztor intézménybe bejáró tanulók után.
- Pályázati lehetőségek azoknak, akik hosszú távon bizonyítják a gazdaságos működést.

A fentiek miatt várható, hogy a következő években a stagnáló tanulói létszám mellett enyhén csökkenni fog a rendszerben dolgozó pedagógusok száma.

A szakvizsgázott pedagógusok száma 7-10 % között mozog. Az elmúlt években az intézmények jelentős számban szakvizsgás képzésekkel pótolták a szakemberhiányukat (pl. fejlesztőpedagógus, gyógy-testnevelő, közoktatás-vezető, másoddiploma). Ennek is köszönhető, hogy csak néhány intézmény jelez szakemberhiányt, ezek általában a kis óraszámú tárgyak (rajz, biológia, ének, fizika), illetve logopédia, gyógytestnevelés. A hiány feloldása érdekében igény mutatkozik ilyen szakemberek (iskolapszichológus, logopédus) közös – mikrotérségi, kistérségi – alkalmazására.

Programkínálat

Az általános iskolai kínálat sokrétű kell, hogy legyen annak érdekében, hogy az iskolahasználók igényeit ki tudja elégíteni

A következő specialitások jelennek meg a kistérség általános iskoláiban:

SPECIALITÁSOK	INTÉZMÉNY/TELEPÜLÉS
Német nemzetiségi oktatás	Bátaszék, Babits, Dienes, Garay, 5. Sz., Katolikus, Gyakorló, Várdomb, Alsónána, Pörböly, Zomba
Német nemzetiségi kétnyelvű oktatás	Dienes
Roma, etnikai program	Bogyiszló, Fadd, Szedres, Decs, Báta
Sportiskola	Garay
Emelt szintű oktatás (informatika, rajz, angol)	Babits, Garay, Bátaszék,
Integrációs képesség kibontakoztató program	Báta, Bátaszék, Bogyiszló, Decs, Fadd, Ócsény, Tengelic, Szedres
SNI tanulók integrált oktatása	Báta, Bátaszék, Bogyiszló, Alsónána, Szedres, Fadd
SNI tanulók gyógypedagógiai oktatása	Bátaszék, Fadd
ÉKP	Várdomb, Alsónána
NYIK	Várdomb, Alsónána
Művészeti oktatás	Báta, Alsónána, Bátaszék, Bogyiszló, Tolna, Gyakorló, Katolikus, Garay és telephelyei: Comenius, Dienes, 5 sz. Ált. Iskola, Fadd
JAM	Báta, Bogyiszló, Decs, Sárpilis, Fadd, Zomba, Szedres
MAG	Dienes, Garay, 5 sz. Ált. Iskola
Német nemzetiségi oktatás	Tolna
SNI tanulók integrált oktatása	Tolna
SNI tanulók gyógypedagógiai oktatása	Tolna

A kínálatok mellett, az iskolák törekszenek a hatékony, eredményes tanulás érdekében különböző módszerek, kompetenciák oktatására, terjesztésére is (kooperatív technikák, IKT alkalmazása, projektoktatás, tanulás tanítása, szociális kompetenciák, néprajz).

Öt általános iskolában pályázat segítségével bevezették a **kompetencia-alapú oktatást**, (Garay, Dienes, Bogyiszló, Ócsény, Bátaszék). E programcsomagok bevezetésével, alkalmazásával, hatékony tanulásszervezési eljárások, módszerek jelentek meg az intézményekben, és a pedagógusok módszertani kultúrája is nagymértékben gazdagodott.

Idegen nyelvet, nemzetiségi nyelvet a törvényi kötelezettségen felül is szinte minden iskola biztosít tanulóinak. Az idegen nyelv oktatásának gyenge pontja: a használható, kommunikációra épülő, a kommunikációs készség fejlesztését célzó tartalmak és módszerek alkalmazása. Több iskola külföldi kapcsolatok kialakításával, a meglévők ápolásával teremti meg annak lehetőségét, hogy a tanulók idegen nyelvi környezetben gyakorolhassák a tanult idegen nyelvet.

A Nemzeti Alaptanterv nagy hangsúlyt helyez a **gazdasági ismeretek** oktatására. Hat iskolában jelenleg már oktatják a JAM programot. Ezt a tartalmat a helyi tantervek módosításával, mint kulcskompetencia fejlesztést, minden iskolának be kell építenie a saját tevékenységei közé.

Az iskolaépületek jellemzői, eszközellátottság

Az **általános iskolák** épületei szinte minden településen felújításra szorulnak. A fenntartóknak önerőből jobb esetben is csak az állagmegóvásra futja. Két település (2005-ben Báta, 2006-ban Decs) ROP – pályázat segítségével újította fel intézményét. Az általános iskolák főépületei jellemzően 40-50 évesek, de akad 100 éves, mint pl. Baka István Általános Iskola gyógypedagógiai tagozatának épülete. Tolna esetében probléma az épületek széttagoltsága is, amely nemcsak a gazdaságos működés biztosítását, hanem a pedagógiai munka átláthatóságát is nehezíti. Az

intézményvezetők megítélése szerint Bába, Dece, Sárpilis, Szedres iskolaépületei, Szekszárdon a Baka István Általános Iskola, valamint a tengelici iskola épülete mondható korszerűnek.

Kettő kivételével minden intézmény rendelkezik tornateremmel, tornaszobával. Bogyiszlón hosszú évek óta nem megoldott ez a kérdés, vele együtt a tornaterem hiányával kapcsolatos összes probléma sem. Zombán jelenleg csak tornaszoba áll rendelkezésre a testnevelés oktatásához, a harci tagintézményében pedig még az sem, pedig a települések iskolájának tanulólétszáma hosszú távon is igényelné a létesítmény megépítését, kialakítását. Ahol a tornatermek, tornacsarnokok megépültek, ott minden település iskolája rendelkezik öltözővel, zuhanyzóval is. Uszodával a kistérségben egyedül a PTE fenntartásában lévő Gyakorló Általános Iskola rendelkezik. Szekszárdon és Bátaszéken tanuszoda működik.

A könyvtári szolgáltatásokhoz a tanulók minden településen hozzájutnak az iskolai vagy a nyilvános, ill. mozgókönyvtári ellátáson keresztül. A könyvtárak felszereltsége azonban az elektronikus könyvtári funkciók szempontjából szerény és hiányos. Az iskolaépületek állagmegóvása, korszerűsítése nem a szükséges mérték szerint biztosított.

Az iskolafenntartók nagy része évről évre csak a legszükségesebb, minimális karbantartásokat tudja intézményeiben elvégeztetni, a nagyobb léptékű felújításhoz, korszerűsítéshez szükséges forrásokkal nem rendelkeznek. A kistérség szinte minden intézményében szükség lenne az épületek felújítására. Jellemzően a következő munkálatok elvégzésére lenne minimálisan szükség:

- nyílászárók cseréje,
- fűtéskorszerűsítés,
- világítási rendszer cseréje.

Az iskolák több mint felénél szükséges festeni, mázolni. Az akadálymentesítés csak a decsi és a bátai iskolában megoldott.

Bátaszéken a már említett nyertes DDOP-3.1.2 pályázat révén az általános iskolában egy régi épület lebontásával és egy új korszerű épület megépítésével modernizálni fogják az iskolát, e mellett a többi épület együttes fűtéskorszerűsítése, nyílászárók cseréje és teljes körű akadálymentesítés is szerepel a tervben.

4.4.2.3 Középiszkolai feladatellátás a kistérségben

A szekszárdi kistérségben összesen **9 középiszkola** működik az alábbi keretek között:

Középiskolák a Szekszárd-tolnai kistérségben

Az iskola neve	Fenntartási forma	Települések (gesztor)	Évfolyamok
Gimnáziumok			
1. Bátaszék- Alsónyék-Pörboly Mikro térségi Bölcsőde, Óvoda, Ált. Iskola AMI, Gimnázium és Pedagógiai Szakszolgálat *	városi önkormányzat	Bátaszék	7-13.
2. Garay János Gimnázium	megyei jogú város önkormányzata	Szekszárd	5-12.
3. Sztárai Mihály Gimnázium	megyei önkormányzati	Tolna	7-13.
Vegyes középiskolák			
4. I. Béla Gimnázium, Informatikai Szakközépiszkola, Kollégium, Általános Iskola és Óvoda	önkormányzatok társulása	Szekszárd	9-14.

5. Tolna Megyei Önkormányzat Szent László Szakképző Iskolája és Kollégiuma	megyei önkormányzati	Szekszárd	9-15.
		Bonyhád	
		Tamási	
6. FVM Dunántúli Agrár-szakképző Központ, Csapó Dániel Középiskola, Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium	minisztériumi	Szekszárd - Palánk	9-14.
Szakképző Iskolák			
7. Kolping Katolikus Szakképző Iskola	egyházi	Szekszárd	9-12.
8. Esély Szolgáltató Szakképző Iskola	alapítványi	Szekszárd	11-12.
9. Kodolányi János Középiskola és Kollégium	alapítványi	Szekszárd	13-14.

* 2009. július 1-től társulásban működik a volt II. Géza Gimnázium

Középiszkolák a középiskolai beiskolázás sajátos rendszere miatt hosszú távon nem tudják hitelesen prognosztizálni a várható tanulólétszámot. Erre a demográfiai adatokból sem lehet következtetni az éves ciklusú fenntartói döntések és az iskolaválasztás szabadsága miatt. Napjainkban mintegy **6.500 diákot 450 pedagógus** nevel-oktat az intézményekben.

A kistérségben működő **középiszkolák** épületeinek állaga, felszereltsége átlagosnak mondható. A Megyei Jogú Város által fenntartott középiskolák közül átfogó felújítás történt a 2005/2006. tanévben a szekszárdi Garay Gimnáziumban, melynek köszönhetően itt részben biztosított az akadálymentes környezet. A bátaszéki II. Géza Gimnáziumban 2010-re várható a teljes akadálymentesítés. A Garay, az I. Béla és a II. Géza Gimnáziumban a sportudvar, ill. tornaterem kialakítására, felújítására van leginkább szükség.

A kistérség valamennyi középiskoláját tekintve általános kívánalom a nyílászárók cseréje, a festés-mázolás, valamint hiányosak a testnevelés-sport feltételei, továbbá feladat az akadálymentes környezet kialakítása.

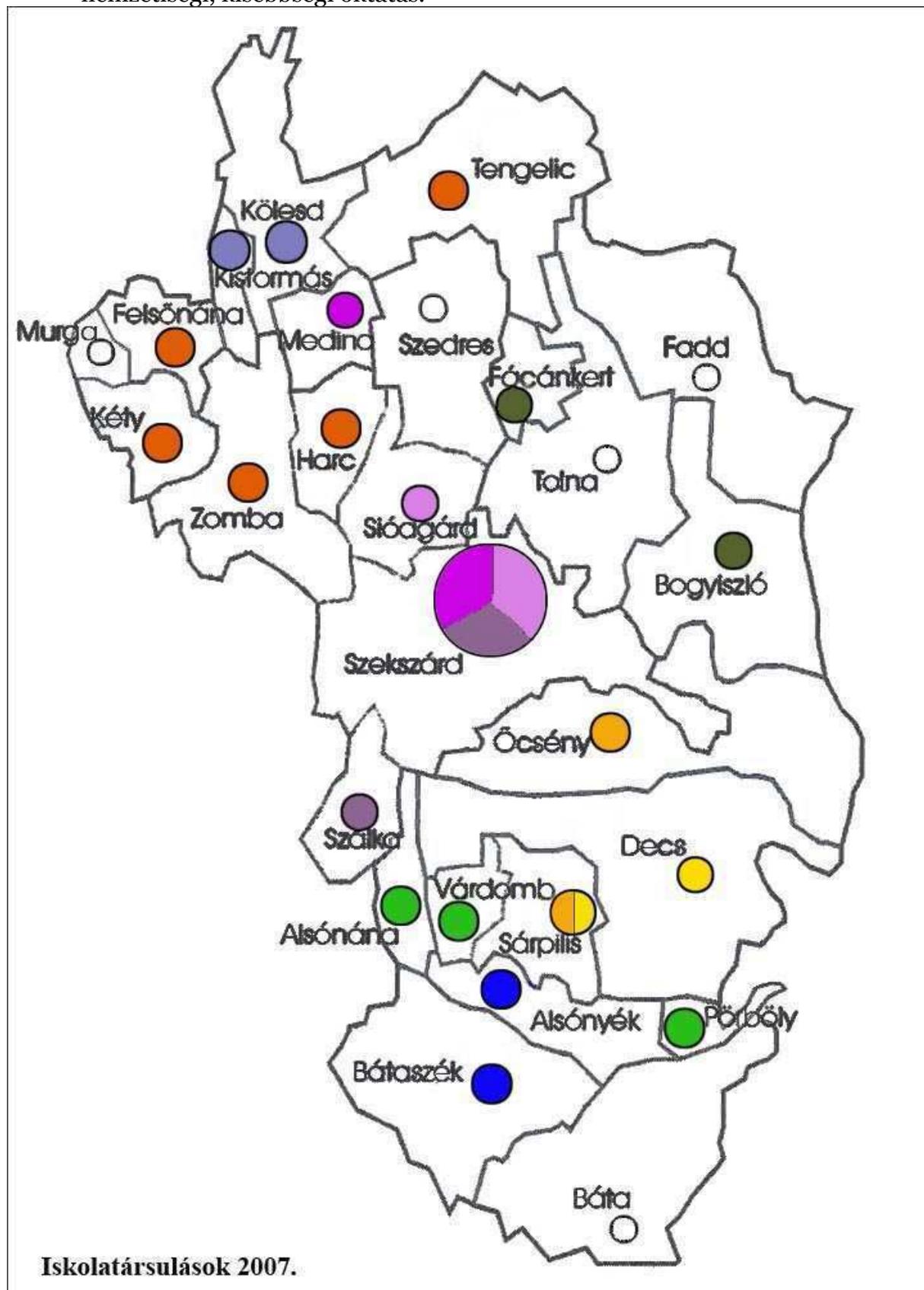
A kistérség középiskolaiban elegendő tanterem áll rendelkezésre a tanulócsoporthoz elhelyezésére. A szaktantermek száma elfogadható, minőségük a 21. századi iskola követelményszintjének csak részben felel meg. Legnagyobb hiányosságok a természettudományos tárgyak oktatásához szükséges eszközök, felszerelések terén mutatkoznak. A tanulókísérleti eszközök elavultak.

A kollégiumokban a vizesblokkok állapota, a gyenge energiahatékonyság okoz gondot. Emellett szükség van az épületek belső állapotának rekonstrukciójára, bútorzat cseréjére.

A közoktatási feladatellátást a szekszárdi kistérségben megvalósító intézményhálózat áttekintése alapján megállapítható:

- A közoktatási feladatellátás biztosításában kiemelkedően jelentős a kistérségi központ, Szekszárd város szerepe.
- Szekszárd város közoktatásában szerepet töltenek be a nem állami, nem önkormányzati fenntartású intézmények.
- A kistérségben a tanulólétszám a városok (Bátaszék, Szekszárd, Tolna) iskoláiban összpontosul. A városokon kívül erőteljesebb mikrotérségi integráló szereppel bír Zomba
- A közoktatás-fejlesztés szempontjából a többcélú kistérségi társulás hatókörébe mindössze három középiskola tartozik. A középfokú iskoláztatás szervezeti kereteinek és tartalmi irányainak formálására több, különböző fenntartónak van ráhatása.

- Az általános iskolai feladatellátás tekintetében a kistérség településeire a társulások formája jellemző.
- A kistérségben az általános iskolai alapoktatást kísérő jellemző profil a nemzetiségi, kisebbségi oktatás.

4.4.3 Célok, feladatok - fejlesztési elképzelések, tervek a kistérségben

Stratégiai célok

- Mindenki számára elérhető minőségi szolgáltatások biztosítása, esélyegyenlőség biztosítása a szolgáltatásokhoz való hozzáférésben
- Az együttnevelés, a befogadó oktatási rendszer feltételeinek folyamatos fejlesztése
- A térségi szemlélet és hálózati működés megerősítése
- A közoktatási feladatellátó együttműködések támogatása, a feladatellátás optimumára törekvés
- Fenntartható, folyamatosan és biztonságosan működtethető, fejleszhető, többszintű és többfunkciójú intézményrendszer, hatékony intézménystruktúrák kialakítása
- Az egész életen át tartó tanulást megalapozó programok támogatása; korszerű, gyakorlat közeli pedagógiai módszerek elterjesztése, alkalmazása
- A közoktatás támogató alrendszereinek fejlesztése – a közoktatási humán erőforrás fejlesztése a tanügyirányítás, a pedagógus-továbbképzés és foglalkoztatás kistérségi tervezésével
- Szakszolgálati ellátás és szakmai szolgáltatások kistérségi szintű ellátásának megerősítése
- Az oktatási infrastruktúra fejlesztése – méretgazdaságos, korszerű technológiára alapozott, multifunkcionális kistérségi közoktatási infrastruktúra kialakítása
- A fejlesztés illeszkedjen a dél-dunántúli régió közoktatás-fejlesztési stratégiájához

Középtávú közoktatási célok

- Valamennyi óvodáskorú gyermek számára saját lakhelyén vagy 20 percnyi tiszta utazási időn belül biztosítani kívánjuk az óvodai nevelés lehetőségét.
- Az együttnevelést, integrációt előtérbe helyező intézményi működés és programok segítségével javítani kívánjuk a hátrányos helyzetű, a roma, a sajátos nevelési igényű tanulók beilleszkedését és sikeres tanulmányi előrehaladását.
- Kistérségi minőségfejlesztési és mérési, értékelési rendszer kidolgozásával és működtetésével növeljük a közoktatás-irányítás hatékonyságát.
- A pedagógiai munkát, intézményműködtetést segítő, fejlesztéseket generáló együttműködő intézményi háló kialakítása a kistérségben.
- A nevelés-oktatás, intézményműködtetés kistérségi szolgáltatói hátterének megerősítése.

Elvárt eredmények

- A kitűzött célokat akkor tekintjük megvalósultnak, ha
- Arányaiban növekszik a kistérségben lakó - mindenekelőtt roma - óvodába járó gyermekek száma.

- Növekszik az integrált nevelésben-oktatásban résztvevő hátrányos helyzetű, roma, ill. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók száma.
- Mérhetően javul a tanulmányaikban sikeresen előrehaladó roma és hátrányos helyzetű tanulók száma.
- Összehasonlíthatóvá válnak az intézmények eredményei, a tanulók és pedagógusok teljesítményei, rendszeressé válik az értékelés.
- Intézményközi munkacsoportok, szakmai munkaközösségek, fejlesztő teamek jönnek létre a kistérségben.
- Létrejön és működik a közoktatási feladatellátást segítő kistérségi módszertani központ.

Javasolt intézménystruktúra fejlesztések

Az intézménystruktúra formálásában a fázisozás, ill. fokozatosság elvére és a fenntartók közötti megegyezésre alapozva az alábbi lépéseket kell megtenni a tervidőszak végéig a szekszárdi kistérségben:

A mikrotérségi oktatási központok megerősítése

A közoktatás régiós fejlesztési stratégiájával (Dél-dunántúli Humán SFP, OKÉV Regionális Közoktatási Stratégia) összhangban, a szekszárdi kistérségben a közoktatást négy mikrocentrum településre kell összpontosítani: **Bátaszék, Szekszárd, Tolna, Zomba.**

A kistérség településein működő közoktatási intézmények nagy többsége - a fenntartók által már megkötött vagy a következő tanévekben megkötendő társulási megállapodás keretében - e négy mikrocentrum gesztor intézményeinek tagintézményévé válik. A tagintézmények feladatellátó helyként mindaddig tovább működhetnek az adott településen, amíg a jogszabályok által előírt létszámkeretek adottak. Az integrációk kialakításában három alapvető szempontot célszerű figyelembe venni:

- jelenlegi bejárók lakóhelye
- integrált intézmény elérhetőségi ideje
- a DDRFT által elfogadott tervekben szereplő tanulólétszám

Szekszárd és Zomba esetében már most ténylegesen funkcionáló mikrotérségi szerepről beszélhetünk. Szekszárd az elmúlt években Szálka, Sióagárd, Medina településekkel kötött megállapodást a közoktatási feladatellátásra. A közös fenntartói szándékok esetén Ócsény, valamint Várdomb, Alsónána partnerségével az együttműködés tovább bővíthető. A Zomba- Harc- Felsőnána- Kéty- Tengelic- Murga közoktatási társulás megvalósult, működő rendszer. Kölesd, Kistormás intézményi csatlakozása javasolható, a szakmai együttműködésük mindenképpen megfontolandó a zombai integráció felé. Bátaszék és Tolna mikrotérségi központtá válásához még meg kell állapodni a társulandó településekkel. A tanulólétszám 2013-ig prognosztizált alakulása alapján továbbra is 8 évfolyamos iskola működtetése leginkább Fadd település számára lehet kedvező. Bátaszék földrajzi környezetében a szekszárdi kistérség területén 5-15 km távolságban közúton 10-20 perc alatt megközelíthetően hat község (Báta, Pörböly, Alsónyék, Sárpilis, Decs, Várdomb) található. Közülük Alsónyékkal van megállapodás az alapfokú oktatás bátaszéki székhelyű ellátására. Annak ellenére, hogy egyes közszolgáltatásai tekintetében Várdomb, Bátaszékkal közös feladatellátásban vesz részt, a közoktatási statisztikai adatok szerint Várdomb település Szekszárd felé orientálódik. Figyelembe véve a fenti településekről Bátaszékre bejárók számát, valamint a tanulólétszám alakulását 2012-ig, a mikrotérségi integráció bővítését Pörböly és Báta partnerségével érdemes

megkezdeni. A továbbiakban Sárpilis és Decs községgel is lehetséges a közoktatás mikrotérségi integrációjának kiteljesítése. A jelenlegi közoktatási együttműködési megállapodásokra alapozottan azonban Őcsény- Decs- Sárpilis községek számára megoldás lehetne a Sárköz mikrocentrum létrehozása is, amely - közös fenntartói szándékok esetén - a közlekedés feltételeit és az intézményekben megvalósuló szakmai programokat (IPR, nemzetiségi, kisebbségi, JAM) tekintve működőképes integráció, ám az iskolák tanulólétszáma nem éri el a DDRFT által az integrációhoz megjelölt 500-as tanulólétszámot. A bátaszéki mikrocentrum kialakításánál elképzelhető továbbá néhány község (Bátaapáti, Mórág, Mőcsény) csatlakozása is a Völgység kistérség pereméről. Bátaszék a szakmai programok tekintetében is hálózati együttműködések centruma lehet (ld. IPR, SNI integráció, német nemzetiségi oktatás), és biztosítani tudja a mikrocentrum települései számára az alapfokú művészetoktatást is.

Tolna város földrajzi környezetében a szekszárdi kistérség területén 10 km-en belül, közúton 10-15 perc alatt megközelíthetően három község található (Fácánkert, Fadd, Bogyiszló). Tekintettel a településekről Tolnára bejáró általános iskolás tanulók számára és létszámuk alakulására 2012-ig a fenti településeken, a mikrotérségi integrációt Tolna- Fácánkert- Bogyiszló- Fadd célszerű létrehozni. A szakmai együttműködés vállalása mindenképpen megfontolandó abban az esetben is, ha az egyes mikrotérségekben megnevezett valamely település iskolájának fenntartója nem csatlakozik a kialakítandó teljes intézményi integrációhoz. A fenti lépések megtételével a kistérség közoktatási hálózata alkalmassá válik összehangolt szakmai fejlesztésekre, és a fejlesztésekhez szükséges források „lehívására” pályázatok útján.

A közoktatási feladatellátás mikrotérségi struktúrájának kialakítása

A mikrotérségi intézményi központok/igazgatóságok szakmai igazgatásával, a mikrotérségi társulás intézményeinek megegyezése szerint biztosítani kell mikrotérségi szinten valamennyi feladatellátási szint és terület (óvodai, általános iskolai, középiskolai, művészetoktatási) szakmai munkájának hozzáértő irányítását, összehangolását. A mikrotérségi központoknak fel kell készülniük közművelődési feladatok ellátására is.

Szekszárd Megyei Jogú Város közoktatási intézményi szerkezetének átforgalmazása

Szekszárd város és a másik három mikrotérségi központ között megállapodást kell kötni a beiskolázási körzetek és elvek tekintetében. A megállapodásnak figyelembe kell vennie a lakossági ingázással összefüggő iskolaválasztási kényszereket, ugyanakkor közmegegyezéssel határt kell szabni a társulási megállapodással nem indokolható, magas bejáró tanulói létszámnak és vele a szegregáció felerősödésének a városkörnyéki települések iskoláiban.

A szekszárdi iskolák férőhely-tanulólétszám mutatószámai azt jelzik, hogy a jelenlegi tanulólétszámok mellett több a férőhely a szükségesnél. Amennyiben a társulási környezet

(ld. Medina, Sióagárd, Szálka településekkel kötött megállapodások), ill. a városban kialakult intézményfenntartói szerkezet (önkormányzati, egyetemi, egyházi és alapítványi iskolák) változatlan marad, a demográfiamutatók alakulása, ill. a mikrotérségi központok fent javasolt elvek szerinti beiskolázási megállapodása következtében a tervidőszak végéig indokoltá válik a város általános iskoláinak mikrocentrumokba való szervezése a gazdaságos működés szem előtt tartásával.

A középiskolai feladatellátás átstrukturálása

A kistérségben óvodai, alapfokú és középfokú közoktatási feladatokat ellátó intézmények között olyan szakmai együttműködéseknek kell továbbvinni, ill. kialakítani a következő néhány évben, amelyek a tervidőszak végéig egységes iskola

vagy összetett iskola létrehozását eredményezik. Ilyen intézményi szerkezet kialakítására Bátaszéken, Tolnán van mód, Szekszárd városban pedig pedagógiai programja alapján elsősorban az I. Béla Gimnázium tudott vállalkozni az összetett iskola szerepkörre.

Óvodai feladatellátás településenkénti hozzájárással

A rendelkezésre álló népességi adatok szerint az óvodás korú gyermekek száma a kistérség településein - Murga község kivételével - tartósan eléri az egy csoportra megállapított minimális létszámot. (Kedvezőtlen demográfiai változások esetén a helyi ellátás veszélybe kerülhet Kistormás településen.) Az óvoda – a fenntartói szándék függvényében – egy kivétellel valamennyi településen jelen lévő közoktatási intézmény marad. A társulási megállapodások értelmében a kistérség településeinek óvodái jellemzően tagintézményként működnek.

Az alapfokú művészetoktatás átlátható szerkezetének megteremtése

Az alapfokú művészetoktatást a szakemberek, a szükséges eszközök és források koncentrációjával, minőségi környezetet és feltételeket teremtve a mikrocentrumokba szervezett ellátásként kell biztosítani a tanulók számára. Szekszárd városban az alapfokú művészetoktatás különböző feladatellátási helyeken megvalósuló tevékenységei egyetlen egységes rendszerre alakultak a Garay János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény égisze alatt.

Speciális iskolacentrum létrehozása a középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek számára

Át kell alakítani kistérségben a sajátos nevelési igényű tanulók elkülönítését lehetővé tevő iskolastruktúrát. A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek közoktatási feladatellátására a megyei önkormányzattal, mint speciális iskolát és óvodát fenntartóval, a kistérségnek megállapodásra kell jutnia egy speciális iskolacentrum létrehozásáról.

A kistérség intézményfenntartói szerepkörének meghatározása

A többcélú kistérségi társulás munkaszervezete nem rendelkezik olyan működési feltételekkel, amely lehetővé tenné közoktatási intézmény(ek) fenntartásba vételét, ezért a

Társulás intézményfenntartói szerepkörben, a továbbiakban sem vesz részt a közoktatás rendszerének működtetésében. A fentiek szerint megvalósuló intézményi integrációk következtében olyan intézményi működés alakulhat ki a kistérségben, amely távlatosan is képes biztosítani a négy mikrotérség településeinek élő gyermekek minőségi ellátását, és növeli a pedagógiai munka hatékonyságát. A mikrotérségi feladatellátás megszervezése enyhíti az egyes települési önkormányzatok terheit, a közoktatási feladatellátásban, és hosszú távon megteremtődik a sikeres oktatáshoz szükséges korszerű felszereltségű, infrastruktúrájú intézményi háttér.

Szakmai fejlesztések

A Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás a térség közoktatásának minőségi fejlesztését, a pedagógiai innovációt a területi koordináció erősítésével, a kistérségen belüli együttműködési rendszerek fejlesztésével, szakmai keretrendszerek, tanácsadói háttér biztosításával, adatbázisok kialakításával segíti.

Kistérségi Oktatási Bizottság létrehozása és működtetése, amely elősegíti a Társulási Tanács a kistérségi közoktatási feladatellátás rendszeres áttekintését, a kistérségi közoktatási stratégia megvalósulásának nyomán követését, a beavatkozás szükséges irányainak kialakítását, az információcsere rendszerességét.

Kistérségi minőségirányítási program kidolgozása, amely elősegíti a kistérségi minőségpolitika közös elveinek kialakítását, a kistérségi arculat formálását.

Kistérségi mérési-értékelési rendszer kialakítása, amely biztosítja az intézményi eredményesség vizsgálatát, visszacsatolását és összehasonlíthatóságát, valamint megalapozza a pedagógiai fejlesztések tartalmát és irányát.

Kistérségi oktatási adatbázis kialakítása, amely megalapozza az oktatással kapcsolatos döntéseket, fejlesztéseket, pályázatokat és intézkedéseket.

Pályázati információs rendszer működtetése, amely hozzájárul az intézményi szintű közoktatás fejlesztéséhez szükséges erőforrások megteremtéséhez.

A pedagógiai programok közös tartalmának meghatározása a kistérség szintjén, amelynek alappilléret az mindennapi életben való boldogulást elősegítő alapkompenciák (szövegértés és írás, matematikai logikai készségek, az információszerzés és –feldolgozás készsége, az idegen nyelvi tudás, valamint az információs-kommunikációs technológiák használatának képesség) fejlesztése és a szociális, életviteli kompetenciák fejlesztése adja. A közös tartalmak mikrocentrumonként / intézményeként eltérő, a sajátosságokat figyelembe vevő speciális szakmai programok útján valósulnak meg.

Kistérségi Iskolaszövetség létrehozása, amely közreműködik a pedagógiai szakmai közélet élénkítésében, az egymástól tanulás megvalósításában, a jó gyakorlatok terjesztésében, a pedagógiai módszertani kultúra fejlesztésében, a továbbképzési igények feltárásában, a pedagógiai innovációk előkészítésében, a pedagógiai szolgáltatások iránti igény feltárásában.

A kistérségi utazó pedagógusi rendszer kimunkálása és működtetése, amely biztosítja a humán erőforrás-gazdálkodás gazdaságos rendszerét, a megfelelő szakos ellátást valamennyi intézményben, valamint kiszolgálja a szakszolgálati ellátás iránti igényeket.

A megcélzott szakmai fejlesztések biztosítják az egységes pedagógiai elvek érvényre jutását, ugyanakkor nem gátolják az intézményeket egyedi programok megvalósításában. Lehetővé válik a humán erőforrás, az eszközök és az infrastruktúra célirányos, összehangolt fejlesztése.

A 4.4 fejezet a Szekszárd-Tolnai Kistérség Közoktatási Fejlesztési Terve c. KKFT felhasználásával készült

4.5 Tamási-Simontornyai kistérség

A kistérség székhelye Tamási, a kistérséghez tartozó települések pedig: Belecska, Diósberény, Dúzs, Értény, Felsőnyék, Fürged, Gyönk (*Gyönk 2009. július 1-jén városi rangot kapott, így a kistérségben már 3 város található.*) Hőgyész, Iregszemcse, Kalaznó, Keszőhidegkút, Kisszékely, Koppányszántó, Magyarkeszi Miszla, Mucsi, Nagykónyi, Nagyszékely, Nagyszokoly, Ozora, Pári, Pincehely, Regöly, Simontornya, Szakadát, Szakály, Szárazd, Tamási, Tolnanémedi, Udvari, Újireg, Varsád. (32 település)

4.5.1 Demográfiai, területi adatok, népsűrűség

A Tamási kistérség területe, lakónépessége és népsűrűsége (2009. január 1.)

Települések	Terület	Lakónépesség*	Népsűrűség fő/km ²
Belecska	14,39	416	28,9
Diósberény	17,75	379	21,3
Dúzs	11,27	285	25,2
Értény	29,95	791	26,4
Felsőnyék	32,02	1141	35,0
Fürged	26,76	757	28,2
Gyönk	38,12	2040	53,5
Hógyész	37,15	3065	82,5
Iregszemcse	58,33	2811	48,1
Kalaznó	18,35	192	10,4
Keszőhidegkút	10,33	234	22,6
Kiszékely	28,3	377	13,3
Koppányszántó	22,55	384	17,0
Magyarkeszi	38,16	1338	35,0
Miszla	34,72	318	9,1
Mucsi	24,76	506	20,4
Nagykovácsi	47,88	1202	25,1
Nagyszékely	36,7	447	12,1
Nagyszokoly	27,99	915	32,7

Ozora	59,57	1809	30,3
Pári	13,06	676	51,7
Pincehely	50,08	2449	48,9
Regöly	62,67	1250	19,9
Simontornya	33,83	4364	129,0
Szakadát	10,7	292	27,2
Szakály	41,01	1435	35,0
Szárazd	7,78	236	30,3
Tamási	111,96	8742	78,0
Tolnanémedi	21,95	1153	52,5
Udvari	27,65	486	17,5
Újireg	10,9	314	28,8
Varsád	21,56	437	20,2
Tamási kistérség összesen:	1 028,2	39 584	34,8

Tamási a leghátrányosabb helyzetű kistérségek közé tartozik, így az uniós beruházások révén megvalósuló munkahelyteremtések a lakosság számát és korosztályi összetételét is befolyásolhatják. A megkezdett beruházások (Tamásiban ebilitás fürdő és szálloda, geotermikus erőmű és biomassza erőmű, Simontornyán bőrgyár, Varsádon halfeldolgozó) munkaerőt is csábíthatnak más kistérségből, illetve munkaerő megtartó szerepük is lehet.

4.5.2 Mikrotérségek a kistérségben, közoktatási feladatellátás helyzete

Mikrotérség	Település
Tamási	Füged
	Nagykónyi
	Pári
	Regöly
	Szakály
	Tamási
Simontornyai	Kisszekely
	Nagyszékely

	Ozora
	Pincehely
	Simontornya
	Tolnanémedi
Iregszemcsei	Értény
	Felsőnyék
	Iregszemcse
	Koppányszántó
	Magyarkeszi
	Nagyszokoly
	Újireg
Gyönk- Hógyészi	Belecska
	Diósberény
	Gyönk
	Keszőhidegkút
	Miszla
	Szakadát
	Szárazd
	Udvari
	Varsád
	Dúzs
	Hógyész
	Kalaznó
	Mucsi

A mikrotérsegek központjaiban koncentrálnak a vállalkozások, valamint az oktatási intézmények, melyek jelentős migrációs hatást fejtenek ki környezetükben.

A 2008. évtől a közoktatási intézmény átszervezési hullám nem igazodott minden esetben a korábban kialakult mikrotérsegi központokhoz. 2008 nyarán a simontornyai Vak Bottyán ÁMK-hoz csatlakozott a paksi kistérséghez tartozó Pálfa és Sárszentlőrinc települések óvodája, általános iskolája, valamint 2009 nyarán Pincehely község alapfokú nevelési-oktatási intézményei.

Ozora település már korábban társulási megállapodást kötött Fürged önkormányzatával a fürgedi óvoda és általános iskola alsó tagozatának feladatellátására. Fürgednek viszont megállapodása van Tamásival a felső tagozatos tanulók ellátására.

Az iregsemcsei mikrotérseéghez tartozó Magyarkeszi 2008 nyarán óvodájával és általános iskolájával a simontornyai mikrotérseéghez tartozó Ozorai Illyés Gyula Társult Általános Iskola és Óvodához csatlakozott.

2009 nyarán a hógyészi mikrotérseéghez tartozó települések által fenntartott Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Gyönkhez csatlakozott, és tagintézménnyé vált. (Hegyhát Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény)

Az elkövetkező 4 évben a várható iskolai létszámok a következőképpen alakulnak: a mostani 11-14 éves korosztály száma 1.711, míg a 2-6 éveseké 1447 fő. Ebből is látható, hogy 4 éven belül már 15 %-kal csökken az általános iskolások száma. Ha ugyanezt a középiskolás korúak esetén vizsgáljuk, akkor látható, hogy a jelenlegi 15-18 éves korosztály létszáma 2.018, míg a 11-14 éveseké 1.711. A csökkenés hasonló arányú, mint az általános iskolánál.

A közoktatásban várható létszámcsökkenés csak prognózis, ezt ugyanis az elvándorlás és betelepülés akár jelentősen is befolyásolhatja.

A közoktatási intézmények szerkezet átalakítása lezárult, kisebb ésszerűsítések, mozgások a következő években is várhatók.

4.5.2.1 Bölcsődei és óvodai feladatellátás

A kistérségben egyetlen bölcsőde működik Tamási Város Önkormányzatának fenntartásában a városi óvoda épületegyüttesében. 2008 szeptemberétől már 3 csoportban foglalkoznak a 28 kisgyermekkel. Az engedélyezett férőhelyek száma 30, így valamennyi igényt ki tudnak elégíteni jelenleg és várhatóan a következő években is. Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban 2009-ben és ennek alapján ingyenes étkezésben 1 gyermek, 50 %-os étkezési kedvezményben pedig 5 gyermek részesül.

Óvodai intézményi és szervezeti keretek

Összesítő tábla az óvodai ellátásról (2009. 07. 01.)

A kistérségben működő összes óvodai telephely száma:	27
Ebből önálló fenntartású:	2
Önkormányzat által fenntartott (Miszla)	1
Alapítvány által fenntartott (Tamási Waldorf)	1
Társulásban fenntartott:	27*
Többcélú, közös igazgatású intézmény részeként működik:	20
Csak óvodát fenntartó társulásban működik	7
Az ellátott gyermek létszám	1359
Ebből bejáró:	66
Egy csoportos óvodai telephelyek száma:	11

*: A kistérséghez csatlakozott – Pálfa, Sárszentlőrinc – az 1-1 telephelyen fenntartott óvodájával, velük együtt a működő telephelyek száma 29.

A Tamási kistérségben 7 intézményfenntartó társulás összesen 27 telephelyen tart fent óvodát, míg Miszla önkormányzata önállóan működteti 1 csoporttal saját intézményét. Egyetlen alapítványi óvoda van a kistérségben, mégpedig Tamásiban. A korábban önállóan működő magyarkeszi óvoda 2008-ban, míg a pincehelyi óvoda 2009-ben csatlakozott intézményfenntartó társuláshoz. Pálfa és Sárszentlőrinc községek a paksi kistérséghez tartoznak, de intézmény fenntartásra 2008-ban Simontornyával kötöttek megállapodást. A kistérség 6 településén nincs intézmény, ez az önkormányzatok 18,75 %-a. (Dúzs, Kalaznó, Keszőhidegkút, Kisszékely, Szakadát, Szárazd)

Az intézményi társulások közül 3 kizárólag óvodát tart fent (Értény-Koppányszántó Társult Óvoda, Napraforgó Óvoda - Kindergarten, Szivárvány Óvoda – Regenbogen-Kindergarten), a többiek többcélú intézmények – szakmai tekintetben önálló – intézményegységei.

A többcélú intézményeken belül - közös igazgatású közoktatási intézmény keretében - működik (iskolával összevontan) 4 óvodai intézményegység több telephelyen.

2009. augusztus 1-jei állapot

Intézmény neve	Ellátott települések	Intézmény státusa	Csoportok száma
Értény-Koppányszántó Társult Óvoda	Értény	székhely	2
	Koppányszántó	tagóvoda	1
Tamási és Környéke Oktatási és Nevelési Intézmény Tamási	Tamási	Aranyerdő Tagóvoda	11
	Regöly	tagóvoda	2
	Nagykónyi	tagóvoda	2
	Pári	tagóvoda	1
	Szakály	tagóvoda	2
Szivárvány Óvoda-Regenbogen-Kindergarten Gyönk	Gyönk	székhely	3
	Hőgyész (Dúzs, Kalaznó)	tagintézmény	6
	Mucsi	tagintézmény	1
	Belecska (Keszőhidegkút)	tagintézmény	1
Napraforgó Óvoda-Kindergarten Diósberény	Diósberény (Szakadát, Szárazd)	székhely	1
	Udvari	tagóvoda	1
	Varsád	tagóvoda	1
Illyés Gyula Társult Általános Iskola és Óvoda Ozora	Ozora	tagóvoda	3
	Fürged	tagóvoda	2
	Magyarkeszi	tagóvoda	2
Vak Bottyán Általános Művelődési Központ Simontornya	Simontornya (Kisszékely)	Lurkó- Kuckó Tagóvoda	6
	Nagyszékely	tagóvoda	1

	Tolnanémedi	tagóvoda	2
	Pálfa	tagóvoda	2
	Sárszentlőrinc	tagóvoda	2
	Pincehely	tagóvoda	3
Deák Ferenc Általános Iskola és Óvoda Iregszemcse	Iregszemcse	tagóvoda	5
	Felsőnyék	tagóvoda	2
	Nagyszokoly	tagóvoda	2
	Újireg	tagóvoda	1
Waldorf Alapítványi Óvoda	Tamási	székhely	1
Napközi Otthonos Óvoda	Miszla	székhely	1
Összesen:		29	69

Intézményi létszámok, férőhelyek, kihasználtság mutatók

Összesen 3 bölcsődei és 69 óvodai csoport van. Az egy csoportba járó óvodások száma átlagosan 19,7 fő, ami a kihasználtság mutatókat nézve jelentős különbséget mutat az egyes telephelyek között. Összességében azonban elmondható, hogy a fenntartáshoz szükséges optimális gyereklétszám a térség óvodáinak többségében jelen pillanatban adott.

Az óvodai férőhelyek kihasználtságát az alábbi táblázat mutatja (2008. 10. 01-jén)

Óvodai telephely	Intézmény neve	Gyermekek száma	Férőhely	Kihasználtság
Értény	Értény- Koppányszántó Társult Óvoda	33	33	100
Koppányszántó		14	15	93 %
Tamási	Tamási és Környéke Oktatási és Nevelési Intézmény (TONI)	215	250	86 %
Regöly		25	50	50 %
Szakály		40	50	80 %
Pári		21	25	84 %
Nagykónyi		31	40	77 %

Gyöng		64	75	85 %
Hógyész	Szivárvány Óvoda – Regenbogen Kindergarten	131	150	87 %
Belecska		19	25	76 %
Mucsi		20	25	80 %
Diósberény		20	25	80 %
Varsád	Napraforgó Óvoda - Kindergarten	19	25	76 %
Udvari		17	25	68 %
Ozora		67	75	89 %
Fürged	Illyés Gyula Társult Általános Iskola és Óvoda	45	50	90 %
Magyarkeszi		54	50	108 %
Simontornya		118	150	79 %
Nagyszékely	Vak Bottyán ÁMK	14	25	56 %
Tolnanémedi		29	50	58 %
Pálfa		42	60	70 %
Sárszentlőrinc		39	60	65 %
Pincehely		65	120	54 %
Iregszemcse		105	125	84 %
Felsőnyék	Deák Ferenc Általános Iskola és Óvoda	40	50	80 %
Újireg		11	25	44 %
Nagyszokoly		28	50	56 %
Miszla		Napközi otthonos Óvoda	10	25
Tamási	Waldorf Alapítványi Óvoda	25	25	100 %
Összesen:		1361		

Értényben 2009 szeptemberében átadják a pályázati támogatásból megépített új csoportszobát, így a férőhelyek száma 50 főre növekszik, valamennyi igényt ki tudnak

elégíteni, és korszerűbb körülményeket tudnak biztosítani a túlnyomórészt hátrányos helyzetű gyermekeknek.

Humánerőforrás

Bölcsőde

A tamási bölcsődében 2 fő szakmai felsőfokú végzettségű, valamint 5 középfokú végzettségű gondozónó dolgozik, az egy csoportra jutó gyermekek száma 9 fő.

Óvoda

Az intézményekben felsőfokú óvónői végzettséggel végzik a munkájukat a közalkalmazottak, közülük többen szakvizsgával is rendelkeznek. A törvény által előírt – csoportonkénti 2 óvónő – Miszla kivételével mindenhol biztosított. Az óvodákban megoldott a szakszolgálati feladatellátás: logopédia mindenhol, gyógytestnevelés több telephelyen is. A feladatot vagy a többcélú intézmény által alkalmazott gyógypedagógussal, vagy a többcélú kistérségi társulás támogatásával oldják meg.

A speciális végzettségűek között találunk gyógy-testnevelő szakkollégiumot végzett óvónőt, fejlesztőpedagógust, romológust, valamint 10 fő német nemzetiségi óvónőt. Az óvónő munkáját mindenhol dajkák segítik. Az egy óvónőre jutó gyermeklétszám a kistérségben 7-től 19-ig szóródik, átlagosan 11,1. (jellemzően a nagyobb településeken található óvodákban magasabb, itt jobban optimalizálhatók az intézményi alkalmazotti létszámok)

Programkínálat

Bölcsőde

Nyílt napok, családi közös programok, ünnepélyes alkalmak, szülői értekezletek, színesítik a bölcsőde életét. A jövőben szükséges a családokat segítő szolgáltatások körének bővítése, mely lehetővé teszi az ideiglenes gyermekelhelyezést, terápiás foglalkozásokat, szülőknek szóló nevelési tanácsadást, tanfolyamokat.

Óvoda

A kötelező óvodai feladatokon túl az óvodák speciális programokkal, foglalkozásokkal próbálják kínálatukat színesíteni.

Nemzeti, etnikai nevelést kínálnak a 2.1.2. pontban megnevezett intézményekben, telephelyeken.

Gyógytestnevelést a tamási óvodában szakkollégiumot végzett óvónők végzik, Simontornyán pedig gyógy testnevelő végzettségű pedagógus.

A szakszolgálati feladatellátásban a gyermekek heti 1 alkalommal részesülnek, de ennél többre lenne szükség, hogy beszédhibájuk és egészségügyi problémáik minél előbb megszűnjenek. Ennek gátja részben a szükségesnél kevesebb gyógypedagógus létszám, részben az alacsony állami finanszírozás.

Az óvodák programjában helyenként megjelenik a nyelvoktatás (Tamásiban angol nyelv), a zeneiskolákkal együttműködve zenei előképző foglalkozások, a művelődési házak szervezésében balett illetve néptánc, valamint 8 telephelyen hittan.

Az óvodák nyitva tartásában a 7 órai, illetve a 7.30 - as nyitás, és a 16.30, illetve a 17.00 órai zárás a jellemző, ettől eltérően alig néhány óvoda működik.

Infrastrukturális és tárgyi feltételrendszer jellemzői

Épületek állapota

Az esztétikai és környezeti nevelés szempontjából fontos kérdés, hogy a kisgyermekek milyen óvodába járnak. A modern óvodával kapcsolatos elvárások, a csoportszobák előírt méretei, valamint az előírásoknak megfelelő mennyiségű és minőségű mellékhelyiség, az udvar nagysága, az ott elhelyezett játékok szabványban előírt megfelelése alapján kialakított kép nem igazán megnyugtató, ugyanakkor az intézmények pontozása alapján nem is annyira kedvezőtlen. Ennek valószínűleg az-az oka, hogy a szigorú előírások ellenére is az intézmények vezetői úgy látják, hogy a szakmai munka minősége fontosabb tényező, mint az épületek állaga. Magát az épületet mindössze három intézmény találta tökéletesen megfelelőnek, míg nyolcan a megfelelő 4-es osztályzatot adták, ami kisebb felújításokat, vagy egyéb kiegészítéseket jelent. 13 óvodában már nagyobb felújítást, 3 intézményben pedig teljes rekonstrukciót tartanak szükségesnek.

Infrastruktúra

A csoportszobák száma 67, fejlesztő szoba mindösszesen 6 db van a kistérségben. Tornaszobák tekintetében sem állunk túl jól, a 29 óvodai telephelyre mindösszesen 9 tornaszoba jut, ami rendkívül kevés. A mosdóhelyiségek állapota többnyire megfelelő, összesen 145 mellékhelyiség és 31 zuhanyzó áll az óvodások rendelkezésére, ugyanakkor könyvtár mindössze két óvodában található. (ennél jóval több óvoda fér hozzá a közvetlen könyvtári szolgáltatásokhoz, vagy azért, mert az iskolával közös intézmények, vagy azért, mert a településeink nagy részén működik a mozgókönyvtár szolgálat).

Az étkeztetést 8 óvodában főzőkonyhával, 15 óvodában melegítőkonyhával oldják meg. Étkezőhelyiség mindössze 5 intézményben van, a többiek a csoportszobákban terítnek.

Közösségi terem mindössze a Tamási óvodában és Simontornyán található.

Felszereltség

A felszereltség alatt a bútortatot, a benti játékokat, fejlesztőeszközöket, taneszközöket értjük, és ennek alapján mindössze 3 óvoda értékelte a tárgyi feltételeket tökéletesnek. Az átlag 3,48 pont, ami egy kicsit jobb a közepesnél. A megyei közalapítvány évről-évre sokat javít az odaítélt pályázati összegekkel a megfelelő taneszköz ellátottság tekintetében, ugyanakkor még nagy a lemaradás például információs technológia terén. (az óvodák több mint felében nincs internet hozzáférés).

4.5.2.2 Általános és középiskolai feladatellátás

Intézmény neve	1-4 oszt.	5-6 oszt.	7-8 oszt.	Gimnázium 9-12 (13) oszt.	Kollégium	Szakközé pisk. 9-12 (13) osztály	Szak-képzés	Felnőtt képzés
TONI székhely (Tamási)								
TONI Fő Utcái Tagiskola								
TONI Béni Balogh Á. Gimnázium és Kollégium								
TONI Regölyi Tagiskola								
TONI Szakályi Tagiskola								
TONI Nagykónyi Tagi.								
Deák Ferenc Ált. I. és Ó.								

Iregszemcse székhely								
Deák F. Felsőnyék Tagi.								
Illyés Gyula Ált. I. és Ó. székhely Ozora								
Illyés Magyarkeszi Tagi.								
Illyés Fürged Tagiskola								
Vak Bottyán ÁMK Simontornya székhely								
Vak B. Tolnanémedi Tagi.								
Vak B. Nagyszékely Tagi.								
Vak B. Pálfa Tagiskola								
Vak B. Sárszentlőrinc Tagiskola								
Vak B. Pincehely Tagi.								
Hegyhát Ált. I. Gyöng székely								
Hegyhát Ált I. Hőgyész Tagiskola								
TMÓ Tolnai Lajos Német Nemz. és Kéttanny. Gimn. és Koll. Gyöng								
TM-i Önkormányzat Szent László Szakképző Iskolája és Koll. Vályi Péter Szakképző Iskolai Tagintézménye Tamási								
EGYMI Göllesz Viktor Tagintézmény Iregszemcse							OKJ-s	

* 2009. augusztus 1-jei állapot szerinti intézményi átszervezések után, az új elnevezésekkel szerepelnek az intézmények

Vak Bottyán ÁMK Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Óvoda Tagintézmény -Pincehely.

Hegyhát Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény korábban Általános Iskola és Zeneiskola

Hegyhát Ált I. Hőgyész Tagiskola korábban Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Központ Göllesz Viktor Tagintézménye korábban Tolna Megyei Önkormányzat Göllesz Viktor Általános Iskola és Speciális Szakiskola, Kollégium

Általános iskolai oktatás

A kistérségben 3 általános iskolában – 1-1- telephelyen - van kizárólag alsó tagozatos képzés, 14 telephelyen 1-8 évfolyamos általános iskolai, egy intézményben speciális gyógypedagógiai, háromban gimnáziumi, kettőben szakiskolai és egyben szakközépiskolai képzés. Az 5 kollégium Tamásiban, a két középiskolában, Simontornyán és Gyöngön található, valamint az EGYMI Göllesz Viktor Tagintézményének is van kollégiuma. A 2008/2009-es tanévtől a simontornyai Vak Bottyán ÁMK kollégiuma – az épület rossz állapota miatt – bizonytalan ideig nem üzemel, bezárt. Pályázati forrást keres az önkormányzat, hogy a kollégiumát felújíthassa. A simontornyai intézmény kimenő rendszerben még szegregáltan is oktat sajátos nevelési igényű tanulókat, de a bejövő osztályokban már integráltan tanítanak. Simontornya Város Önkormányzata 2008 nyarán társulási megállapodást kötött Pálfa és Sárszentlőrinc településekkel - amelyek a paksi kistérséghez tartoznak – óvodai és általános iskolai intézményeik közös fenntartására.

A gyöngi Tolnai Lajos Német Nemzetiségi és Kéttannyelvű Gimnáziumban integráltan – az országos átlaghoz képest magasabb arányban - oktatnak dyslexiás tanulókat is. A 2008/2009-es tanévtől a korábban önálló magyarkeszi Általános Iskola és Óvoda csatlakozott az ozorai intézményfenntartó társuláshoz, így tagintézménnyé vált. A Tamási város fenntartásában működő Vályi Péter Szakképző Iskola a 2008/2009-es tanévtől a szekszárdi székhelyű Tolna Megyei Önkormányzat Szent László Szakképző Iskolája és Kollégiuma tagintézménye lett – a TISZK

megalakulásával megyei fenntartásúvá vált. A 2009/2010-es tanévtől a korábban önálló hűgyészi Hunyadi János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény a gyönki székhelyű általános iskola tagintézménye lett, és az intézmény neve Hegyhát Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézményre változott. A 2009/10-es tanévtől a korábban önálló pinchelyi Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Óvoda csatlakozott a simontornyai Vak Bottyán ÁMK-hoz, annak tagintézménye lett. A 2009/2010-es tanévtől a kistérségben nem működik helyi önkormányzat által önállóan fenntartott alapfokú nevelési-oktatási intézmény. A kistérségben 5 intézményi társuláson belül összesen 18 telephelyen működik általános iskola, ugyanakkor mindhárom gimnáziumban jelen van az alapfokú képzés is, mert az egyik nyolcosztályos (Tamási), a másik kettő pedig hatosztályos (Simontornya és Gyöng). Az 5 társult - és a megyei fenntartású - intézményben az 1-8. évfolyamon összesen 3.255 diák tanul. Kiszékely önkormányzata 2009. július 1-jétől felmondta a társulási megállapodást a simontornyai iskolafenntartó társulással. A település óvodásai és általános iskolásai ezután is Simontornyára járnak (a település fekvése miatt nincs más alternatíva), az önkormányzatok pedig keresik az együttműködési lehetőséget a kötelező közoktatási feladat ellátására.

Gimnáziumi oktatás

A kistérségben három gimnázium található. A tamási Béri Balogh Ádám Gimnázium és Kollégium intézményegység 2008 óta a T.O.N.I tagintézménye. Párhuzamosan visz egy 9 évfolyamos, nyelvi előkészítővel kiegészített, valamint egy 5 évfolyamos, nyelvi előkészítővel kiegészített képzést.

Gyönkön a Tolna Megyei Önkormányzat Tolnai Lajos Német Nemzetiségi és Kéttannyelvű Gimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma 6 évfolyamos és 4 évfolyamos gimnáziumi képzést is biztosít. A nemzetiségi és kéttannyelvű tagozatai országos beiskolázásúak.

Simontornyán a Vak Bottyán Általános Művelődési Központ biztosít középiskolai ellátást, hatosztályos gimnáziumi képzési formában.

Szakiskolai ellátás

Szakiskolai oktatás a térség két intézményében folyik. Az egyik ezek közül a TMÖ Szent László Szakképző Iskolája és Kollégiumának Vályi Péter Szakképző Iskolai Tagintézménye Tamásiban, a másik pedig a Vak Bottyán ÁMK. A tamási tagintézmény 2008-ban csatlakozott a szekszárdi székhelyű TISZK-hez. A simontornyai intézmény pedig a győri székhelyű USUS OPTIMUS Szakképzés-szervezési Kiemelten Közhasznú Nonprofit Kft. – mint TISZK – tagja. Bizonyos szakmacsoportokban OKJ szakképesítést lehet szerezni a Göllesz Viktor Tagintézményben is.

A kistérségben működő oktatási intézmények	8
Gimnázium összesen	3
- Önálló fenntartású	0
- Megyei fenntartású	1
- Többcélú, közös igazgatású intézmény részeként működik	2
Szakközépiskola összesen	1
- Többcélú, közös igazgatású intézmény részeként működik	1
- Megyei fenntartású (TISZK)	1
Szakiskola összesen	2
- Többcélú, közös igazgatású intézmény részeként működik	1
- Megyei fenntartású (TISZK)	1
Társulásban fenntartott általános iskola	6
- Kizárólag általános iskolai társulás (Gyöng)	1

- Többcélú, közös igazgatású intézmény részeként működik	4
- Megyei fenntartású (Iregszemcse)	1

Az intézményi társulásban fenntartott iskolák és beiskolázási körzeteik

Intézmény neve	Telephelyek (ellátott települések)	Intézmény státusza	Évfolyamok száma
Tamási és Környéke Oktatási és Nevelési Intézmény (T.O.N.I.)	Tamási (Pári, Fürged)	székhely	8
	Tamási Fő Utcai T. (Pári, Fürged, Regöly)	tagiskola	8
	Regöly	tagiskola	4
	Nagykónyi (Értény, Koppányszántó)	tagiskola	8
	Szakály	tagiskola	8
Illyés Gyula Társult Általános Iskola és Óvoda Ozora	Ozora	székhely	8
	Fürged	tagiskola	4
	Magyarkeszi	tagiskola	8
Vak Bottyán Általános Művelődési Központ Simontornya	Simontornya (Kisszékely)	székhely	8
	Nagyszékely	tagiskola	4
	Tolnanémedi (Nagyszékely)	tagiskola	8
	Pálfa	tagiskola	8
	Sárszentlőrinc	tagiskola	4
	Pincehely	tagiskola	8
Deák Ferenc Általános Iskola és Óvoda Iregszemcse	Iregszemcse (Újireg, Nagyszokoly)	székhely	8
	Felsőnyék	tagiskola	8
Hegyhát Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Gyönk	Gyönk (Belecska, Diósberény, Keszőhidegkút, Miszla, Szakadát, Szárazd, Udvari, Varsád)	székhely	8
	Hőgyész (Dúzs, Kalaznó, Mucsi)	tagiskola	8

Létszám adatok

Általános iskolai létszámok (2008. október 1-jei statisztika alapján)

Intézmény/tagintézmény neve	1-4. évfolyam				5-8. évfolyam			
	osztályok száma	tanulók száma	bejárók száma	SNI-sek száma	osztályok száma	tanulók száma	bejárók száma	SNI-sek száma
Tamási és Környéke Oktatási és Nevelési Intézmény (TONI) székhely intézménye Tamási	9	189	41	4	9	226	52	5
TONI Fő Utcái Tagiskolája	8	171	55	5	9	218	104	16
TONI Regölyi Tagiskolája	4	33	2	0				
TONI Szakályi Tagiskolája	4	42	0	2	4	48	0	6
TONI Nagykőnyi Tagiskolája	4	79	44	12	4	71	36	9
Illyés Gyula Társult Általános Iskola és Óvoda székhely intézménye Ozora	4	86	2	12	5	90	1	6
Illyés Gyula TÁI Fürgedi Tagintézménye	1	26	0	3				
Illyés Gyula TÁI Magyarkeszi Tagintézménye	3	53	1	2	4	65	7	1
Vak Bottyán ÁMK székhely intézménye Simontornya	7	137	30	4	6	116	25	4
Vak Bottyán ÁMK Nagyszékelyi Tagintézménye	2	19	0	1				
Vak Bottyán ÁMK Tolnanémedi Tagintézménye	2	34	0	0	4	39	12	1
Vak Bottyán ÁMK Pálfai Tagintézménye	4	72	2	7	4	76	9	2
Vak Bottyán ÁMK Sárszentlőrinci Tagintézménye	2	35	0	2				
Vörösmarty Mihály Általános Iskola Pinchehely	4	81	3	1	4	69	3	1
Deák Ferenc Általános Iskola és Óvoda székhely intézménye Iregszemcse	8	150	71	5	7	133	39	4
Deák Ferenc Általános Iskola Felsőnyéki Tagintézménye	4	45	0	1	4	42	0	1
Hegyhát Általános Iskola Székhely intézménye Gyöng	8	166	108	6	7	146	104	3
Hunyadi János Általános Iskola és AMI.(Hegyhát) Hógyészi Tagintézménye	8	147	40	8	8	157	45	11
TMÖ Göllész Viktor Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája és Kollégiuma	6*	64	24	(64)	8*	98	48	(98)
Összes tanuló:	86**	1629	423	75	79**	1594	483	70

*: szegregált osztályok **: szegregált osztályok nélkül

A kistérség egészét tekintve a 165 osztályban 3061 tanuló oktatása- nevelése folyik (Göllész V. Tagiskola nélkül). Az 1-4. évfolyamon a 86 osztályban 1565 gyermek tanul. Az alsó tagozaton az osztályok átlagléttszáma: 18,2 fő, ami a törvényben meghatározott átlagléttszám 86,6 %-a, a maximális létszám 70 %-a. Alsó tagozaton Fürgeden, Magyarkesziben, Nagyszékelyben, Tolnanémedin, Sárszentlőrincen találunk osztály összevonásokat.

Az 5-8. évfolyamon 1496 gyermek tanul. Az osztályok átlagléttszáma a felső tagozaton 19 fő, ami a törvényben meghatározott átlagléttszám 82,6 %-a, a maximális létszám 63,3 %-a.

Középiskolai létszámok (2008. október 1-jén)

Intézmény/tagintézmény neve	Tanulók száma						SNI
	5-6. évf.	7-8. évf.	9-13. gimn.	9-13. szak-közép	9-13. szak-iskola	Bejár	
TONI Béri Balogh Ádám Gimn. és Kollégium intézményegysége Tamási	60	55	238			194	1
Vak Bottyán ÁMK gimnáziumi, szakiskolai intézményegysége Simontornya		54	126		90	94	14
TMÖ Szent László SZI Vályi Péter Szakképző Iskolai Tagintézménye Tamási				234	669	656	15
TMÖ Tolnai Lajos Német Nemzetiségi és Kéttannyelvű Gimnázium és Kollégium		70	225			91	75
TMÖ Göllész Viktor Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája és Kollégiuma					71	42	71
Összes tanuló	60	179	589	234	830	1 077	176

A Béri Balogh Ádám Gimnázium 12 osztályba 353 diák jár, a nevelőtestület létszáma 36. A gyönki Tolnai Lajos Gimnáziumban, 16 osztályban 225 diák tanul, a nevelőtestület létszáma 37. Simontornyán a többcélú intézményben a nappali tagozatos gimnazisták létszáma 180 fő, a szakiskolásoké 70 fő. A Vályi Péter Szakképző tagiskola létszáma a táblázatból leolvasható.

Humánerőforrás

Intézmény neve	Felsőfokú végzettségű				Munkatársak		Technikai dolgozók	
	Magasabb vezető állású	Vezető állású	Beosztott tanár/tanító	Egyéb	Gazdálkodást segítő	Adminisztrátorok	Oktatást közvetlenül segítők	Más munkakörben foglalkoztatott
TONI székhely Tamási	2	2	37	1	5	1,5	-	6
TONI Fő Utcái Tagiskola	1	2	33	1	-	1	-	4
TONI Regölyi Tagiskola	-	1	5	-	-	-	-	-
TONI Szakályi Tagiskola	-	1	10	-	-	-	-	2
TONI Nagykónyi Tagi.	-	1	13	2	-	-	-	2
Hegyhát Ált. Iskola Gyönk	2	1	24	4	-	1	-	11
Hunyadi János Ált. Isk. (Hegyhát Ált. Isk. Hőgyész)	0	1	26	-	5	1	-	11
Illyés Gy. Társult ÁI Ozora	3	-	18	-	2	1	-	-
Illyés Gy. Magyarkeszi	-	1	8	10	1	1	1	-
Illyés Gy. Fürged	-	-	2	-	-	-	-	-
Deák F. Ál. Iregszemcse	1	1	26	-	3	1	-	6
Deák F. Ál. Felsőnyék	-	1	9	-	-	-	-	3
Vak Bottyán ÁMK Simontornya	3	1	45	8	2	3	1	25
Vak Bottyán Tolnanémedi	-	1	10	-	-	0,5	-	2,5
Vak Bottyán Nagyszékely	-	1	1	-	-	-	-	-
Vak Bottyán Pálfa	-	1	14	-	-	1	-	-
Vak Bottyán Sárszentlőrinc	-	1	7	-	-	-	-	1
Vak Bottyán Pincehely	-	1	11	-	-	1	-	5,5

4.5.3 Célok, feladatok - fejlesztési elképzelések, tervek a kistérségben

A kistérség stratégiai céljai

A kistérség települései igyekeznek fenntartani az alapfokú nevelési-oktatási intézményeiket, egyrészt, mert jogszabályi kötelezettség írja elő, másrészt, mert a település hagyományai és kulturális értékei között az iskola fontos szerepet tölt be.

Jól körvonalazódik, hogy az iskolák mérete és a gyereklétszámok fontos szerepet kapnak majd a térség oktatáspolitikájának átalakításában. Az intézmények finanszírozhatóságának kényszere miatt 2009. év közepére kialakultak az intézményfenntartó társulások. Ezek kialakításában egy-egy esetben nem a racionalitás, hanem az érzelmek motiválták a döntéshozókat. (pl. Magyarkeszi és Fürged Ozorához csatlakozása). Rövidtávon várható, hogy a miszlai önkormányzat az alacsony gyermeklétszám miatt csatlakozni fog intézményfenntartó társuláshoz. A következő években nagy mozgás már nem várható, esetleg társulások közötti „átjárások” lehetségesek.

Az alkalmazkodási folyamat végeredményeként kialakulhat a kistérség optimális méretű, a jelenleginél hatékonyabb közoktatási szolgáltatása. Az átalakulás érinteni fogja a teljes intézményhálózatot, az intézmények közötti együttműködési formákat, a jelenleginél rugalmasabb struktúrák megjelenését segítheti elő (utazó gyógypedagógusokkal ellátott szakszolgálati feladatok, „áttanítással” a szakos ellátottság biztosítása, szakszolgálati feladatok kistérségi szintű megszervezése stb.)

Olyan együttműködéseknek és társulásoknak kell létrejönnie, amelyek képesek biztosítani, hogy a kistérség mind a 32 településén lakók hozzájuthassanak a színvonalas óvodai és általános iskolai ellátáshoz, amely intézményi struktúra az elérhető legmagasabb szintű pedagógiai szolgáltatásokat nyújtja az ott élőknek.

Tekintve, hogy a kistérség településein különösen sok a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek/tanuló, ezért az esélyegyenlőség biztosítása kiemelt jelentőségű az átalakulási folyamatokban.

Alapvető stratégiai célok

- Valamennyi kisgyermek lehetőleg a lakóhelyén jusson hozzá az óvodai nevelés lehetőségéhez egészen az iskolába lépés időpontjáig. Fontos, hogy valamennyi roma származású és halmozottan hátrányos gyermek tudjon élni ezzel a lehetőséggel.
- Az óvodába lépés a lehető legkorábbi időpontban történjen meg a hátrányos helyzetű gyermekeknél.
- Az anyák munkavállalását megkönnyítheti a bölcsőde-óvoda kialakítása azokon a nagyobb településeken, ahol erre igény mutatkozik.
- Az oktatási infrastruktúra jelentős javítására van szükség, a színvonalas oktatás feltételeit valamennyi települési tagiskolában biztosítani kell.
- A szakképzés tekintetében a képzési kínálatot a valós munkaerő-piaci igényekhez kell igazítani, valamint meg kell tartanunk azt a pozíciónkat, amelyet a kistérségben a szakképzésben elértünk. (a TISZK megalakulása során megfelelő súllyal kell megjelennie a kistérség szakképzésének abban a struktúrában, amely összehangolja a regionális szakképzést)
- Speciális programokkal kell megcélozni a roma és hátrányos helyzetű tanulókat annak érdekében, hogy az iskolarendszerben eljussanak a

képességeiknek legjobban megfelelő képzettségi szintre. (Útravaló ösztöndíj program, IPR program kiépítése stb.)

- Az egész életen át tartó tanulás feltételeinek legjobban megfelelő kompetencia alapú oktatási programok alkalmazása, elterjesztése. (TÁMOP 3.1.4.)
- Hatékony és színvonalas szak- és szakmai szolgáltató rendszerek kialakítása kistérségi szinten, amelyek szervezeten beépülnek a régiós és országos szolgáltatói hálózatba.

Óvodafejlesztés

Lehetőség szerint a kisgyermek lakóhelyén kell biztosítani az óvodai ellátást. Különösen fontos, hogy a roma és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esetében a szolgáltatás minél fiatalabb korban elérhető legyen. A bölcsőde-óvoda létrehozása lehetőséget teremt a kistelepüléseknek, hogy az anyák visszatérjenek a munkaerőpiacra, gyermeküket biztonságban tudhassák. A jogszabály adta lehetőséget ki kell használnia a nagyobb településeknek a jövőben.

Alapfokú oktatási intézmények integrációja

A kistérség 5 településén (székhelyén) létrejöttek a mikro-térségi oktatási központok, amelyek társulási megállapodás alapján közösen fenntartott, tagiskolákkal rendelkező, egységes pedagógiai program alapján működő iskolaközpontokká váltak.

12 évfolyamos iskolahálózat kialakítása

A négy mikrotérségből háromban van lehetőség az egységes, 12 évfolyamos iskola működtetésére, miután Tamásiban, Simontornyán és Gyöngyösön működik középiskola. Ezek a központok megfelelnek a kötelező felvételt biztosító iskolák modelljeinek is. Jelenleg Tamásiban és Simontornyán a középiskolák már egy közös igazgatású közoktatási intézmény részei, de nem egységes, csak összetett iskolák. A Vályi Péter Szakképző Iskolai Tagintézmény és a gyöngyösi Tolnai Lajos Gimnázium megyei fenntartású.

Nemzetiségi és etnikai kisebbségi oktatás

A kistérségben elsősorban a német nemzetiségi nyelvoktatásnak van hagyománya, de miután jelentős a roma tanulók aránya, ezért a roma kisebbség kétnyelvű képzése megoldandó feladat lehet. Nem készült igényfelmérés egyik településen sem, hogy a roma lakosság körében van-e igény a cigány nyelv (beás, lovári) oktatására, vagy elég az etnikai kisebbségi oktatás magyar nyelven.

A bejáró tanulók biztonságos közlekedésének biztosítása

A kistérség településszerkezetéhez igazodó iskolabusz hálózat kialakítása, vagy iskolabusz szolgáltatás vásárlása a cél. Iskolabuszokon felnőtt kísérőről gondoskodni kell. A buszok menetrendjének kialakításakor figyelemmel kell lenni a tanítás kezdő és befejező időpontjára.

Az óvoda és iskolaépületek kialakításával és az infrastrukturális fejlesztésekkel külön fejezet foglalkozik.

Kistérségi foglalkoztatási és helyettesítési rendszer kialakítása

Az oktatási intézmények humánerőforrás-szervezési feladatait intézményi társulások szintjén kell összehangolni. A helyettesítéseket, illetve az alacsony óraszámú, vagy

adott tagintézményben hiányzó szaktanárokat utazó pedagógus hálózat kialakításával célszerű megoldani.

A települési és kistérségi közoktatás-irányításban résztvevők képzése, továbbképzése

A közoktatási intézmények társulásainak székhelyén – az önkormányzatok mellett – szükséges oktatással foglalkozó szakember alkalmazása, aki nemcsak az intézmény megsegítésében, de a fenntartói ellenőrzésében is részt vehet. A közoktatás-irányítási szakemberek képzését regionális illetve kistérségi szinten kell koordinálni, biztosítva a mindenkori legmagasabb felkészültséget az adott feladatkör ellátására.

Az intézményrendszer működtetésével, fenntartásával, fejlesztésével és átszervezésével összefüggő elképzelések

Tamási mikro-térség

Fürged A településen óvodai ellátás van 45 gyermekkel, a várható létszám az elkövetkezendő esztendőkből még egy kissé növekszik is. Az általános iskolai felső tagozatosok 1988 óta Tamásiba járnak, az alsó tagozat létszáma 26, ők összevont osztályban, helyben tanulnak. Jelenleg 48 diák jár be a tamási általános iskolába, valamennyien volánbusszal. Az alsó tagozat az ozorai székhelyű Illyés Gyula Társult Általános Iskola és Óvoda tagintézménye. A felső tagozatosok a tamási TONI intézményébe járnak.

Tamási 2008. július 1-jén megalakult a Tamási és Környéke Oktatási és Nevelési Intézmény (TONI), amely óvodai-, általános iskolai, gimnázium és kollégiumi, alapfokú művészetoktatási és pedagógiai szakszolgálati intézményegységeket foglal magába. Az intézményi társulást 9 önkormányzat tartja fent: Tamási, Regöly, Fürged, Pári, Értény, Koppányszántó, Nagykónyi, Szakály, Simontornya. Tamásiban 2 általános iskolai telephely működik. 2009-ben megkezdődött a székhely általános iskola teljes felújítása, bővítése, amely helyet ad valamennyi általános iskolás korú tanulónak, valamint a művészetoktatási intézményegységnek. 2008-ban a korábban városi fenntartásban működött Vályi Péter Szakképző Iskola a szekszárdi székhelyű Szent László TISZK-hez csatlakozott, megyei fenntartásúvá vált. A településen működik a Waldorf Alapítványi Óvoda 1 csoporttal, 25 fővel. A létszám egyharmada tamási, kétharmada vidéki gyermek.

Értény Az óvoda felújítása és bővítése várhatóan 2009-ben befejeződik. A 2 csoporttal működő óvodában minden igényt ki tudnak elégíteni, így a létszám nőni fog. Az általános iskolások a Nagykónyi tagiskolába járnak.

Koppányszántó A településen tagóvoda működik, egyetlen csoporttal, amely a következő években sem lesz nagyobb létszámú.

Szakály A Szakályi tagóvodára a következő években, a fokozatosan csökkenő gyereklétszám lesz jellemző. Az általános iskolai tagintézmény jelenleg 8 évfolyammal működik (90 fő), de a csökkenés miatt a felső tagozat átszervezését végig kell gondolni.

Pári Páriban egy óvodai csoport működik 21 fővel, csökkenő gyereklétszámra lehet számítani.

Regöly Regölyben az óvoda 25 gyermeket nevel két csoportban. A születésszám az utóbbi 5 évben stagnál, a csoportszám csökkentést az ellátotti létszámhoz kell majd igazítani. Az általános iskolai tagintézmény a 2008/2009-es tanévtől csak alsó

tagozattal működik, a felsősök Tamásiba járnak. Az alsó tagozat 4 évfolyamán 33-an tanulnak, az osztályösszevonás lehetőségét veti ez fel.

Nagykónyi A Nagykónyi tagóvoda 2 csoportjába 31 gyerek jár. A tagiskolába 150 diák jár. Az iskolát a 2006/2007-es tanévben korszerűen felújították, berendezése modern, de a HH/HHH-s és SNI-s arány miatt szegregált intézménynek tekinthető. A beiskolázási körzetben (Nagykónyi, Értény, Koppányszántó) magas a roma lakosság aránya, számuk nő.

Iregszemcsei mikro-térség

Felsőnyék A településen tagiskola és tagóvoda is működik. Az óvodába 40 gyerek jár 2 csoportba. A tagiskola 8 évfolyamán 87 diák tanul.

Magyarkeszi A település az iregyszemcsei mikrotérséghez tartozik, de nem ebben a mikrotérségben van az intézmények székhelye. 2008-ban az önkormányzat Ozorával (simontornyai mikrotérség) kötött intézményfenntartó társulást. Az óvoda 2 csoportjába 54 gyerek jár, a létszám csökkent. A tagiskola 8 évfolyamán 118 diák tanul.

Nagyszokoly Nagyszokolyon csak tagóvoda működik 28 fővel, az általános iskolások Iregszemcsére járnak.

Iregszemcse A székhely általános iskolában 283 tanulóval foglalkoznak, az óvoda létszáma 105 fő. Magas a bejárók száma: Nagyszokolyból és Újiregből fogadja a tanulókat. Iregszemcsén található a 2009 nyarán tagintézménnyé vált TMÖ EGYMI Göllesz Viktor tagintézménye, kizárólag sajátos nevelési igényű gyermekeket oktatnak.

Újireg A településen tagóvoda működik, egy csoporttal és 11 gyerekkel. Az iskolások Iregszemcsére járnak iskolabusszal.

Gyönk – Hőgyészi mikro-térség

Belecska A faluban tagóvoda működik egy csoporttal, a gyermekek száma 19 fő. Az intézmény a gyönki székhelyű Szivárvány Óvodához tartozik. Az általános iskolások naponta ingáznak Gyönkre.

Udvari A faluban tagóvoda működik egy csoporttal, a létszám 17 fő. Az intézmény a diósberényi székhelyű Napraforgó Óvoda része.

Gyönk Gyönkön a Szivárvány Óvoda – Regenbogen Kindergarten 64 gyerekkel foglalkozik 3 csoportban. Német nemzetiségi csoportban nevelik a kicsiket. Az általános iskolát 2009. augusztus 1-jétől 13 önkormányzat tartja fent társulásban. A gyönki székhelyre járnak be tanulók a következő településekről: Gyönk, Belecska, Diósberény, Keszőhidegkút, Miszla, Szakadát, Szárazd, Udvari, Varsád. A tanulólétszám 312. A székhely intézmény német nemzetiségi nyelvoktatást folytat. 2009. augusztus 1-jétől bővült a társulás a hőgyészi általános iskolai tagintézménnyel. A TMÖ Tolnai Lajos Gimnáziumába 295 diák jár, az intézmény megyei fenntartású, német nemzetiségi és kéttannyelvű képzést nyújt. A hatosztályos gimnáziumi képzésben speciálisan dyslexiás tanulókkal is foglalkoznak.

Hógyész A hógyészi tagóvodába 131 gyermek van 6 csoportban. Az általános iskola 2009-ben vált tagintézménnyé. Ide Kalaznóról, Mucsiból és Dúzsról járnak be diákok. Az intézmény létszáma 304 fő. Német nemzetiségi nyelvoktatást folytatnak.

Diósberény A faluban a Napraforgó Óvoda – Kindergarten székhely intézménye található 20 fővel. Szakadátról és Szárazdról naponta szállítják be a gyerekeket.

Varsád A faluban tagóvoda működik, a gyermekek száma 19.

Miszla Az 1 csoportos óvodáját 10 fővel az önkormányzat önállóan tartja fent. 2009-ben voltak tárgyalások a diósberényi óvodatársuláshoz történő csatlakozásról, de ezek megszakadtak. Rövidesen finanszírozhatatlanná válik az óvoda, így további egyeztetések szükségesek ez ügyben.

Mucsi A faluban tagóvoda működik egy csoporttal, 20 fővel

Dúzson, Kalaznón, Keszőhidegkúton, Szakadáton és Szárazdon nem működik közoktatási intézmény

Simontornyai mikrotérség

Ozora A település Fürged Községgel kötött társulási megállapodást óvodára és a fürgedi alsó tagozatos általános iskolára, valamint Magyarkeszi önkormányzatával az óvodai és általános iskolai feladatra. Az óvodában 3 csoportba 67 gyermek jár. Az általános iskolában 176 tanulókat oktatnak. Az iskola épületét korszerűen felújították.

Tolnanémedi A településen tagóvoda működik 2 csoporttal, 29 fővel. A tagiskola 8 évfolyamán az alsó tagozaton összevont 2 osztályban foglalkoznak a diákokkal. A felső tagozaton nagyon alacsony az évfolyamonkénti létszám. A tagiskolába 73 fő jár összesen. A létszám csökkenés miatt a felső tagozat további működtetését újra kell gondolni.

Simontornya A település a székhelye az intézményi társulásnak. 2008-ban ÁMK-vá alakult. Alapító okirata szerint óvodát, általános iskolát, gimnáziumot, kollégiumot, szakiskolát és sportcsarnokot működtet.

Az intézményt 2009. július 1-jétől Simontornya, Tolnanémedi, Nagyszékely, Pincehely, Sárszentlőrinc és Pálfa községek önkormányzatai tartják fent. Utóbbi két település a paksi kistérséghez tartozik. Kisszékely település 2009-ben felmondta a társulási megállapodást. Az óvodába 118 gyerek jár a 6 csoportba. De ide járnak a KISSZÉKELYI ÓVODÁSOK IS. Az általános iskolai létszám: 253 fő, a középiskolai létszám 216 fő (gimnázium 126, szakiskola 90). A kollégiumot – műszaki állapota miatt – bezárták.

Pincehely A település óvodája és általános iskolája 2009. július 1-jén csatlakozott Simontornyához, ezzel tagintézménnyé váltak. A tagóvoda 3 csoportjába 65 gyermek jár, a tagiskola létszáma 150 fő.

Nagyszékely A tagóvodája 14 fő, a tagiskola alsó tagozatán 2 csoportba összevontan 19 főt tanítanak. A felső tagozatosok Tolnanémedibe járnak.

A 4.5 fejezet a Tamási és Simontornya Kistérségi Közoktatási Intézkedési Terv c. KKFT felhasználásával készült

5. Szakszolgálati feladatellátás

A helyi önkormányzatok feladat ellátási kötelezettségéhez tartozik a közoktatási törvény 86.§. 1. bekezdése szerint azon sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátása, akik a többi gyermekekkel, tanulóval együtt nevelhetők, a megyei önkormányzat ellátási kötelezettségéhez tartozik viszont azon sajátos nevelési igényű tanulók, gyermekek óvodai, iskolai, és kollégiumi ellátása, akik a többi gyermekkel, tanulóval nem foglalkoztathatók együtt (Kt. 87. §. 1. e.). A sajátos nevelési igényt, valamint azt, hogy a gyermek, tanuló a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető-e vagy sem, a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság állapítja meg, amely a Kt. 87. § 1. bekezdés szerint szintén a megyei önkormányzat feladata. A pedagógiai szakszolgálati feladatok közül a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság működtetésén kívül a megyei önkormányzat köteles gondoskodni még a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés gondozás megszervezéséről, valamint a konduktív pedagógiai ellátásról.

A Kt. 34. § további pedagógiai szakszolgálati feladatai közül a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás, a logopédiai szolgáltatás, a gyógytestnevelés és a nevelési tanácsadás azon feladatok közé tartozik, amelyet vállalt feladatként végezhetnek a helyi önkormányzatok, kistérségi társulások. E feladatokról csak akkor szükséges a megyei önkormányzatnak gondoskodnia, ha az előbbiek nem tudják felvállalni annak működtetését.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990 évi LXV. Tv. 41.§. (1) bekezdése, a települési önkormányzatok kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény 3. § (2)

bekezdés a) pontja, valamint az ezek alapján létrejött kistérségi társulási megállapodások értelmében a többcélú kistérségi társulások részt vesznek a Társulás által vállalt, az 1993. évi LXXIX. törvény 34-35. §-ában szabályozott pedagógiai szakszolgálati feladatok: gyógypedagógia tanácsadás, korai fejlesztés, gondozás, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés feladatok társulási megvalósításában. A társulási tanácsnak a társulási megállapodásban kellett rögzítenie 2004-ben, hogy a fent felsorolt feladatok közül melyek azok, amelyet a Társulás felvállal (kettő feladat felvállalása kötelező). A társulási megállapodásban később (2005-ben) azt is szükséges volt rögzíteni (2005. évi normatív működési támogatásáról szóló 5/2005.(I.19.) kormányrendeletet, valamint a többcélú kistérségi társulások megalakulásának 2005. évi ösztönzéséről és modellkísérletek támogatásáról szóló 36/2005.(III.1.) kormányrendelet), hogy milyen módon kívánják a feladatot ellátni (intézményműködtetés, közös foglalkoztatás, megállapodás megyei önkormányzattal, szervezés stb.) a kistérségben.

A pedagógiai szakszolgálati feladatok közül a többcélú kistérségi társulásnak tehát kettő feladat ellátásáról szükséges gondoskodnia. Ezt a két feladatot a térség, az igények és az erőforrások alapján maga választja meg, és szervezéssel vagy intézményfenntartással gondoskodik annak ellátásáról. E két feladat felvállalása nem jelent intézményműködtetési kötelezettséget, vállalhatják a kistérségek e feladatok szervezését úgy is, hogy más, erre alapított szolgáltatóval (akár megyei fenntartású intézménnyel) szerződést kötnek, vagy utazó szakembereket foglalkoztatnak.

Emiatt folyamatosan átalakult a pedagógiai szakszolgálat területi ellátása.

A 4. fejezethez hasonlóan a **szakszolgálati feladatellátást** is kistérségi bontásban mutatjuk be.

Bonyhádi Kistérség

A korábban, 2005-ben elfogadott intézkedési terv szakszolgálati feladatellátás tekintetében a

- gyógypedagógiai tanácsadást, korai fejlesztés és gondozást,
- logopédiai ellátást,
- fejlesztési felkészítést,
- gyógytestnevelést,
- iskolapszichológiai feladatokat (2009-től)

vállalta fel, mint kistérségi feladatot.

Az öt feladat közül kettő a Bonyhád városi intézmények által, három pedig a megyei pedagógiai szakszolgálat által szerződés alapján valósul meg. Bonyhádon a **logopédia és a gyógytestnevelés** ellátott, mértéke és lefedettsége teljes, a többi intézményben az ellátás és a lefedettség változó mértékű.

Ellátott intézmények:

Óvodák - Mucsfa, Izmény, Mórág, Györe, Nagymányok, Váralja, Cikó, Mőcsény, Kisdorog, Lengyel, Bonyhád.

Iskolák - Mórág, Bátaapáti, Bonyhád, Nagymányok, Györe, Cikó, Mőcsény. Tevel szakszolgálati mikroközpont, ellátja Lengyel, Závod, Aparhant gyermekeit. Kakasd a feladatait önállóan látja el. Mórág Bátaapátiban látja el a feladatokat. A *települések számát* tekintve a lefedettség óvodák esetében 75%-os, iskoláknál 64%-os. A szakemberek városi intézményi alkalmazottak. A finanszírozás vegyes, döntően városi, de jelen van a kistérségi forrás is.

A **nevelési tanácsadás** megyei feladatellátásban valósul meg az alábbiak szerint:

- 2006-ban igénybe vevők száma (diagnosztikán 1-5 alkalmas megjelenés): 187 fő, óvodás, iskolás együttesen,
- több mint 5 alkalommal megjelenők, terápián résztvevők száma: 64 fő óvodás, iskolás,
- pszichoterápiás gondozás a megyei Nevelési Tanácsadó ellátásában 26 gyerek esetében történt;
- a megyei feladatellátású korai fejlesztésben 16 gyerek részesült.

A városi **Gyermekjóléti Szolgálat** pszichológusa által ellátott önkéntes gondozási esetek száma 20, szülők által küldött tanulóké 18, az intézmények 20 tanuló esetén kértek vizsgálatot, a jelzőrendszer által 88, a hatóság felkérésére 7 fő jelent meg a vizsgálatokon.

Dombóvári Kistérség

A dombóvári kistérségben a **pedagógiai szakszolgáltatásokat** döntő részben a kistérségi társulás szervezi és finanszírozza. A szakszolgálati feladatok tényleges ellátását két megyei önkormányzati intézmény, két dombóvári önkormányzati intézmény és a kistérségi társulás intézménye végzi. Ezek közül a két dombóvári fenntartású intézmény tevékenységét a város finanszírozza, a többit a kistérségi társulás.

A **gyógytestnevelést** a szakszolgálat a kistérség valamennyi önálló intézménnyel rendelkező településén (Dombóváron, Döbröközön, Gyulajon, Kaposszekcsón, Kocsolán, Kurdon, Szakcsón), valamint a tagintézmény Attalában és Dalmandon biztosítja az általános iskolai tanulóknak. Három tanév feladatellátásából megállapíthatjuk, hogy míg Dombóváron a tanulók 10%-a veszi igénybe a szolgáltatást, addig a városkörnyéki települések tanulóinak 20 %-a.

A **logopédiai ellátást** az óvodák és az általános iskolák körében egyaránt vizsgálhatjuk. Az alábbi településeken helyben biztosított a logopédiai ellátás az óvodások részére, és ahol iskola is van, ott az iskolásoknak is: Attala, Csikóstóttós, Dalmand, Dombóvár, Döbrököz, Gyulaj, Kapospula, Kaposszekcső, Kocsola, Kurd. A szakcsi gyermekek ellátása Kocsolán történik, mivel Szakcsón nincsenek meg a szükséges tárgyi feltételek. A 2007/2008-as tanévre sikerült a személyi feltételeket úgy biztosítani, hogy a teljes lefedettség mellett ma már kisebb gyermekcsoportokkal kell foglalkozniuk a logopédusoknak. Ez már nagyban segíti a minőségi munkavégzést. Az általános iskolákban a jelen tanévre sikerült biztosítani valamennyi rászoruló tanuló logopédiai ellátását.

A **nevelési tanácsadó** működése az óvodákban és az iskolákban egyaránt a dombóvári gyermekek ellátásának túlsúlyát mutatja. Míg az óvodákban a nagycsoportosok és a középső csoportosok szűrése, az általános iskolákban az első osztályosok csoportos szűrése minden dombóvári gyermek számára biztosított, addig a városkörnyéki gyermekek ellátása esetleges. A terápiás fejlesztés már közel azonos arányban valósul meg a dombóvári és a városkörnyéki tanulók körében.

A **korai gondozást** a Reménység Napközi Otthon telephelyén (Dombóváron) látják el a szakemberek. A fejlesztő felkészítés is ugyanott történik egy csoportban.

Paksi Kistérség

A paksi kistérség a többcélú kistérség megalakulásával a pedagógiai szakszolgálat és pedagógiai szakmai szolgáltatás feladatai közül a következőket vállalta fel:

• <i>Nevelési tanácsadás</i>	

<ul style="list-style-type: none"> • Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás 	A kistérség valamennyi közoktatási intézménye számára biztosított szolgáltatás
<ul style="list-style-type: none"> • Tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység 	
<ul style="list-style-type: none"> • Utazó szakemberhálózat működtetése logopédiai, korai fejlesztési területen 	
<ul style="list-style-type: none"> • Logopédiai ellátás 	
<ul style="list-style-type: none"> • Fejlesztő felkészítés 	
<ul style="list-style-type: none"> • Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás 	
<ul style="list-style-type: none"> • Konduktív pedagógiai ellátás 	
<ul style="list-style-type: none"> • Gyógytestnevelés 	
<ul style="list-style-type: none"> • Pedagógiai szakmai szolgáltatás: szaktanácsadás; pedagógiai tájékoztatás, igazgatási, pedagógiai szolgáltatás; pedagógusok képzésének és önképzésének segítése, szervezése; tanuló tájékoztató, tanácsadó szolgálat. 	

A társulási megállapodás alapján a Paksi Többcélú Kistérségi Társulás a feladatot a **Paks Térségi Pedagógiai Szolgáltató Központ** intézménnyel kötött megállapodásban látja el.

A **Paks Térségi Pedagógiai Szolgáltató Központ** alaptevékenysége keretében végezhető feladatai:

Pedagógiai szakszolgálat

Nevelési tanácsadás, gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, fejlesztő felkészítés, *tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység*, logopédiai ellátás, továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás; konduktív pedagógiai ellátás, gyógytestnevelés

Pedagógiai szakmai szolgáltatás

Szaktanácsadás; pedagógiai tájékoztatás; igazgatási, pedagógiai szolgáltatás; pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése; tanuló tájékoztató, tanácsadó szolgálat.

A **Paks Térségi Pedagógiai Szolgáltató Központ** a feladatait a térségben a következőképpen valósítja meg:

- A csoportos szűrővizsgálatokat a helyszínen végzi.
- Tanácsadást nyújt adott intézményben a pedagógusoknak, szükség esetén a szülőknél a gyermek, tanuló egyéni fejlesztéséhez.
- Továbbképzéseket szervez az érintett intézmények pedagógusainak a gyermekek, tanulók hatékony fejlesztése érdekében.
- Utazó pedagógusok közreműködésével elvégzi a rehabilitációs fejlesztéseket az intézményekben, valamint a korai fejlesztésben és fejlesztő felkészítésben részt vevő gyermekek (azon gyermekek fejlesztése, aki fogyatékossága miatt intézményes nevelést nem tudja igénybe venni) fejlesztését.

A szakszolgálati fejlesztések személyi és tárgyi feltételei elsősorban a bázis intézményben adottak, ezért a differenciál-diagnózist adó munka (szakvélemények,

szakértői vélemények elkészítését megelőző vizsgálatok), a súlyosabb esetek terápiás ellátása, valamint a pszichoterápiás munka itt történik.

Szekszárdi Kistérség

A szakszolgálati feladatellátásban a kistérség intézményeinek első számú partnere a Szekszárd Megyei Jogú Város fenntartásában működő **Nevelési Tanácsadó**, amely tevékenységével folyamatosan jelen van a kistérség csaknem valamennyi intézményében. A szakszolgálati ellátás helyben való biztosításáért saját pedagógusai szakirányú képzésének támogatásával, saját szakemberek alkalmazásával az iskolák maguk is sokat tettek az elmúlt években. Főként a nagy tanulólétszámú városi iskolákban jelentek meg saját foglalkoztatású fejlesztőpedagógusok, logopédusok, gyógytestnevelő képesítésű testnevelők. Jelenleg 9 iskola alkalmaz fejlesztőpedagógust, 6 iskola logopédust, és 5 iskola gyógytestnevelőt. A felsorolt feladat-ellátási formákkal a szakszolgálati feladatellátás összességében az érintett tanulók majdnem 100 %-a számára egyenletesen biztosított. Az ellátásban a legnagyobb igény a logopédiai szakellátás iránt mutatkozik, ez a tanulóknak közel 10 %-át érinti. Ellátási hiányt két kistérségi település (Fácánkert és Medina), részbeni ellátási hiányt pedig Decs iskolája jelzett. A probléma összesen 30-40 tanulót érint a kistérségben. A szakszolgálati ellátás iránti igények tekintetében a második helyen a gyógytestnevelés áll, ez az ellátás a tanulók 6,8 %-át érinti. Ellátási hiányt négy település (Fácánkert, Kölesd, Medina és Szedres) jelzett, a hiány mindösszesen néhány (10 fő körüli) tanulót érint. A nevelési tanácsadás a kistérségben megnyugtatóan biztosított minden intézményben; a feladat megoldatlanságát csupán két, kis tanulólétszámú alapítványi iskola jelezte.

A 2007-ben bekövetkező jogszabályi módosítások új alapokra helyezték a sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók ellátását. 2007. december 31-ig a szakértői és rehabilitációs bizottságok megvizsgáltak minden olyan gyermeket, akinek a sajátos nevelési igényét a pszichés fejlődési zavar miatt állapították meg. Az eljárás során döntött el, hogy a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének zavara

- organikus okra visszavezethető, ill.
- vissza nem vezethető

Az organikus ok miatt bekövetkezett sajátos nevelési igény megállapítása után a tanuló rehabilitációs foglalkozásokra jogosult a gyógypedagógiai nevelés keretében. A nem organikus ok miatt bekövetkezett sajátos nevelési igény megállapítása után a tanuló fejlesztő foglalkozásokra jogosult a nevelési tanácsadó irányítása alatt. Ez azt jelenti, hogy a fejlesztés helyben folyik, de a nevelési tanácsadó felügyeli a fejlesztés folyamatát, segítséget ad, ellenőriz. Valószínűsíthető, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók többsége a "nem organikus ok" kategóriába kerül. Célszerű tehát továbbra is fenntartani a Szekszárd várossal kötött megállapodást a nevelési tanácsadó működéséről. Az **egységes pedagógiai szakszolgálatként** működő intézmény az alábbi feladatokat látja el jelenleg a kistérségben:

- nevelési tanácsadás
- logopédiai fejlesztés

A Nevelési Tanácsadótól jelentős szakmai segítséget kapnak a kistérség intézményei nemcsak a feladatellátásban, hanem a sajátos nevelésű tanulók integrációját felvállaló intézmények fejlesztő munkát végző pedagógusainak folyamatos szakmai képzésében, tanácsokkal való ellátásában is. A tanulási képességek vizsgálatát, a konduktív pedagógiai ellátást, a pályaválasztási tanácsadás alapjait a megyei szinten működő tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság, valamint a pedagógia szakszolgálat közreműködésével biztosítják.

Tamási Kistérség

Logopédiai ellátás

A Tamási és Környéke Oktatási és Nevelési Intézményben egységes pedagógiai szakszolgálat működik 5 főállású gyógypedagógussal és 3 gyógy-testnevelővel. A simontornyai Vak Bottyán ÁMK-ban 1 logopédus-gyógypedagógus és 2 gyógytestnevelő tanár végzi a szakszolgálati feladatokat.

A Tamási–Simontornyai Többcélú Kistérségi Társulás és a tamási TONI között logopédia és gyógytestnevelés feladatellátás tárgyában született megállapodás, ennek keretében – megbízási szerződéssel - 8 fő végzi a kistérségben a logopédiai és gyógytestnevelés foglalkozásokat az egyes ellátatlan tagintézményekben. A szakszolgálati ellátást mindenki a saját közoktatási intézményében kapja meg az utazó gyógypedagógusok, gyógy-testnevelők révén.

Nevelési tanácsadó

A kistérségben Tamásiban működik a megyei önkormányzat fenntartásában nevelési tanácsadó. 2009. július 1-jétől az intézmény szervezeti átalakuláson ment keresztül. Létrejött az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (EGYMI), amely a Nevelési Tanácsadó Tagintézménye (Tamási) mellett az iregszemcsei Göllesz Viktor Tagintézménnyel bővül. A nevelési tanácsadó tevékenységi köre: pszichológiai diagnosztizálás, pszichológiai tanácsadás, pszichológiai terápia, pedagógiai diagnosztizálás, pedagógiai korrekció, pedagógiai fejlesztés, család gondozás, mentálhigiénés tevékenység, önképzés és továbbképzés.

A Tamási-Simontornyai Többcélú Kistérségi Társulás pályázatot nyújtott be iskolapszichológus alkalmazására 2009/2010-es tanévtől a kistérségben. Az iskolapszichológus foglalkoztatására a kistérségi társulás a megyei önkormányzattal kötött megállapodást, így a feladatot a Nevelési Tanácsadó Tagintézményben alkalmazott pszichológus látja el.

Fő feladatok prioritás szerint:

- A beilleszkedési, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek preventív szűrése.
- Fejlettségi vizsgálattal a differenciált beiskolázás segítése.
- A tanulási képességeket előrejelző pszichikus funkciók csoportos szűrése.
- A magatartási és beilleszkedési nehézségben szenvedő gyermekek problémáinak feltárása.
- A személyiséget súlyosan érintő zavarok pszichológiai vizsgálata.
- A részképesség-gyenge gyerekek preventív és korrekciós terápiája.
- A személyiség és magatartás problémás gyerekek pszichológiai, pedagógiai terápiája.
- A problémás gyerekek szüleinek pszichológiai, pedagógiai tanácsadás, családterápia.
- Óvodapedagógusok, pedagógusok tevékenységének módszertani, szakmai segítése az átlagtól eltérő személyiségfejlődésű gyerekek egyénre szóló nevelésében, oktatásában.

A nevelési tanácsadás szerepe és jelentősége a kistérségi közoktatási feladatellátásban az elmúlt években jelentősen nőtt. A közoktatásról szóló törvénymódosító rendelkezéseinek hatályba lépése óta a szakszolgálat szerepét és jelentőségét

megnövelte az a tény, hogy a szakértői javaslatoknak költségvetési kihatásai vannak (pl.: kiegészítő normatív költségvetési hozzájárulások igénylése stb.).

A munkát úgy kell megszervezni, hogy a szolgáltatás lefedje valamennyi kistérségi település óvodáját, iskoláját. A többszörösére nőtt feladatokat azonban nem követte a személyi feltételek bővítése. Jelen pillanatban az esetszám növelése csak a minőségi munka súlyos rovására történhetne.

Jelenleg a kistérség szinte valamennyi településén végez szűréseket a Nevelési Tanácsadó. Előzetes egyeztetés alapján helyszíni vizsgálatokat is biztosít. Tevékenységük kiterjed a pszichológiai – pedagógiai gondozásra is.

6. Pedagógiai szakmai szolgáltatás

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 36. § szerint

(1) A közoktatási intézmények és fenntartóik, valamint a pedagógusok munkáját, továbbá a tanulói érdekvédelemmel összefüggő tevékenységet pedagógiai-szakmai szolgáltatások segítik.

(2) Pedagógiai-szakmai szolgáltatás

a) a pedagógiai értékelés, melynek feladata mérni és értékelni a nevelési-oktatási intézményben végzett nevelő- és oktatómunka eredményességét, és segíteni a helyi, a térségi és az országos közoktatási feladatellátás szervezését;

b) a szaktanácsadás, amelynek feladata az oktatási, pedagógiai módszerek megismertetése és terjesztése;

c) a pedagógiai tájékoztatás, amelynek feladata a szakmai információk, adatok és tanügyi dokumentumok (tantervek, tankönyvek, segédletek stb.) gyűjtése, őrzése, feldolgozása és használatba adása, tájékoztatás nyújtása;

d) az igazgatási, pedagógiai szolgáltatás, melynek feladata programok, tantervek készítése, iskolaszervezeti tanácsadás, közgazdasági, jogi stb. információk közvetítése, tantervek, tankönyvek, taneszközök megismertetése, felhasználásuk segítése, az óvodai nevelési program, az iskolai és kollégiumi pedagógiai program készítésében való közreműködés;

e) a pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése;

f) a tanulmányi és tehetséggondozó versenyek szervezése, összehangolása;

g) a tanuló tájékoztató, tanácsadó szolgálat, amelynek feladata a tanulók, a tanulóközösségek, a diákönkormányzatok segítése, a jogaik érvényesítéséhez szükséges ismeretek nyújtásával, tanügy-igazgatási, közgazdasági, jogi stb. információk közvetítésével.

A Tolna Megyei Önkormányzat Általános Művelődési Központja Pedagógiai Intézete (TMPI) a 2006/2007. tanév végéig a Kt. 36. § szerint látta el a pedagógiai szakmai szolgáltatás feladatait az egész megye területén.

A következő területeken biztosított a Tolna Megyei Pedagógiai Intézet ingyenes szolgáltatásokat:

- Tanévelőkészítő-tanácskozások
- Őszi-tavaszi pedagógiai szakmai napok, hetek rendezvényei
- EU-s pályázatok írása során segítségnyújtás, előminősítés
- Konzultáció, tanácsadás tanügy-igazgatási kérdésekben
- Álláskereső szolgáltatás (pedagógus munkaerő közvetítés)

- Tanulmányi, egyéb versenyek szervezése
- Kistérségi szakmai napok szervezése, közzététele
- Honlap működtetés (különböző szakmai anyagok letöltési lehetősége)
- Tájékoztatók, Hírlevelek megjelentetése
- Szakértők közvetítése
- Szakmai továbbképzések szervezése

A szolgáltatást a Tolna Megyei Önkormányzat a 2007/2008. tanévtől kezdődően az **Okker Pedagógiai Szolgáltató Intézettel** – jelenleg VIÉTA Kutató, Fejlesztő és Szolgáltató Nonprofit Kft. - kötött megállapodás keretében biztosítja.

A pedagógia szakmai szolgáltatás ellátása a törvény szerint nem feladata a többcélú kistérségi társulásoknak, működtetéséhez nagyon minimális forrás áll rendelkezésre az intézményeknek, önkormányzatoknak, viszont a közoktatási törvény változásai számtalan olyan feladatot adnak a közoktatásban résztvevők számára, amely szükségessé teszi a pedagógiai szakmai szolgáltatás igénybe vételét, megszervezését.

Bonyhádi Kistérség

A szakmai és az oktatást kiegészítő szolgáltatások a kistérségben többféle szolgáltató közreműködésével vannak jelen. A Széchenyi és a Vörösmarty iskola alapító okiratában rögzítetten szerepel a feladat. A VTKT és a Völgység Iskolaszövetség közreműködik a szakmai szolgáltatások szervezésében, ellátásában.

A közoktatásban jelenlévő sokszínűség az igények és a szolgáltatások terén, a jelenlévő hiány némely tekintetben, de az iskolahasználók, a fenntartók elvárásai mind azt a követelményt támasztják a kistérség elé, hogy egy átgondolt, hatékony szakmai szolgáltató rendszert működtessen.

A szakmai szolgáltatások területén erős a hajlandóság az együttműködésre, és van igény a kistérségi koordinációra, szolgáltatásszervezésre.

A szakmai szolgáltatás kistérségi társulásban történő koordinálása, ellátása az összesítés alapján egyéb, ugyancsak fontos és megvalósíthatónak ítélt feladatok ellátásának igényét kívánatosnak tartják.

Dombóvári Kistérség

A kistérség intézményeinek szakmai megújulása, közös minőségcélok kialakítása és elfogadása azt is magával hozza, hogy az erre való felkészülés tervszerű és koordinált legyen. Ezzel a szakmai szolgáltatások igénybevétele hatékonyra és költségtakarékossá válhat.

A szakmai megújulás részeként célszerű megalakítani a kistérségi szakmai munkaközösségeket. Ez kiemelten fontos azoknak a szakoknak az esetében, amelyekben intézményenként csak egy-egy pedagógus dolgozik.

A dombóvári általános iskolák mindegyike igénybe veszi a szakmai szolgáltatásokat, a városkörnyéki települések intézményeinek kétharmada nem él a lehetőséggel.

Az igénybevett szolgáltatások tartalmi elemei sokrétűek. Megtalálhatók köztük tantárgyi módszertani kérdések, nevelési témák, szaktanácsadói, szakértői segítség igénybevétele részfeladatok megoldásához.

A szolgáltatók között egyaránt szerepelnek az önkormányzati, egyházi, illetve vállalkozói szolgáltató intézetek, egyetemi oktatók, egyéni szakértők.

Paksi Kistérség

Az elmúlt három évben szinte mindegyik közoktatási intézmény tervezte, és igénybe vette valamely szakmai szolgáltató tevékenységét a pedagógiai munkája szervezéséhez, megvalósításához.

Az *általános iskolák* elsősorban a pedagógusok továbbképzéséhez, a pedagógiai tájékoztatáshoz, igazgatási feladatok ellátásához kértek pedagógiai előadói, szakértői segítséget, kevesebben a versenyszervezést, a tanuló tájékoztatást végezték a szolgáltató együttműködésével, alig volt viszont mérés-értékelés területén szolgáltatási igény és a tanácsadási tevékenység sem működött az érdeklődés, és/vagy finanszírozási okok miatt.

A *középiszolák* szinte minden területen igényeltek szolgáltatást, viszont az *óvodák*, a *művészeti iskolák* csak versenyszervezéshez, mérés-értékeléshez. Az óvodák pedig szinte csak továbbképzést, és pedagógiai tájékoztatást tudtak terveik szerint valamely szervezettel megvalósítani.

Összességében megállapítható, hogy a pedagógiai szakmai szolgáltatásra van igény a kistérségben, de sem tervezés, sem megvalósítás szintjén nem jellemző a mérés-értékeléshez, a pedagógiai tanácsadáshoz a szakemberek igénybe vétele. A pedagógiai szakmai szolgáltatást a **Paks Térségi Pedagógiai Szolgáltató Központ** alapító okirata is tartalmazza. A szükségletek a pedagógiai tájékoztatás területén jelentkeznek elsősorban.

Szekszárdi Kistérség

Az intézmények erőssége, - mely kistérségi szinten is hasznosítható, - a sok jó pedagógiai gyakorlat, melyet szakmai szolgáltatás keretében átadhatnának egymásnak.

A kistérség iskolái között jobb szakmai együttműködésnek kell kialakulnia annak érdekében, hogy megvalósulhasson a horizontális tanulás. A szakmai kapcsolatok, a szakmai együttműködés azt szolgálja, hogy a kistérség iskoláiban mind magasabb szintű minőségi munka folyjon. Az intézmények évek óta igénybe veszik számos pedagógiai szolgáltató szervezet szolgáltatásait.

A szekszárdi Garay János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény alapító okiratába beépítésre került a szakmai szolgáltatás a következő területeken

- Szaktanácsadás (oktatási, pedagógiai módszerek megismertetése, terjesztése)
- Pedagógiai tájékoztatás (szakmai információk továbbadása)
- Pedagógusok képzésének, továbbképzésének segítése, szervezése
- Tanulmányi és tehetség gondozó versenyek szervezése, összehangolása

A szakmai szolgáltatást az intézmény elsősorban a TÁMOP 3.2.2. keretében, mint nyertes pályázó végzi a „KONTAKTUS” Dél-Dunántúli Regionális Közoktatási Hálózat Koordinációs Központjaként, projektirodát működtetve.

Tamási Kistérség

A pedagógiai szakmai szolgáltatások többségét a megyében az előbb említett Viéta Nonprofit Kft. látja el.

A kistérségben található fenntartók és intézményeik megyén kívüli szakmai szolgáltatóktól is vásárolhatnak - és vásárolnak is - szolgáltatásokat. A Tamási-Simontornyai Többcélú Kistérségi Társulás is felvállalt alapító okiratában ilyen jellegű feladatokat. Ez elsősorban pedagógiai tájékoztatás, pedagógus továbbképzések, tanulmányi versenyek szervezése.

7. Alapfokú művészeti nevelés-oktatás

Az alapfokú művészetoktatási intézményben művészeti nevelés és oktatás folyik. Az alapfokú művészeti oktatás megalapozza a művészi kifejező készségeket, ill. előkészít, felkészít a szakirányú továbbtanulásra. Cél, hogy a művészetek iránt érdeklődő tanulók lehetőséget kapjanak arra, hogy képességeiket fejlesszék az adott művészeti ágban. Az idejáró tanulók saját iskolájukban is sokszor szerepelnek, az ünnepélyeiket teszik szebbé, hangulatosabbá. Az alapfokú művészetoktatás feladatát minden nehézség ellenére azért kell vállalni, mert semmivel nem pótolható személyiségformáló szereppel bír.

A művészeti nevelés kiemelkedően fontos az alapkészségek fejlesztésében, a tanulási motiváció felkeltésében, a személyiség formálásában és az esélyegyenlőség megteremtésében. Az alapfokú művészetoktatás a magyar közoktatásban a kötelező iskolai nevelés, oktatás keretében meglévő művészeti nevelést egészíti ki, vagy helyettesíti. Ebben az intézményben a tanulók nem a tankötelezettségüket teljesítik, ezért beiratkozásuk - az oktatás igénybevétele - önkéntes. A művészeti nevelés terén a tehetségről való gondoskodásnak alapvetően az alapfokú művészetoktatást végző intézményekben kell megvalósulnia.

2007. szeptember 1-jétől a hozzájárulás 100%-át veheti igénybe a fenntartó, ha a 3/2002 (II. 15.) OM rendeletben meghatározottak szerint az alapfokú művészetoktatási intézmény legalább az előminősítési eljárásban megfelelt 2007. július 31-ig. 2008. január 1-jétől csak abban az esetben jár a normatív hozzájárulás 100%-a, ha a „Minősített alapfokú művészetoktatási intézmény”, vagy a „Kiválóra minősített alapfokú művészetoktatási intézmény” címet megszerezte 2007. december 31-ig.”

A zenei művészeti ág továbbra is a legtöbb tanulót vonzza, mára azonban az alapfokú művészetoktatás többi művészeti ágának növekedési tendenciája megelőzi a zeneművészeti ágban képzést nyújtó intézményekét.

Bonyhádi Kistérség

Bonyhád városa maga működtet és tart fenn önálló alapfokú művészetoktatási iskolát, a Bartók Béla Alapfokú Művészetoktatási Intézményt, melyben főleg hangszeres zeneoktatás, szolfézs- és színjáték oktatása folyik. Az iskolába felvehető maximális tanulólétszám 450 fő. A 2007/2008-as tanévben ~200 diák tanul az intézményben. Mindannyian a zeneművészeti ág növendékei. Az iskola pedagógusai tanítanak még a bonyhádi Arany János Általános Iskolában is, itt színjátékoktatásban, szolfézsoktatásban ~60 tanuló részesül. A Vörösmarty Általános Iskolában az alapfokú képzőművészeti oktatást a nem önkormányzati fenntartású Táltos Művészetoktatási Iskola működteti.

Az intézményben 17 pedagógust alkalmaznak, közülük 10 főt teljes állásban, 7 főt részmunkaidőben. A pedagógusokon kívül 3 fő egyéb munkakörben dolgozik. Az iskola épülete átfogó felújításra, bővítésre szorul, fűtés korszerűsítésre, villamoshálózat és tetőfelújításra lenne szükség. Taneszközökkel való ellátottságuk kisebb felújítást igényel, számítógép és a művészeti oktatás eszközeinek beszerzése indokolt.

A tiszta profilú művészeti iskola mellett az általános iskolák közül hét (a bonyhádi Arany J., Széchenyi I., Vörösmarty M., a kakasdi, az aparthanti, a nagymányoki és a teveli) is felvállalta az alapfokú művészetoktatást, mivel a kistérségben nagy igény

mutatkozik a művészeti képzés iránt. Az iskolákban ~90 fő képző- és iparművészeti, ~200 fő zeneművészeti, ~300 fő táncművészeti és ~15 fő színművészet-bábművészeti ágban tanult a 2007/2008-as tanévben. A zeneművészeti ágban a szolfézsoktatás a legnépszerűbb, de sokan tanulnak zenélni is különböző hangszereken (hegedű, fuvola, zongora, fafúvós és rézfúvós). A táncművészeti ágban a legtöbben néptáncot tanulnak. A képző és iparművészeti ágban grafika tanszak a legnépszerűbb. A kistérségben az alapfokú művészetoktatásban az általános iskolás korosztály mintegy 40%-a vesz részt.

Dombóvári Kistérség

Dombóváron 50 éves múlttal rendelkezik az **ének-zene tagozat**, amely a Belvárosi Általános Iskolában működik. Országosan az elsők között – 1958-ban alakult meg az első ének-zene tagozatú osztály.

A kistérségben az **alapfokú művészetoktatás és zeneművészeti képzés** központja Dombóvár. Először a hangszeres képzés indult el, majd kibővült táncművészeti tagozattal, később pedig a színjátszás tanszakkal. Jelenleg az Apáczai Oktatási Központ Alapfokú Művészetoktatási Intézményegysége, de kihelyezett oktatás folyik a József Attila Iskolában is, valamint Döbröközön, és a kistérség teljes területéről vannak diákjai. Az iskola zeneművészeti ágai: szolfézs, zongora, hegedű, furulya, fuvola, klarinét, kürt, trombita, dob, kamarazene. Az elmúlt években átlag 300 növendék tanult ezeken a szakokon.

Létjogosultságát mi sem bizonyítja jobban, mint hogy az iskola növendékei az iskolai, városi rendezvények rendszeres szereplői, és a térség zenei találkozóinak résztvevői. Nemcsak egyéni, szóló formában foglalkoznak hangszeres zenével, van az iskolának egy fúvószenekara és két kamaragyűjtése is.

A **táncművészeti képzés** társastánc kategóriában folyik három csoportban (kezdő, középhaladó, haladó. Beiskolázási „körzete” Dombóvár város és a teljes kistérség. **Néptáncoktatás** sok iskola programkínálatában megtalálható, tanórai és tanórán kívüli keretben egyaránt: Belvárosi Iskola, József Attila Iskola, Attala, Csikóstóttós, Kurd, Szakcs és Döbrököz. A kistérség többi helységére nem jellemző az aktív zeneművészeti oktatás, de több településen van néptánc csoport (Attala, Csikóstóttós, Kocsola, Kurd, Szakcs), amely elsősorban a falu hagyományaira épít, megőrizve népi sajátságait.

Paksi Kistérség

A kistérségben meghatározóan két alapfokú művészetoktatási intézmény működik. **Paksi** székhellyel a **PRO ARTIS Alapfokú Művészetoktatási Intézmény** nevű, önkormányzati fenntartású művészeti iskola, amely több további településen: Bölcskén, Madocsán és Nagydorogon lát el feladatokat, a helyi önkormányzatokkal együttműködve. Németkéren és Tengelicen az elmúlt években egy, illetve két zenei tanszak működött, jelenleg nem folyik képzés, felfüggesztették az oktatást. A paksi székhelyen és a három telephelyen általában ~600 növendék tanul.

A paksi PRO ARTIS Alapfokú Művészetoktatási Intézmény nagy múltú, komoly hagyományokkal rendelkező iskola, stabil beiskolázási mutatókkal, színvonalasan, eredményesen dolgozik. Az 1974 óta működő iskolában kezdetben a zeneművészeti ághoz tartozó tanszakokon tanultak a növendékek, jelenleg Pakson táncművészeti, szín- és bábművészeti, valamint képző- és iparművészeti ág is működik, a telephelyeken csak zenét oktatnak.

A paksi székhelyen rendkívül változatos a zenei tanszakok kínálata, szinte valamennyi klasszikus zenei tanszakon tanulnak növendékek, mellette népzenei oktatnak,

valamint az elmúlt évben még jelentős tanulólétszámmal jazz tanszak is működött, amelyet jelenleg átmenetileg felfüggesztettek. A balett tanszak évek óta szinte állandó létszámmal dolgozik, a színjáték tanszakon a 2007/2008. tanévben kisebb mértékű létszám csökkenés tapasztalható. Négy tanszak működik Nagydorogon és Bölcskén, míg Madocsán mindössze az egy zongora tanszakon van igény és lehetőség az alapfokú zenei tanulmányokra. A legnagyobb létszámmal működő tanszak szinte valamennyi településen a zongora, de jelentős a hegedű és harmonika tanszakokon tanulók száma is. A képzéshez rendelkezésre álló tárgyi és személyi feltételek rendkívül jók, ez a biztonságos háttér jelenti a színvonalas, eredményes képzésnek a garanciáját. Megfelelő számú tanteremmel, balett-teremmel rendelkeznek, jelentős fejlesztést eredményezett 2006-ban a paksi székhelyen a színházterem létesítése.

Dunaföldváron a *Harmónia Alapfokú Művészetoktatási Intézmény önálló tagintézményként* a Dunaföldvár-Bölcse-Madocsa Mikrotérségi Oktatási Nevelési Intézményen belül zeneművészeti szín- és bábművészet, táncművészeti ágban folytat alapfokú zeneművészeti képzést, megközelítőleg ~100 fő tanulólétszámmal. Az intézményegység (tagozat) 1985 óta működő, alapfokú művészeti oktatást nyújtó „zeneiskola”, jelenleg hat tanszakon oktatja a növendékeket, amelyek közül a zongora és hegedű tanszak működik a legnagyobb létszámmal. A képzés tárgyi feltételei elégségesek, a személyi feltételek megfelelőek.

A képző-iparművészeti ág tanszakai egyik intézményben, egyik településen sem jelennek meg az oktatott tanszakok között. Ugyanakkor Gerjenben képzőművészeti oktatásban vesz részt 20 tanuló, kézműves foglalkozáson 25 fő és ugyanitt néptáncot oktatnak 20 tanulóknak. Németkéren, Pusztahencsén és Nagydorogon szolgáltatásként a szegedi Táltos Tehetséggondozó Iskola szervezésében táncművészeti és képzőművészeti oktatásban vehetnek részt a tanulók.

Szekszárdi Kistérség

Szekszárdon a Liszt Ferenc Zeneiskolában több mint ötven éve működik alapfokú művészeti képzés a megye legrégebbi, legrövidebb művészetoktatási intézményeként.

Kezdetben a zeneiskola keretein belül zeneművészeti, majd 1993-tól táncművészeti ágban is.

2008. augusztus 1-jétől intézményi összevonások történtek a megyeszékhelyen. Ennek következtében a kistérség legnagyobb alapfokú művészetoktatási intézménye, a Garay János Általános Iskola és Alapfokú művészetoktatási Intézmény jött létre, amely továbbra is a megyeszékhelyen működik. Az intézményben mind a négy művészeti ág jelen van: a zene, a tánc, a képzőművészet és a színjátszás.

A zeneművészeti ág a Liszt Ferenc Zeneiskola épületében működik tagintézményként. Ebben a képzésben klasszikus-, jazz- és népzenei is tanulhatnak a gyermekek szinte minden hangszereken.

A táncművészeti ág három tanszakkal működik: néptánc, társastánc, és moderntánc. A képzőművészeti ágon a festészet, grafika, szobrászat és fotó-video műhelyek közül választhatnak a gyerekek. A képzőművészeti képzés nagy sikerrel működik a székhelyen, Sióagárdon, a Comenius és a Dienes Valéria Általános Iskolában is, mint telephelyeken. A színjátszás a székhelyen és - az iskolák közötti együttműködés keretében - egy telephelyen, a Baka István Általános Iskolában működik sikeresen.

A művészeti iskola tárgyi és személyi feltételei rendkívül jók, mely eredményeként számos művészeti versenyen kiváló eredményeket ért e minden művészeti ágban. Taneszközökkel való ellátottságuk, számítógépek és a művészeti oktatás eszközeinek beszerzése pályázati források maximális kihasználásával történik, amely lehetővé

teszi a korszerű, magas színvonalú művészeti oktatást. Megfelelő számú tanteremmel, balett-teremmel, táncteremmel rendelkeznek.

A szekszárdi székhelyen és a telephelyeken az éves tanulólétszám 900 fő körül mozog. A művészetoktatási intézmény megyei beiskolázású, számos tanuló érkezik a környező településekről. Lényeges létszámbeli csökkenés ezáltal az elmúlt éveken sem érezte hatását az iskolában.

Mellette hét általános iskola vállalja az oktatást saját keretein belül, a következő tanszakokkal:

- képző- és iparművészet (Bogyiszló, Várdomb)
- zeneművészet (Bátaszék, Bogyiszló, Tolna)
- táncművészet (Bogyiszló, Fadd, Zomba)
- színművészet-bábművészet (Bogyiszló, Várdomb, Fadd)

Tamási Kistérség

A kistérségben két iskolában működik alapfokú művészetoktatás: Tamásiban a TONI Lajtha László művészetoktatási intézményegységében, valamint a Hegyhát Általános Iskola két telephelyén (Gyönkön, Hőgyészen). A korábbi Lajtha László Zeneiskola 2008. július 1. óta a TONI intézményegysége, ettől az időponttól telephelyként hozzá tartozik a korábbi simontornyai zeneiskola is. 2009. július 1-jétől – a TONI alapító okirata módosításra került – és a zeneiskola mellett egyéb művészeti tagozatokat is felvállal. Szín- és drámajáték tagozaton – az előzetes jelentkezések alapján 2009 szeptemberétől 40-50 fő, képzőművészet tagozaton (kézműves, tűzzománc, grafika, festészet, fotó-videó) 220 fő létszám várható.

A kistérségben egy alapítványi fenntartású a szegedi székhelyű „Táltos” Alapfokú Művészetoktatási Intézmény van jelen. A 2008/2009-es tanévben a „Táltos” iskola keretein belül Tamásiban, a TONI tagintézményeiben 211 fővel színjáték, festészet, kézműves, grafika tanszakok, míg Pincehelyen 85 fővel festészet, kézműves, modern kortárástánc, Gyönkön 47 fővel festészet és kézműves, Ozorán 63 fővel kézműves, néptánc, festészet, Fürgeden 20 fővel kézműves tanszakok működtek. A 2009/2010-es tanévtől a TONI tagintézményeiben megszűnik a „Táltos” iskola jelenléte. Az egyes tagozatait átveszi a TONI-n belül működő alapfokú művészetoktatási intézményegység, és vállalja, hogy szakmailag magasabb színvonalon, ellenőrzötten folyik majd a képzés. Pincehelyen, Gyönkön, Ozorán és Fürgeden változatlan tanszakokkal és létszámmal működik tovább a „Táltos” iskola.

8. Középiszkolai kollégiumi ellátás

A kollégium feladata megteremteni a feltételeket azoknak, akiknek a tanuláshoz, a szabad iskolaválasztáshoz való joguk érvényesítéséhez a lakóhelyükön nincs lehetőségük, illetve akiknek a tanuláshoz megfelelő feltételeket a szülő nem tudja biztosítani.

A kollégiumok a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjában foglaltaknak megfelelően készítették el pedagógiai programjukat.

Bonyhádi Kistérség

A kollégiumi ellátáshoz való hozzáférés a város két intézményében biztosított: a Perczel Mór Közgazdasági Szakközépiskola, Gimnázium és Kollégiumban és a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégiumban. Mivel mind a két kollégium tagintézményként működik, így a fenntartójuk megegyezik az iskolák fenntartójával.

A kollégiumok fenntartói

Intézmény	Fenntartó
Szent László TISZK Perczel Mór Szakközépiskolai Tagintézmény	Tolna Megyei Önkormányzat
Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium	Magyarországi Evangélikus Egyház

A Perczel Mór Szakközépiskola kollégiuma 80%-os, a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium kollégiuma közel 100%-os férőhely kihasználtsággal működik. A kollégista tanulók száma kistérségi szinten a folyamatosan csökkent. A Perczel kollégiumában a tanulói létszám változását a pedagógusok számának változása is követte. A Petőfi kollégiuma az elmúlt 4 évben változatlan (12 fős) pedagóguslétszámmal működik.

A Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium kollégiumának erősségei, specialitásai: szakköri kínálat, korrepetálás, rendezvények, színházlátogatások, tanulói minősítési rendszer, hitélet gyakorlásának lehetőségei. A kollégium az iskolával együtt részt vesz az Útravaló és az Arany János Tehetséggondozó Programokban. A Petőfi kollégiumának épülete és felszereltsége jó, a Perczelé viszont felújítást igényel.

Dombóvári Kistérség

Mindhárom középiskolának (Apáczai Szakközépiskola, Illyés Gimnázium, 516. sz. ISZI) van kollégiuma. A gimnáziumi kollégium emelkedő létszáma (kb. 80%-os kihasználtság) a szolgáltatás és programok színvonalának emelkedésével magyarázható. A diákotthon háromszintes épület. A kollégiumban van informatika-terem és internet-hozzáférés. A tanulók mindennapos testedzése is biztosított (edzőterem és az udvaron sportpályák).

Az Apáczai Középiskolában a kollégiumba felvehetőek száma 160-ról 120-ra csökkent, mivel az épület egy része csőtörés következtében megsüllyedt. A kollégium különben is komoly felújításra szorul, már nem felel meg a mai kor követelményeinek.

A tanulólétszámhoz viszonyítva a kollégisták száma az 516-os Ipari Szakképző Iskolában a legalacsonyabb. A kollégium állapota miatt a tanulók inkább a megerőltetőbb bejárást választják. A kollégium felújítása itt sem halogatható tovább.

Paksi Kistérség

Kollégiumi ellátást csak az Energetikai Szakközépiskola és Kollégiumban (ESZI) szervezhető meg. Ez az intézmény csak csekély mértékben képes ellátni a másik két paksi középiskola (Vak B. Gimnázium, I. István Szakképző Iskola) diákjainak a kollégiumi ellátását. Ennek köszönhetően a kistérség középiskolásainak csupán 12 %-a kollégista.

Szekszárdi Kistérség

A kistérségben egy önálló kollégium Szekszárd Város fenntartásában (I. Béla Gimnázium, volt Rózsa Kollégium), egy FVM fenntartásban (Csapó DASZK- Palánk), kettő pedig megyei fenntartásban (Szent László TISZK) működik. A kollégium alapfeladata az iskolai tanulmányokhoz szükséges feltételek biztosítása. A „Rózsa Kollégium” részt vesz a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi

Programjában az I. Béla Gimnáziummal közösen, mely program keretében a hátrányos helyzetű tanulókat készítik fel az érettségit adó középiskolai tanulmányokra.

Tamási Kistérség

A kistérségben diákotthoni ellátást a Tolna Megyei Önkormányzat fenntartásában működő EGYMI Göllesz Viktor Tagintézménye biztosít. Az intézményben szegregált oktatás keretében látják el a többségében tanulásban akadályozott gyermekeket.

Kollégiumi ellátást Tamásiban a TONI Béri-Balogh Ádám Gimnázium és Kollégium, a Szent László TISZK Vályi Péter Szakképző Iskolai Tagintézménye, Gyönkön a Tolnai Lajos Német Nemzetiségi, Kéttannyelvű Gimnázium és Kollégium biztosít. Mindegyik iskola a saját diákjainak ellátására tartja fenn a kollégiumot.

A tamási szakképző tagiskolát és a gyönki gimnáziumot a Tolna Megyei Önkormányzat tartja fenn. A 2008/2009-es tanévtől a simontornyai Vak Bottyán ÁMK kollégiuma – az épület rossz állapota miatt – bizonytalan ideig nem működik. Az önkormányzat pályázati forrást keres a felújításhoz.

9. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátás

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása a többi tanulóval együtt (integráltan) vagy a többi tanulótól külön (szegregáltan) történhet. A települési önkormányzatok által fenntartott „többségi” iskolák pedagógusai közül már többen kaptak gyógypedagógusi képezést, így vállalkoznak a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátására a csökkenő gyermeklétszám miatt bekövetkező munkahely-féltés okán - de munkájukhoz segítséget igényelnek. Szükségesnek tűnik tehát szervezeten megsegíteni a szegregált iskolák gyógypedagógusainak bevonásával az integráltan történő sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását. A szegregált formában történő ellátással foglalkozó intézmények és gyógypedagógusaik egyre többször igyekeznek felvállalni az integráltan nevelt-oktatott gyermekek ellátásának gyógypedagógiai részét, hogy szakmai segítséget kapjon a tanuló és a vele foglalkozó pedagógus is.

Emellett egyre inkább előtérbe kerül az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók esetében – elsősorban a sajtó által generálva – az integráció erőltetése. Ezt a szülők kedvezően fogadják, hiszen így olyan, - legtöbbször hamis - képet kapnak a tanuló állapotáról, amely a fogyatékos mértékét elbagatellizálja, lehetővé teszi a tanuló integrálását. Ez azonban nem minden esetben szolgálja a gyermekek érdekeit.

Az integráció mellett továbbra is helye van a szegregált nevelésnek, amely védő – óvó - fejlesztő környezetet biztosít a tanulónak a közoktatásban addig, amíg eljut a társadalmi beilleszkedésig, az önálló életvitel megvalósításáig, vagy intézményi ellátás megoldásáig.

A többi gyermekkel, tanulóval együtt nem foglalkoztatható, illetőleg oktatható testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- vagy más fogyatékos gyermekek, tanulók óvodai, iskolai, továbbá kollégiumi ellátásáról a szegregált iskolák gondoskodnak. Tolna megyében 3 ilyen található a megyei önkormányzat fenntartásában. A Móra Ferenc Általános Iskola Dombóváron működik, a Zomba-paradicsompusztai Berkes János Általános Iskola és az iregszemcsei Göllesz Viktor Általános Iskola 2009. július 1-jétől a Tolna Megyei Önkormányzat Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményének tagintézményeiként látják el feladatukat. Ezek az intézmények a három-hat éves korú gyermekek óvodai ellátásától az általános iskolai oktatáson át a speciális szakiskolai

szakképzésig látják el a sajátos nevelési igényű gyermekek-tanulók nevelését oktatását, valamint saját kistérségük területén bekapcsolódnak a pedagógiai szakszolgálatok (fejlesztő felkészítés, gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás) ellátásába. Emellett diákotthoni ellátást is nyújtanak az adott jogszabályi keretek között. A szakképzés terén az utóbbi években beindultak a speciális szakiskolák szakképzései, amelyek a sajátos nevelési igényű tanulók számára nyújtanak szakmához jutási lehetőséget. Ezek a képzési formák figyelembe veszik a sajátos nevelési igény jellegét, mértékét, ennek megfelelően a szakképzés szakmai programját, időtartamát a sajátos nevelési igényű tanulók szakmatanulási lehetőségeihez igazítják. Sajnálatos azonban, hogy a speciális szakiskolákban szerezhető szakmák választéka nagyon szűkös, nagymértékű bővítésre szorul.

Bonyhádi Kistérség

A gyógypedagógusok száma 15, ők a Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézményben dolgoznak a szegregált SNI csoportokban. Több intézményben viszont nem rendelkeznek elegendő gyógypedagógussal, holott már az integrált keretek között oktatottakhoz is ajánlott.

A szakszolgálati feladatokat eredményesen segítő egyéb speciális képzettséggel rendelkezők száma, aránya is kevés. Sok intézmény jelez logopédiai ellátást helyben, de nem jelez logopédust, ez azt jelenti, hogy a feladatot a feladatellátásért felelős intézmény biztosítja.

Dombóvári Kistérség

A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság által kiszűrt **SNI gyermekek** jelentős része (2/3) a városi illetve a kistelepülési iskolákban is integrált oktatásban részesül, amelyet a törvény által előírt óraszámokban fejlesztőpedagógusok, logopédusok, mozgásterapeuták, illetve művészet-terapeuták végeznek iskolai keretekben. Az SNI tanulók fennmaradó (1/3) része a városban működő Móra Iskolában tanul, mely megyei fenntartású intézmény, ahol az enyhe fokban értelmi fogyatékos és középsúlyos fogyatékosok nevelése történik. Ebből következően a városban jelen van a szegregált oktatás. A kistelepülési iskolák közül Gyulajon az enyhén értelmi fogyatékosok együtt tanulnak társaikkal, (ez a tanulólétszám 15%-a), míg kisebb arány jellemzi Szakcsot, Kaposszekcsőt és Kurdot. A 2009/2010-es tanévben fejlesztő iskola kezdte meg működését a Reménység Napközi Otthon keretén belül.

Paksi Kistérség

Paks Bezerédj Általános Iskola és Diákotthon Gyógypedagógiai tagozat, Dunaföldvár

Szekszárdi Kistérség

Speciális Óvoda, Szivárvány, Berkes J. Zomba- Paradicsompuszta, Fadd

Tamási Kistérség

A kistérségben egyetlen gyógypedagógiai intézmény működik Iregszemcsén. A megyei önkormányzat 2009. nyarán hozta létre jogelődeiből az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményt, melynek egyik tagintézményeként működik a Göllesz Viktor

Általános Iskola és Speciális Szakiskola. Az általános iskola 8 évfolyamán 162 sajátos nevelési igényű diák tanul, a szakiskolai képzésben 71 fő vett részt a 2008/2009-es tanévben. A gyógypedagógiai tanácsadás, a fejlesztő felkészítés, a logopédiai ellátás, a gyógytestnevelés a kistérség sok intézménye számára már elérhető. A többcélú kistérségi társulás – a megfelelő szakemberrel nem rendelkező intézményekben – utazó gyógypedagógussal láttatja el a feladatot. (lásd szakszolgálatok) Egyre több az integráltan oktató sajátos nevelési igényű tanuló, akiket kizárólag gyógypedagógus végzettséggel rendelkező pedagógus láthat el. A tanulási, magatartási és beilleszkedési gondokkal küszködő gyermekek/tanulók oktatását-nevelését felkészült tanítók, tanárok végzik. Egyre magasabb a pedagógus szakvizsgát és különböző akkreditált tanfolyamokat végzett pedagógusok száma, akik kezelni tudják ezeket a fiatalokat.

10. Tolna megyében közoktatási megállapodással, illetve egyoldalú nyilatkozattal működő nem állami, és nem helyi önkormányzat által fenntartott intézmények.

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX tv. (továbbiakban: Kt.) 88. § (2) szerint a nem helyi önkormányzat, nem állami szerv által fenntartott közoktatási intézményt a fejlesztési terv elkészítésénél és módosításánál figyelembe kell venni, ha közoktatási megállapodás keretében közreműködik a helyi önkormányzati kötelező feladat ellátásában, illetve ha a fenntartó erre irányuló nyilatkozatát a települési önkormányzathoz eljuttatta, vagy az oktatásért felelős miniszterrel közoktatási megállapodást kötött. Közoktatási megállapodás, illetve nyilatkozat hiányában a nem helyi önkormányzat, nem állami szerv által fenntartott közoktatási intézményt a fejlesztési tervben nem lehet feltüntetni, ennek okán nem számolunk a megyében található összes, egyébként működési engedéllyel rendelkező nem állami és nem helyi önkormányzat által működtetett intézménnyel.

2009-ben a megyében 7 közoktatási intézmény működik egyházi fenntartásban. Az egyházaknak a közoktatásban való szerepvállalásának egyik meghatározó oka, hogy a Kt. 81. § (11) és a egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. tv 6. § (1)-(2) bekezdései az egyházi fenntartók számára kiegészítő normatívát biztosítanak.

Erre a fenntartó akkor jogosult, ha az oktatásért felelős miniszterrel közoktatási megállapodást kötött, illetve un. egyoldalú nyilatkozatot tett.

A kiegészítő normatíva igénylésének további törvényi feltétele, hogy a fenntartó és intézménye szerepeljen a megyei közoktatási fejlesztési tervben.

A nem önkormányzati fenntartók térnyerését elősegítő másik fontos ok, a helyi önkormányzatok szerepvállalásának csökkenése, az állami finanszírozás feltételeinek romlása.

Intézmény neve és székhelye	Fenntartó neve és székhelye	Közoktatási megállapodás, illetve egyoldalú nyilatkozat kelte
-----------------------------	-----------------------------	---

Comenius Általános Iskola 7100 Szekszárd, Kálvin tér 19-21	Keresztény Nevelésért Alapítvány 7100 Szekszárd, Tompa u. 6.	Megállapodás kelte: 2006. szeptember 1.
"Az én ovim" Óvoda és Bölcsőde 7100 Szekszárd, Mérey u. 9	"Az én ovim" Alapítvány 7100 Szekszárd, Fürt u.6.	Megállapodás kelte: 2006. szeptember 1.
Szent József Katolikus Általános Iskola Katholische Grundschule és Szent Ríta Katolikus Óvoda 7100 Szekszárd, Garay tér 9.	Magyar Katolikus Egyház Pécsi Egyházmegye 7624 Pécs, Szent István tér 23	Megállapodás kelte: 2006. június 15. Egyoldalú nyilatkozat: 2007. december 22.
Szekszárdi Waldorf Óvoda Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 7100 Szekszárd, Gróf Pál u. 23.	Négy Évszak Waldorf - Pedagógiai Alapítvány 7100 Szekszárd, Gróf Pál u. 23.	Megállapodás kelte: 2006. június 15.
Kolping Katolikus Szakképző Iskola 7100 Szekszárd, Pázmány tér 4.	Kolping oktatási és Szociális Intézményfenntartó Szervezet (KOSZISZ) 1035 Budapest, Vihar u. 8.	Megállapodás kelte: 2006. Szeptember 1.
Szent Mór Katolikus Általános Iskola 7030 Tolna, Kossuth L. u. 10	Magyar Katolikus Egyház Pécsi Egyházmegye 7624 Pécs, Szent István tér 23	Megállapodás kelte: 2007. december 21.
Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium 7150 Bonyhád, Kossuth L. u. 4.	Magyarországi Evangélikus Egyház 1085. Budapest, Üllői u. 24.	Megállapodás kelte: 1992. július 24.
Szent Orsolya Rendi Gárdonyi Géza Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 7200 Dombóvár, Kölcsey u. 1-3.	Római Unióhoz Tartozó Szent Orsolya Rend Magyar Tartománya 9022 Győr, Bástya u. 22.	Egyoldalú nyilatkozat: 2004. augusztus 1. Megállapodás kelte: 2007. december 19.
Margaréta Református Óvoda 7200 Dombóvár, Bezerédj u. 2/a	Dombóvári Református Egyházközség 7200 Dombóvár, Vörösmarty u. 20.	Egyoldalú nyilatkozat: 2003. június 16. Megállapodás kelte: 2007. december 19.
Balogh Antal Katolikus Általános Iskola és Gimnázium 7030 Paks, Templom tér 6.	Magyar Katolikus Egyház Pécsi Egyházmegye 7624 Pécs, Szent István tér 23	Egyoldalú nyilatkozat: 2008. március 12.
Energetikai Szakközépiskola és Kollégium 7030 Paks, Dózsa Gy.u. 95.	ESZI Intézményfenntartó és Működtető Alapítvány 7030 Paks, Dózsa Gy.u.95.	Megállapodás kelte: 2009. szeptember 18.
„Esély” Szolgáltató Szakképző Iskola	Alapítvány a Hátrányos Helyzetű Fiatalok Szakképesítéshez Jutásának Támogatásáért	Megállapodás kelte: 2009. szeptember 18.

7100 Szekszárd, Tartsay V. u. 10	7144. Decs, Szövetkezet u. 16.	
Waldorf Alapítványi Óvoda	Tamási Waldorf - Pedagógiai Alapítvány	Megállapodás kelte: 2007.12.28.
7090 Tamási, Deák F. u. 7.	7090 Tamási, Dózsa Gy. U. 41.	

11. A megyei önkormányzat közoktatási feladatellátásának helyzete

11.1 Szerkezeti változások a megyei fenntartású közoktatási intézményekben

A lenti táblázat a 2007-óta lezajlott szerkezeti változásokat szemlélteti.

2007-2009 időszakban lezajlott szerkezeti változások

2007.	2009.
1. Speciális Óvoda (<i>Szekszárd</i>)	1. Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (EGYMI) <ul style="list-style-type: none"> • Speciális Óvoda (<i>Szekszárd</i>) • Göllez Viktor Általános Iskola (<i>Iregszemcse</i>) • Berkes János Általános Iskola (<i>Zomba-Paradicsompuszta</i>) • Pedagógiai Szakszolgálat (<i>Szekszárd</i>)
2. Göllez Viktor Gyógypedagógiai Intézmény (<i>Iregszemcse</i>)	
3. Berkes János Gyógypedagógiai Intézmény (<i>Zomba-Paradicsompuszta</i>)	
4. Pedagógiai Szakszolgálat (<i>Szekszárd</i>)	
5. Bezerédj Pál Általános Iskola (<i>Szekszárd</i>)	2. Szent László Szakképző Iskola és Kollégium (TISZK)* <ul style="list-style-type: none"> • Bezerédj Pál Általános Iskola (<i>Szekszárd</i>) • Ady Endre Középiskola, Szakiskola és Kollégium (<i>Szekszárd</i>) • Hunyadi Mátyás Középiskola (<i>Szekszárd</i>) • Dr. Kelemen Endre Szakközépiskola és Kollégium (<i>Szekszárd</i>)
6. Ady Endre Középiskola, Szakiskola és Kollégium (<i>Szekszárd</i>)	
7. Hunyadi Mátyás Középiskola (<i>Szekszárd</i>)	
8. Dr. Kelemen Endre Szakközépiskola és Kollégium (<i>Szekszárd</i>)	
9. Móra Ferenc Általános Iskola (<i>Dombóvár</i>)	3. Móra Ferenc Általános Iskola (<i>Dombóvár</i>)
10. Sztárai Mihály Gimnázium (<i>Tolna</i>)	4. Sztárai Mihály Gimnázium (<i>Tolna</i>)
11. Tolnai Lajos Német Nemzetiségi és Kéttannyelvű Gimnázium és Kollégium (<i>Gyöng</i>)	5. Tolnai Lajos Német Nemzetiségi és Kéttannyelvű Gimnázium és Kollégium (<i>Gyöng</i>)

12. ÁMK Pedagógiai Intézet (Szekszárd)	---
--	-----

*: a Szt. László Szakképző Iskola 2008. július 1-jétől a felsoroltakon kívül további négy intézményegységgel működik

Az elmúlt három évben a megyei fenntartású közoktatási intézményekben lezajlott szerkezeti változásokat az integráció jellemezte. A korábbi 12, jogilag önálló intézmény 2009-re ötre módosult.

A Speciális Óvoda, a Göllesz Viktor Gyógypedagógiai Intézmény, a Berkes János Gyógypedagógiai Intézmény, továbbá a Pedagógiai Szakszolgálat az **Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény** részévé váltak.

A középiskolai integrációs folyamatban a korábbi Ady Endre Középiskola, a Hunyadi Mátyás Középiskola, a Dr. Kelemen Endre Szakközépiskola és a Bezerédj Pál Általános Iskola a **Szent László Szakképző Iskola és Kollégium** székhely, illetve tagintézményei lettek.

A két gimnázium - **Sztárai Mihály Gimnázium, Tolnai Lajos Német Nemzetiségi és Kéttannyelvű Gimnázium** – a fejlesztési terv felülvizsgálatának időszakában változatlanul önálló.

A dombóvári **Móra Ferenc Általános Iskola** fenntartásáról, működtetéséről a megye és Dombóvár város előrehaladott tárgyalásokat folytat.

A pedagógiai szakmai szolgáltatást, mint kötelező feladatot a megye 2007 óta nem a **Pedagógiai Intézet** működtetésével, hanem „vásárolt szolgáltatásként” biztosítja a megye területén.

A jelenlegi fejlesztési ciklusban tervezik a Gyöng-Hőgyészi mikrotérségben egy közoktatási integrált iskolaközpont létrehozását 13 település önkormányzatának részvételével. A létrejövő integrált intézmény magába foglalja majd a középiskolát is, mely a Tolnai Lajos Gimnázium fenntartói jogának átadásával jár. Az erről szóló döntést a Tolna Megyei Önkormányzat várhatóan 2010. március végéig hozza meg.

11.2 A megyei önkormányzat szerepvállalása a kisiskolák

„**megmentésében**” (Tolna Megyei Kisiskolák Alapítvány létrehozása a Közgyűlés elnökének kezdeményezésére– 2009.)

Az Alapítvány tevékenysége, célja

Az Alapítvány célja: a Tolna megye óvodái és iskolái fenntartásának támogatása.

Az állami költségvetésből juttatott, törvényben meghatározott átlagos osztálylétszámot meg nem haladó kistelepülési, illetve községi iskolák csak csökkentett normatívához juthatnak. Az így kapott normatív támogatás mára sok helyen egyre nehezebb helyzetbe hozza az anyagi gondokkal küzdő kisiskolákat, mely sok esetben az iskola megszüntetésének veszélyével fenyeget.

A megszüntetett iskolákból a tanulók állandó utazásra kényszerülnek lakóhelyük és a körzeti iskolaközpontok között, melynek eredményeként nem működnek sem szülő-, illetve lakóhelyükhöz, sem pedig ahhoz a településhez, ahová iskolába járnak, ami hosszútávon nehezen kezelhető magatartási problémákat is okozhat, illetve a települési iskola hiánya miatt a gyermeket nevelő szülők elköltöztetéséhez vezethet.

Az Alapítók (Felsőnyék, Pálfa, Kajdacs, Felsőnána, Györköny, Kaposszekcső, Alsónána, Nagydorog, Gyulaj, Cíkó, Mórággy, Attala, Pincehely, Németkér, Nagymányok, Bölcse, Pusztahencse, Regöly, Várdomb, Szakcs, Medina,

Nagyszékely községek polgármesterei és dr. Puskás Imre a Megyei Közgyűlés elnöke) az Alapítványt a Tolna megyei óvodák és iskolák fenntartásának a kisközösségi magatartási minták és értékrendek megőrzésének, az önmagukért és a településükért tenni akaró és tenni képes közösségek megtartásának céljából hozták létre.

Az Alapítvány által végzendő közhasznú tevékenység:

- nevelés és oktatás, készségfejlesztés, ismeretszerzés,
- gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekképviselés,
- hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése.

Az Alapítvány a fentiek elérése érdekében különösen a következő feladatokat látja el:

- rendezvény- konferenciaszervezés,
- szakmai találkozók szervezése,
- pályázatok kiírása támogatások elnyerésére,
- pénzbeli és nem pénzbeli támogatások nyújtása,
- információterjesztés, on-line tájékoztatás.

11.3 Az iskolai rendszerű szakképzés integrációjának megyei koordinációja

Az elmúlt évtizedben bekövetkezett társadalmi változást a szakképzés változása követte. A kilencvenes évektől a gazdálkodó szervezetek egyre kisebb szerepet vállaltak a gyakorlati képzésben. A szakiskolások gyakorlati képzésében minden hatodik gazdálkodó szervezet vett részt, ez az arány a nagyobb vállalatok esetében magasabb (30-40%), a kisvállalkozások esetében pedig nagyon alacsony (10 % körül). Ez az arány napjainkra további erős csökkenést mutat. Magyarországon az 1970-es évek végétől az 5-29 éves népességhez tartozók létszáma folyamatosan csökken. A demográfiai előrejelzések alapján az 5-14 éves korosztály aránya 2012-re tovább fog csökkeni. A nagyarányú demográfiai csökkenés hosszútávon is befolyásolja az oktatási rendszert, hatással van a személyi (tanárok) és az intézményi (iskolák, osztálytermek száma) erőforrások elosztására is.

A demográfiai és oktatáspolitikai tendenciák következtében a szakiskolai és középfokú szakképzettséget nyújtó szakképzésre jelentkezők száma lecsökkent, egyre többen tanulnak tovább a felsőoktatásban, ennek következtében, egyre kevesebben vállalnak fizikai munkát. A szakiskolai és szakközépiskolai képzés egyre kevésbé tudta követni a munkaerőpiac elvárásait és igényeit, így hiányszakmák éppúgy kialakultak, mint a több szakmában jelentkező túlképzés. A bonyolult irányítási és döntési rendszer nehezen kontrollálható, a döntéshozók kevés megbízható információval rendelkeznek a tényleges lehetőségekről és igényekről. Továbbá megnehezítik a változtatásokat az érdekellentétek is, hiszen a csökkenő gyermeklétszám mellett az intézményeknek nem érdeke még túlképzés árán sem elutasítani a jelentkezőket, a szülők és tanulók pedig a pályaválasztáskor éppúgy nem jutnak megbízható információkhoz a választott szakképesítés munka-erőpiaci kilátásait illetően, ahogyan a szakképzés többi szereplője sem.

Mindezen problémák megoldására a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése **45/2008. (VI. 6.)** határozatával a Szent László Egységes Középfokú Iskola és további négy (Bezerédj I. Szakközépfokú Iskola – Szekszárd, Jókai M. Szakképző Iskola, Perczel M.

Szakközépiskola – *Bonyhád, Vályi P. Szakképző Iskola – Tamási*) középiskola átvételével, azok jogutódjaként **2008. július 1-jei** hatállyal megalapította a Szent László Szakképző Iskolát és Kollégiumot, mint **Térségi Integrált Szakképző Központot (TISZK)**

Az integráció időzítésében jelentős fordulatot jelentett a Társadalmi Megújulás Operatív Program „**A szak- és felnőttképzés struktúrájának átalakítása**” konstrukció keretében a „**TISZK rendszer továbbfejlesztése**” című (TÁMOP-2.2.3/07/2) pályázati felhívás. A szak- és felnőttképzés fejlesztésének átfogó célja a szakképzésre fordított állami források koncentrált felhasználásának ösztönzése, a forrásokkal hatékonyabban gazdálkodó, diverzifikált képzési struktúrával rendelkező, költséghatékonyan működő, a munkaerő-piaci keresletre rugalmasan reagálni képes szakképző intézményrendszer kialakítása, amely tényleges választási lehetőséget kínál a tanulók számára.

Kiemelt cél, hogy a képzés szerkezete rugalmasan igazodjon a gazdaság igényeihez, illetve javuljon a képzés minősége és tartalma. A pályázati kiírás keretében támogatásra kerülő pályázatok kétfordulós eljárás keretében kerültek támogatásra.

Tolna Megye Önkormányzatának Közgyűlése 140/2007. (XII.21.) kgy. határozatában elfogadta a pályázat benyújtását, amely pályázati feltételeknek megfelelően jogszabályi változások, az intézményi és fenntartói érdekek figyelembevételével került kialakításra.

2008. január hónapban a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség meghirdette a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program „A szakképzés és felnőttképzés infrastruktúrájának átalakítása” konstrukció keretében a „**TISZK rendszerhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések**”(TIOP-3.1.1/08/1) című pályázatot, amely az előbbi (TÁMOP-2.2.3/07) pályázattal együtt hívatottak szolgálni a szakképzés megújulását.

A projekt általános célja a szakképzésfejlesztés révén a Dél-dunántúli régióban Tolna megye gazdasági potenciáljának növekedése, a versenyképesség javulása, a foglalkoztatottság növekedése és ezzel a térség munkaerő-megtartó képességének fokozódása, a munkanélküliség csökkenése. Megvalósításával hatékonyává válik a források felhasználása, lehetőség nyílik a képzési struktúra átalakítására, valamint a képzések minőségének és tartalmának javítására. Az így megalakult intézményhálózat tényleges választási lehetőséget kínál a tanulók számára; felkészíti őket az egész életen át tartó tanulásra és a munkaerőpiacon való eredményes részvételre. A pályázat szerint egy „holland modell” szerinti szakképző iskola jött létre három póluson (Szekszárd, Bonyhád, Tamási).

A két sikeres pályázat keretében közel 1,3 milliárd forint forrásbevonásra kerül sor a következő években.

Előttünk álló fejlesztési területek, irányok

A következő időszakban igen jelentős tartalmi – szerkezeti változások elé nézünk mind az iskolarendszerű szakképzés, mind a felnőttképzés területén. A fejlesztések középpontjában – az Országos Képzési Jegyzék folyamatos (OKJ) korszerűsítése mellett – a térségi integrált szakképző központok működése és működtetése áll.

A megyei önkormányzat koordináló szerepét a szakképzés-fejlesztési koncepció - a terület szereplőinek konszenzusán alapuló - felülvizsgálatával szükséges erősíteni.

A szakképző intézmény részéről folyamatos és tudatos fejlesztő munka szükséges, amelynek ki kell terjednie a tárgyi, dologi ellátottság és a humánerőforrás javítására és a képzési kínálat módosítására.

A Térségi Integrált Szakképző Központ létrehozása Tolna megye sikeres pályázata révén a kialakuló korszerű feltételrendszerével, a csúcstechnológia alkalmazásával nem csak a szakmai képzés minőségi színvonalának emelkedését, hanem a munkaerő-piaci igényekhez történő dinamikusabb alkalmazkodást s egyidejűleg a képzés költséghatékonyságának javulását eredményezheti az egyes iskolák esetében. Az érintett iskolák közvetlenebb együttműködése, a TISZK működésének tapasztalatai modell értékűvé válhatnak a hálózat későbbi továbbfejlesztése szempontjából a megye többi szakképző intézménye számára. A tankötelezettség meghosszabbodásával és a képzési kínálat bővülésével tovább nő az iskola-, illetve pályaválasztási tanácsadás szervezett és teljes körű megvalósításának jelentősége. Ennek hatékonysága az egyéni képességvizsgálat rendszerének kialakításával, az eredmények visszacsatolásával javítható. Ezen a téren szervezettebbé kell tenni a felsőfokú továbbtanulásra nem jelentkező, gimnáziumban végzett tanulók körében történő tájékoztató, tanácsadó tevékenységet is. Ebben szerepet vállalhat a TISZK is. Előtérbe kell kerülnie a tanulók motiváltságának és tanulási képességeik fejlesztésének, továbbá a munkaerőpiac által megkívánt és elismert kompetenciák megalapozásának és erősítésének.

Meg kell vizsgálni, hogyan lehet piacképesé tenni a sajátos nevelési igényű tanulók szakmaválasztási lehetőségét. Az előkészítő évfolyamok elvégzése után biztosítani kell a folytatást a szakképzési évfolyamokon.

12. A regionális és kistérségi stratégiai célok megvalósítását szolgáló középtávú fejlesztési célok rendszere

Hatékonyan szervezett, eredményes neveléshez-oktatáshoz való hozzáférés biztosítása valamennyi tanuló számára, különös tekintettel a kistélepek, gyermekeire, tanulóira:

- óvodafejlesztés, alapfokú oktatási intézmények integrációjának támogatása, középiskolai kollégiumok szakmai fejlesztése, 12 évfolyamos egységes iskola hálózat kialakítása a kistérségi, illetve mikrotérségi központokban,
- a nemzeti és etnikai kisebbségi oktatás feltételrendszerének fejlesztése különös tekintettel a német, és a roma kisebbség vonatkozásában,
- a tartósan kórházi kezelésre szoruló tanulók fejlesztése érdekében a régióban egészségügyi intézmények keretében működő nevelési-oktatási intézmények létrehozásának támogatása,
- a többi tanulóval együtt nem nevelhető, képzési kötelezettségű gyermekek nevelését, oktatását ellátó intézmények fejlesztése,
- a bejáró tanulók biztonságos közlekedésének biztosítása érdekében összehangolt iskolabusz hálózat kialakítása és működtetése.

Az oktatási infrastruktúra fejlesztése a régió egészében, különös tekintettel a mikrotérségi központokra:

- óvodaépületek építése, felújítása fejlesztése, iskolaépületek építése felújítása, fejlesztése, a mikro-térségi központokban multifunkcionális, közoktatási,

közművelődési, szociális és egészségügyi feladatok ellátására is alkalmas intézmények kialakítása,

- a 21. századi iskola eszközszükségletének, ezen belül a korszerű infokommunikációs eszközök biztosítása.

A régió közoktatási humánerőforrásának fejlesztése a közoktatás-irányítás és a pedagógiai feladatokat ellátók területén egyaránt:

- kistérségi foglalkoztatási és helyettesítési rendszer kialakítása, a települési és kistérségi közoktatás irányításában résztvevők képzése és továbbképzése, középtávú regionális pedagógusképzési és továbbképzési terv kialakítása és megvalósítása a gyermek- és a tanulólétszám csökkenése miatt feleslegessé váló pedagógusok felnőttképzésbe vagy szociális ellátásba való bevonása, a szülők és az intézmények társadalmi környezete tájékozódását és tájékoztatását segítő rendszer fejlesztése.

Az egész életen át tartó tanulást megalapozó és lehetővé tevő intézményi programok elterjesztésének támogatása, az ezt támogató intézményi programok, innovációk fejlesztése:

- a kompetencia alapú oktatási programcsomagok felhasználásának regionális szintű kiterjesztése az alap és a középfokú intézmények körében egyaránt, hatékony tanulásszervezési eljárások és módszerek minél szélesebb körű elterjesztése a régió nevelési-oktatási intézményei körében,
- az idegen nyelv-tanítás feltételeinek javítása, a közismereti oktatás fejlesztése a szakközépiskolákban és szakiskolákban, a környezettudatos szemlélet kialakítása és fejlesztése a régió nevelési-oktatási intézményeiben, a tehetségsegítés programjának kidolgozása és megvalósítása.

Az együttnevelés, a befogadó oktatási rendszer feltételeinek megteremtése és folyamatos fejlesztése:

- az együttnevelést megvalósító iskolafejlesztési program kialakítása és elterjesztése, a szegregált településeken lévő roma többségű, tanulókból álló alapfokú intézmények nevelési, pedagógiai programjának fejlesztése.

A régió speciális munkaerő-piaci jellemzőinek megfelelő szakképzési rendszer kialakítása a rendelkezésre álló intézményi kapacitások felhasználásával:

- megyei szakképzési stratégia kialakítása a régiós (RFKB) fejlesztéssel összhangban.

Célok megvalósítását támogató eszközrendszer

Óvodaépületek építése, felújítása fejlesztése, iskolaépületek építése felújítása, fejlesztése, a mikro-térségi központokban multifunkcionális, közoktatási, közművelődési, szociális és egészségügyi feladatok ellátására is alkalmas intézmények kialakítását szolgáló *DDOP-2007-3.1.2./2F Integrált kis- és mikrotérségi oktatási hálózatok és központjaik fejlesztése* című pályázat eredményei:

Előzmények: A pályázati kiírás háttere: A közoktatási feladatellátás intézményintegráción alapuló infrastrukturális fejlesztése, célirányos támogatása a közoktatási reformfolyamatoknak és a 21. század iskolája zászlóshajó programnak

megfelelően a minőségi oktatás megteremtéséhez szükséges feltételek biztosítása érdekében.

Pályázat tárgya: Alapvető cél: mikrotérségi alapon, racionálisan és hatékonyan szervezett, mindenki számára hozzáférhető, esélyegyenlőséget biztosító, szakmai tartalmában a kulskompetenciák fejlesztésére alapozott, integrált intézményi hálózat kiépítése, az azonos minőségű szolgáltatás nyújtása és a gazdaságos működtetés érdekében. Kiemelt cél a hosszú távú működésre alkalmas közoktatási intézmények korszerűsítése, a helyi adottságok talaján létrejött, különböző jellegű helyi együttműködések révén a területi különbségek minimálisra csökkentése, valamint a régió belüli társadalmi kohézió, az egyenlő esélyek és a korszerű iskola megteremtése a régió hosszú távú versenyképessége érdekében.

Igényelhető támogatás összege

- 20-1000 millió Ft (Meglévő többcélú intézmények és többcélú intézmények kialakítását célzó pályázatok esetében)
- 20-1200 millió Ft (Kollégiumi fejlesztés megvalósítása esetén 20-1200 millió Ft, de a kollégiumi projektem maximális támogatási összege nem haladhatja meg a 200 MFt-ot)

Kistérség/Pályázó	Projekt címe	Megvalósítás helyszínei (db)	Elnyert támogatás (Ft)
Szekszárdi Bátaszék Város Önkormányzata	Bátaszéki integrált mikrotérségi közoktatási hálózat és központjának kialakítása	Bátaszék (4) Báta (2) Bátaapáti (1) Alsónyék (1) Pörböly (1)	996 769 599
Dombóvári Dombóvár Város Önkormányzata	"Együtt, egymással, gyermekeinkért, a jövőért" Új K.O.R.-Új Kapos menti Oktatási Rendszer	Dombóvár (3) Csikóstóttós (1) Kapossekcső (1) Döbrököz (1)	1 196 832 786
Paksi Dunaföldvár Város Önkormányzata	Integrált mikrotérségi oktatási központ és hálózat fejlesztése Dunaföldvár-Böleske-Madocsa településeken	Dunaföldvár (2) Madocsa (2) Böleske (1)	999 926 280
Tamási Tamási Város Önkormányzata	Integrált mikrotérségi oktatási központ kialakítása Tamási városában	Tamási (2)	1 198 765 163
Szekszárdi Zomba Körzeti Intézményi Társulás	Zomba Mikrotérségi Oktatási Hálózat	Zomba (1) Kölesd (1) Tengelic (1)	588 576 455

	fejlesztése	Harc (1)	
Tamási Iregszemcse Község Önkormányzata*	Mikrotérségi oktatási központ kialakítása Iregszemcsén	Iregszemcse (2) Magyarkeszi (2)	807 654 850

**: szakmailag megfelelt, de forráshiány miatt nem nyert támogatást*
